Statsrådets publikationer 2019:18

REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2018 BILAGA 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

B 3/2019 rd

Statsrådets publikationer 2019:18

Regeringens årsberättelse 2018 bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets kansli Helsingfors 2019

Statsrådets kansli

ISBN PDF: 978-952-287-727-7
Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Grano Ab

Helsingfors 2019

Kuvailulehti

Utgivare	Statrådets kansli		25.4.2019
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2018 bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets publikationer 2019:18		
Diarie-/projektnummer	VNK/1499/05/2018	**Tema**	
ISBN tryckt	978-952-287-728-4	**ISSN tryckt**	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-727-7	**ISSN PDF**	2490-0966
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-727-7		
Sidantal	196	**Språk**	svenska
Nyckelord	årsberättelse, bokslut, statsrådet		

Referat

Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen.

Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultatet av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).

Regeringens årsberättelse för 2018 består av fem delar, själva årsberättelsen och fyra bilagor:

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Bilaga 2 Bokslutskalkyler

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Bilaga 4 Statens bolagsinnehav och affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten

Förläggare	Statrådets kansli
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvoston kanslia		25.4.2019
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Hallituksen vuosikertomuksen 2018 liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisuja 2019:18		
Diaari/hankenumero	VNK/1499/05/2018	**Teema**	
ISBN painettu	978-952-287-728-4	**ISSN painettu**	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-727-7	**ISSN PDF**	2490-0966
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-727-7		
Sivumäärä	196	**Kieli**	suomi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös, valtioneuvosto		

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettynä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.

Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:issä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset.

Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018 muodostuu viidestä osasta, itse vuosikertomuksesta sekä neljästä liitteestä:

Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset

Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat

Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

Liite 4 Valtion yhtiöomistus, liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot

Kustantaja	Valtioneuvoston kanslia
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

Sisältö

1 Grundlagsutskottet 6

2 Utrikesutskottet 8

3 Finansutskottet 12

4 Revisionsutskottet 32

5 Förvaltningsutskottet 68

6 Lagutskottet 81

7 Kommunikationsutskottet 91

8 Jord- och skogsbruksutskottet 104

9 Försvarsutskottet 119

10 Kulturutskottet 121

11 Social- och hälsovårdsutskottet 145

12 Ekonomiutskottet 164

13 Framtidsutskottet 171

14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet 182

15 Miljöutskottet 186

1 Grundlagsutskottet

Utveckling av valsystemet

RP 55/2014 rd, VLF 1/2015 rd – RSk 14/2015 rd
Grundlagsutskottet

> Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk beredning inleds för att utveckla vårt valsystem och se över vallagstiftningen. I beredningen ska grundlagsutskottets ståndpunkter beaktas. Riksdagen understryker att beredningen ska vara öppen för insyn och att den bör gå ut på att förutsättningslöst och i ett brett perspektiv undersöka olika alternativ för att få valsystemet att fungera på bästa sätt och höja valdeltagandet, förbättra proportionaliteten vid val, sänka den så kallade dolda röstspärren och säkra den regionala representativiteten.

Justitieministeriet har under innevarande valperiod berett ett projekt för att utreda de olika alternativen för att utveckla riksdagsvalets valsystem och se över vallagstiftningen på det sätt som förutsätts av riksdagen.

Arto Jääskeläinen, valdirektör, justitieministeriet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd — RSv 346/2014 rd
Grundlagsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Justitieministeriet tillsatte för mandatperioden 13.2.2017–31.12.2018 en ny samarbetsgrupp för teckenspråk. Samarbetsgruppen följer verkställigheten av teckenspråkslagen (359/2015) i samarbete med aktörer som representerar det teckenspråkiga samfundet. Samarbetsgruppen har uppdaterat den föregående samarbetsgruppens kommunikationsplan för att förankra teckenspråkslagen. I planen förelås praktiska åtgärder för att öka kunskaperna om teckenspråkslagen och främja att den tillämpas i myndighetsinformationen. Teckenspråkslagen tas upp i en utbildning för statsrådets tjänstemän i den digitala lärmiljön eOppiva, och information om lagen ges också i en broschyr om språkliga rättigheter som justitieministeriet gav ut hösten 2018. Förutom broschyren publicerade justitieministeriet i december 2018 en video på sin Youtube-kanal som ger information om de språkliga rättigheterna på finskt och finlandssvenskt teckenspråk. Justitieministeriet ordnade den 28 maj 2018 ett informationstillfälle om teckenspråkslagen för ministeriernas informatörer och statsrådets kansli bereder för närvarande en rekommendation om hur teckenspråk ska användas i statsrådets kommunikation. Information om landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen har getts både på finskt och på finlandssvenskt teckenspråk. Samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor har dessutom behandlat aktuella teckenspråksfrågor och andra relaterade frågor som kommer upp inom statsrådet och satsat på god informationsförmedling mellan de viktigaste aktörerna.

Barnombudsmannen arrangerade i samarbete med justitieministeriet den 29 maj 2018 ett rundabordssamtal om rätten till teckenspråk för barn med hörselimplantat.

Justitieministeriet offentliggjorde i oktober 2018 ett uppföljningssystem med uppföljningsindikatorer för de språkliga rättigheterna. Indikatorerna tillämpas på finsk- och svenskspråkiga, samiskspråkiga och teckenspråkiga samt i den mån det är möjligt även på andra språkgrupper. Indikatorerna utnyttjas i uppföljningen av de språkliga rättigheterna och den nationella språkpolitikensamt som verktyg av olika aktörer i språkpolitiskt beslutsfattande. För Finlands Dövas Förbund har arrangerats workshopar där indikatorerna har anpassats för teckenspråkigas behov.

Maija Iles, regeringssekreterare, justitieministeriet

Besvärsförbud i ärenden gällande utnämningar till tjänster och tjänsteförhållanden

RSk 22/2015 rd – TKF 1/2015 rd
Grundlagsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt tar fram en proposition med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen för att slopa besvärsförbudet i fråga om beslut som gäller utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande. I det sammanhanget bör också förslag om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän och andra relevanta lagar beredas så att den rättighet som var och en garanteras genom 21 § 1 mom. i grundlagen tillgodoses varje gång beslut fattas om att utnämna någon till en tjänst eller ett tjänsteförhållande inom den offentliga förvaltningen.

De ändringar i statstjänstemannalagen (883/2018) som gäller slopandet av besvärsförbud i fråga om utnämningar till tjänster och tjänsteförhållanden trädde i kraft vid ingången av 2019. Utnämningsbeslut får med vissa undantag överklagas genom besvär. Utnämningsbeslut får inte överklagas om det är republikens president eller, vid utnämning av en i 26 § 3 och 4 punkten i statstjänstemannalagen avsedd tjänsteman, statsrådets allmänna sammanträde som har utnämningsbehörighet, om beslutet gäller en utnämning för viss tid på högst två år, eller om tjänsten eller tjänsteförhållandet med stöd av lag tillsätts utan att tjänsten eller tjänsteförhållandet ledigförklaras. Beslut som gäller militära tjänster inom Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet får inte heller överklagas, om tjänsten med stöd av lag kan tillsättas utan att den ledigförklaras. Bestämmelser om ändringssökande i fråga om vissa tjänster och tjänsteförhållanden vid domstolar finns dessutom i domstolslagen.

Relaterade ändringar trädde samtidigt i kraft i lagen om republikens presidents kansli, domstolslagen, lagen om högsta domstolen, lagen om högsta förvaltningsdomstolen, lagen om rättegång i försäkringsdomstolen, militära rättegångslagen, lagen om försvarsmakten samt i lagen om Finlands Banks tjänstemän.

Talmanskonferensen lägger fram ett förslag om eventuella ändringar i lagen om riksdagens tjänstemän. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Miska Lautiainen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

2 Utrikesutskottet

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012

SRR 6/2012 rd – RSk 6/2013 rd
Utrikesutskottet

1. Riksdagen förutsätter att redogörelsen läggs upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet och deras resurser, vilket inbegriper cybersäkerheten, försörjningsberedskapen och energisäkerheten.

2. Riksdagen förutsätter att det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet utvecklas så att riktlinjerna får ökat genomförande och större genomslag över regeringsperioderna och att statsrådet i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder för att utveckla förfarandet.

”Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2012 behandlades i riksdagen våren 2013. Riksdagen godkände utrikesutskottets betänkande (UtUB 1/2013 rd) om redogörelsen och ett ställningstagande enligt betänkandet. Ställningstagandet finns i en separat skrivelse från riksdagen (6/2013 rd). De åtgärder som tas upp i skrivelsen har börjat vidtas i statsrådet. Republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott har också behandlat det ställningstagande som ingår i riksdagens skrivelse.

1–3. Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är ett övergripande styrdokument av statsrådet som utgör grunden för styrningen av den finländska politiken och för stärkandet av verksamheten i syfte att främja landets intressen och mål. Även i fortsättningen kommer redogörelserna att bygga på ett brett säkerhetsbegrepp och granskningen sträcker sig tidsmässigt över regeringsperioderna.

Samarbetet med riksdagen kring utarbetandet av redogörelsen 2012 var nyttigt och ett motsvarande arrangemang är motiverat också för arbetet med kommande redogörelser. Riksdagen informeras enligt 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelsen. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av verkställighets- och uppföljningsförfarandet för budgeten. Att trygga kontinuiteten är också viktigt för verkställandet över regeringsperioderna av riktlinjerna i redogörelsen. I synnerhet utvecklandet av försvaret förutsätter på grund av långsiktigheten för materialanskaffnings-, planerings- och livscykeluppdateringar att granskningen sträcker sig över regeringsperioderna.”

Informationen gavs i två faser. Under den första fasen hösten 2013 behandlades försvarets omvärld. Under den andra fasen våren 2014 behandlades nuläget och utsikterna för försvarsmakten samt utmaningarna för upprätthållandet av försvaret. Processen avslutades den 30 september 2014. Utifrån den lämnade information utarbetade riksdagen en egen slutrapport (Försvarets utmaningar på lång sikt, Riksdagens kanslis publikation 4/2014), som publicerades den 1 oktober 2014. Gruppen konstaterade att åtminstone den tilläggsfinansiering som nämns i statsrådets redogörelse (SRR 12) behövs för att avhjälpa bristerna i den materiella kapaciteten. Utan en tillräckligt hög nivå på materialinvesteringarna kommer hörnstenarna för försvaret, dvs. försvar av hela landet, allmän värnplikt och militär alliansfrihet, att behöva omvärderas redan under den kommande regeringsperioden.

Ingen av de finansieringslösningar som gruppen granskat fyller emellertid anslagsbehovet för de signifikanta förmågeprojekt inom marinen och flygvapnet vi står inför på 2020-talet."

Mikko Kinnunen, enhetschef, politiska avdelningen, utrikesministeriet

Statsrådets redogörelse om Finlands utvecklingspolitik

SRR 1/2016 rd – RSk 9/2016 rd
Utrikesutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att statsrådet varje valperiod utarbetar en redogörelse om Finlands utvecklingspolitik för politisk styrning på strategisk nivå av utvecklingssamarbetet och för att säkerställa en konsekvent utvecklingspolitik.
>
> 2. När statsrådet genomför det utvecklingspolitiska programmet ska det beakta de iakttagelser som framförs i detta betänkande och avge rapport om dem i samband med 2018 års utredning om redogörelsens utfall och resultaten av utvecklingssamarbetet.

1. Statsrådets redogörelse för Finlands utvecklingspolitik under den innevarande valperioden blev klar i juli 2016.

2. Statsrådet har beaktat de iakttagelser som framfördes i betänkandet, bl.a. i fråga om utvecklingspolitikens resultat och genomslag. Den utvecklingspolitiska resultatrapporten 2018 överlämnades till riksdagen i form av en upplysning från statsministern den 13 november 2018. Enligt rapporten har Finlands utvecklingspolitik skapat en positiv utveckling som bidrar till en global stabilitet och välfärd.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Anu Korppi, tjänstemannasekreterare, utrikesministeriet

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

SRR 6/2016 rd – RSk 29/2016 rd
Utrikesutskottet

> Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen

"Statsrådet gav i juni 2016 riksdagen en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse som behandlades av riksdagen under höstsessionen 2016. Försvarsredogörelsen behandlades under år 2017 (SRR 3/2017 rd – RSk 23/2017 rd) Beredningen av dessa redogörelser har följts av den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsattes av riksdagens talmanskonferens i november 2015. Statsrådet gav i maj 2016 riksdagen en redogörelse för den inre säkerheten, vars behandling i riksdagen avslutade 2017 (SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd). Redogörelsen bereddes i nära växelverkan med

beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och den försvarspolitiska redogörelsen.

Riksdagen informeras enligt 47 och 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelserna. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av regeringens årsberättelse. Statsrådet ser det som angeläget att det i samband med redogörelser som berör säkerheten ordnas parlamentarisk uppföljning".

Timo Lankinen, understatssekreterare, statsrådets kansli

Beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd

RP 72/2016 rd – RSv 54/2017 rd
Utrikesutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet för att möjliggöra ett skyndsamt förfarande utreder vilken praxis som kan göra beslutsprocessen snabbare och smidigare på ett sätt som också beaktar riksdagens roll i situationer som kräver skyndsamma beslut. Statsrådet ska lägga fram en utredning till utrikesutskottet före utgången av 2018.

Statsrådet har utrett de åtgärder som förutsätts i uttalandet och lagt fram den i uttalandet avsedda utredningen till utrikesutskottet den 13 december 2018.

Jari Ylitalo, statsrådets säkerhetsdirektör, statsrådets kansli
Kaija Suvanto, rättschef, utrikesministeriet

Avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen, och dess medlemsstater, å andra sidan

RP 149/2017 rd – RSv 41/2018 rd
Utrikesutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.

Utrikesutskottets betänkande UtUB 2/2108 om godkännande av Ceta-avtalet innehöll följande uttalande, som även riksdagen godkände: "Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden."

I enlighet med vad som förutsattes i uttalandet har utskottet fått en utredning av arbets- och näringsministeriet om behovet av att revidera gruvlagstiftningen. I utredningen granskas behoven av att revidera gruvlagstiftningen i synnerhet med beaktande av Ceta-avtalets ikraftträdande. Utredningens omfattning avgränsades för att möjliggöra iakttagandet av tidsplanen i uttalandet, och med beaktande av tidsfristerna för budgetlags- och andra propositioner.

Sakkunniga som utskottet har hört har påpekat att utredningen är begränsad och flera av dem har identifierat faktorer som skulle kunna förutsätta att gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift ses över. Under hörandena har det inte blivit helt klart huruvida Ceta-avtalet skulle påverka behandlingen av dessa översyner. Utskottet anser att regeringen bör fortsätta bedömningen av behovet av att revidera gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift så att alla berörda grupper hörs på bred front och att nästa regering har tillgång till resultaten av bedömningen.

Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet samarbetar för att utreda den samlade lagstiftningen om gruvdrift. Även justitieministeriets och finansministeriets insats behövs för att granskningen ska bli heltäckande. Resultaten av utredningsarbetet bör användas vid regeringsförhandlingarna.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

3 Finansutskottet

Begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag

RP 146/2012 rd – RSv 156/2012 rd
Finansutskottet

> Riksdagen förutsatte den 17 december 2012 att finansministeriet följer upp hur lagändringen påverkar villkoren för företagande. Dessutom ska ministeriet tillsammans med Skatteförvaltningen särskilt bevaka hur lagändringen påverkar kapitalstrukturen i företag i intressegemenskap och ändringarna i avdragen för ränta på skuld och kartlägga vilka nya typer av skatteplanering det eventuellt uppstår i beskattningspraxis. Riksdagen förutsatte också att finansministeriet utifrån tillgänglig information och arbetet i expertgruppen för näringsbeskattning utvärderar hur lagen bör förbättras och vidtar behövliga åtgärder för att vidareutveckla lagstiftningen. Utvärderingen bör särskilt fokusera på beskattningen av företag som bedriver fastighetsinvesteringar.

Bestämmelserna om begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. Vid beredningen av ändringarna beaktade man direktivets krav på lagstiftningen och gjorde en omfattande bedömning av effekterna av den nuvarande begränsningen och behoven av att utveckla den utifrån erfarenheter inom Skatteförvaltningen och de samråd som genomfördes i samband med beredningen. I detta sammanhang bedömdes lagstiftningens effekter också med avseende på fastighetsplaceringsverksamhet.

I OECD:s BEPS-projekt som inleddes 2013 och som gäller urholkning av skattebasen och vinstöverföringar har utretts åtgärder för att förebygga urholkningen av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. En av de åtgärder som har utretts är begränsningen av rätten till skatteavdrag. En bestämmelse om begränsningen av rätten till skatteavdrag ingår även i EU:s direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt inverkar på den inre marknadens funktion (EU) 2016/1164 som antogs 2016 och vars bestämmelser till största delen ska genomföras av medlemsstaterna senast den 31 december 2018. Utkastet till regeringens proposition om ändring av bestämmelsen om begränsning av rätten till skatteavdrag offentliggjordes i början av 2018. Vid beredningen av utkastet har särskild uppmärksamhet fästs vid de regleringskrav som föranleds av direktivet samt vid effekterna av räntebegränsningen som har beskrivits i den ovannämnda arbetsgruppens rapport, inklusive fastighetsinvesteringar.

Anu Rajamäki, specialsakkunnig, finansministeriet

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd
Finansutskottet

> Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Kommissionen offentliggjorde den 6 december 2017 ett omfattande reformpaket som syftar till att utveckla den ekonomiska och monetära unionen. I kommissionens lagstiftningsförslag ingår ett förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna (COM(2017) 824 final). Behandlingen av direktivförslaget inom EU har inte framskridit.

Som ett led i den lagstadgade periodiska översynen av förordningarna om stabilitets- och tillväxtpakten bedömde kommissionen år 2019 hur väl det gällande finanspolitiska regelverket fungerar.

Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt när det gäller beredningen av relaterade EU-lagsförslag.

Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Ändring av 14 § i fastighetsskattelagen

RP 96/2017 rd – RSv 106/2017 rd
Finansutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och utreder hur höjningen av fastighetsskatten påverkar nya investeringar i vindkraft och projektens kostnadsnivå samt vid behov skrider till sådana åtgärder som enligt det energi- och klimatpolitiska programmet krävs för att säkra en tillräcklig produktion av förnybar energi.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar en modell för att främja investeringar i förnybar energi så att investeringsviljan inte ska hämmas av osäkerhet. Modellen måste vara teknikneutral, men den måste också beakta villkoren för att vindkraft som förr eller senare produceras på marknadsvillkor ska bli lönsam och säkerställa att investeringarna i förnybar energi är tillräckliga med tanke på bekämpningen av klimatförändringen.

1. Kostnaderna för vindkraftsinvesteringar har globalt sett sjunkit så mycket att allt fler investeringar förutspås inledas utan stöd under de kommande åren. Under 2018 tillkännagavs flera projekt i Finland som förväntas köra igång utan stöd. Vindkraftens lönsamhet påverkas både av utvecklingen i marknadspriset på el och ibruktagandet av den senaste tekniken, vilket ger en betydande ökning i kapaciteten per enhet. Inverkan av höjningen av fastighetsskattesatsen på vindkraftens produktionskostnader är cirka 1,6 euro/megawattimme, alltså liten om man ser till de totala produktionskostnaderna. I slutet av 2018 hölls ett teknikneutralt anbudsförfarande om stöd för förnybar energi. Alla anbud som lämnades gällde vindkraftsproduktion. Höjningen av fastighetsskattesatsen har sannolikt höjt anbudsnivån något. Trots detta förefaller vindkraften ha tillräckliga förutsättningar för lönsam affärsverksamhet även med nuvarande fastighetsskattenivå.

Kati Veijonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Den 9 november 2017 lämnade regeringen en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (RP 175/2017 rd) till riksdagen, som godkände förslagen den 23 maj 2018. Genom propositionen fogades till produktionsstödslagen bestämmelser om bland annat ett teknikneutralt premiesystem för förnybar energi som baserar sig på anbudsförfarande. Lagändringen (441/2018) trädde i kraft den 25 juni 2018. Premiesystemet är en lösning för övergångsperioden vars syfte är att bland annat trygga projektkunnandet i anslutning till vindkraften samt att säkerställa investeringar i ny produktionskapacitet av elektricitet som baserar sig på förnybara energikällor och som är nödvändiga med tanke på avvärjandet av klimatförändringen och minskningen av utsläppen så att andelen av förnybar energi fram till slutet av 2020-talet ska öka nationellt och med beaktande av de mål och skyldigheter som EU har ålagt Finland.

Energimyndigheten ansvarar för ordnandet av anbudsförfarandet, som gäller en årlig energiproduktion på 1,4 terawattimmar. Anbudstiden pågick mellan den 15 november och den 31 december 2018 och beslutet väntas komma senast i maj-juni 2019.

Inkeri Lilleberg, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

RP 138/2017 rd – Rsv 145/2017 rd;RP 191/2018 rd, FiUB 22/2018 rd
Finansutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om systemet för återbäring av punktskatt på energiprodukter inom jordbruket är neutralt i relation till de olika bränslen som används inom jordbruket. Utredningen ska väga in den ökande användningen av flytgas och bioflytgas inom jordbruket.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Med stöd av 4 § i lagen om återbäring av accis på vissa energiprodukter som använts inom jordbruket (603/2006) kan återbäring av punktskatt ansökas om beträffande lätt och tung brännolja samt biobrännolja som använts inom jordbruket men inte när det gäller andra bränslen. Bland annat naturgas och gasolja omfattas inte av skatteåterbäringen. Den nuvarande bränslefördelningen kan inte betraktas som neutral eller jämlik. Finansministeriet utreder utvidgningen av återbäringen av punktskatt på jordbrukets energiprodukter till andra uppvärmningsbränslen och bränsle som används i arbetsmaskiner, till exempel naturgas och gasolja.”

Krista Sinisalo, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Ändring av bilskattelagen samt fordonsskattelagens 10 § och bilagan till den

RP 74/2018 rd – RSv 64/2018 rd
Finansutskottet

> Riksdagen förutsätter att finansministeriet följer konsekvenserna av ändringarna i skattetabellerna och före utgången av 2018 lämnar riksdagen en sakkunnigutredning om hur ändringarna påverkat beskattningsnivån vid olika CO 2-utsläppsnivåer för bilar. Om utredningen ger anledning till korrigerande lagstiftningsåtgärder, ska ministeriet utan dröjsmål bereda behövliga propositioner och lämna dem till riksdagen för behandling.

Metoden för mätning av koldioxidutsläpp från bilar som påverkar bilskatten och fordonsskattens grundskatt ändrades från och med ingången av september 2018. Den nya mätmetoden är noggrannare och kan således resultera i högre CO2-värden. Bilskattenivåerna anpassades till utsläppsnivåerna enligt den nya metoden från och med ingången av september, då metoden börjar tillämpas.

Finansministeriet beställde i enlighet med riksdagens uttalande en sakkunnigutredning av Teknologiska forskningscentralen VTT Ab. I utredningen, som genomfördes i samarbete med Trafiksäkerhetsverket, utnyttjades Trafiksäkerhetsverkets och Skatteförvaltningens uppgifter om bilar som sålts i Finland. Sakkunnigutredningen om hur den nya mätmetoden påverkar beskattningsnivån (NEDC- ja WLTP-perustaisen autoverotuksen vertailu) publicerades den 3 december 2018. Utredningen visade att ändringen i mätmetoden höjde utsläppsvärdena i Finland något mer än man hade räknat med i samband med den lagändring som trädde i kraft i början av september. För att den genomsnittliga nivån för bilbeskattningen inte skulle skärpas lämnades ett förslag om ändringar i bilskattenivåerna till riksdagen. De föreslagna ändringarna baserar sig på de ändringar som föreslagits i samband med sakkunnigutredningen. De nya bilskattenivåerna trädde i kraft den 1 januari 2019 och de tillämpas på bilar vilkas koldioxidutsläpp uppmätts med den nya metoden och som har registrerats eller tagits i bruk den 3 december 2018 eller därefter. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Ella Luikku, skattesakkunnig, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd
Finansutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen dessutom fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om andra avgränsade infrastrukturprojekt av samhällsrelevans kan undantas från begränsningarna för ränteavdrag.

Bestämmelserna om begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

(1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhälleliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. Efter att propositionen lämnades har regeringen fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I detta sammanhang har man på motsvarande sätt fortsatt att utreda om ovannämnda undantag kan utökas till att omfatta även andra samhälleliga infrastrukturprojekt. Under utredningarna har man varit i kontakt med EU-kommissionen, och förhandlingarna med kommissionen fortsätter.

Anu Rajamäki, specialsakkunnig, finansministeriet

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2012

RSk 31/2011 rd – RP 59/2011 rd, RP 119/2011 rd, RP 128/2011 rd, FiUB 26/2011 rd

En utvidgning av väderradarnätet

Moment 31.50.01

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvidga väderradarnätet så att varningssystemet blir heltäckande för alla regioner.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Meteorologiska institutet har för närvarande tio väderradaranläggningar.

Budgeten 2017 omfattar ett tillägg på 1 miljon euro för ersättningsinvesteringar till radarnätet. Därtill beviljades Meteorologiska institutet sommaren 2017 nästan en miljon euro i produktivitetsanslag för anskaffande av en ny radaranläggning. Genom anslaget utvecklas väderradarnätet med ersättnings- och nyinvesteringar (särskilt i nordöstra Finland) under 2017–2019.

Efter anskaffningen av nya radaranläggningar är nätets största skuggområden i Lappland. I det nordligaste Finland (Enare, Meri-Lappi, Enontekis) behövs tre radaranläggningar. Förutom för den ökande turistnäringen behövs en pålitlig vädertjänst inom området bland annat för luftfartens behov. De äldsta radaranläggningarna måste också förnyas inom de närmaste åren. En väderradaranläggnings livscykel är 10–15 år, vilket innebär att de anläggningar som byggts under 2005–2009 ska ersättas med nya i början av 2020-talet.

I planen för de offentliga finanserna för 2020–2023 från våren 2019 ingår en dryg miljon euro som permanent tilläggsfinansiering för radarnätet.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2016

RSk 28/2015 rd – RP 30/2015 rd, RP 118/2015 rd, FiUB 16/2015 rd

Uppföljningen av effekterna av inbesparingar och kompensationen för apoteksavgift

Uttalande 1

Huvudtitel 29

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer upp konsekvenserna av hur inbesparingarna inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet, högskoleutbildningen och forskningen samt slopandet av kompensationen för apoteksavgift inriktas och tidpunkten för dem i allmänhet och i förhållande till de planerade reformerna och ser till att de skadliga effekterna på undervisningens och forskningens kvalitet minimeras och att utvecklingsarbetet kan fortsätta.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Vid uppföljningen av universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet och ekonomi tar undervisnings- och kulturministeriet hänsyn till behovet att utreda utgiftsbesparingarnas inverkan på universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet har den 27 juni 2018 lämnat riksdagen en utredning om hur högskolornas finansiering räcker till i förhållande till de uppgifter högskolorna påförts och den 20 december 2018 om de samlade konsekvenserna av reformen av yrkeshögskolornas finansiering. Enligt den laglighetsgranskning av den statliga finansieringen av universiteten som Statens revisionsverk publicerade i juni 2018 har universitetens ekonomiska ställning under de senaste åren varit mycket bra sett till deras likviditet och soliditet. Universiteten har tillgång till bättre ekonomiska buffertar än under tiden före universitetsreformen. Detta är till stor del ett resultat av de placeringsintäkter som statens tillförsel av kapital gett upphov till. Yrkeshögskolornas ekonomi avviker i allmänhet inte från universitetens. Yrkeshögskolornas balansräkning är tydligare knuten till den löpande verksamheten än universitetens.

Forsknings- och innovationsrådets vision och färdplan samt visionen för den högre utbildningen och forskningen till 2030, som publicerades i oktober 2017, erbjuder en grund för utvecklingen av den högre utbildningen, forskningen och innovationsverksamheten. Åtgärder som baserar sig på visionerna främjas för att förstärka den högre utbildningens och forskningens kvalitet och genomslag. Målet är att höja BNI-andelen för forsknings- och produktutvecklingssatsningarna till fyra procent fram till 2030.

För att genomföra inbesparingarna i ekonomin enligt programmet för Juha Sipiläs regering fastställdes ändringarna i lagen om småbarnspedagogik (108/2016) och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (109/2016) den 29 januari 2016. Enligt dem ska varje barn ha rätt till 20 timmar av småbarnspedagogik per vecka i stället för den tidigare rätten på heltid. Ändringen trädde i kraft den 1 augusti 2016. Samtidigt trädde i kraft en ändring av lagen om barndagvård (1282/2015), genom vilken dimensioneringen på daghem mellan barn som fyllt 3 år och personer i vård- och fostringsuppgifter ändrades så att det i stället för nuvarande sju barn på daghem ska finnas en person i vård- och fostringsuppgifter per åtta barn.

Uleåborgs universitet genomförde en utredning om helhetseffekterna av lagen om småbarnpedagogik som statsrådets undersöknings- och forskningsverksamhet. Enligt utredningen har kommunerna

genomfört lösningar av olika slag när det gäller begränsandet av barnets subjektiva rätt samt höjningen av relationstalet mellan vuxna och barn. Resultaten tyder på att man genom begränsningen av den subjektiva rätten och höjningen av relationstalet inte kommer att uppnå de eftersträvade besparingarna på riksomfattande nivå. Som resultat av kommunernas varierande lösningar har det skapats ett servicesystem för småbarnspedagogik inom vilket förutsättningarna för barnens, de vuxnas och arbetstagarnas vardag varierar mellan kommunerna.

Ändringarna i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016) trädde i kraft den 1 januari 2018. Klientavgifterna inom småbarnspedagogiken sänktes för familjer med små och medelstora inkomster. Dessutom sänktes de avgifter som tas ut för syskon så att avgiften för det andra barnet är 50 procent av den kalkylerade avgiften för småbarnspedagogik på heltid för det yngsta barnet. Lagen minskar kommunernas intäkter från avgifterna med cirka 71 miljoner euro per år. Kommunerna kompenseras för detta genom att de nedre gränserna i fastighetsbeskattningen höjs, genom att en större andel än tidigare av samfundsskatteintäkterna riktas till kommunerna och genom att statsandelen för kommunal basservice höjs.

På grund av de nedskärningar som riktats till gymnasieutbildningen har gymnasieutbildningens finansieringsnivå varit lägre än under tiden före besparingarna. Utbildningsanordnarna har antingen kompenserat nedskärningar av statsandelar genom att öka sin egen finansiering till gymnasieutbildningen eller genom att skära ner sitt utbildningsutbud och andra funktioner inom gymnasieutbildningen.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2017

RSk 28/2016 rd – RP 134/2016 rd, RP 249/2019 rd, FiUB 35/2016 rd

Inbesparingarna i yrkesutbildningen

Uttalande 1

> Kapitel 29.20
>
> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bevakar vilka förändringar de minskade anslagen till yrkesutbildningen för med sig och vilka konsekvenser förändringarna har för regionerna, branscherna och läroanstalterna och i förekommande fall vidtar åtgärder för att det ska finnas tillräckligt många utbildningsplatser med god tillgänglighet.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Inbesparingarna på 190 miljoner euro i yrkesutbildningen enligt regeringsprogrammet genomfördes år 2017 så att utbildningsanordnarna själva kunde välja de mest ändamålsenliga sätten att åstadkomma besparingen inom sina verksamhetsområden. På så sätt kunde man bäst se till att yrkesutbildningens utbud i alla regioner förblev tillräcklig för de viktigaste kundgrupperna, i synnerhet för personer som avslutar den grundläggande utbildningen och andra som saknar examen efter grundstadiet. Utbildningsanordnarna anpassade sin verksamhet till den lägre anslagsnivån i huvudsak genom att sänka kostnaderna per studerande. Antalet studerande minskades med bara drygt 3 000.

Undervisnings- och kulturministeriet följer upp och bedömer noga utvecklingen av yrkesutbildningsutbudet, och i synnerhet det hur de som avslutar sin grundläggande utbildning får tillträde till utbildningen. Besparingen inom yrkesutbildningen påverkade det utbildningsutbud som har riktats till de unga mindre än väntat på riksomfattande nivå. I den gemensamma ansökan 2017 fanns 1 770 nybörjarplatser färre än året innan, men samtidigt minskade också den åldersklass som avslutade den grundläggande utbildningen med 800 personer. År 2018 minskades antalet nybörjarplatser i den gemensamma ansökan ytterligare med cirka 1 800, men detta berodde mer på ändringarna i antagningen av studerande och systemet för gemensam ansökan i samband med reformen av yrkesutbildningen än på krympande åldersklasser. Sedan början av 2018 har man uppmanat dem som söker sig till yrkesutbildning att göra det huvudsakligen via kontinuerlig ansökan. I synnerhet de som avslutar den grundläggande utbildningen har dock fortfarande kunnat söka in via den gemensamma ansökan. Därför har nybörjarplatserna och antalet sökande inom den gemensamma ansökan minskat.

Enligt statistiken har yrkesutbildningsutbudet i huvudsak riktats till de områden där det finns unga åldersklasser och behov av utbildning. Skillnaderna mellan landskapen inom utbudet av yrkesutbildning i förhållande till åldersklassen kan mycket långt förklaras med att utbudet av gymnasieutbildning och dess dragkraft varierar kraftigt mellan landskapen. I den gemensamma ansökan 2017 blev på riksnivå 98,3 procent av de sökande som avslutat den grundläggande utbildningen antagna till yrkesutbildning eller gymnasieutbildning, jämfört med 98,4 procent 2018.

Nedskärningarna i finansieringen kan göra att de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna för vissa utbildningsanordnare försvagas på ett sätt som kan göra det svårt att ordna utbildning på alla nuvarande verksamhetsställen och i alla orter. Därför har utbildnings- och kulturministeriet startat ett program för utveckling av anordnarstrukturen, vars syfte är att även framöver försäkra sig om funktions- och serviceförmågan av anordnarnätet av yrkesutbildning samt utbildningens tillgänglighet och tillgången på den.

Det är möjligt att göra en omfattande utvärdering av inbesparingarnas konsekvenser först under senare år, när statistiken om det regionala och branschvisa utbudet av även annan yrkesutbildning än den som är med i den gemensamma ansökan samt de olika målgruppernas tillträde till utbildningen finns tillgänglig. Insamlingen av uppgifter om yrkesutbildningen, statistikföringen och uppföljningsindikatorerna bör förnyas i sin helhet för att utbildningen enligt den nya lagstiftningen ska kunna följas och bedömas. Därför ska uppföljningen av de effekter som finansieringsnedskärningarna har på längre sikt kopplas till uppföljningen av verkställandet av den yrkesutbildningsreform som trädde i kraft 2018.

För att säkerställa tillräckligheten av och tillgången till utbildningsplatser höjdes anslaget för yrkesutbildningen med totalt över 35 miljoner euro för 2018. I budgeten för 2018 höjdes anslaget med 9,4 miljoner euro för att minska ungdomsarbetslösheten och svara på kompetensbehoven. Denna tilläggssatsning fortsätter under 2019 och delvis under 2020. I tilläggsbudgeten för 2018 anvisades för yrkesutbildningen dessutom ett engångsanslag på 26 miljoner euro för snabbverkande åtgärder för att komma åt kompetensbristen. Med hjälp av tilläggsfinansieringen ordnas pilotförsök kring yrkeskompetens i syfte att snabbt svara mot rekryteringsbehoven, åtgärda problemen med brist på kompetent arbetskraft inom olika regioner och yrkesområden, utveckla yrkesutbildningen för att underlätta karriärbyten samt stöda sysselsättningen av i synnerhet arbetslösa arbetssökande i bästa arbetsföra ålder. En del av tilläggsfinansieringen inriktades på att förbättra kompetensen hos personer med svaga baskunskaper och digitala kunskaper. Alla ovannämnda åtgärder ökade studerandeåren för 2018 med totalt mer än 4 000, varav 1 850 var för arbetskraftsutbildning. Studerandeår inriktades i synnerhet för att svara mot behoven inom service- och industrisektorerna där det råder brist på kompetent arbetskraft. Åtgärderna syftade i första hand till att säkerställa förutsättningarna

för utbildningsanordnare i regioner som genomgår en positiv strukturomvandling och stark tillväxt att tillräckligt snabbt svara mot den akuta bristen på kompetent arbetskraft.

Rehabilitering av veteraner

Uttalande 3

> Moment 33.50.56
>
> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar att anslaget för rehabilitering av veteraner och service i hemmet räcker till och att servicen fungerar samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att alla veteraner ska kunna få den service som är avsedd enkom för dem.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Riksdagen beviljade i sitt budgetförslag för 2017 sammanlagt 41,3 miljoner euro till frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster under momenten 33.50.56 och 33.50.57. För att den betydande ökningen i anslaget, 20 miljoner euro, på bästa möjliga sätt ska betjäna veteranernas behov har social- och hälsovårdsministeriet under 2017 fäst särskild uppmärksamhet vid anvisningarna om verkställandet av anslaget till kommuner. Social- och hälsovårdsministeriet och Statskontoret har tillsammans med regionförvaltningsverken i alla landskap ordnat tillställningar för kommunernas tjänsteinnehavare som ansvarar for åldringsarbetet och lokala veteranorganisationer. Statskontorets förnyade anvisningsbrev om användningen och allokeringen av anslagen sändes till kommunerna i december 2016. Kommunerna har anvisats att vara proaktiva och använda pengarna till fullo och på ett effektivt sätt. Anvisningen om användningen av anslaget innehöll betydande möjligheter till flexibilitet vid verkställandet av tjänsterna. Tjänsterna ska basera sig på en bedömning av veteranens individuella servicebehov. Rehabiliteringen kan genomföras flexibelt i form av rehabiliteringsperioder på anstalter, som dagrehabilitering och öppen rehabilitering. Som stöd för boendet hemma kan till servicehelheten läggas öppenvårdstjänster (t.ex. snöskottning, gräsklippning, städ-, måltids- och hemtjänster).

I maj 2017 skickade Statskontoret till kommunerna en uppföljningsförfrågan om anslagets tillräcklighet och fick av kommunerna uppgifter om behoven för tilläggsfinansiering. Å andra sidan återbetalade en del kommuner sammanlagt en miljon euro av anslag som inte hade använts 2016.

I regeringens tilläggsbudgetförslag i oktober 2017 beviljades ett tilläggsanslag på 11,6 miljoner euro. Kommunerna kan använda detta anslag för tjänster till veteraner fram till den 31 juli 2018. Efter tillägget har det 2017 funnits ett anslag på sammanlagt 52,9 miljoner euro tillgängligt för frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster. Beloppet är därmed 4 201 euro per veteran, och det ökade med sammanlagt 2 266 euro per veteran från 2016.

I form av självständighetens jubileumsmynt har regeringen för ramperioden 2017–2019 reserverat ett tilläggsanslag för veteraner på sammanlagt 40 miljoner euro för rehabilitering och öppenvårdstjänster. Av detta belopp riktas 15 miljoner euro till 2018. Med en komplettering av budgetförslaget på 9 miljoner euro har regeringen sett till att anslaget räcker till 2018. År 2018 var anslaget med hänsyn till det minskade antalet veteraner detsamma som 2017.

Bedömningen av nivån på anslaget baserar sig på prognoser om antalet personer som deltagit i fronttjänst, som fås från Folkpensionsanstalten. Det har visat sig vara mycket svårt att bedöma tillräckligheten av anslaget för veteraner, vars genomsnittsålder redan överskrider 93 år, eftersom servicebehovet av mycket gamla sökanden med sänkt funktionsförmåga varierar, och det är inte

möjligt att noggrant förutse servicebehovet. I kalkylerna har man tagit hänsyn till veteranernas årliga avgång (25–30 %), som uppskattas öka. Cirka 30 procent av veteranåldersklasserna är redan i långvarig anstaltsvård eller bor i en effektiverad servicebostad. Även det faktum att urvalet tjänster som erbjuds i hemmen är stort och att kostnaderna varierar per kommun försvårar bedömningen av behovet av anslag.

Riksdagen behandlade och godkände under hösten 2018 en proposition med förslag till ändring av lagen om rehabilitering av frontveteraner (RP 207/2018 rd, RSv 177/2018 rd). Förslaget ger frontveteraner lagstadgad rätt till service som stöder boende hemma. Av frontveteraner tas ingen avgift eller ersättning ut för denna service. Statskontoret betalar ersättning till kommuner eller samkommuner för kostnaderna för ordnande av servicen. I statsbudgeten för 2019 anvisas under moment 33.50.58 ett förslagsanslag på 19,5 miljoner euro för service som stöder boende hemma för frontveteraner. Lagen avses träda i kraft den 1 november 2019.

Resurserna för forskningen inom det sociala området och hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå

Uttalande 4

> Moment 33.60.32
>
> Riksdagen förutsätter att resurser för forskningen inom det sociala området och hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå, inklusive forskning inom omvårdnadsarbete, säkerställs i samband med vård- och landskapsreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Behandlingen av propositionerna om social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen avslutades i riksdagen den 8 mars 2019. Bestämmelser om finansieringen av hälsovetenskaplig forskning finns fortsättningsvis i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Social- och hälsovårdsministeriet fastställer i samarbete med specialupptagningsområdenas forskningskommittéer insatsområden och målsättningar när det gäller den hälsovetenskapliga forskningen på universitetsnivå för fyra år i taget.

Riksdagens tilläggsbudgetuttalande till budgeten för 2017

RSk 24/2017 rd – RP 60/2017 rd, FiUB 5/2017 rd

Ansvaren och eftervården i anslutning till nedläggningen av gruvor

Uttalande

> Moment 35.10.20
>
> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
De säkerheter som krävs av den som bedriver gruvdrift består av i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd säkerhet för att garantera en adekvat avfallshantering samt av i gruvlagen (621/2011) avsedd säkerhet för avslutande av gruvdriften. Med dessa säkerheter finansieras de i nämnda lagar särskilt angivna åtgärder för avslutande och efterbehandling i situationer där verksamhetsutövaren själv inte kan stå för dem på grund av betalningsoförmåga. Säkerheterna täcker endast efterbehandlingsåtgärder som kan förutses vid tillståndsprövningen och som följer av att verksamheten avslutas på ett korrekt sätt. Under regeringsperioden har anvisningarna för övervakning och förvaltning av avfallssäkerheter enligt miljöskyddslagen inom miljöministeriets förvaltningsområde utökats särskilt när det gäller anvisningen om miljötillsyn. Arbetet med att få avfallssäkerheterna att fungera bättre och mer effektivt fortsätter vid miljöministeriet.

Utvecklingen av subsidiära miljöansvarssystem (TOVA-system) som tillämpas på gruvdrift och även annan verksamhet fortsätter vid miljöministeriet. Syftet med utvecklingsarbetet är att säkerställa avvärjandet av allvarliga miljö- och hälsorisker, ersättandet av miljöskador, den klara definitionen av ansvarsförhållanden och myndigheternas befogenheter samt tillräckligheten av myndighetsresurserna i subsidiära ansvarssituationer, till exempel vid verksamhetsutövarens insolvens. I samband med detta infördes i miljöskyddslagen i början av 2019 en ny bestämmelse för att effektivisera myndigheternas befogenheter. Regeringen proposition (RP 221/2018 rd) innehöll också bestämmelser om det offentligrättsliga miljöansvaret för konkursbon, men på grund av grundlagsutskottets utlåtande ströks dessa bestämmelser innan lagen antogs. I riksdagens uttalande sägs följande: Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljörättigheterna.

I fortsättningen ligger fokus i utvecklingen av subsidiära miljöansvarssystem på en mer omfattande utveckling av finansieringssystemen utifrån de alternativ som presenteras i betänkandet Toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittäminen (YMra 23/2014), för att företagen ska fullgöra sina miljöskyldigheter utan statlig ekonomisk intervention. Till stöd för en mer omfattande utveckling av subsidiära miljöansvarssystem startade statsrådet i början av 2019 ett utrednings- och forskningsprojekt som utnyttjar internationella jämförelser: Finansiering av ersättningar för miljöskador i insolvenssituationer – Bästa praxis och jämförelse (finansiering 150 000 euro).

Riksdagens budgetuttalande till en andra tilläggsbudget för 2017

RSk 28/2017 rd – RP 127/2017 rd, FiUB 6/2017 rd

Nivån på anslagen för veteranernas rehabilitering och tjänster

Uttalande

Moment 33.50.56

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga anslag för rehabilitering och hemtjänster för veteraner och i fortsättningen bedömer nivån på anslagen enligt det faktiska behovet.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Riksdagen beviljade i sitt budgetförslag för 2017 sammanlagt 41,3 miljoner euro till frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster under momenten 33.50.56 och 33.50.57. För att den betydande ökningen i anslaget, 20 miljoner euro, på bästa möjliga sätt ska betjäna veteranernas behov har social- och hälsovårdsministeriet under 2017 fäst särskild uppmärksamhet vid anvisningarna om verkställandet av anslaget till kommuner. Social- och hälsovårdsministeriet och Statskontoret har tillsammans med regionförvaltningsverken i alla landskap ordnat tillställningar för kommunernas tjänsteinnehavare som ansvarar for åldringsarbetet och lokala veteranorganisationer. Statskontorets förnyade anvisningsbrev om användningen och allokeringen av anslagen sändes till kommunerna i december 2016. Kommunerna har anvisats att vara proaktiva och använda pengarna till fullo och på ett effektivt sätt. Anvisningen om användningen av anslaget innehöll betydande möjligheter till flexibilitet vid verkställandet av tjänsterna. Tjänsterna ska basera sig på en bedömning av veteranens individuella servicebehov. Rehabiliteringen kan genomföras flexibelt i form av rehabiliteringsperioder på anstalter, som dagrehabilitering och öppen rehabilitering. Som stöd för boendet hemma kan till servicehelheten läggas öppenvårdstjänster (t.ex. snöskottning, gräsklippning, städ-, måltids- och hemtjänster).

I maj 2017 skickade Statskontoret till kommunerna en uppföljningsförfrågan om anslagets tillräcklighet och fick av kommunerna uppgifter om behoven för tilläggsfinansiering. Å andra sidan återbetalade en del kommuner sammanlagt en miljon euro av anslag som inte hade använts 2016.

I regeringens tilläggsbudgetförslag i oktober 2017 beviljades ett tilläggsanslag på 11,6 miljoner euro. Kommunerna kan använda detta anslag för tjänster till veteraner fram till den 31 juli 2018. Efter tillägget har det 2017 funnits ett anslag på sammanlagt 52,9 miljoner euro tillgängligt för frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster. Beloppet är därmed 4 201 euro per veteran, och det ökade med sammanlagt 2 266 euro per veteran från 2016.

I form av självständighetens jubileumsmynt har regeringen för ramperioden 2017–2019 reserverat ett tilläggsanslag för veteraner på sammanlagt 40 miljoner euro för rehabilitering och öppenvårdstjänster. Av detta belopp föreslogs 15 miljoner euro för 2018. Med en komplettering av budgetförslaget på 9 miljoner euro såg regeringen till att anslaget räckte till 2018. År 2018 var anslaget med hänsyn till det minskade antalet veteraner detsamma som 2017. Bedömningen av nivån på anslaget baserar sig på prognoser från Folkpensionsanstalten om antalet veteraner som får fronttillägg. Det har visat sig vara mycket svårt att bedöma tillräckligheten av anslaget för veteraner, vars genomsnittsålder redan överskrider 93 år, eftersom servicebehovet för mycket gamla sökanden med sänkt funktionsförmåga varierar, och det är inte möjligt att noggrant förutse servicebehovet. I kalkylerna har man tagit hänsyn till den årliga minskningen bland veteranerna (25–30 %) som uppskattas öka. Cirka 30 procent av veteranåldersklasserna är redan i långvarig anstaltsvård eller bor i ett serviceboende med heldygnsomsorg. Även det faktum att urvalet tjänster som erbjuds i hemmen är stort och att kostnaderna varierar per kommun försvårar bedömningen av behovet av anslag.

Riksdagen behandlade och godkände under hösten 2018 en proposition med förslag till ändring av lagen om rehabilitering av frontveteraner (RP 207/2018 rd, RSv 177/2018 rd). Lagen ger frontveteraner lagstadgad rätt till service som stöder boende hemma. Av frontveteraner tas ingen avgift eller ersättning ut för denna service. Statskontoret betalar ersättning till kommuner eller samkommuner för kostnaderna för ordnande av servicen. I statsbudgeten för 2019 anvisas under moment 33.50.58 ett förslagsanslag på 19,5 miljoner euro för service som stöder boende hemma för frontveteraner. Lagen avses träda i kraft den 1 november 2019.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2018

RSk 35/2017 rd – RP 106/2017 rd, RP 176/2017 rd, FiUB 22/2017 rd

Användningen av den summa som föregående år blev oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet

Uttalande

Moment 30.40.44

Riksdagen förutsätter att moment 30.40.44 i tilläggsbudgetpropositionen för 2018 ökas med ett anslag motsvarande den summa som blir oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet för 2017.

Jord- och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
På basis av den månatliga kontrollen av anslag ansåg jord- och skogsbruksministeriet inte att det var ändamålsenligt att bereda och lägga fram ett förslag för tilläggsbudgetpropositionen 2018 om att anvisa oanvända anslag från 2017 för verksamheten. År 2018 fanns 56,230 miljoner euro i anslag tillgängligt för utbetalning av stöd. Av detta användes 49,097 miljoner euro.

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2019–2022

RSk 17/2018 rd – SRR 1/2018 rd, FiUB 10/2018 rd
Finansutskottet

Stöd för sysselsättning och tillväxt samt främjande av tillgången till kompetent arbetskraft

1. Riksdagen förutsätter att regeringen även i fortsättningen ser till att stödja tillväxt och sysselsättning och genom sina åtgärder främjar tillgången på kompetent arbetskraft inom branscher och regioner som lider av brist på arbetskraft.

Arbets- och näringsministeriet , undervisnings- och kulturministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
1. Regeringen har satsat i synnerhet på aktivering av arbetslösa och en sporrande social trygghet. Arbetslösa personers skyldighet att ta emot arbete som erbjuds och delta i service som en förutsättning för att få arbetslöshetsförmån har skärpts. Aktiveringsmodellen inom utkomstskyddet för arbetslösa har införts, dess villkor har granskats och sysselsättningsanslagen för tjänster för arbetslösa har höjts.

Regeringen har stött kompetensen och sysselsättningen bland arbetskraften genom att möjliggöra kortvariga studier utan att man går miste om arbetslöshetsförmånen och genom att starta ett arbetshälsoprogram för att arbetskraften ska stanna kvar i arbetslivet och på arbetsmarknaden.

Den växande ekonomin och sysselsättningen har lett till att problemen med brist på arbetskraft har ökat. Brist på arbetskraft finns särskilt inom byggbranschen, social- och hälsovården och industrin. För att råda bot på den akuta bristen har regeringen vidtagit åtgärder för att stödja den positiva strukturomvandlingen och andra snabbverkande precisionsåtgärder.

För att man ska kunna svara på företagens behov av arbetskraft behövs flera olika åtgärder som integrerar arbetskrafts- och näringspolitiken samt lösningar som bland annat gäller rekryteringstjänster, arbetskraftens rörlighet, kunnande, utnyttjande av internationell kompetens, arbetsförmåga och flitfällor. Företagsbesök är en viktig del av Arbets- och näringsbyråernas service. I samband med besöken identifieras ofta utbildningsbehov och dolda jobb. Kommunikationen spelar en central roll i marknadsföringen av arbets- och näringstjänster till företag. Det färska strategiska åtgärdsprogrammet för främjande av företagande sätter fokus på små och medelstora företag som skapar flest arbetstillfällen. Rapportens förslag fokuserar bland annat på att skapa en arbetsmarknad som stöder sysselsättning och tillväxt, stärka det tväradministrativa greppet och genomföra strategin på lång sikt, över flera regeringsperioder. Det är väsentligt att man sprider tidigare och pågående lyckade modeller och praxis och ser till att verksamheten slutförs.

Regeringen har föreslagit ändringar i arbetslagstiftningen som bidrar till tillväxt och sysselsättning. Arbetsavtalslagens bestämmelser om uppsägningsgrunder i små företag har ändrats. Dessutom har spelreglerna för nollavtal preciserats och det har blivit lättare att sysselsätta sig själv tack vare möjligheten att betala ut arbetslöshetsförmån till nya företagare under de första fyra månaderna.

Satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet

> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det till stöd för forskning, utveckling och innovationer samt till stöd för företagens internationalisering anvisas resurser för att främja genomförandet av visionerna inom forsknings- och innovationsrådet och högskoleutbildningen och forskningen, och att Finlands ställning säkerställs i den internationella konkurrensen.

Arbets- och näringsministeriet , undervisnings- och kulturministeriet och statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
2. BNI-andelen (2,8 procent) för Finlands forsknings- och produktutvecklingssatsningar steg under 2017 till totalt 6,2 miljarder euro efter en tio år lång nedgång. Forsknings- och produktutvecklingssatsningar inom den offentliga sektorn stod för 0,9 procent 2017. Ambitionen i forsknings- och innovationsrådets vision och visionen för den högre utbildningen och forskningen 2030 är att komma upp till BNI-målet på fyra procent före 2030. För att målet ska nås krävs en fördubbling av totalvolymen i forsknings- och produktutvecklingssatsningarna, vilket i sin tur förutsätter betydande extrasatsningar från den offentliga och i synnerhet den privata sektorn. År 2018 har forsknings- och utvecklingsutgifterna bedömts öka med cirka 140 miljoner euro och BNI-andelen uppskattas till 2,70 procent.

För att höja kvaliteten på och förnyelseförmågan inom forskningen och innovationsverksamheten och främja uppkomsten av arbetstillfällen beslutade regeringen vid budgetmanglingen hösten 2018 att i budgetpropositionen för 2019 föreslå en permanent tilläggssatsning på 112 miljoner euro på forskning och innovation från och med 2019. I den budget som antogs av riksdagen inriktas satsningarna i enlighet med regeringens budget på fullmakterna för Finlands Akademi (25 miljoner euro) och Business Finland (69 miljoner euro) och på yrkeshögskolornas forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (5 miljoner euro). Tilläggsfinansiering för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet anvisas dessutom till Teknologiska forskningscentralen VTT Ab (7 miljoner euro) och universitetssjukhusen (6 miljoner euro). Den ökade forskningsfinansieringen till Finlands Akademi riktar sig särskilt till unga forskare.

För att fyraprocentsmålet för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten ska nås krävs att de inhemska företagen betydligt utökar sin forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i Finland och samtidigt att utländska investeringar i forskning, utveckling och innovation lockas till

Finland. Kompetenta människor och goda verksamhetsbetingelser är förutsättningar för sådan företagsverksamhet.

Forsknings- och kompetenskluster har en viktig roll när det gäller att nå målet. För att utveckla och stärka kompetensklustren startade under 2018 Finlands Akademis flaggskeppsprogram som stöder högklassig forskning, ett brett genomslag och framtida kompetens. (Flaggskeppsprogrammet). Business Finland stöder framväxten av företagsledda och internationellt konkurrenskraftiga ekosystem för affärsverksamhet (s.k. tillväxtmotorer) i Finland genom stöd i både bidrags- och låneform. Teknologiska forskningscentralen VTT Ab har en central roll när det gäller att skapa nätverk mellan aktörerna inom forskningen och näringslivet.

Nätverket Team Finland Knowledge inrättades för att stödja den finländska forskningens och högskoleutbildningens synlighet och internationella närvaro och stärka utbildningsexporten. Under 2018 rekryterades fyra sakkunniga till Buenos Aires, Peking, Singapore och Washington DC. Regeringen kom överens om grundandet av nätverket i sin halvtidsgranskning. Grundandet av nätverket ingår i riktlinjerna för främjandet av högskoleutbildningens och forskningens internationalisering (2017).

Källor: Vetenskapens tillstånd 2018. Finlands Akademi. Vetenskapens tillstånd 2018

Eftersatt underhåll i och utveckling av trafiknätet

> 3. Riksdagen förutsätter att regeringen långsiktigt ser till att det eftersatta underhållet för transportnätet minskar och att den finansiering som behövs för att utveckla transportnätet räcker till.

Kommunikationsministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Lagen om trafiksystem och landsvägar trädde i kraft den 1 augusti 2018. I den föreskrivs om upprättandet av en långsiktig riksomfattande trafiksystemplan för en period på 12 år. Dessutom innehåller lagen mer omfattande bestämmelser än tidigare om servicenivån för landsvägsnätet och om kvalitetskontrollen för underhållet.

Den parlamentariska arbetsgrupp som bedömde finansieringen av transportnätet lämnade sin slutrapport den 28 februari 2018. Arbetsgruppen föreslog flera åtgärder som gällde finansieringen av bastrafikledshållningen och utvecklingsprojekt.

Trafiknätet bör underhållas och utvecklas på lång sikt i enlighet med den riksomfattande 12-åriga trafiksystemplanen. Planen upprättas i brett parlamentariskt samarbete under ledning av kommunikationsministeriet. Trafiksystemplanen ska vid ingången av varje regeringsperiod ses över och samordnas med planen för de offentliga finanserna samt vid behov ses över då planen för de offentliga finanserna ändras. Den parlamentariska arbetsgrupp som bedömde beredningsprocessen för landskapets trafiksystemplan lämnade sin slutrapport den 13 december 2018. I sin slutrapport fastställde arbetsgruppen bland annat att planen ska beredas så att den är klar våren 2020. En parlamentarisk arbetsgrupp som ska styra beredningen av den första riksomfattande trafiksystemplanen tillsätts efter vårens riksdagsval. Under våren 2019 bereds upprättandet av den riksomfattande trafiksystemplanen på tjänstemannanivå. Statsrådet lämnade sitt principbeslut om beredningen av en riksomfattande trafiksystemplan till riksdagen i januari 2019.

Regeringen har för 2016–2019 anvisat närmare en miljard euro i spetsprojektfinansiering för att förhindra att det eftersatta underhållet ökar och att minska det. När regeringsperioden går mot sitt slut

upphör också spetsprojektfinansieringen. Utan extra satsningar finns det således risk för att det eftersatta underhållet börjar öka igen. I planen för de offentliga finanserna för 2020–2023 ingår en höjning av anslaget för bastrafikledshållningen till 1,3 miljarder euro 2022–2023. För 2020–2021 kommer anslagsnivån således att bli lägre.

Arbetsgruppen kom med flera förslag om finansieringen av utvecklingsprojekt för trafikleder. I finansieringen bör det införas en helhetsfinansieringsmodell, det vill säga ett femårigt reservationsanslag. Inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde har det genomförts en reform av budgetstrukturen i enlighet med planen för de offentliga finanserna 2020–2023. I reformen ingår en ändring av budgetmomentet för utvecklingsprojekt på ovannämnda sätt från och med ingången av 2020.

Den parlamentariska arbetsgrupp som bedömde finansieringen av trafiknätet konstaterade att projektbolag är en bra metod för att utveckla trafikinfrastrukturen och hitta behövlig tilläggsfinansiering, men de får inte leda till en orimlig konflikt mellan bolagens vinstsyfte och det allmänna intresset, med beaktande av statsfinansernas hållbarhet. Arbetsgruppen föreslog också att de projekt som genomförs av projektbolag ska samordnas i samband med det parlamentariska upprättandet av den 12-åriga riksomfattande trafiksystemplanen och inkluderas i redogörelsen till riksdagen. Regeringens finanspolitiska ministerutskott godkände den 1 februari 2019 ministeriets förslag om att grunda ett aktiebolag för att utveckla järnvägsbranschen på ett övergripande sätt och för att främja stora investeringar i spårtrafik. Det bolag som bildas, Oy Suomen Rata Ab (preliminärt namn), kommer att utgöra en koncern bestående av följande dotterbolag: projektbolaget Suomi-rata, projektbolaget Turun tunnin juna, ett materielbolag, ett fastighetsbolag och bolaget Rail Baltica. Genom koncernens dotterbolag, projektbolaget Suomi-rata och projektbolaget Turun tunnin juna kan man utveckla Finlands strategiska spårtrafikförbindelser och minska behovet av statlig budgetfinansiering. Vid sidan av staten kommer projektbolagen att ha också andra ägare, såsom offentliga organ och offentligt ägda sammanslutningar. Behandlingen av ärendet fortsätter när det har bildats en politisk regering.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Finansminister Orpo tillsatte en arbetsgrupp för att utreda genomförandet av infrastrukturprojekt med hjälp av bolagsmodellen. Arbetsgruppens mandatperiod var 17.9–20.12.2018. Arbetsgruppen överlämnade sin rapport Farled in i framtiden (finansministeriets publikationer 34/2018) till finansminister Orpo den 20 december 2018. Arbetsgruppen undersökte hur stora infrastrukturinvesteringar kan finansieras på ett sätt som belastar skattebetalarna mindre än den nuvarande finansieringsmodellen. De alternativa finansieringssätt som undersöktes var användaravgifter, Europeiska unionens finansieringsinstrument, fastighetsutveckling, slutlig finansiering från privata sektorn och direkt finansiering från kommunerna. Direkt statlig finansiering undersöktes som sista finansiär. Det ansågs naturligt att besluten fattas i samband med regeringsprogrammet.

Den 1 februari 2019 beslutade det finanspolitiska ministerutskottet om de projektbolag som ska grundas för att skapa snabba tågförbindelser. För kapitalisering av bolaget Oy Suomen Rata Ab överfördes aktier ägda av staten till ett värde av 105 miljoner euro. Behandlingen av ärendet fortsätter när det har bildats en politisk regering.

Stöd för att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar

4. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer verksamhetsförutsättningarna för jordbruket i Finland och att det nationella stödet och investeringsstöden räcker till.

Jord- och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
4. När det gäller direktstöd som helt finansieras av Europeiska unionen är finansieringsläget för slutet av perioden (2019–2020) stabilt, och det årliga direktstödet till Finland uppgår till cirka 525 miljoner euro. I Finland står produktionskopplade stöd för en exceptionellt stor andel av direktstöden, nästan 20 procent. De produktionskopplade stöden är särskilt viktiga för nötkreatursskötseln i södra Finland, där nationellt stöd som godkänts av EU-kommissionen sedan 2015 endast kan användas för stöd för trädgårdsproduktion och för från produktionen frikopplat stöd för svin- och fjäderfähushållning.

Det totala årliga nationella stödet för jordbruket och trädgårdsodlingen uppgår till cirka 320 miljoner euro, varav över 90 procent utgörs av nordligt stöd. Det nuvarande programmet för nationellt stöd till södra Finland gäller fram till utgången av 2020. Under 2019 förhandlar Finland om en förlängning av stödprogrammet med kommissionen. Kommissionens beslut styr också användningen och verkställigheten av det nordliga stödet, men stödsystemet är av fortlöpande karaktär, förutsatt att det samordnas med principerna för EU:s jordbrukspolitik och stödsystem. Kommissionens gällande beslut möjliggör ett avsevärt större totalbelopp för det nordliga stödet än vad som nu används, men bland annat utgångspunkterna för balansen mellan olika regioner har begränsat användningen av stödet.

Verksamhetsförutsättningarna för jordbruket i Finland utvecklas och tryggas med hjälp av areal- och djurbaserade stöd, investeringsstöd och startstöd till jordbruk, rådgivning, utbildning, företagsfinansiering för förädling av jordbruksprodukter och innovations- och utvecklingsprojekt i enlighet med programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 (landsbygdsprogrammet). Landsbygdsprogrammets offentliga finansiering uppgår till sammanlagt 8,2 miljarder euro, av vilka 2,6 miljarder euro i sin helhet finansieras nationellt. Den nationella tilläggsfinansieringen syftar till att säkerställa att kompensationsersättningarna och strukturstöden till jordbruket räcker till under perioden 2014–2020. Genomförandet av landsbygdsprogrammet har huvudsakligen framskridit planenligt. Vissa åtgärder har varit populärare än väntat eller utvecklats snabbare, vilket har medfört utmaningar som bemöts inom ramen för den övergripande utvecklingen av landsbygdsprogrammet.

Trots lantbruksföretagarnas ekonomiska utmaningar har det kommit in ett stort antal ansökningar om investeringsstöd för investeringar som förbättrar produktionens effektivitet och därmed jordbrukets lönsamhet och konkurrenskraft. Finansieringen inom ramen för landsbygdsprogrammet för dessa åtgärder kommer i praktiken att användas i sin helhet under 2019. Utöver detta har också det ekonomiska läget för Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) snabbt försämrats i och med att fondens egna inkomster har minskat.

Beredningen av finansieringsperioden 2021–2027 pågår. I kommissionens förslag till budgetram för 2021–2027 minskar finansieringen av jordbrukspolitiken. För Finland innebär förslaget en nedskärning på 421 miljoner euro enligt gängse priser under den kommande perioden, jämfört med EU-finansieringen för 2014–2020. Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling drabbas enligt förslaget av en relativt sett större nedskärning än Europeiska garantifonden för jordbruket. Nedskärningarna i Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska garantifonden för jordbruket innebär en minskning på cirka 60 miljoner euro i den årliga EU-finansieringen. Enligt Europeiska rådets slutsatser från december ska budgetramen antas under hösten 2019. Finlands utgångspunkt med avseende på budgetramens helhetsnivå och finansieringens inriktning har behandlats i en kompletterande skrivelse (E29/2018) från den 16 november 2018. Att säkerställa jordbrukets verksamhetsförutsättningar är ett av fokusområdena i den nationella beredningen och pla-

neringen av prioriteringarna för finansieringen. Utgångspunkten är att jordbrukets verksamhetsförutsättningar ska påverkas genom en mångsidig uppsättning åtgärder som utvecklar och stöder verksamheten. Beredningen sker i samråd med intressentgrupper.

Målet är att på lång sikt få upp gårdarnas lönsamhet till en hållbar nivå genom marknadsintäkter. I enlighet med den nya livsmedelsmarknadslagen kommer det under 2019 att inrättas en tjänst som livsmedelsmarknadsombudsman i anslutning till Livsmedelsverket för att få livsmedelsmarknaden att fungera bättre och förhindra praxis som strider mot god affärssed. Ombudsmannen ska ge rekommendationer, utlåtanden och förslag som hänför sig till verksamheten inom livsmedelskedjan samt ge aktörerna inom livsmedelskedjan information och råd om god affärssed. Ombudsmannens uppdrag gäller enligt lagen frågor som är av avsevärd betydelse för en fungerande livsmedelskedja eller där det mera allmänt kan antas förekomma avsevärda problem.

Genomförandet av landskaps- och social- och hälsovårdsreformen i nästa plan för de offentliga finanserna

> 5. Riksdagen förutsätter att regeringen tillförsäkrar genomförandet av landskaps- och vårdreformen en tillräcklig finansiering i nästa plan för de offentliga finanserna.

Finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Finansieringen av stödet och handledningen i samband med beredningen och genomförandet av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen har samlats under moment 28.70.05 i statsbudgeten. Anslagen under momentet har bland annat använts för att betala statsunderstöd för landskapens förhandsberedning. Meningen var att organiseringsansvaret för de uppgifter som anges i regeringens proposition RP 15/2017 rd skulle övergå till landskapen 2021. Anslaget har också använts för exempelvis lednings-, styrnings- och samordningsuppgifter vid ministerierna i anslutning till reformen. Behandlingen av propositionerna om social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen i riksdagen avslutades den 8 mars 2019 (riksdagens beslut 19.3.2019) och det finns inte längre grund för att inkludera finansieringen av genomförandet av reformen i planen för de offentliga finanserna för 2020–2023 från våren 2019.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2019

RP 123/2018 rd — RP 232/2018 rd, Rsk 31/2019 rd, FiUB 28/2018 rd

Reformen av statsandelar för utövande konst

Uttalande 1

> Kapitel 29.20
>
> Riksdagen förutsätter att beredningen av reformen av statsandelar för utövande konst framskrider på bred front och att det i samband med beredningen ingående analyseras vilka effekter olika modeller får för finansieringen av den utövande konsten och utvecklingen av verksamheten, samtidigt som reformen garanteras tillräckliga resurser.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Minister Grahn-Laasonen tillsatte den 25 augusti 2016 en arbetsgrupp med uppdrag att reformera finansieringen av konst- och kulturinstitutioner, och den överlämnade sitt förslag till minister Terho

den 17 januari 2018. Förslaget genomgick en omfattande remissbehandling som avslutades den 5 mars 2018. Till utlåtandetjänsten och undervisnings- och kulturministeriets registratorskontor kom utlåtanden in från 204 aktörer inom scenkonsten. Utlåtanden lämnades av Finlands Kommunförbund, ett flertal närings-, trafik- och miljöcentraler, Centret för konstfrämjande, landskapsförbund, kommuner, organisationer, statsandelsaktörer, aktörer på det fria fältet samt privatpersoner.

Under remissbehandlingen fick arbetsgruppens förslag ett delvis kritiskt mottagande av aktörerna inom scenkonsten. Därför genomförs reformen till denna del inte som sådan, utan arbetsgruppens förslag går till fortsatt beredning. Under den fortsatta beredningen söker man olika modeller, med hänsyn till de centrala ”smärtpunkter” som lyfts fram. Beredningen av reformen fortsätter och beslutet om genomförandet av reformen skjuts upp till nästa regeringsperiod.

Reformen av systemet med kompensationsavgift

Uttalande 2

> Moment 29.80.41
>
> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet undersöker vilka alternativ som finns när det gäller att se över systemet med kompensationsavgift på så sätt att frågan kan beaktas i nästa regeringsprogram och den finansiering som systemet kräver i planen för de offentliga finanserna för 2020–2023.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Undervisnings- och kulturministeriet har för avsikt att under våren 2019 bereda en utredning om alternativen för översynen av systemet med kompensationsavgift. Utifrån utredningen bedöms vilka ändringar i systemet med kompensationsavgift som eventuellt krävs, inklusive ekonomiska konsekvenser.

Naturresursinstitutets finansiering

Uttalande 3

> Moment 30.01.05
>
> Riksdagen förutsätter att Naturresursinstitutets basfinansiering stärks i syfte att göra effektivitetsbedömningar med anknytning till begränsningen av klimatförändringen, bedriva forskning och förädling inom jordbruket för att svara mot förändringarna i odlingsförhållandena till följd av klimatförändringen och utföra övriga uppgifter som hör till institutet.
>
> Anslaget under Naturresursinstitutets omkostnadsmoment har minskat med cirka en fjärdedel sedan 2014. Den permanenta minskningen av basfinansieringen beror till största delen på de överföringar till nya forskningsfinansieringsinstrument som gjorts i samband med reformen av finansieringen av statens forskningsinstitut (finansiering för strategisk forskning, statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet).

Jord- och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
De nya uppgifterna har skötts genom att anpassa verksamheten till de resurser som finns tillgängliga.

Användningen av den summa som föregående år blev oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet

Uttalande 4

Moment 30.40.44

Riksdagen förutsätter att moment 30.40.44 i tilläggsbudgetpropositionen för 2019 ökas med ett anslag motsvarande den summa som blir oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet 2018.

Jord- och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Jord- och skogsbruksministeriet har för avsikt att bereda och lägga fram ett förslag för tilläggsbudgetpropositionen 2019 om anvisandet av de anslag som föregående år blev oanvända till behövliga delar för betalningen av stöd som beviljas enligt den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015).

Följande uttalanden och ställningstaganden från riksdagen som statsrådet har tagit emot efter den 8 mars 2019 har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde och statsrådet har beslutat att vidta de åtgärder som föranleds av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer att ingå i regeringens årsberättelse för 2019.

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och vissa lagar som har samband med den

RP 282/2018 rd – RSv 301/2018 rd
Finansutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen, före den tidpunkt då ändringarna ska börja tillämpas, ytterligare granskar konsekvenserna av ändringarna och utifrån detta bedömer eventuella ändringsbehov.

4 Revisionsutskottet

Svart ekonomi

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

> Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Under 2018 har arbets- och näringsministeriet inte vidtagit några särskilda åtgärder med anledning av detta ärende. Ärendet granskas nästa gång under den nya politiska regeringens mandatperiod.

6. Åtgärder som förbättrar registeruppgifternas aktualitet, tillförlitlighet och tillgänglighet

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra registeruppgifterna mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga. I det sammanhanget ska man också utreda behovet att utveckla bestämmelserna om registeranteckningsbrott, så att förfalskning av registeruppgifter effektivt kan förebyggas genom kriminalisering.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Riksdagen godkände regeringens förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och till vissa lagar som har samband med den (RP 284/2018 rd). Det är fråga om en allmän lag om informationshantering, där det på ett enhetligt sätt föreskrivs för hela den offentliga förvaltningen om kraven i anslutning till hantering av information. Syftet med lagen om informationshantering är att säkerställa att information används på ett mångsidigt, smidigt och säkert sätt i offentliga tjänster och myndighetsverksamhet. Genom lagen främjas en enhetlig förvaltning och en informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial i syfte att genomföra offentlighetsprincipen. Dessutom föreskrivs det i lagen om elektronisk överföring av information mellan olika myndigheters informationssystem. Syftet med lagen är att främja interoperabiliteten mellan informationssystemen och informationslagren, vilket bidrar till att registeruppgifterna hålls uppdaterade. I fortsättningen begärs information av medborgarna bara en gång, och denna information hanteras på ett informationssäkert sätt med beaktande av förvaltningskundernas rättigheter. I den föreslagna lagen föreskrivs om de grundläggande krav som ställs på informationssäkerheten. Syftet med regleringen är att säkerställa att myndigheterna uppfyller minst samma grundläggande krav på informationssäkerhet. På detta sätt främjas samhällets övergripande informationssäkerhet och det inbördes förtroendet mellan myndigheterna så att det bland annat blir möjligt att slopa onödiga säkerhetsutredningar mellan myndigheterna.

Genom ett antal ändringar i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (nedan kallad befolkningsdatalagen) har man velat göra uppgifterna i befolkningsdatasystemet mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga. Genom lag 55/2019 (RP 19/2018 rd), som

stadfästes i januari 2019, reviderades bestämmelserna framför allt i förhållande till dataskyddsförordningen och det gjordes vissa praktiska ändringar som förbättrade utlämnandet och uppdateringen av information.

Dessutom har registeruppgifternas tillförlitlighet och tillgänglighet och deras användningsmöjligheter utvecklats genom att förutsättningarna för semantisk interoperabilitet för metadata har förbättrats inom ramen för ett projekt för gemensam informationshantering (FM075:00/2016) som tillsatts av finansministeriet. Under berättelseåret utvecklades bland annat metodologiska arbetssätt för semantisk interoperabilitet för metadata samt en nationell plattform och nätverktyg som stöder arbetssätten och som tas i bruk i början av 2019. Vid sidan av utvecklingsarbetet har aktörsstrukturer för nya arbetssätt och tjänster tagits fram, av vilka de första tas i bruk inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområden i början av 2019 som stöd för de nya verktygen. Inom ramen för projektet utvecklades också en tjänst där den offentliga förvaltningen kan använda personuppgifter grundat på samtycke i anslutning till Utbildningsstyrelsens Koski-tjänst med uppgifter om studieprestationer och studierätt.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Tillförlitligheten och sanningsenligheten i myndigheternas allmänna register och andra register skyddas ofta via bestämmelser i strafflagen. Det registeranteckningsbrott som avses i uttalandet ingår i en större lagstiftningsram för dataskyddet. Att uppge felaktiga uppgifter till myndigheterna är straffbart som registeranteckningsbrott (16 kap. 7 § i strafflagen), men kan också bestraffas som exempelvis ingivande av osant intyg till myndighet (8 §) och förfalskningsbrott (33 kap. i strafflagen). Om gärningen orsakar eller avser att orsaka skada är också strafflagens 36 kap. om bedrägeri tillämpligt. För den personuppgiftsansvariges del skyddas uppgifternas riktighet bland annat via straffbestämmelserna om tjänstebrott och personregisterbrott. Riktigheten i uppgifter i personregister regleras också i Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning (EU)2016/679, enligt vilken den personuppgiftsansvarige bland annat är skyldig att kontrollera uppgifternas korrekthet och integritet samt att uppgifterna har behandlats enligt lag. Med utgångspunkt i proposition RP 9/2018 rd, som beretts vid justitieministeriet, har det utarbetats nationell lagstiftning som kompletterar och preciserar förordningen och som trädde i kraft vid ingången av 2019. I samband med detta ersattes straffbestämmelsen om personregisterbrott i strafflagen med en ny straffbestämmelse om dataskyddsbrott (38 kap. 9 § i strafflagen).

8. Beredning av lagstiftning om typgodkända kassaapparater inom hotell- och restaurangbranschen

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för beredning och införande av lagstiftning om typgodkända kassaapparater i syfte att kontrollera oregistrerade köp inom restaurangbranschen. Man bör utifrån restaurangbranschens erfarenheter överväga om lagstiftningen ska utsträckas också till andra kontantbranscher.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Skatteförvaltningens utredning blev klar i juni 2018. I utredningen föreslår Skatteförvaltningens arbetsgrupp att online-kassasystem införs i Finland. Yttranden om utredningen begärdes från fler än femtio aktörer, bland annat ministerier och myndigheter, arbetsmarknadens parter samt apparat- och systemleverantörer. 33 aktörer lämnade in yttranden, varav 24 förespråkade reformen, sju motsatte sig den och två avstod från att redogöra för sin ståndpunkt.

I en fortsatt utredning vid Skatteförvaltningen bedöms kassasystemen i relation till dataskyddsförordningen (GDPR). En annan fortsatt utredning gäller möjligheterna att utnyttja den information som kassasystemen producerar i en digital miljö.

9. Behovet av skatteövervakning inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper

Riksdagen förutsätter att regeringen på allvar fokuserar på skattekontrollen inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper. Dessutom bör man särskilt noga ge akt på lagstiftningens effekter och ingripa i lagstridiga arrangemang genom lagstiftning och andra åtgärder.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Regeringen lämnade den 17 mars 2016 en proposition till riksdagen med förslag till lag om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet samt till vissa lagar som har samband med den (RP 28/2016 rd, L 352/2017). När riksdagen godkände propositionen antog den samtidigt fyra uttalanden. Uttalande 1 anger följande: Riksdagen förutsätter att statsrådet omgående börjar bereda lagstiftning som möjliggör att skattemyndigheterna får heltäckande uppgifter om de slutliga förmånstagarna i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. För att detta ska vara möjligt måste lagen om förskottsuppbörd kompletteras med en bestämmelse om att förskottsinnehållningen ska verkställas till 50 procent på utdelning som en i Finland bosatt, oidentifierad skattskyldig får.

I mars 2019 infördes en ändring enligt uttalandet i källskattelagen och i lagen om förskottsuppbörd (RP 282/2018 rd).

Dessutom utvidgades under 2018 skattemyndigheternas möjligheter att få information om alla i Finland bosatta personers aktieinnehav. Skattemyndigheterna får mycket heltäckande uppgifter om finländska aktieinnehav tack vare Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) gemensamma rapporteringsstandard (Common Reporting Standard CRS). Redan i september 2018 utbyttes information med cirka 100 jurisdiktioner.

Den information som avses är saldouppgifter om konton och i fråga om medlen på kontona de sammanlagda beloppen av vinstutdelning, räntor, intäkter från försäljning eller inlösning och andra intäkter som betalats till kontot under kalenderåret. Uppgifterna ges ut före slutet av september året efter transaktionsåret.

Vidare innehåller en ändring av det så kallade handräckningsdirektivet (rådets direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning) bestämmelser som motsvarar den gemensamma rapporteringsstandarden. Direktivet tillämpas i informationsutbytet mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Även i det här fallet inleddes informationsutbytet 2017 med avseende på uppgifter från 2016, förutom när det gäller Österrike, som anslöt sig ett år senare.

De avtal om åtgärder motsvarande åtgärderna i rådets direktiv 2003/48/EG om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar vilka Europeiska gemenskapen ingått med Schweiz, Andorra, Liechtenstein, Monaco och San Marino har ändrats så att de bestämmelser om automatiskt utbyte av finansiella kontouppgifter som ingår i handräckningsdirektivet även gäller dessa jurisdiktioner.

10. Skärpning av maximistraffet för grovt skattebedrägeri och andra grova ekonomiska brott

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja maximistraffen för grovt skattebedrägeri och andra grova ekobrott.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Enligt det strategiska regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering har målet varit att straffen ska motsvara den allmänna rättskänslan. Syftet är att säkerställa att straffen för brott står i ett rättvist förhållande till gärningens klandervärdhet. Under 2017 blev en uppdragsstudie som undersökte medborgarnas uppfattningar om straffnivån klar vid justitieministeriet. I studien gav befolkningen lindrigare straff för grovt skattebedrägeri än domarna. Justitieministeriet har berett en bedömningspromemoria om vissa sexual-, vålds- och rattfylleribrott samt ekonomiska brott (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 7/2018), som beskriver strafflagens utveckling på sista tiden samt framtida utvecklingsbehov. I promemorian bedöms bland annat påföljderna av vissa ekonomiska brott och föreslås möjliga lagstiftningsåtgärder i fråga om ekonomiska brott. Promemorian skickades ut på remiss 2018.

Kääriäinen, Juha, 2017. Seitsemän rikostapausta: käräjätuomareiden arvioima rangaistuskäytäntö ja väestön rangaistusvalinnat. Helsingfors universitet, Institutet för kriminologi och rättspolitik, publikationsserien Katsauksia 21/2017.

19. Utvidgad användning av administrativa påföljdsavgifter på områden med utbredd svart ekonomi

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder möjligheten att utvidga användningen av administrativa påföljdsavgifter, särskilt inom branscher med utbredd svart ekonomi.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Kraven i ställningstagandet uppfylls bland annat genom lagen om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut (781/2013), som antogs av riksdagen den 22 oktober 2013, och vissa lagar som har samband med den. Lagarna trädde i kraft den 1 december 2013. I justitieministeriets reformprogram för rättsvården för 2013–2025 är ett av målen på medellång sikt att undersöka möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet för administrativa sanktioner och att utreda vilka brister det finns i sättet att lagstifta om och bestämma påföljder. Den 21 mars 2017 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bedöma behovet av allmän lagstiftning om administrativa påföljder av straffkaraktär och utarbeta de lagförslag som behövs för en sådan lagstiftning. Arbetsgruppen hade också i uppgift att utarbeta enhetliga principer i fråga om tillämpningsområdet för administrativa påföljder av straffkaraktär och de lagstiftningsåtgärder som behövs inom respektive förvaltningsområde för att påföljderna ska kunna införas. Arbetsgruppens mandatperiod upphörde den 30 november 2018.

Arbetsgruppen gjorde utgående från sitt utredningsarbete och den respons som gruppen fick bedömningen att det åtminstone än så länge inte finns tillräckliga grunder och förutsättningar för allmän lagstiftning om administrativa påföljder, då man beaktar påföljdssystemens mångfald och de omfattande rättsliga skyldigheter rörande deras genomförande som gäller inom Europeiska unionen samt Europadomstolens och EU-domstolens rättspraxis, som ständigt utvecklas. I enlighet med sitt uppdrag utarbetade arbetsgruppen ett förslag till regleringsgrunder för administrativa påföljder (*Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen,* Arbetsgruppens betänkande, Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 52/2018).

Användningen av administrativa påföljder av straffkaraktär föreskrivs i högre grad än förut i lagstiftningen för enskilda förvaltningsområden. Bland annat innehåller påföljdssystemet enligt den nya vägtrafiklagen administrativa påföljdsavgifter, med undantag för vid allvarligare brott.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Inom ramen för ett projekt om urholkning av skattebasen och vinstöverföringar (BEPS), som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling inledde 2013, har man utrett åtgärder för att förhindra urholkning av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. Finland har aktivt deltagit i flera av projektets arbetsgrupper inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling samt i Europeiska unionens behandling av en rad direktiv om genomförande av åtgärderna i projektet. År 2016 godkände Europeiska unionen direktiv (EU) 2016/1164 om förhindrande av skatteflykt. Direktivet utvidgades 2017 genom direktiv (EU) 2017/952 om ändring av direktivet. Skattelagstiftningen har utifrån direktivet ändrats och kompletterats på följande sätt: Begränsningarna av avdragen för ränta har preciserats i lagen om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018). Lagstiftningen om bassamfund har ändrats i enlighet med direktivet genom lagen om ändring av lagen om beskattning av delägare i utländska bassamfund (1364/2018, den 28 december 2018). Avsikten är att fortsätta komplettera lagstiftningen om förhindrande av skatteundandragande under 2019. Vid ingången av 2020 ska det sättas i kraft en lag om utflyttningsbeskattning, lagstiftning om internationella hybridsituationer samt en lag som förpliktar till ett obligatoriskt rapporteringsförfarande i fråga om gränsöverskridande skatteplanering. Syftet med det direktivförslag om en gemensam företagsskattebas inom Europeiska unionen som behandlas i Europeiska unionens råds arbetsgrupp för skattefrågor är bland annat att förhindra skatteundandragande.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har haft

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Inrikesministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020. En förutsättning för att strategin skulle kunna genomföras var att ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet utarbetade ett separat åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är grupperade enligt spetsprojekten i strategin. För åtgärdsprogrammet har de projekt valts ut som är viktigast och har de största effekterna med avseende på målen i den nationella strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. En del av projektåtgärderna kommer att ha förebyggande effekter medan andra direkt påverkar den operativa verksamheten. I vissa fall kan effekterna av projekten bedömas först på längre sikt.

För varje projekt har det utsetts en huvudansvarig aktör eller en inledningsansvarig aktör. Uppföljningen av åtgärdsprogrammet baserar sig på den information som de projektansvariga lämnar in. Inrikesministeriet ansvarar för att uppdatera uppföljningsrapporten. Två gånger om året får ledningsgruppen för utredning av ekonomisk brottslighet en rapport om hur projekten fortskrider.

Det rapporteras även fyra gånger om året till den parlamentariska uppföljningsgruppen. Den senaste rapporten om hur ärendet fortskrider lämnades den 29 november 2018.

Alla projekt har inletts. Den 26 november 2018 hade åtta projekt slutförts.

Styrning, tillsyn och rapportering

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd – B 15/2015 rd – ReUB 5/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhälleliga effekterna och hur de uppställda målen har förverkligats. Årsberättelsen bör vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Bestämmelserna på lagnivå om regeringens årsberättelse trädde i kraft den 1 februari 2014 genom lag 17/2014. Förordningen om statsbudgeten ändrades (118/2016) i februari 2016 så att den föreskriver om innehållet i årsberättelsen i dess helhet. Ändringen innebar bland annat att bestämmelserna om beskrivningen av verksamhetens resultat inom ministeriernas verksamhetsområden reducerades och förenklades. Målet är att tonvikten i beskrivningarna av resultaten i fortsättningen läggs på att visa hur målen för de samhälleliga effekterna har uppnåtts och hur effekterna utvecklats.

I beredningen av regeringens berättelse för 2016 gick man in för att ytterligare utveckla innehållet mot att i högre grad presentera och analysera hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts och hur resultatet av verksamheten har utvecklats. Berättelsen blev mer informativ och lättläst genom att tabeller och diagram som åskådliggör framställningen lades till. I berättelserna för 2017 och 2018 har framställningen ytterligare förbättrats.

Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om de mål i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom ramen för berättelseprocessen. Ändringar i de mål som är inskrivna i budgeten ger effekt först på längre sikt.

Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen inom 2016 lämnar en utredning till riksdagen om vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna dels i kampen mot svart ekonomi, dels i ett mer allmänt perspektiv.

Inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
I kapitel 3.1 i åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet behandlas utvecklingen av myndigheternas befogenheter och av bestämmelserna om informationsutbyte.

Under 2017 utvidgades tillämpningsområdet för fullgöranderapporter till alla tillstånds- och tillsynsuppgifter vid trafiktillståndsmyndigheten. I ett lagpaket om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism fick tillståndsenheterna vid regionförvaltningsverken större rätt att få information och möjlighet att tillämpa fullgöranderapporter i tillsynen över företag som tillhandahåller företagstjänster, företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet och fastighetsmäklare.

Lagpaketet om skatteuppbörd och verkställande av beskattning trädde i kraft den 1 maj 2018. Syftet med lagändringen är bland annat att ge Skatteförvaltningen rätt att på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter inklusive den skattskyldiges identifieringsuppgifter till förundersökningsmyndigheter i syfte att främja avslöjande och utredning av korruptionsbrott. Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter har kompletterats med en bestämmelse som gör det möjligt att lämna ut beskattningsuppgifter i samband med iakttagelser som görs vid skattekontrollen, om de misstänks ha ett samband med vissa tjänste- eller mutbrott eller missbruk av förtroendeställning.

Lagen om leverantörer av kombinerade resetjänster (921/2017) trädde i kraft den 1 juli 2018. Genom lagen utvidgades Konkurrens- och konsumentverkets rätt att få uppgifter av andra myndigheter om sådana leverantörer av kombinerade resetjänster som är skyldiga att ställa säkerhet och som enligt lagen ska registreras. Ett villkor för registreringen är fullgörande av offentligrättsliga skyldigheter. Samtidigt fick Konkurrens- och konsumentverket rätt att få fullgöranderapporter för att kunna utföra denna uppgift.

Det har gjorts utredningar om möjligheterna att se över bestämmelserna om Livsmedelsverkets (tidigare Evira) rätt att utbyta information från och med den 1 januari 2019. En utredning undersöker om myndighetsuppgifter kan utnyttjas i större utsträckning i Livsmedelsverkets uppdrag, framför allt i de uppdrag som föreskrivs i livsmedelslagen (23/2006).

Skatteförvaltningen och Finansinspektionen har tillsammans utvärderat sina informationsbehov. Dessutom har det utretts hur uppgifter som behandlas enligt de nuvarande bestämmelserna kan utnyttjas på ett effektivt sätt.

Informationssystemen inom offentliga sektorn

RSk 10/2012 rd – TRO 4/2012 rd – Ö 3/2012 rd – ReUB 2/2012 rd

2. Informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och med det snaraste utnyttjar informationsförvaltningslagens möjligheter att genom förordning föreskriva om bland annat öppna gränssnitt. Samtidigt som beslut fattas om servicestrukturerna och organiseraransvaret inom social- och hälsovården bör den behörighet och det ansvar som informationshanteringsstrukturen kräver läggas fast så att ingen som helst ovisshet råder om vilken aktör som bär ansvaret i sista hand.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringen lämnade ett förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och till vissa lagar som har samband med den (RP 284/2018 rd) i december 2018. Lagen antogs i mars 2019. Det är fråga om en allmän lag om informationshantering, där det på ett enhetligt sätt föreskrivs för hela den offentliga förvaltningen om kraven i anslutning till hantering av information.

Genom lagen säkerställs en enhetlig förvaltning och en informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial i syfte att genomföra offentlighetsprincipen. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om elektronisk överföring av information mellan olika myndigheters informationssystem.

Syftet med lagen är att främja interoperabiliteten mellan informationssystem och informationslager så att lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) kan upphävas. Informationshanteringslagen innehåller mer bindande bestämmelser om användning av gränssnitt, i syfte att effektivisera myndigheternas utnyttjande av informationssystem och informationslager samt minska parallell insamling av information. Interoperabiliteten mellan informationssystemen och informationslagren främjas genom bestämmelser om ansvaret för planering och upprätthållande av gränssnitt samt om skyldigheten att använda gränssnitt för regelbundet informationsutbyte mellan myndigheter. Dessutom föreskrivs det i den nya informationshanteringslagen om interoperabilitet och om finansministeriets styrningsbehörighet på det sätt som riksdagen har förutsatt. Lagen innehåller nya bestämmelser om styrningen av interoperabiliteten mellan olika informationssystem vilka innebär att målsättningarna för interoperabiliteten främjas på ett effektivare sätt än i informationsförvaltningslagen.

För att främja interoperabiliteten mellan informationssystemen beredde finansministeriet lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016), som utfärdades den 29 juni 2016. Lagen innehåller bestämmelser om den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, om kraven på stödtjänsterna, om rätten och skyldigheten att använda dem och om villkoren för att använda tjänsterna. Syftet med lagen är i synnerhet att medverka till att man genom regler om samordnad produktion och användning av stödtjänsterna uppnår bättre kostnadseffektivitet i produktionen av tjänster och säkerställer hög kvalitet och interoperabilitet med hjälp av gemensamma stödtjänster för förvaltningens e-tjänster.

De organisationer som är skyldiga att införa de tjänster som anges i lagen måste föra in information om sina tjänster i ett servicedatalager och sina registeruppgifter i en servicevy senast den 1 juli 2017 De måste även införa en tjänst för identifiering av fysiska personer och en samlad förvaltningstjänst för internetbetalning senast den 1 januari 2018 samt en meddelandeförmedlingstjänst senast den 1 juli 2017.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Kanta-tjänsterna är den allra viktigaste åtgärden inom ramen för interoperabiliteten mellan informationssystemen inom social- och hälsovården. De bildar en plattform där data från hälso- och sjukvården lagras och de är åtkomliga i olika informationssystem med hjälp av öppna, standardiserade, certifierade och testade gränssnitt. En liknande lösning kommer att tas fram för lagring av klientuppgifter inom socialvården.

Både offentliga och privata aktörer inom hälso- och sjukvården blir skyldiga att följa bestämmelserna om beskrivning av interoperabilitet inom social- och hälsovården via lagarna 61/2007 (elektroniska recept) och 159/2007. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om riksomfattande informationstjänster inom hälso- och sjukvården (1257/2015) anger i vilken ordning datainnehållet i tjänsterna ska byggas ut. De öppna gränssnitten till Kanta-tjänsterna beskrivs och är offentligt åtkomliga via webbsidan Kanta.fi.

IKT-projektens produktivitetsnytta

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivitetsnyttan av de viktigaste IKT-projekten och rapporterar om detta till riksdagen.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Finansministeriet lämnade 2018 totalt tre yttranden om betydande projekt eller upphandlingar i överensstämmelse med lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) och statsrådets förordning (1249/2014) som utfärdats med stöd av den. I yttrandena framhölls behovet av kompletteringar som gäller bedömningen av nyttan med förslagen och uppföljningen av genomförandet.

Lägesbilden över betydande projekt inom statsförvaltningen som innefattar utnyttjande av informations- och kommunikationsteknik upprätthålls i ett gemensamt system för projektportföljen som drivs av Befolkningsregistercentralen. I slutet av 2018 omfattade projektportföljen 132 pågående och 80 avslutade projekt med en totalkostnad på över en miljon euro. Det har bedömts att 40 av dessa projekt (22 procent av de pågående och 14 procent av de avslutade) har en planenlig ekonomisk nytta med en sammanlagd kumulativ vinstpotential på cirka 2,3 miljarder euro fram till 2022.

Lägesrapporten för de projekt som ingår i projektportföljen gås igenom tre gånger om året av informationsförvaltningens utvecklings- och samordningsgrupp (TIETOKEKO). I januari 2019 såg uppföljningen av projekt med en totalkostnad på över en miljon euro ut på följande sätt:

	Tidsplan	Kostnader	Resultat / kvalitet	Resultat / omfattning	Personal	Risker	Nytta
Enligt plan	58 %	83 %	86 %	67 %	74 %	52 %	82 %
Avvikelse	31 %	10 %	7 %	25 %	17 %	39 %	9 %
Problem	5 %	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %	2 %
Okänt	6 %	5 %	5 %	5 %	6 %	7 %	8 %

Utifrån uppgifterna från uppföljningen bedöms det att den förväntade nyttan med projekten som regel uppfylls enligt planerna. De projekt för vilka nyttan inte har bedömts är sådana som har pågått länge. Det nuvarande projektportföljssystemet har inte möjliggjort en heltäckande uppföljning av de mål i fråga om nyttan som har ställts upp för utvecklingsprojekten, och det har inte varit möjligt att automatisera kopplingen mellan projektportföljen och bokföringen. Befolkningsregistercentralen inledde en ny upphandling av projektportföljstjänsten under 2018, och avsikten är att den nya informationssystemtjänsten tas i bruk våren 2019. Meningen är att man i den nya tjänsten och de planerade verksamhetsmodellerna för underhållet ska förbättra de funktionella och tekniska brister som har gjort det omöjligt att på ett ändamålsenligt sätt följa upp hur den nytta som satts som mål för utvecklingsarbetet har uppnåtts.

För att effektivisera investeringarna och förbättra uppföljningen av den nytta som investeringarna gett har man under 2018, i enlighet med det finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer av den 4 april 2017, under ledning av finansministeriet och i samarbete med de övriga ministerierna utarbetat ett utkast till en gemensam styrmodell för utvecklingsinvesteringar som görs genom att utnyttja digitaliseringen. Modellen har testats vid beredningen av utlåtanden enligt informationsförvaltningslagen samt i samband med den ansökan av specialfinansiering som inleddes 2018 och som syftar till att främja produktiviteten i statliga ämbetsverk och inrättningar med hjälp av robotik, analyser, artificiell intelligens och annan teknik på frammarsch.

Fukt- och mögelproblem i byggnader

RSk 5/2013 – Ö 5/2013 – ReUB 1/2013 – TRO 1/2011

1. Översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor för att få bukt med fuktproblemen

> Riksdagen förutsätter att regeringen initierar en översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor, eftersom det nuvarande styrsystemet inte fungerar. Resultatet bör vara ett centraliserat statligt styr- och rådgivningssystem för fukthantering under byggnadens livscykel och i byggfasen. Av de nuvarande myndigheterna kunde uppgiften lämpligen anförtros exempelvis Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet eller någon av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringens proposition om landskapsreformen utgick från att landskapen kan ha hand om den del av byggnadstillsynen som förs över från kommunerna, om och när alla kommuner i ett landskap enhälligt beslutar om en överföring och om verksamheten finansieras med de medel för byggnadstillsyn som avsätts för landskapen. Riksdagen avbröt emellertid behandlingen av regeringens propositioner om social- och hälsovårdstjänster och om landskapsreformen den 8 mars 2019, vilket även får konsekvenser för hur styrningen av byggandet utvecklas. Det funktionella innehållet i byggnadstillsynen och ordnandet av tillsynen behandlas i den pågående och övergripande revideringen av markanvändnings- och bygglagen. Även i fortsättningen kommer det att vara möjligt att bedriva frivilligt samarbete inom byggnadstillsynen.

3. Byggnaders sundhet och kompetenskraven inom byggbranschen

> Riksdagen förutsätter att regeringen tar större hänsyn till byggnaders innemiljö redan i den pågående beredningen av ändringar i markanvändnings- och bygglagen och byggbestämmelsesamlingen. Beredningen bör även inkludera tydliga kompetenskrav för byggbranschen, eftersom dessa tillför branschen större kunskap och ökar antalet kvalificerade experter. Kraven bör dessutom samstämma med lagstiftningen om hälsoskydd och arbetarskydd.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Kraven på sunda byggnader beaktades i de ändringar i markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft 2013, 2014 och 2015 och i de nya författningar som har utfärdats med stöd av dem. Miljöministeriets förordningar om byggnaders fuktteknska funktion (782/2017), om byggnaders vatten- och avloppsinstallationer (1047/2017) och om inomhusklimat och ventilation i nya byggnader (1009/2017) trädde i kraft den 1 januari 2018.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Kompetensutveckling ingår i åtgärderna inom ramen för programmet Sunda lokaler 2028. År 2018 inledde undervisnings- och kulturministeriet en förberedande undersökning om kompetensen inom fastighets- och byggbranschen, där en övergripande granskning görs av kunskaperna och utbildningen utifrån information som samlas in via artiklar, projekt, enkäter, utredningar och lärdomsprov. Den förberedande undersökningen blir färdig i början av 2019. Därefter görs en kompetenskartläggning som bland annat ska utreda vilka kunskaper om problem med inomhusluft, fukt och mögel som finns hos de anställda inom kommunernas fastighets- och byggsektor och hos byggarna samt eventuella brister i dessa kunskaper. Vidare utreds det nuvarande utbildningsutbudet i förhållande till kunskapsbehovet inom branschen samt kunskaperna och kunskapsbehovet hos lärarna.

Tack vare finansiella bidrag och strukturella reformer har universiteten och yrkeshögskolorna fått bättre möjligheter att profilera sig inom sina fokusområden. Genom reformen av universitetslagen och yrkeshögskolelagen utökades möjligheterna till kontinuerligt lärande vid högskolorna och tillträdet till högskoleutbildning underlättades. År 2017 beviljades Uleåborgs universitet utbildningsansvar inom byggnads- och samhällsteknik. Utbildningen betonar starkt sunda byggnader och inomhusklimatets kvalitet. År 2018 finansierade undervisnings- och kulturministeriet ett flertal utbildningar för yrkesinriktad grundexamen, examensinriktade fortbildningar, vidareutbildningar och kompletterande utbildningar inom byggbranschen, genom vilka man försöker bemöta bristen på experter inom branschen och förbättra tillgången till kompetent arbetskraft.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Bestämmelser om kompetenskrav inom hälsoskydd finns i social- och hälsovårdsministeriets förordning (545/2015). När en hälsoskyddsmyndighet behöver stöd från en utomstående sakkunnig för att utreda problem med inomhusluften i bostäder eller andra vistelseutrymmen måste den anlita en expert som har den kompetens som krävs enligt förordningen. I dag är det normal praxis att anlita kompetent fackfolk. Det finns drygt 200 sakkunniga med föreskriven kompetens och ett flertal läroanstalter runtom i landet utbildar nya sakkunniga. Sakkunniga med föreskriven kompetens finns i ett offentligt register och registret kan också utnyttjas av andra än hälsoskyddsmyndigheter, exempelvis när inomhusluften ska undersökas på arbetsplatser eller när ägaren till en fastighet på eget initiativ vidtar åtgärder för att lösa problem med inomhusluften.

4. Tillsynen över byggnaders sundhet

> Riksdagen förutsätter att regeringen kommer på reella metoder att få människor att iaktta författningarna och bestämmelserna om friska hus. Det måste gå att övervaka byggen bättre och övervakningen måste ske vid rätt tidpunkt. Dokumentationen av varje byggfas måste förbättras på det sätt som föreslås i betänkandet, likaså förfarandet med inspektionsprotokoll, för att man ska kunna verifiera vem som har gjort vad, när och hur. Dessutom bör det till exempel finnas en skylt som visar vem som varit huvudplanerare, huvudentreprenör och övervakare.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
I samband med totalrevideringen av markanvändnings- och bygglagen behandlas även bestämmelser som gäller övervakningen av byggarbetet samt efterlevnaden av lagar och bestämmelser om byggnadernas sundhet. Vid totalrevideringen granskas även ansvarsfrågor i samband med byggandet, såsom ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i ett byggprojekt.

Efterlevnaden av lagar och bestämmelser om byggnadernas sundhet främjas också genom tillräcklig utbildning och kompetens hos olika aktörer inom byggbranschen. Både miljöministeriet och

många aktörer inom fastighets- och byggbranschen har till exempel satsat på att ge information och utbildning om miljöministeriets förnyade förordningar (som trädde i kraft den 1 januari 2018). Dessutom syftar ett av åtgärdspaketen inom åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028, som inleddes 2018, till att utveckla kunskaperna hos olika aktörer inom byggnads- och fastighetsbranschen samt inom hälso- och sjukvården. I den punkt som gäller riksdagens skrivelse RSk 36/2017 rd rapporteras om programmet Sunda lokaler 2028.

5. Bättre fukthantering på byggarbetsplatser

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fukthanteringen på byggen ska bli bättre. En ansvarig fukt- och sundhetsexpert bör utses för krävande byggen. På andra byggen bör den ansvarige arbetsledaren ha större ansvar för fukthanteringen. Regeringen bör dra upp riktlinjer för en byggspecifik fukthanteringsplan. Den naturliga och vedertagna praxisen skulle sedan vara att inkludera denna plan i anbudsförfrågan för byggprojekten.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Miljöministeriets förordning (782/2017) om byggnaders fuktteknisk funktion förtydligar skyldigheterna beträffande fuktsäkerhet vid byggande. Förordningen kräver att det upprättas en fuktsäkerhetsplan för byggplatsen vid alla tillståndspliktiga projekt. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2018. Vidare förpliktar förordningen alla som startar ett byggprojekt att se till att det upprättas en fuktsäkerhetsplan för hela byggprojektet. Båda skyldigheterna är ägnade att förbättra fuktsäkerheten vid byggande. Arbetet med fuktsäkerhetsplanen startar redan vid byggprojekteringen, och planen kan således fogas till underlaget för anbudsförfrågan.

När det till exempel i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggtiden har bestämts att en särskild beskrivning som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in, är det den ansvarige arbetsledarens skyldighet att se till att det görs. För att säkra kvaliteten kan den ansvarige arbetsledaren redan enligt gällande bestämmelser utnämna en expert som ska ansvara för fukthantering och renlighet.

Frukthanteringen på byggarbetsplatser förbättras även av att verksamhetsmodellen Kuivaketju10 har börjat användas i större omfattning. Kuivaketju10 har förankrats på fältet genom ett flertal seminarier och utbildningar efter att modellen offentliggjordes 2017. I takt med att kännedomen om fukthantering vid byggande och verksamhetsmodellen Kuivaketju10 har ökat har olika aktörer förstått nyttan med modellen, bland annat i och med att kvaliteten på byggandet förbättras.

7. Förfaringssätt och metoder för att utreda fukt- och mögelskador

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att tillvägagångssätten och metoderna för att klarlägga fukt- och mögelskador ska bli tillförlitligare. Det har visat sig att fukt och mögelsaneringar ofta misslyckas. I samband med den pågående översynen av hälsoskyddslagen och anvisningarna om boendehälsa bör man gå in för att förbättra metoderna för att upptäcka orsakerna till hälsoproblem och tydliggöra användningen av riktvärden. Dessutom bör allmänheten informeras om vad som fortsatt är oklart om fukt- och mögelproblemet trots alla forskningsrön.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Miljöministeriet håller på att uppdatera handboken om renovering av byggnader med fukt- och mögelskador ”Kosteus- ja homevaurioituneen rakennuksen korjaus”. Handboken publiceras våren 2019. Den reviderade handboken är tänkt att vara en vägledning för planerare och projektörer vid

renoveringar av fukt- och mögelskadade hus. Förhoppningsvis kommer den att hjälpa fackfolk att planera lyckade renoveringar med lång livstid.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Social- och hälsovårdsministeriet har i de senaste årens årsberättelser rapporterat om åtgärder som vidtagits för att beakta uttalandet. Målen för åtgärdsförslaget har även beaktats i regeringens program Sunda lokaler 2028 och i beredningen av Institutet för hälsa och välfärds nationella program för inomhusluft och hälsa. Programmen inleddes 2018.

I syfte att utveckla processerna för att utreda problem med inomhusluften har ett arbete inletts där man utreder och utvecklar god praxis inom kommunerna. Dessutom har man tagit i bruk nya elevenkäter om inomhusluften, som har utvecklats av Institutet för hälsa och välfärd. Vidare utvärderas nya forskningsrön om faktorer som påverkar exponeringsförhållandena, och översikter utarbetas som ska bidra till en lösning på problemen med inomhusklimatet. För att klarlägga befintlig information går man igenom anvisningarna samt rollerna och uppgifterna i samband med utredningsprocesserna och kartlägger samarbetsmöjligheter och befintlig god praxis.

I början av programperioden kartläggs som ett tjänsteuppdrag behovet av att utveckla hälsoskyddslagstiftningen och arbetarskyddslagstiftningen. Den revidering av hälsoskyddslagen och anvisningarna om boendehälsa som nämns i uttalandet trädde i kraft 2015.

8. Information om fukt- och mögelskadade hus för att förkorta exponeringstiden

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart reagerar och går ut bland annat med anvisningar och information om god praxis för att den tid människor exponeras för fukt och mögelskador i hus ska bli så kort som möjligt.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Social- och hälsovårdsministeriet har i de senaste årens årsberättelser rapporterat om åtgärder som vidtagits för att beakta uttalandet. Målen för åtgärdsförslaget har även beaktats i regeringens program Sunda lokaler 2028 och i beredningen av Institutet för hälsa och välfärds nationella program för inomhusluft och hälsa. Programmen inleddes 2018. I programmets inledningsskede går man igenom och uppdaterar informationsmaterial om inomhusluft samt kartlägger vilka aktörer som informerar om inomhusluft varefter samarbete mellan dem inleds. Man producerar även nytt, mer omfattande material som underlag för informationsarbetet. Arbetshälsoinstitutet producerar information om inomhusluft som riktar sig till arbetsplatser. Det utarbetas anvisningar för dem som får symtom på grund av inomhusluften och sammanställs information för alla som uppvisar symtom och upplever problem i inomhusmiljöer. Det utarbetas även informationsmaterial och verktyg för anställda inom hälso- och sjukvården.

I syfte att utveckla processerna för att utreda problemen med inomhusluften har man börjat utreda och utveckla god praxis inom kommunerna. Dessutom har man tagit i bruk nya elevenkäter om inomhusluften, som har utvecklats av Institutet för hälsa och välfärd. Vidare utvärderas nya forskningsrön om faktorer som påverkar exponeringsförhållandena, och översikter utarbetas som ska bidra till en lösning på problemen med inomhusklimatet. För att klarlägga befintlig information går man igenom anvisningarna samt rollerna och uppgifterna i samband med utredningsprocesserna och kartlägger samarbetsmöjligheter och befintlig god praxis.

11. Tillgång till vård för personer med besvär eller sjukdom på grund av inomhusluften

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de som fått symtom eller insjuknat på grund av dåligt inomhusklimat ska få bättre undersökningar, vård och myndighetsstöd så som föreslås i betänkandet. Alla som lider av ohälsa måste få komma till behövliga undersökningar och bli hjälpta, oavsett om de jobbar eller inte och var i Finland de än bor. Även i det fall att osäkerhet råder om den medicinska orsaken till symtomen eller sjukdomen gäller det att på alla tänkbara sätt försäkra sig om att patienten får så god vård som möjligt.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Social- och hälsovårdsministeriet har i de senaste årens årsberättelser rapporterat om åtgärder som vidtagits för att beakta uttalandet. Målen för åtgärdsförslaget har även beaktats i regeringens program Sunda lokaler 2028 och i beredningen av Institutet för hälsa och välfärds nationella program för inomhusluft och hälsa. Programmen inleddes 2018, och i inledningsskedet vidtas framför allt åtgärder för att sammanställa informationsmaterial för yrkespersoner och för att utarbeta verktyg som stöd för anställda inom hälso- och sjukvården i deras rehabiliteringsarbete. Dessutom utvecklas rehabiliteringen och man understöder inrättandet av rehabiliteringspolikliniker för personer som får symtom i inomhusmiljöer och vars arbets- och funktionsförmåga har blivit kraftigt nedsatt.

Marginalisering av unga

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringen har utarbetat ett program för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE). Regeringens mål har varit att se över tjänsterna för barn, unga och familjer så att verksamheten blir en mer klientorienterad, integrerad servicehelhet. Avsikten har varit att flytta fokus i tjänsterna till förebyggande verksamhet som är gemensam för alla och till tidigt stöd och tidig vård. Målet har varit att skapa en gynnsam uppväxtmiljö för barn och unga, stödja barnens och familjens välbefinnande och stärka det multimodala stödet till föräldraskapet. Insatserna kommer i allt högre grad att sättas in i barnens vardagsmiljö, bland annat på daghem och i skolor. Målet har varit att lyfta fram vikten av att skapa nätverk för lågtröskelverksamhet för barn och familjer i överensstämmelse med modellen för familjecentraler. Vidare betonas vikten av att insatser på specialiserad nivå integreras klientorienterat och att servicen förankras för att stödja dem som arbetar på grundnivå.

> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper den största risken för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringen har beslutat permanenta de multiprofessionella serviceställena för lågtröskelverksamhet för unga, det vill säga konceptet navigatorn. Som en del av ungdomsgarantin har olika funktioner och tjänster utvecklats för att man snabbare och bättre ska kunna svara framför allt på de ungas behov av psykosocialt stöd. Fyra centrala utvecklingsinsatser har genomförts: Stödverksamheten Vamos tillhandahåller på sju orter individuell träning och träning i grupp för unga som uteslutits från utbildning och arbetslivet (2017–2018). Navigatorerna genomför ett projekt för psykosocialt stöd (Onni) med målet att utveckla lågtröskeltjänster. För projektet har i huvudsak socialarbetare och psykologer anställts på sammanlagt 17 orter. Sommaren 2018 inleddes dessutom på sex orter utvecklingsinterventionen Arki haltuun (*Grepp om vardagen*) som grundar sig på intervjuer med 100 ungdomar om de ungas behov. Intervjuerna har gjorts i samarbete med stiftelsen Me, som är specialiserad på att förebygga marginalisering. Vidare har man inom ramen för det av Folkpensionsanstalten ledda projektet *Not in employment, education or training* (NEET) (2018–2019), som syftar till att utveckla rehabiliteringen för unga, berett en lagändring som gäller yrkesinriktad rehabilitering för unga och verkställandet av lagändringen. Stöd för sysselsättning av unga utvecklas även i ett försök med aktiverande social trygghet.

Socialvårdslagen har fått en ny 29 a § om samarbete mellan socialjouren och hälso- och sjukvården. Målet är att säkerställa att de personer med psykisk ohälsa och drogproblem som löper störst risk att bli marginaliserade vid behov får experthjälp både av socialvården och av hälso- och sjukvården redan när de kommer till en akutmottagning. Dessutom kommer det som ett led i arbetet med lagstiftningen om självbestämmanderätten och den anknytande ändringen av barnskyddslagen att i lag fastställas åtgärder som avser att stödja självbestämmanderätten för bland annat barn och unga med psykisk ohälsa och drogproblem.

I arbetet med en revidering av mentalvårdslagstiftningen har målet varit att tjänsterna ska vara tillgängliga på likvärdiga villkor och att det skapas kontinuitet i tjänsterna. Social- och hälsovårdsministeriets projekt för särskilda anslag för verkningsfulla interventioner i mentalvården för unga startade 2018. Projektet tar fram anvisningar och modeller för vilka tjänster som ska tillhandahållas 1) inom skolhälsovården och 2) för unga som står utanför studie- och arbetslivet. Arbetsmetoder och modeller som involverar marginaliserade ungdomar och motiverar dem att delta i vård och insatser står i fokus.

> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) har social- och hälsovårdsministeriet gjort en multidisciplinär utredning för att dryfta vilka möjligheter den gemensamma klientplan som ska uppgöras av olika aktörer erbjuder när det gäller att främja och stödja en enhetlig, barn- och familjeorienterad servicehelhet för barn, unga och familjer samt skötseln av ärenden. I sin slutrapport (av den 3 oktober 2017, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:36) föreslog arbetsgruppen att det utarbetas en gemensam åtgärdsmodell och att det i an-

slutning till den görs en utredning av lagstiftningsmässiga förutsättningar och förändringsbehov. Arbetsgruppen föreslog vidare att det genomförs en förstudie av specifika funktionella krav på den gemensamma modellens informationssystem samt av alternativen till ansvarsorgan för systemimplementering. Därtill betonade arbetsgruppen vikten av att utöka kompetensen inom multiprofessionell informationshantering och föreslog att den lagstiftning som hänför sig till myndigheters rätt att få uppgifter vid behov ska förtydligas med avseende på multidisciplinärt samarbete. Inom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster har man redan förbättrat kompetensen inom multiprofessionell informationshantering genom att publicera guiden och nätutbildningen ”Skapa förtroende, skydda barnet” som riktar sig till yrkespersoner.

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska chefsarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på dem i samarbete med familjen och de övriga aktörerna. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
I överensstämmelse med regeringsprogrammet tar programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) fram service till barn och unga, och syftet är att insatserna i fortsättningen ska samverka effektivt för att barnen och familjerna ska känna att de får samordnad och fungerande service. Samordnade, klientorienterade och integrerade insatser ska följas av multiprofessionella och sektorsövergripande planer inklusive information som stöder barnen, de unga och familjerna. Arbetsgruppen ”Ett barn, en gemensam plan” inom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster har utrett möjligheterna att införa en gemensam klientplan för alla beröra aktörer, som läggs ut på en gemensam plattform (den 3 oktober 2017, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:36). Se även punkt 4 ovan. Utvecklingsarbetet styrs av principerna om barnets rättigheter och barnets bästa, bättre resurstilldelning och ett barn- och familjeorienterat grepp. Inom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster har man redan förbättrat kompetensen inom multiprofessionell informationshantering genom att publicera guiden och nätutbildningen ”Skapa förtroende, skydda barnet” som riktar sig till yrkespersoner.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsminister Sipiläs regering beredde som ett led i social- och hälsovårdsreformen en förenkling av finansieringssystemet med många olika kanaler inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsministeriets kommitté för en reform av rehabiliteringen har lagt fram förslag till en reform av rehabiliteringssystemet (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41[1]).

[1] Förslag till reform av rehabiliteringssystemet från kommittén som dryftar rehabiliteringsreformen. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160273

Kommittén har också lagt fram förslag till en rehabiliteringsprocess för ungdomar, medicinsk, social och yrkesinriktad rehabilitering, förbättringar i informationssystemen och satsningar på incitament.

> 7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Avsikten är att som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) sammanföra lågtröskelverksamheten för barn och familjer till nätverk i överensstämmelse med modellen för familjecentraler. Familjecentralerna ger familjerna hjälp och stöd där de finns tack vare klientorienterat samarbete mellan aktörerna. I modellen med familjecentraler ingår det öppna träffpunkter som erbjuder familjerna ett forum för möten, verksamhet och stöd tillsammans med andra i samma situation. Inom sitt utvecklingsarbete förbättrar familjecentralerna det multimodala stödet till föräldraskapet samt tjänsterna för skilsmässorådgivning. Insatserna för barn och unga sätts i allt större utsträckning in i deras vardagsmiljö, bland annat på daghem och i skolor. Vidare får personalen på grundnivån hjälp att förbättra sin kompetens i och med att insatser på specialiserad nivå i större utsträckning sammanlänkas med insatserna på grundnivå. Utvecklingen av barn- och familjetjänsterna (LAPE) sker i nära samarbete med social- och hälsovårdstjänsterna och bildningsväsendet.

Som en del av regeringens spetsprojekt (bland annat ungdomsgarantin och konceptet navigatorn) har man understött en utveckling av servicesystemet som syftat till att personer som använder många tjänster får sammanhållen hjälp, vilket betyder att tjänster på grundnivå och specialiserad nivå samt tjänster som tillhandahålls av olika aktörer och inom olika sektorer sammanlänkas.

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015

RSk 14/2016 rd – B 10/2016 rd – B 15/2016 rd – ReUB 2/2016 rd

1. Spetsprojekt för bekämpning av svart ekonomi

> Riksdagen förutsätter att regeringen tar in de spetsprojekt i åtgärdsprogrammet som har betydande effekter med tanke på bekämpningen av svart ekonomi och säkerställer tillräckliga resurser för att projekten ska kunna förverkligas och verkställas.

Finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020 Valtioneuvoston periaatepäätös (på finska).

Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet blev klart den 7 juni 2016 Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma vuosille 2016–2020 (på finska).

Ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet följer hur åtgärdsprogrammet framskrider, bedömer behoven av att ändra det och rapporterar årligen till finanspolitiska ministerutskottet om hur projekten framskrider. Åtgärdsprogrammet kan uppdateras under giltighetstiden i samband med granskningen av hur det verkställts samt enligt beslut av regeringen.

Statsrådet tillsatte dessutom den 28 april 2016 en parlamentarisk uppföljningsgrupp för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för mandatperioden 1 maj 2016–31 mars 2019. Uppföljningsgruppens uppdrag är att följa upp hur strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020 genomförs.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är grupperade enligt spetsprojekten i strategin. I åtgärdsprogrammet behandlas de åtgärder som bedöms vara viktigast och ha de största effekterna med avseende på målen i strategin för den nationella bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Ett av de viktigaste projekten i programmet har varit projektet för att ta fram lägesbilder för svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. Ledningsgruppen för ekonomisk brottslighet godkände de centrala riktlinjerna för att ta fram lägesbilder för grå ekonomi den 7 februari 2017. Kommissionen för lägesbilder inledde sin verksamhet den 3 april 2017. Den består av 21 myndigheter och ministerier. Webbsidan Grå ekonomi & ekonomisk brottslighet www.gra-ekonomi-brottslighet.fi med lägesbilder togs i bruk den 12 december 2017. I inledningsskedet beskrevs aktuella fenomen inom grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt hur myndigheterna bekämpar dessa. Projektet ansågs slutfört den 29 juni 2018, varefter fokus ligger på underhåll av webbsidan.

Andra projekt med betydande effekter för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet är ökad offentlighet för allmänheten (avslutat den 19 november 2018), det nationella inkomstregistret, rapporten över typgodkända kassasystems lämplighet i Finland samt utvecklingen av myndigheternas befogenheter och bestämmelserna om informationsutbyte.

Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd – ReUB 8/2017 rd

Statsfinansiella exponeringar och risker förknippande med stabiliteten i euroområdet

> Riksdagen förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdets framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseenden i uppdaterad form och heltäckande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
I samband med årsberättelsen rapporterar finansministeriet om de statsfinansiella exponeringar och risker som är förknippade med stabiliteten i euroområdet.

Vidare har finansministeriet halvårsvis gett ut en rapport om de av finska statens exponeringar, ansvarsförbindelser och fordringar som beror på de finansiella stödprogrammen i euroområdet. I och med att programmet för finansiellt stöd till Grekland avslutades i augusti 2018 pågår det inte längre

något program för finansiellt stöd inom euroländerna. Från och med 2018 publiceras rapporten en gång om året. Enligt rapporten har euroområdet stabiliserats ytterligare 2018, och Finlands risker i anslutning till exponeringar har huvudsakligen minskat.

I augusti 2017 lämnade statsrådet en utredning till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2016 och revisionsnämndens rapport och Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) bokslut för 2016, ledningens rapport och revisorns rapport (E 71/2018 rd). I utredningen beskrivs läget i euroområdet och de ekonomiska exponeringarna i anslutning till krishanteringen, inbegripet de exponeringar som uppkommer via det europeiska centralbankssystemet. Utredningen behandlades av riksdagens revisionsutskott i november 2018.

Projektet Sunda lokaler 2028

> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen rapporterar om framstegen och resultaten i projektet Sunda lokaler 2028 första gången i samband med regeringens årsberättelse för 2017.

Statsrådets kansli, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Beredningen av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 inleddes under statsminister Juha Sipiläs ledning den 9 juni 2017 efter ett rundabordssamtal med partiernas riksdagsgrupper. Under samtalet var man överens om att problemen med inomhusluften i det offentliga byggnadsbeståndet och de sanitära olägenheter som dessa medför är allvarliga. Den 22 september 2018 tillsatte statsministern en projektgrupp som fick i uppdrag att under bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainens ledning utarbeta det tioåriga åtgärdsprogrammet Sunda lokaler med målet att åtgärda problemen med inomhusluften i offentliga byggnader. Riksdagen informerades om åtgärdsprogrammet genom statsministerns upplysning den 28 november 2018. Utkastet till programmet diskuterades i riksdagen. Därefter ombads intressentgrupperna att yttra sig om programmet.

Den 3 maj 2018 godkände statsrådet ett principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokala 2028. Det huvudsakliga syftet med åtgärdsprogrammet är att göra offentliga byggnader sundare och att effektivisera vården och rehabiliteringen av alla som lider av dåligt inomhusklimat. Under den tioåriga programperioden görs en lång rad insatser inom sju olika områden:

med sikte på heltäckande insatser för bättre hälsa och användarhänsyn i offentliga byggnader (verksamhetsmodellen för Sunda lokaler 2028)

- interaktion och kommunikation (öppen informationsförmedling, lyfta fram exempel på god praxis)
- insatser för att främja hälsa och välbefinnande (nationella programmet för inomhusluft och hälsa)
- insatser för att stärka processerna kring byggande samt användning och underhåll av fastigheter
- insatser för att stärka upphandlings- och ägandetjänsterna med avseende på gott byggande
- bedömning och uppdatering av kompetensen, och
- uppföljning av programmets verkställande och genomslagskraft

Programmet presenterades för partiernas riksdagsgrupper under ett rundabordssamtal den 5 juni 2018. I slutet av juni 2018 tillsatte statsrådet en ledningsgrupp och ett sekretariat för verkställandet.

Därefter inledde man verksamheten genom att i enlighet med planerna effektivisera informationen om programmet Sunda lokaler 2028 och anvisningarna om fukthantering för personer i byggbranschen. Under hösten färdigställdes det nationella programmet för inomhusluft och hälsa under samordning av Institutet för hälsa och välfärd. Inom ramen för programmet vidtas viktiga åtgärder för att erbjuda rådgivning, vård, rehabilitering och social trygghet för personer som uppvisar symtom på grund av inomhusluften.

Våren 2019 meddelas de preliminära resultaten av det utrednings- och forskningsprojekt som statsrådet genomförde hösten 2018, under vilket det samlades in information om inomhusluftens kvalitet i offentliga och privata byggnader i Finland och vissa andra länder. I början av 2019 inleds samarbete med intressentgrupper i form av forumet Sunda lokaler 2019 i Helsingfors, och verksamhetsmodellen Sunda lokaler, som stöder regelbunden fastighetsbesiktning, börjar utvecklas i samarbete med kommunerna och regionalförvaltningsmyndigheterna.

År 2018 inledde undervisnings- och kulturministeriet insatsen Kompetensutvärdering och nödvändiga uppdateringar inom programmet Sunda lokaler 2028 med en förberedande undersökning av fastighets- och byggbranschen som ska ligga till grund för en kompetenskartläggning.

Klarläggande av ansvarsfrågorna beträffande fukt- och mögelskador i offentliga byggnader

> Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och genom lagstiftning klarlägger ansvarsfrågorna i de situationer där fukt- och mögelskador i offentliga byggnader orsakar ohälsa bland annat på grund av dröjsmål eller brister i undersökningar, reparationer eller information.

Statsrådets kansli, finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Med hänvisning till betänkande ReUB 8/2017 rd framhåller statsrådets kansli dessutom beträffande punkt 3 att de klarläggningar av ansvarsfrågorna genom lagstiftning som nämns där kan göras inom ramen för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 i samarbete med ett flertal förvaltningsområden. För närvarande deltar statsrådets kansli, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet i genomförandet av åtgärdsprogrammet.

Enligt gällande lagstiftning är arbetsgivaren och den som ordnar en verksamhet de som ansvarar för sanitära olägenheter som drabbar de anställda och användarna av lokalerna. Enligt markanvändnings- och bygglagen ska en byggnads ägare hålla byggnaden och dess omgivning i sådant skick att den hela tiden uppfyller de sanitära kraven och kraven på säkerhet och användbarhet och inte medför miljöolägenheter eller förfular omgivningen. Fastighetsägarens ansvar regleras även i lagen om hyra av bostadslägenhet eftersom principerna i den också tillämpas inom den offentliga förvaltningen, exempelvis på interna hyror inom stat eller kommun. Hyresvärden måste se till att lokalerna är i användbart skick. Om det inte är så har hyresgästen rätt att säga upp hyresavtalet. Många lokaler som används inom offentlig förvaltning har privata ägare. Offentligt byggande och offentlig fastighetsförvaltning bör inte skiljas åt från övrigt byggande. Byggnadernas skick måste följas upp och korrigerande åtgärder måste vidtas innan det hinner uppstå problem.

En komplicerad fråga som behöver klarläggas är hur sanitära olägenheter ska bevisas. Omfattningen på undersökningar av inomhusluften beror på hur många klagomål som lämnas in, vilken typ av klagomål det är fråga om och vilka resultat en byggnadsbesiktning har gett. Fastighetsägaren är skyldig att göra så omfattande och grundliga undersökningar att man kan vara säker på att alla dolda problem uppdagas. Ofta kan ett tekniskt problem med inomhusluften vara mycket lokalt, ha att göra med att lokalerna är dåligt städade eller bero på hemmen och fritidslokalerna. Även om

en byggnad kan renoveras tekniskt sett, är det inte alltid möjligt för alla personer som fått besvär att börja arbeta i byggnaden på nytt.

Skadeståndslagstiftningen är tydlig vad gäller ansvarsfrågorna och det behövs inga ändringar när det gäller sanitära olägenheter som beror på byggnader. I övrigt kan de lagstiftningsmässiga och andra utredningar som nämns i punkten göras inom ramen för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 i samarbete med olika förvaltningsområden.

Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet

> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där Folkpensionsanstalten ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringen kommer att utreda frågan och rapporterar till riksdagen senast 2020.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Enligt 4 § i lagen om utkomststöd hör ledningen, styrningen och utvecklingen av utkomststödsverksamheten till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter. Social- och hälsovårdsministeriet har följt upp konsekvenserna av reformen och gått igenom frågor som gäller genomförandet i sedvanligt samarbete med Folkpensionsanstalten och även med Finlands Kommunförbund och Institutet för hälsa och välfärd. Dessutom pågår flera forsknings- och utvecklingsprojekt som undersöker Folkpensionsanstaltens och kommunernas utkomststödsarbete och socialarbete. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 3 december 2018 en juridiskt sakkunnig arbetsgrupp för utkomststödsärenden, vars mandatperiod upphör vid utgången av 2019. Arbetsgruppen har i uppgift att behandla juridiska specialfrågor som kräver en utveckling av lagen om utkomststöd. Social- och hälsovårdsministeriet beaktar utskottens uttalanden och ställningstaganden vid beredningen av lagstiftningen om utkomststöd.

Finavia och riskhantering i statsbolag

EÄ 72/2016 rd – RSk 4/2017 rd – ReUB 1/2017 rd

Allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utfärdar allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Ingen förändring har skett i ärendet efter det svar som avgavs förra året. Avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli för en ständig dialog med ledningen för statsägda bolag och styrelseordförandena. Målet med ägarstyrningen är att utveckla bolagens verksamhet och att få ägarvärdet att växa långsiktigt. En viktig del av verksamheten och informationsutbytet är att lyfta fram betydande risker i bolagen samt riskhanteringen. Styrelseordförandena är skyldiga att hålla kontakt med bolagen i frågor som gäller riskhantering och svarar för att frågorna lyfts fram.

Riskhantering ingår i förvaltningen och övervakningen av bolagens affärsverksamhet. Dessutom är riskhantering en viktig del av de uppgifter och det ansvar som styrelsen och ledningen har enligt aktiebolagslagen och god förvaltningssed. En ansvarsfull styrelse ska minst en gång om året gå igenom bolagets risker och eventuella åtgärder för att kontrollera och reducera riskerna.

Under 2017 utredde avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli hur de statsägda bolagen har ordnat riskhanteringen. Utifrån utredningen hade avdelningen ingenting att invända mot bolagens processer för riskhantering.

Avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli gör regelbundet, som en del av ägarstyrningen, en samlad utvärdering av riskhanteringen vid statsägda bolag och av eventuella utvecklingsbehov. Med utvärderingen som grund kan allmänna anvisningar eller handlingsdirektiv utarbetas för bolagen, om det visar sig nödvändigt. Frågan kan vid behov beaktas exempelvis vid beredningen av ägarpolitiska principbeslut.

Precisering av verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning

> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 preciserar principerna för statens ägarstyrning, särskilt i fråga om bolag som helt ägs av staten.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Ingen förändring har skett i ärendet efter det svar som avgavs förra året. Åtgärder för att utveckla och precisera verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning följer principen om fortlöpande förbättringar. I arbetet beaktas omvärldsförändringar, krav och behov som beror på ändrad lagstiftning och ägarpolitiska prioriteringar. Åtgärder för att utveckla verksamhetsprinciperna är ett viktigt led i arbetet på avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli och de vidtas inom ramen för avdelningens fortlöpande och sedvanliga verksamhet.

Verksamhetsprinciperna för ägarstyrningen gäller hela det ägarpolitiska principbeslutet om ägarstyrningen och har långtgående verkningar. När den nya regeringsperioden inleds kommer principbeslutet att ses över, och det är lämpligast att verksamhetsprinciperna för ägarstyrningen preciseras i det sammanhanget.

Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter

RSk 37/2017 ed – EÄ 21/2016 rd – ReUB 9/2017 vp

Sakkunnigas roll i riksdagens utskott

> 1.Riksdagen förutsätter i syfte att säkerställa riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter att regeringen utreder behovet av och möjligheterna att genom lagstiftningen stärka revisionsutskottets och de övriga utskottens tillsyn så att utskotten kan kräva att sakkunniga infinner sig för hörande och så att det kan förordnas att deras yttranden ges med samma skyldigheter som gäller för vittnen.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande: Uttalandet och det bakomliggande betänkandet från revisionsutskottet förefaller att innehålla tanken att det går att tillämpa processrättsliga förfaranden på utfrågningsförfarandet i riksdagens utskott. Detta kan dock inte göras utan problem. I processförfarandena ingår det exempelvis en skyldighet

att infinna sig vid domstolsbehandling och en skyldighet att vara vittne med vissa rättsliga följder, i sista hand med hot om straff. I rättegångsförfarandet jämställs sakkunnigrollen inte med vittnesrollen och sakkunniga har inte samma rättsliga skyldigheter som vittnen. I rättegångsförfarandet bygger sakkunnigrollen på samtycke.

Genom en lagändring (732/2015, RP 46/2014 rd) som trädde i vid ingången av 2016 reviderades de bestämmelser om bevisupptagning som tillämpas på allmänna domstolar. I allmänna domstolar avses med sakkunnig en person som domstolen hör på grundval av personens expertis i frågor som är väsentliga för rättegången och som gäller vetenskapliga eller empiriska lagbundenheter eller orsakssamband. Sakkunniga skiljer sig från vittnen bland annat genom att sakkunniga kan bytas ut mot andra med samma yrke eller expertis. Vittnen är däremot inte utbytbara på samma sätt eftersom ett vittnesmål hänger samman med direkta iakttagelser. I och med att en vittnesutsaga inte är bunden till en viss person har det inte ansetts vara motiverat att införa bestämmelser om en allmän skyldighet att vara sakkunnig. En sakkunnig måste alltså ge sitt samtycke till uppdraget. Däremot betraktas det som en allmän medborgerlig skyldighet att ställa upp som vittne, och man får och ska neka till det bara på lagstadgade villkor. På hörande av vittnen och hörande av sakkunniga tillämpas delvis olika villkor, bland annat vad gäller bevisningsförfarande, tvångsmedel vid bevisning samt ersättningar och arvoden.

Följaktligen förefaller det att krävas en helt ny typ av bestämmelser för att den rättsliga ställningen för sakkunniga som hörs av riksdagens utskott ska kunna ordnas på det sätt som sägs i uttalandet. Dessutom krävs det överväganden kring vilken typ av sanktioner som i riksdagens arbete skulle kunna kopplas till skyldigheten att infinna sig i ett utskott för att bli hörd eller till skyldigheten att hålla sig till sanningen. Om inga sanktioner införs kan man fråga sig om en sådan lagstiftning skiljer sig nämnvärt från den nuvarande. Riksdagens status som det högsta statsorganet garanterar redan i sig att en inbjudan att bli hörd i ett utskott vanligen hörsammas. Också offentligheten i riksdagens verksamhet, särskilt i fråga om sakkunnigyttrandena till utskotten, säkerställer att riksdagen får riktig och behörig information i och med att den lägger ut de sakkunnigas uppfattningar för offentlig bedömning.

Sammanfattningsvis kan det sägas att uttalandet skulle ge upphov till en ny typ av sakkunnigroll i riksdagens utskott. Detta skulle kräva ett närmare övervägande och att riksdagen deltar i utredningen. Under den gångna mandatperioden infördes ny lagstiftning om riksdagens underrättelsetillsynsutskott och dess verksamhet. I detta sammanhang framkom inget behov av att utöka detta eller andra utskotts tillsynsmöjligheter på det sätt som avses i uttalandet.

Beslut om ESM-finansierade stödprogram

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behovet av lagändringar enligt vilka beslut om nya stödprogram som finansieras genom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) fattas av hela riksdagen, i det fall att Europeiska stabilitetsmekanismens nuvarande roll inte förändras och medlemsländernas ståndpunkter beaktas i dess beslutsfattande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Den 6 december 2017 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om att inrätta Europeiska valutafonden. Kommissionen föreslår att Europeiska stabilitetsmekanismen, som inrättades 2012, omvandlas till Europeiska valutafonden genom ett avtal mellan regeringarna i euroländerna. Valutafonden föreslås vara en juridisk person underställd unionslagstiftningen och en efterföljare till Europeiska stabilitetsmekanismen, vilket innebär att stabilitetsmekanismens nuvarande ekonomiska och institutionella strukturer bibehålls i allt väsentligt. I rättsligt hänseende skulle valutafonden ha samma status som ett EU-organ.

Förhandlingarna om att vidareutveckla Europeiska stabilitetsmekanismen och omvandla den till Europeiska valutafonden startade i januari 2018. Förhandlingarna har inte grundat sig på kommissionens förslag, utan stabilitetsmekanismen utvecklas utifrån det mellanstatliga avtalet. Den 4 december 2018 godkände den utvidgade eurogruppen riktlinjerna för utvecklingen av Europeiska stabilitetsmekanismen, vilka därefter fastställdes under eurotoppmötet den 14 december. Utvecklingen av Europeiska stabilitetsmekanismen förutsätter att fördraget om inrättande av mekanismen ändras. Ändringarna omfattar frågor som kräver riksdagens godkännande. I samband med detta kan behovet av att ändra förfarandet för att besluta om nya program för finansiellt stöd utvärderas.

Riksdagens permanenta anslagsökningar

> 1.Riksdagen förutsätter att regeringen i budgetpropositionen ger en motivering i det fall att anslagsökningar som riksdagen gjort i föregående budget och som avsetts vara permanenta inte har tagits in i påföljande års budgetproposition.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
De anslagsökningar som riksdagen beslutar om behandlas vanligen som permanenta i budgetpropositionen om riksdagen särskilt har konstaterat att de ska vara det. Om riksdagen inte yttrar sig om varaktigheten behandlas anslagsökningarna vanligen som engångsföreteelser. Det finns dock ingen absolut regel utan regeringen överväger från fall till fall.

Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken

RSk 26/2018 ed – EÄ 61/2016 rd – ReUB 3/2018 vp

Det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken som en redogörelse till riksdagen

> 1. Riksdagen förutsätter att det utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för bostadspolitiken som sträcker sig över åtta år. Programmet ska bygga på en utredning om bostadspolitikens centrala fokusområden och det ska lämnas som en redogörelse till riksdagen före utgången av 2020.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

Utveckling av bostadsområden

> 2. Riksdagen förutsätter att det som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet utarbetas ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för bostadsområden som stöd för en positiv utveckling i områdena och för att förebygga segregering. Programmet ska på lång sikt trygga en god nivå på tjänster och boende och stärka livskraften i bostadsområdena.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

Lösning av problem i områden på tillbakagång genom närings-, region- och utbildningspolitik

3. Riksdagen förutsätter att det i samband med det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken utreds hur man genom närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

Bedömning av behoven av att utveckla bostadsbidragssystemet

4. Riksdagen förutsätter att behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag utvärderas under nästa valperiod i samband med reformen av den sociala tryggheten.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

Offentligt stödd bostadsproduktion

5. Riksdagen förutsätter att det produceras fler överkomliga hyresbostäder med statligt stöd i huvudstadsregionen och i de tillväxtorter där det på lång sikt finns efterfrågan på sådana bostäder. Vid byggandet av bostäder med offentligt stöd är det befogat att beakta konjunkturerna så att det offentliga byggandet kan ökas under lågkonjunkturer.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) producerade 2018 totalt cirka 8 630 bostäder, av vilka totalt cirka 7 815 bostäder (91 procent) i centralernas tillväxtcentra. I de kommuner som ingår i Helsingforsregionens samarbete kring markanvändning, boende och trafik (MBT) uppgick produktionen vid Finansierings- och utvecklingscentralerna för boendet till cirka 4 415 bostäder, i Tammerfors till cirka 960, i Åbo till cirka 1 090, i Uleåborg till cirka 110 och i centralernas övriga tillväxtcentra till totalt cirka 1 235 bostäder. I det övriga landet uppgick produktionen vid Finansierings- och utvecklingscentralerna för boendet till cirka 815 bostäder.

MBT-avtal

6. Riksdagen förutsätter att samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) görs långsiktigare och mer bindande och att staten är redo att utvidga samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik också till nya stadsregioner.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

De gällande samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik går ut i slutet av 2019. Förhandlingarna om nya samarbetsavtal om markanvändning, boende och trafik i de nuvarande samarbetsregionerna Helsingfors, Åbo, Tammerfors och Uleåborg inleddes i slutet av 2018. Målet är att de nya avtalen ska gälla från och med ingången av 2020.

Statens bostadsfonds självständiga ställning

7. Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar Statens bostadsfonds självständiga och oberoende status och att fondens tillgångar används för att främja boende.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder.

Statens bostadsfond står för närvarande utanför statsbudgeten och tillgångarna används för att främja boende, i synnerhet för finansiering av den statsstödda bostadsproduktionen.

Bättre kvalitet i byggandet och byggnadsanvändningen

8. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en så kallad mögelfälla behöver. Riksdagen upprepar i sammanhanget också sina ståndpunkter i fråga om fukt- och mögelproblem i byggnader.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Kvaliteten i byggandet och byggnadsanvändningen
I samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, som inleddes sommaren 2018, granskas möjligheten att ordna byggnadstillsynen och ansvarsfrågorna via huvudentreprenörens genomförandeansvar. I samband med totalreformen granskas också hur man kan förbättra den planmässiga användningen och underhållet av byggnader under hela deras livscykel.

Det är viktigt att minska byggfelen och de problem de föranleder eftersom det är fråga om ett betydande samhällsekonomiskt och folkhälsorelaterat problem. Miljöministeriets förordningar om byggande har reviderats i enlighet med ändringarna (958/2012) i markanvändnings- och bygglagen så att de reviderade förordningarna trädde i kraft den 1 januari 2018. Den reviderade byggbestämmelsesamlingen beaktar bättre än tidigare bland annat byggnadstillsynen och byggnadernas hälsoaspekter.

Mögelfällor
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA beviljade tidigare understöd för sanitära olägenheter. Understöden beviljades för reparation av bostäder eller anskaffning av nya bostäder till personer som på grund av sanitära olägenheter i bostäderna hamnat i ekonomiska svårigheter. Understöd för sanitära olägenheter beviljades senast 2013. De slopades när lagen om reparationsunderstöd för bostadsbyggnader och bostäder (1087/2016, nedan reparationsunderstödslagen) trädde i kraft 2017.

I samband med beredningen av reparationsunderstödslagen utredde miljöministeriet funktionaliteten i systemet för understöd för sanitära olägenheter. I motiveringen till reparationsunderstödslagen (RP 156/2016) konstaterades att det var svårt att påvisa att någon hamnat i ekonomiska svårigheter uttryckligen på grund av sanitära olägenheter. Bevisningen och orsaksförhållandena i samband med sanitära olägenheter och därav föranledda ekonomiska svårigheter var ofta en tolkningsfråga. Utmärkande för en situation där någon utan egen förskyllan har hamnat i ekonomiska svårigheter på grund av sanitära olägenheter ansågs vara att de sanitära olägenheterna och de ekonomiska svårigheterna drabbat den sökande på ett oförutsett och överraskande sätt. Det var svårt att bedöma huruvida det här kravet uppfylldes. Dessutom var det ofta arbetsamt och besvärligt att utreda det sökande hushållets inkomster och utgifter. Därmed stod de resultat som åstadkoms med

understöden och den arbetstid som lades ned på ansökningar inte i rimlig proportion till varandra. Dessutom ansågs understödet för sanitära olägenheter inte vara tillräckligt verkningsfullt. Utredningar om ansvaret i samband med köpet och andra utredningar som behövdes för att få understödet gjorde också systemet besvärligt och långsamt för de sökande. Av dessa orsaker ansågs det motiverat att slopa beviljandet av understöd för sanitära olägenheter.

Dessutom finns det även andra rättsmedel att tillgripa när en person hamnat i en orimlig situation på grund av att personens bostad visat sig vara obeboelig eller värdelös. Till exempel behandlar konsumenttvistenämnden tvistemål mellan privatpersoner i egenskap av bostadssäljare och bostadsköpare. Därtill finns möjlighet till avgiftsfri rättshjälp och den som hamnat i en orimlig situation kan i sista hand ta hjälp av systemet för social trygghet. De hushåll som hamnat i en mögelfälla omfattas av de befintliga stödsystemen, till exempel det prövningsbaserade stödet för boende och i sista hand utkomststödet. Med hjälp av stöden garanteras alla möjlighet till en bostad. Till skillnad från de här stödformerna var målet med det tidigare understödet för sanitära olägenheter att bevara ägarbostaden för boende och samtidigt eliminera orsaken till det ekonomiska trångmålet.

Rådgivning i frågor som gäller inomhusklimatet ges förutom av myndigheterna också av olika organisationer.

Miljöministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet utreder under våren 2019 vilka former av stöd och hjälp de hushåll behöver som hamnat i ekonomiskt trångmål på grund av hälsovådliga fukt- och mögelskador eller motsvarande hälsovådliga faktorer i bostaden. Samtidigt utreder ministerierna vilka metoder som finns att tillgå för att lösa problemen.

Andelslagsmodell för socialt boende

9. Riksdagen förutsätter att den så kallade andelsmodellen för socialt boende främjas genom lagändringar.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna.

Enligt budgeten för 2019 får Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet med stöd av statsunderstödslagen ur Statens bostadsfond bevilja sammanlagt högst 400 000 euro för tidsbundna understöd till ett invånarnära försöksprojekt kring bostadsandelslag. Projektet går ut på att ta fram modellstadgar för boendeorienterat boende i form av bostadsandelslag, stödja inledande av andelslagsförsök, erbjuda rådgivning och samla in uppföljningsinformation om hur andelslagen fungerar.

Reform av systemet med bostadsrättsbostäder

10. Riksdagen förutsätter att lagstiftningen om systemet med bostadsrättsbostäder ses över under nästa valperiod så att det dess ställning som ett alternativt överkomligt boende förbättras.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna.

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 – ReUB 6/2018 rd

Åtgärdsprogram för förnyande av integreringsåtgärderna

1. Riksdagen förutsätter att regeringen upprättar ett övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över integreringsåtgärderna och de reformer som ska genomföras. Åtgärdsprogrammet ska lämnas till riksdagen i form av en redogörelse före utgången av 2020.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Avsikten är att bereda en redogörelse till riksdagen enligt den tidtabell som riksdagen har fastställt. Arbets- och näringsministeriet kopplar beredningen av åtgärdsprogrammet och redogörelsen till de övriga pågående beredningsprocesserna.

Det är viktigt att integrationspolitiken och de integrationspolitiska reformerna baserar sig på så täckande, tillförlitliga och långvariga forskningsrön som möjligt. Under de senaste åren har arbets- och näringsministeriet kraftigt utvecklat den kunskapsbaserade integrationspolitiken och systemet för uppföljning av integrationen av invandrare. Regeringsperiodens omfattande helhetsöversikt över integration och goda relationer mellan olika befolkningsgrupper kommer att färdigställas hösten 2019. Också de uppgifter som fås från den kan utnyttjas vid bedömningen av behovet av att reformera integrationspolitiken.

Ministeriet upprättar ett statligt förvaltningsövergripande integrationsprogram med mål och åtgärder för integrationen 2019–2023. Programmet utarbetas så att flera olika intressentgrupper delaktiggörs. Processen kan utnyttjas också vid beredningen av den redogörelse som riksdagen förutsatt.

En av prioriteringarna för statsminister Sipiläs regering i fråga om integration har varit att öka arbetslivsinriktningen genom att påskynda utbildnings- och sysselsättningsvägarna. Många av reformerna är nya och deras effekter har ännu inte kunnat utvärderas. I samband med redogörelsen kan man bedöma hur de redan vidtagna integreringsåtgärderna och reformerna av utbildningssystemet har inverkat på invandrarnas väg till utbildning och sysselsättning. Vid bedömningen beaktas också vilken inverkan arbetsmarknadens strukturer och den sociala tryggheten samt arbetsmarknadens mottaglighet har haft.

Reform av integrationslagen

2. Riksdagen förutsätter att regeringen omarbetar integrationslagen och övrig lagstiftning vid behov utifrån riksdagsbehandlingen av redogörelsen.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Riksdagen förutsätter att de eventuella behov av lagändringar som framträder i samband med godkännandet av redogörelsen bedöms och bereds efter riksdagsbehandlingen. Dessutom framhäver ministeriet att behoven av att revidera lagen behöver kopplas till andra strukturella reformer som eventuellt genomförs under nästa regeringsperiod och som väsentligt inverkar på beslut om integration, närmast beslut om fastställandet av organiseringsansvaret mellan arbets- och näringstjänsterna och social- och hälsotjänsterna samt eventuella reformer av den sociala tryggheten och utbildningen.

Snabbare integrationsprocess

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att integreringen snabbas upp betydligt på så sätt att integrationsperioden i regel varar ett år. Verksamheten ska effektiviseras jämfört med nuläget i alla faser så snart invandraren har kommit till Finland.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Arbets- och näringsministeriet anser att förkortandet av integrationsperioden till ett år sannolikt inte påskyndar invandrarnas integration. Ett år är för många inte tillräckligt med tanke på språkkunskapen och förutsättningarna för sysselsättning. Den behövliga kompetensen fastställs alltid av arbetsgivarna på arbetsmarknaden och i många yrken krävs en viss yrkeskunskap och kännedom om arbetslivet. Minskningen av befolkningen i arbetsför ålder är ett av de centrala hoten mot den finländska arbetsmarknaden under de kommande åren och redan nu råder det brist på kompetent arbetskraft. Därför är det viktigt att satsa på utvecklandet av kompetensen hos såväl sysselsatta som arbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden, inklusive invandrarna. Språk- och samhällskunskaper har också betydelse för hur man hittar sin plats i samhället och för föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn.

Integrationslagen föreskriver om integrationsperioden ur en individuell utgångspunkt och innehåller inga specifika bestämmelser om periodens längd. Enligt integrationslagen uppgörs den första integrationsplanen för högst ett år. Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hans eller hennes egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för honom eller henne. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades. Den kan under förutsättningar som anges i lagen förlängas till högst fem år.

Med stöd av ovannämnda grunder är målet också att en invandrare övergår till arbetslivet så fort förutsättningarna för det uppfylls. Under regeringen Sipilä har ett flertal reformer genomförts för att påskynda den processen. Integrationsprocessens längd påverkas ändå i hög grad av invandrarens utgångspunkter och det är inte möjligt att påverka individuella egenskaper och livssituationer enbart genom att fastställa integrationsperiodens längd i lag. Det bör noteras att också samhällets och arbetsmarknadens strukturer och mottaglighet påverkar integrationen.

Preliminärt kan man bedöma att en risk med att förkorta integrationsperioden är att många invandrare inte hittar arbete under den tiden utan blir arbetslösa arbetssökande inom arbets- och näringsbyråns allmänna tjänster. Deras fortbildningsmöjligheter försvagas och deras överrepresentation i lågavlönade arbeten ökar ytterligare. Bristen på kompetent arbetskraft kan inte till fullo tillgodoses genom snabbare integration. En ytterligare risk är att den lägre utbildningen och arbetsmarknadsställningen nedärvs till barnen och att invandrarna på ett år måste lära sig betydligt mer genast från början. Människors förmåga att ta till sig ny kunskap förändras ändå inte, vilket i värsta fall leder till sämre språkkunskaper och samhällskunskap. Antalet personer som missgynnas av systemet kan öka, problemen kan hopa sig i synnerhet i sårbara grupper och behovet av enskilda lösningar för att stödja integreringen av invandrare som överskridit den fastställda integrationsperioden kan växa.

Inrikesministeriet har framhävt att personer som erhållit uppehållstillstånd ska flyttas till kommunerna i snabb takt, så att de så snabbt och smidigt som möjligt kan få tillgång till den mer omfattande basservicen och andra integrerande tjänster och börja integreras i samhället.

Regeringen Sipilä har genomfört flera olika åtgärder för att påskynda invandrarnas integrationsprocess, i synnerhet i fråga om sysselsättnings- och utbildningsvägar. De viktigaste reformerna har varit att förnya integrationsutbildningen med tydligare utgångspunkt i arbetslivet och ett individuellt perspektiv, påskynda övergången till yrkesutbildning, öka erkännandet av kompetens och vägarna till behörighet, skapa kompetenscentermodeller och genomföra ett med effektivitetsinvesteringar finansierat försök med snabb sysselsättning.

Överföring av det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna

> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen för att integreringen ska fungera bättre och snabbare överför det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna och utreder hur tjänsterna kan tillhandahållas i tillräcklig omfattning också på andra håll än i tillväxtcentra.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Den nuvarande utgångspunkten i integrationslagen är att åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringstjänsterna samt i form av andra integrationsfrämjande åtgärder. Det är inte ändamålsenligt att bryta ut integrationstjänsterna för invandrare från det allmänna service- och utbildningssystemet. När integrationstjänsterna ordnas som en del av arbets- och näringstjänsterna, det nationella utbildningssystemet och social- och hälsotjänsterna kan kompetensen i befintliga strukturer och tjänster utnyttjas på ett kostnadseffektivt sätt. Överlappande och separata system ska undvikas så att man kan skapa en fungerande helhet.

Arbetslivsinriktningen har varit en prioritering i fråga om integration för regeringen Sipilä och en överföring till kommunerna skulle särskilja integrationen från sysselsättningstjänsterna under det första skedet. Risken är då att arbetslivsinriktningen i integrationen försvagas avsevärt och att man inte längre svarar på företagens rekryteringsbehov med invandrarnas arbetsinsats i samma mån som tidigare. En annan risk är att integrationssamordningen starkt börjar betona de kommunala tjänsterna i stället för lärandet i arbetet och tillgodoseendet av företagens rekryteringsbehov. Under regeringen Sipiläs tid har även användningen av lönesubventioner, arbetsprövning och den övriga tjänstepaletten inom arbets- och näringsförvaltningen under integrationsperioden ökats och en modell tagits fram för resultatbaserade finansieringsavtal för snabb sysselsättning (SIB-modellen) som framför allt fyller behovet av arbetskraft i flaskhalsbranscherna och främjar lärandet i arbetet.

Integration är inte bara språkundervisning eller någon annan särskild invandrartjänst utan strukturell samhällsutveckling som utgår från befolkningens mångfald. För att främja sysselsättningen av invandrare behövs vissa specialtjänster (till exempel språkundervisning), men parallellt med dem bör man i bredare omfattning än för närvarande utnyttja det allmänna service- och utbildningssystemet och vid behov skräddarsy tjänsterna så att de svarar på invandrarnas behov. Ett annat centralt utvecklingsobjekt är behovet av effektivare samordning och integration av tjänsterna på ett sätt som för samman undervisningen i språk och samhällskunskap med arbets- och näringstjänsterna, det nationella utbildningssystemet och social- och hälsotjänsterna.

Finansministeriet har konstaterat att grundlagsutskottet i sin etablerade praxis har framhållit att när man lagstiftar om uppgifter för kommunen gäller det samtidigt att beakta finansieringsprincipen och se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. Enligt finansieringsprincipen i 55.2 § i statsandelslagen är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning.

Invandringen riktas främst till tillväxtcentra och antalet invandrare är stort i synnerhet i huvudstadsregionen i jämförelse med det övriga landet. Integrationen och främjandet av sysselsättningen bland invandrare bör också beakta huvudstadsregionens och övriga tillväxtcentras särställning till exempel genom att stödja verksamheten vid kompetenscenter för invandrare och genom att beakta antalet invandrare i finansieringen av tjänster.

I huvudstadsregionen kan man utnyttja avtalsenligheten, till exempel genom att upprätta ett intentionsavtal för staten och huvudstadsregionens kommuner i syfte att främja sysselsättningen bland invandrarna. Med hjälp av avtalsenligheten kan man genomföra ett försök för främjande av invandrarnas sysselsättning som utgår från ett fenomenbaserat förfarande och som för samman olika förvaltningsområden och andra centrala intressentgrupper. De modeller som tas fram i huvudstadsregionen kan spridas över resten av landet.

I regionstäder och på landsbygden ska man se till att utbudet av integrationstjänster är tillräckligt och stärka det regionala samarbetet. Nya modeller för ordnande av tjänster, till exempel distansstudier, ska tas i bruk. Hur integrationen fungerar är även i regionstäder och på landsbygden bundet till en välfungerande basservice.

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Regeringen har börjat genomföra detta redan under regeringen Sipiläs tid. På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetslösa arbetssökande, kunder hos arbets- och näringsbyrån. Främjandet av sysselsättningen bland invandrarna kan därmed dra nytta av arbets- och näringsbyråernas kunskaper om arbetsförmedlings- och företagstjänster och av deras företagskontakter. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man också främja företagandet bland invandrarna.

I fortsättningen bör arbets- och näringsbyråerna satsa hårdare på att främja sysselsättningen bland invandrarna, eftersom undersökningar visat att tjänster med nära anknytning till arbetslivet har effekt. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man skräddarsy flexibla rutter till arbetslivet som bör utnyttjas aktivare än för närvarande vid matchning av invandrarnas och arbetsgivarnas behov.

Vid sidan av tjänstesamordningen behövs modeller för tjänsteintegration, till exempel branschvisa sysselsättningspaket för branscher med brist på arbetskraft samt effektivare anpassning av tjänster för olika grupper. Kontaktytan mellan arbets- och näringsförvaltningen, kommunen och läroanstalterna bör stärkas även i fråga om de grupper som inte är arbetslösa arbetssökande, exempelvis invandrarkvinnor som sköter barn hemma.

Företagssamarbetet mellan arbets- och näringsbyrån, utbildningsanordnarna och läroanstalterna spelar en central roll för genomförandet. Övergångsarbetsmarknaden bör utnyttjas effektivare och nya modeller behövs för att parallellt förvärva kompetens och arbetslivskontakter i syfte att samordna målen för snabb sysselsättning och hållbara yrkesbanor. Dessutom behövs en utredning av arbetsgivarnas behov av starkare stöd till exempel i inskolningen av invandrare på arbetsplatserna. Att förbättra invandrarnas ställning på arbetsmarknaden förutsätter dessutom att arbetslivet tar

emot dem. I fortsättningen bör mottagligheten och rekryteringskompetensen utvecklas i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna och arbetsgivarna.

Snabbare handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare

> 6. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare snabbas upp. Handläggningen får ta högst två månader.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Med målet att påskynda handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd som beviljas på grund av arbete bereddes hösten 2018 en utvärdering av flaskhalsarna i arbetstagarnas uppehållstillståndssystem. Utifrån den bereds som bäst såväl snabba åtgärder som förslag till åtgärder på längre sikt i syfte att förkorta handläggningstiderna. Utvecklingsbehoven gäller särskilt det elektroniska systemet och enhetligheten i rådgivningen. Ett annat mål är att minska antalet bristfälligt ifyllda ansökningar.

Inrikesministeriet har konstaterat att Migrationsverket tillsammans med arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde utvecklar processen för handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare och förkortar handläggningstiden från fyra till två månader. Ytterligare ett mål i resultatavtalet är att Migrationsverket effektiviserar processen för handläggning av ansökningar från specialsakkunniga. År 2018 var den genomsnittliga handläggningstiden vid Migrationsverket för ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare 61 dagar och handläggningstiden för ansökningar om fortsatt tillstånd likaså 61 dagar.

Språkstudier inom integrationsutbildningen

> 7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inlärningen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Reformer av ordnandet av integrationsutbildning ska bedömas som en del av den övergripande bedömning av främjandet av invandrarnas sysselsättning och utbildning som genomförs i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Främjandet av invandrarnas sysselsättning utgör en helhet som påverkas av såväl strukturerna på arbetsmarknaden och i samhället som olika tjänster (exempelvis TE-tjänsterna, det nationella utbildningssystemet och social- och hälsotjänsterna) och arbetslivets mottaglighet. Det är ändamålsenligt att granska reformerna i förhållande till helheten.

Överföringen av integrationssystemet till statsandelssystemet har bland annat motiverats med utvecklingen av kontinuiteten och kvaliteten i utbildningen. Fördelen med integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning har på motsvarande sätt ansetts vara flexibiliteten och möjligheten att snabbt anpassa finansieringen och utbudet samt utbildningsmodellerna och utbildningsmodulerna efter aktuella behov. Utbildningsanordnarna är i synnerhet i huvudstadsregionen specialiserade, vilket möjliggör ett brett utbildningsutbud för invandrarbefolkningen. På mindre orter har flexibiliteten i konkurrensutsättningen möjliggjort snabbare tillträde till utbildningar. Upphandlingspriserna på integrationsutbildning är tämligen låga.

Integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning har utgångspunkt i arbetslivet. En del av utbildningsanordnarna erbjuder inom ramen för sin affärsverksamhet också rekryteringstjänster, vilket skapar en stark kontakt till arbetsmarknaden via kännedomen om arbetskraftsbehoven i området. Utbildningsanordnarna är också väl insatta i tjänsteutbudet i området och kan vägleda sina studerande vidare efter deras behov. Utbildningsmoduler kan kombineras med till exempel lönesubventionerat arbete mellan modulerna. Utbildningsanordnarna betalas resultatbaserat för sysselsättning och vägledning, vilket betyder att det finns incitament. Konkurrensutsättningen behöver dock utvecklas och övervakningen av utbildningen måste vara tillräcklig för att garantera kvaliteten.

Språkutbildningens förpliktande karaktär

> 8. Riksdagen förutsätter att regeringen gör språkutbildningen mer förpliktande i integrationsplanen för invandrare som fått uppehållstillstånd på så sätt att utbildningen inbegriper ett språkprov.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Ett test för klarläggning av utgångsnivån i fråga om språkkunskaper (Testipiste) har tagits i bruk så att man bättre ska kunna rikta in integrationsutbildningen och hänvisa invandrarna till utbildning som svarar på deras behov. I integrationsutbildningen bedöms språkkunskaperna genom hela processen. Det görs inte bara genom test, utan bedömningen är kontinuerlig och grundar sig bland annat på hur den studerande presterar i uppgifter och hur aktiv den studerande är på lektionerna. I projektet Testipiste framtogs också ett sluttest i finska inom integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Målet med det är att producera information om i vilken grad den studerande nått läroplanens mål för kunskaper i finska. Sluttestet är till skillnad från de allmänna språkexamina inget officiellt prov, men uppgifterna har länkats till den europeiska referensramens kunskapsnivåskalor. Till stöd för användare av sluttestet utgavs en guide med anvisningar för hur testet ska ordnas och närmare beskrivningar av deltestens innehåll och bedömningen av språkkunskapernas olika delområden. Läroanstalterna kan beställa sluttestet och guiden från Testipiste, under förutsättning att de deltar i en avgiftsbelagd en dags användarutbildning.

Ett test som ingår i integrations- eller språkutbildningen och bedömningen av det kan inte göras utbildarspecifika, i synnerhet inte om testet påverkar personens rättigheter, utan det behövs ett riksomfattande och opartiskt test och en officiell och enhetlig bedömning av det. Utbildarens egna test genererar, även om de är enhetliga, ingen enhetlig bedömning utan den kan variera i hög grad. Även olika hinder för lärande bör kunna beaktas. Hinder för lärande kan vara bland annat inlärningssvårigheter, traumabakgrund, olika hälsoproblem och andra orsaker med anknytning till den individuella livssituationen. Problemet är att testningen av lässvårigheter eller språkliga inlärningssvårigheter bör göras på det egna modersmålet och det inte finns redskap eller verktyg för det. Därför går inlärningssvårigheter ofta obemärkt förbi eller beaktas inte i fråga om invandrare.

I Finland används en riksomfattande allmän språkexamen där man bland annat kan avlägga språkprov i finska och svenska som inkluderar både en muntlig och en skriftlig del. För anordnandet av provet svarar Jyväskylä universitet. Provet har sex nivåer. År 2018 deltog 7 452 personer i provet i finska på medelnivå (nivå 3–4) och 475 personer i provet i svenska.

Invandrarbefolkningen är en mycket heterogen grupp och deras integrations- och språkutbildning genomförs på olika nivåer. Det betyder att ett test som endast mäter en specifik kunskapsnivå inte är tillräckligt utan det behövs en adaptiv lösning för bedömning av språkkunskaperna. Dessutom bör man beakta att alla invandrare inte deltar i integrations- eller språkutbildning. Ett fristående prov

snarlikt den allmänna språkexamen skulle ge alla möjlighet att ta språktestet oberoende av hur de förvärvat sina språkkunskaper.

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund

> 10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Åtgärder i anslutning till det här har inletts under regeringen Sipiläs tid. Utbildningsmöjligheterna för föräldrar med invandrarbakgrund som sköter barn hemma har förbättrats inom ramen för det fria bildningsarbetets invandrarutbildning. I fortsättningen bör man säkerställa att utbildningen är tillräcklig och att barnpassning ordnas som en del av den. Utbildningen bör bygga upp en arbetsidentitet för föräldrarna redan när barnen är små. En del av föräldrarna är svåra att nå genom tjänsterna och därför bör informationen ges via flera kanaler med utnyttjande av myndighets- och organisationskanaler och även uppsökande arbete. Det bör utredas om det är möjligt att göra utbildningen mer förpliktande.

Med tanke på vidareutbildning och sysselsättning är det viktigt att utbildningsanordnarna har kontakt med arbets- och näringstjänsterna och andra kompetensutvecklingstjänster. Barnen ska ha tillträde till småbarnspedagogiken så att vården av dem kan ordnas när vården i hemmet upphör och så att mammornas övergång till arbetslivet kan stärkas. Föräldrarnas kännedom om nyttan med småbarnspedagogik till exempel med tanke på barnens skolgång bör ökas.

Ett mål med utvecklingen av arbets- och näringstjänsterna och övriga tjänster är i fortsättningen också att stärka könssensitiva och praktiska tillvägagångssätt. Samtidigt blir det aktuellt att utreda behovet av separata tjänstekoncept som skräddarsytts för invandrarkvinnor. Till exempel i Sverige har arbets- och näringsförvaltningen gjort upp ett åtgärdsprogram för att främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Även företagen och organisationerna kan ha en central roll exempelvis när det gäller att utveckla olika arbetslivsinriktade initiativ och modeller för mentorskap.

Det är också viktigt att stärka jämställdheten i familjerna. Den verksamheten kan inte riktas enbart till kvinnorna utan utgångspunkten ska vara att stödja hela familjens integration. Till exempel bör arbetet med invandrarmän effektiviseras.

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

> 11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:
Det är viktigt att stärka verksamheten inom den tredje sektorn. Att ta med det civila samhället, organisationerna, de religiösa samfunden och näringslivets aktörer i integrationsarbetet är en förutsättning för att integrationspolitiken ska fungera och kunna genomföras.

Integrationsarbetet präglas av att verksamhetsfältet är brett och av att de olika aktörerna har kompetens på både bredden och djupet, men samtidigt är arbetsfältet också splittrat och samordningen problematisk. En stor del av integrationsarbetet har varit, och är fortfarande, projektbaserat, vilket kräver både officiellt och inofficiellt samarbete och informationsutbyte mellan de olika aktörerna.

Som ett komplement till statens program för integrationsfrämjande 2016–2019 utarbetades 2016 det första partnerskapsprogrammet för integration. Partnerskapsprogrammet ger praktiska möjligheter för nya former och modeller av integrationssamarbete, delaktiggör nya aktörer och stärker verksamheten hos organisationer och sammanslutningar som redan en längre tid arbetat med integration. Målet är också att på lång sikt systematisera partnerskapen inom integration och att höja integrationsarbetets genomslag bland annat genom att öka samordningen mellan finansiärerna.

Frivilligorganisationernas roll i främjandet av invandrarnas sysselsättning bör stärkas ytterligare. Organisationerna kan främja sysselsättningen bland annat genom att underlätta nätverkandet till exempel med hjälp av mentorskap, genom att stödja handledningen, rådgivningen och det uppsökande arbetet och genom att erbjuda arbete på övergångsarbetsmarknaden.

Det fria bildningsarbetets roll och finansiering inom integrationen av invandrare har stärkts betydligt under de senaste åren, till exempel genom utbildning i läs- och skrivkunnighet, utbildning för invandrarkvinnor och utbildning för dem som överskridit integrationsperioden.

Regeringens årsberättelse 2017

RSk 47/2018 rd – B 11/2018 rd, B 17/2018 rd – ReUB 11/2018 rd

Uppföljning och rapportering av spetsprojektens mål

1. Riksdagen förutsätter att regeringen när spetsprojekten har avslutats ger akt på genomförandet av målen för dem och under 2020 rapporterar om resultaten och om hur modellen med spetsprojekt fungerar.

Statsrådets kansli konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna.

Eliminering av matchningsproblemen på arbetsmarknaden

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att eliminera matchningsproblemet med arbetskraften, som försvagar den ekonomiska tillväxten.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna.

Förbättring av utrikesförvaltningens dataskyddsarrangemang

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen för utrikesförvaltningen och inkluderar de anslag som behövs i en tilläggsbudgetproposition för 2019.

Utrikesministeriet, statsrådets kansli och finansministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna.

Beaktande av uttalanden

> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Finansministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:
Regeringen beaktar riksdagsutskottens uttalanden och ställningstaganden.

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018

RSk 43/2018 rd, B 19/2018 rd – ReUB 10/2018 rd

Effektivisering av riskhanteringen

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att förbättra statens riskhantering och före utgången av 2020 fastställer harmoniserade och fungerande riskhanteringsförfaranden på statsrådsnivå, förvaltningsområdesnivå och ämbetsverksnivå samt fastställer de ansvariga ministerierna och övriga ansvarsförhållanden.

Finansministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:
Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker de föreslagna åtgärderna. Statsrådet svarar riksdagen före utgången av 2020.

5 Förvaltningsutskottet

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd – RSv 94/2006 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 5 september 2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och alkohol- och drogarbete, bland annat lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet har i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet arbetat för att utveckla de här frågorna. Ministeriernas gemensamma arbetsgrupp som utredde gripande, transport, behandling och vård av berusade var verksam 2009–2011 och arbetet med ärendet fortsatte i programmet för den inre säkerheten. Såväl arbetsgruppen som ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten kom till samma slutsatser: Det är motiverat att minska polisens roll i gripandet, transporten och tagandet i förvar av berusade och att stärka den roll som aktörerna inom social- och hälsovården spelar. Det är inte motiverat att bygga upp ett nätverk av separata tillnyktringsstationer, utan man bör fortsätta med den utveckling av servicesystemet som redan är i gång.

Utvecklandet av servicesystemet är i gång. I samband med jourreformen preciserades den 1 januari 2017 bestämmelserna om socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma jour för mentalvårdsarbete och alkohol- och drogarbete. Genom jourarbetet främjas mentalvårds- och missbruksklienternas förutsättningar för jämlikt tillträde till tjänster. Jourreformen genomförs med stöd av olika arbetsgrupper på nationell nivå. Med stöd i regeringsprogrammet är avsikten att från och med början av 2021 överföra de social- och hälsovårdstjänster som kommunerna nu har ansvar för att ordna till de autonoma landskap som ska inrättas. I beredningen på landskapsnivå planeras som bäst helheten av social- och hälsotjänster och organiseringen av dem. Social- och hälsovårdsministeriet stöder beredningen på många sätt.

Jari Pajunen, polisinspektör, inrikesministeriet

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 rd – RSv 261/2010 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 13 december 2010 att regeringen
>
> 1. noga bevakar hur reformen påverkar bland annat kostnadsfördelningen mellan kommunerna och

2. utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

I enlighet med det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har ingått genomförde institutet i maj 2013 en enkät som riktade sig till kommunerna, och resultaten av enkäten offentliggjordes hösten 2013 (Ulla Lehtonen, Eeva Nykänen och Marja Pajukoski: Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutukset kunnissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 35/2013). Enkäten besvarades av 129 kommuner och samarbetsområden. Enligt undersökningen hade 207 personer utnyttjat rätten enligt 16 a § i socialvårdslagen av 1982 att ansöka om service i en annan kommun och 84 personer rätten enligt 3 a § i lagen om hemkommun att som hemkommun välja den faktiska boendekommunen där personen är placerad, alltså totalt 291 personer.

När en person byter hemkommun med stöd av bestämmelserna ovan ska personens tidigare hemkommun ha fortsatt ansvar för kostnaderna för familjevård, institutionsvård eller boendeservice som ordnas för personen. Kommunernas svar på Institutet för hälsa och välfärds enkät visade att byte av hemkommun inte har gjorts i någon större utsträckning och att lagändringarna som trätt i kraft den 1 januari 2011 med några få undantag inte har haft några betydande ekonomiska eller andra följder för kommunerna. I Institutet för hälsa och välfärds enkät fanns också en fråga om huruvida lagstiftningen bör ändras så att även de som omfattas av öppenvård skulle kunna ansöka om service i en annan kommun och bli invånare i kommunen i fråga. Av de 112 kommuner eller samarbetsområden som besvarat frågan ansåg 88 att det inte fanns något behov av lagändringar. Som orsak angavs ofta att de som omfattas av öppenvård har möjlighet att byta hemkommun också utan särskild lagstiftning. En del av dem som hade besvarat frågan uttryckte oro för att kostnaderna, det administrativa arbetet och tvisterna mellan kommunerna skulle öka. En annan uttalad farhåga var att en utvidgning av möjligheten att byta hemkommun kan göra det svårare att förutse servicebehovet i kommunen i fråga.

Bland dem som besvarat frågan ansåg 24 en ändring behövdes, och motiverade sin ståndpunkt med valfrihet, rättvisa och behovet av att tillförsäkra alla samma möjligheter.

Regeringen lämnade propositionen om vård- och landskapsreformen (15/2017 rd) till riksdagen i mars 2017. Propositionen innehöll ett förslag till lag om ordnande av social- och hälsovård. I motiveringen till 55 § i lagförslaget konstaterades att byte av hemkommun och påföljande överföring av ansvaret för att ordna tjänster inte har skett i så stor omfattning och att ändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin inte har varit särskilt märkbar. Vidare konstaterades det att överföringen av kostnadsansvaret dessutom kommer att få mindre betydelse när ansvaret för att ordna tjänster och kostnadsansvaret övergår till ett större befolkningsunderlag och att det visat sig vara administrativt betungande att kostnadsansvaret blir kvar hos den tidigare hemkommunen. Att fördela kostnadsansvaret mellan kommunerna på det sätt som avses i 42 b § i socialvårdslagen av 1982 ansågs därmed ha visat sig vara en oändamålsenlig lösning. Därför föreslogs det att 42 § i socialvårdslagen upphävs. I den nya lagen föreslogs ingen bestämmelse om att kostnadsansvaret kvarstår hos det landskap där den tidigare hemkommunen finns. Den som vill flytta till en annan kommun men som på grund av ålder, funktionsnedsättning eller någon annan liknande orsak inte kan bo där utan familjevård, institutionsvård eller boendeservice, skulle enligt 56 § i lagförslaget ha haft rätt att på samma grunder som invånare i den nya hemkommunen anhålla om tjänster hos det landskap som kommunen tillhör. Bestämmelsen skulle i huvuddrag ha motsvarat 16 a § i socialvårdslagen av 1982. Lagen skulle ha innehållit bestämmelser om hur landskapet ska gå till väga i flyttningssituationer. Inte heller i fortsättningen ansågs det enligt propositionen behövas särskild lagstiftning för att vid en flyttning trygga tjänsterna för dem som omfattas av öppenvård. Regeringens

proposition förföll när vård- och landskapsreformen strandade och regeringen Sipilä lämnade sin avskedsbegäran den 8 mars 2019.

Anne-Mari Raassina, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

En långsiktig uppgifts-, resurs-, och finansieringsplan för polisen ochbestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd
Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

1. En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen har varit under beredning sedan 2011 bland annat i den arbetsgrupp som hade i uppdrag att utreda polisens resultatstyrning och resursallokering. Efter detta beviljade regeringen i sitt rambeslut den 4 april 2012 polisen extra resurser i form av en nivåhöjning för att balansera upp ekonomin och säkerställa funktionsförmågan. Som ett led i balanseringen av ekonomin skulle polisen dessutom vidta åtgärder som innebär att utgifterna minskar med sammanlagt 35 miljoner euro fram till 2016. Med detta som utgångspunkt tillsatte inrikesministern den 12 april 2012 ett projekt som skulle bereda en utveckling av polisens förvaltningsstruktur (Pora III).

Verkställigheten av de beslut som fattats i projektet Pora III överläts på Polisstyrelsen. Genomförandefasen för projektet Pora III inföll 2014–2016. Polisstyrelsen gjorde en utredning i anslutning till den praktiska verkställigheten av reformen: ”Projektet för utveckling av polisens förvaltningsstruktur (PORA III) – Slutrapport om verkställandet” (Polisstyrelsens publikationsserie 4/2014).

Inrikesministeriet överlämnade den 19 december 2014 till riksdagen en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om polisens förvaltningsstrukturreform (SM022:00/2012) Perustuslain 47 §:n 2 momentin mukainen selvitys Eduskunnalle poliisin hallintora-kenneuudistuksesta (Pora III)

Inrikesministeriet tillsatte den 13 november 2014 en arbetsgrupp med uppgift att göra upp en långsiktig resursplan fram till 2019 för polisen. Det var närmast fråga om en uppdatering och översyn av de kalkyler som gjorts upp av den arbetsgrupp som tillsattes 2011 primärt med anledning av de anslagsnedskärningar som gjorts i polisens anslagsramar efter rambeslutet våren 2012. Arbetsgruppens rapport publicerades den 5 februari 2015 Suomen sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon tulevaisuus: Pitkän aikavälin tavoitteet

Inrikesminister Räsänen och justitieminister Henriksson tillsatte den 7 november 2014 en parlamentarisk arbetsgrupp för den inre säkerheten och rättsvården, vars primära uppgift var att för riksdagen producera information om behoven av strategiska resurser inom den inre säkerheten och rättsvården i Finland under nästa ramperiod 2016–2019 (SM37:00/2014, SMDno/2014-2398). Den parlamentariska arbetsgruppens mandat gick ut den 28 februari 2015

Inrikesministeriet tillsatte den 18 september 2015 ett projekt för att utarbeta en redogörelse för den inre säkerheten i överensstämmelse med Sipiläs regeringsprogram. Enligt regeringsprogrammet skulle läget i fråga om den inre säkerheten beskrivas i redogörelsen, de mål och mätkriterier som lämpar sig för uppföljning av den inre säkerheten skulle fastställas och polisens uppgifter och målen för polisverksamheten skulle ses över. Statsrådet gav sin redogörelse för den inre säkerheten i maj 2016 och utgående från den inleddes beredningen av en strategi för den inre säkerheten.

Strategin för den inre säkerheten godkändes i statsrådet den 5 oktober 2017. Strategin och dess åtgärdsprogram ersätter inrikesförvaltningens koncernstrategi och det tidigare förvaltningsövergripande programmet för den inre säkerheten.

Ett av målen för återgärdsprogrammet i strategin för den inre säkerheten är att säkerställa myndigheternas kärnfunktioner och servicenivå bland annat genom att uppdatera handlingsmodeller och utveckla prestationsförmågan. Inrikesministeriet har beslutat att under 2018 göra en samlad utredning av förvaltningsområdets (inkl. polisväsendet) resursbehov på lång sikt samt utveckla metoder och verktyg för att bättre integrera en kontinuerlig resursplanering i den strategiska och operativa verksamhetsplaneringen. Arbetet för att utveckla planeringen av verksamheten och ekonomin fortsätter.

Tiina Pelkonen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

2. Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft endast i fyra år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån den skulle kunna bedöma hur bestämmelserna fungerar. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis följa upp ärendet, eftersom det kan anses möjligt att rättspraxis i den uppstår inom en rimlig tid.

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Totalrevideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 66/2012 rd – RSV 216/2013 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 16 december 2013 att regeringen snarast möjligt påbörjar en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och att man i samband därmed vid sidan av andra faktorer också beaktar det slutliga innehållet i den nya dataskyddslagstiftning som är under beredning i EU och vilka krav den ställer på den nationella lagstiftningen. Avseende ska dessutom fästas vid de anmärkningar beträffande lagens struktur och innehåll som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 26/2013 rd och vid behovet att utveckla tillsynen över polisens register. På samma gång ska även bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet justeras.

Regeringens proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och till vissa lagar som har samband med den (RP 242/2018 rd) lämnades till riksdagen för behandling den 22 november 2018. Syftet med propositionen är att lagstiftningen om behandling av personuppgifter som behövs för skötseln av polisens uppgifter ska motsvara kraven enligt Europe-

iska unionens dataskyddslagstiftning. I propositionen beaktas också de ändringar som skett i polisens verksamhetsmiljö och de behov av att behandla uppgifter som dessa medfört, som i synnerhet gäller behandling av personuppgifter för att förebygga brott. Syftet är dessutom att göra lagens struktur tydligare och enklare, då den har blivit komplicerad.

Även regeringens proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den (RP 241/2018 rd) lämnades till riksdagen för behandling den 22 november 2018. Syftet med propositionen är att uppdatera lagstiftningen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. I bestämmelserna beaktas Europeiska unionens reformerade dataskyddslagstiftning samt nationella ändringsbehov. Syftet är att i synnerhet göra den gällande lagstiftningen tydligare och enklare.

I propositionerna beaktas de anmärkningar beträffande den gällande lagens struktur och innehåll som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 26/2013 rd.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet
Anne Ihanus, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 57/2013 rd – RSV 79/2014 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förvaltningsutskottet före utgången av 2015 får en heltäckande utredning
>
> 1. om vilka åtgärder som har vidtagits i synnerhet i fråga om informationssystemet för misstänkta men också i fråga om polisens andra personregister, för att säkerställa att informationssystemen inte innehåller felaktigheter och att behandlingen av personuppgifter i alla avseenden sker i enlighet med lag och även i övrigt på ett korrekt sätt samt
>
> 2. om vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla styrningen och övervakningen av personregistren och av behandlingen av personuppgifter och utbildningen i anslutning till dem.

Polisens underrättelsesystem (Poti) togs i bruk den 21 december 2018 och ersätter informationssystemet för misstänkta. Polisens underrättelsesystem är ett centraliserat registrerings- och verksamhetsstyrningssystem för information som kan samlas in, lagras och behandlas innan en förundersökning inleds. Integritetsskyddet och övervakningsmöjligheterna förbättras när informationen registreras centralt, uppgifterna har en tydlig ägare och behandlings- och förvaltningsrutinerna är enhetliga under informationens hela livscykel. Polisens personal får utbildning i användningen av polisens underrättelsesystem. Polisen preciserade organiseringen av uppgifter inom registerföringen och dataskyddet och stärkte resurserna 2018. Under de senaste åren har polisen genomfört EU:s dataskyddslagstiftning, ordnat utbildning och tagit fram anvisningar om den.

Polisstyrelsen genomför årligen inspektioner av behandlingen av personuppgifter på polisenheterna inom ramen för laglighetsövervakningen. Den interna laglighetsövervakningen av registren har effektiviserats och anvisningarna om laglighetsövervakningen har uppdaterats bland annat när det gäller rutiner för att övervaka och rapportera om personregistrens lagenlighet. Uppföljningen av inspektionen av Polisstyrelsens registerföring 2016 fortsatte 2018. I inspektionen gick man igenom

författningar, anvisningar och väsentliga dokument som gäller registerföringen och dataskyddet, intervjuade ansvariga personer samt analyserade och utvärderade verksamhetens ändamålsenlighet, effektivitet och överensstämmelse med kraven. De centrala bristerna och utvecklingsbehoven när det gäller informationssystemen och behandlingen av personuppgifter har preciserats i samband med totalrevideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Sami Ryhänen, polisöverinspektör, inrikesministeriet

Ändring av lagen om penninginsamlingar

RP 6/2014 rd – RSv 69/2014 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att en utredning av behovet att se över lagstiftningen om penninginsamlingar görs skyndsamt och att utredningen tar ställning till olika möjligheter att anordna penninginsamlingar, inbegripet ett system med anmälan, och behandlar lagreformen även med avseende på behovet att utveckla och reglera gräsrotsfinansiering. Utredningen ska också beakta behovet av effektiv övervakning av penninginsamlingar och gå in på frågan hur det ska garanteras att en penninginsamling är tillförlitlig och att pengarna går till laglig verksamhet.

Med stöd av en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Stubbs regering inledde inrikesministeriet sommaren 2014 ett projekt för en totalrevidering av lagen om penninginsamlingar. Samtidigt lades det utredningsprojekt för alternativa lösningsmodeller i fråga om lagstiftningen om penninginsamlingar som tidigare hade inletts vid inrikesministeriet ner. Vid inrikesministeriet bereddes det i slutet av 2014 en regeringsproposition med förslag till ny lag om penninginsamlingar. Regeringen överlämnade inte propositionen till riksdagen. För att främja avvecklingen av normer och göra författningarna smidigare gav regeringsgrupperna den 19 februari 2016 ett preliminärt förslag till revidering av lagen om penninginsamlingar så att det vore möjligt att samla in pengar snabbare och med mindre byråkrati genom att för registrerade föreningar ersätta plikten att söka tillstånd hos polisen med ett anmälningsförfarande. Inrikesministeriet tillsatte i augusti 2016 ett förutredningsprojekt för att reformera lagen om penninginsamlingar. Regeringens proposition med förslag till lag om penninginsamlingar (RP 214/2018 rd) lämnades till riksdagen i oktober 2018. Inrikesministeriet anser att riksdagens ovannämnda uttalande inte längre ger anledning till åtgärder.

Sini Lahdenperä, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram

RP 65/2014 rd – RSv 248/2014 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

I projektet för att bereda revideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet utvärderades möjligheterna att utsträcka utnyttjandet av uppgifter i registret över vittnesskyddsprogram till förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen. Regeringens proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och till vissa lagar som har samband med den (RP 242/2018 rd), som bereddes i projektet, lämnades till riksdagen för behandling den 22 november 2018. I propositionen föreslogs inga ändringar i användningen av uppgifter i registret över vittnesskyddsprogram. Ett förslag om en mer omfattande användning av uppgifterna i brottsbekämpningen betraktades som en omöjlighet eftersom grundlagsutskottet i sin utlåtandepraxis betonat ändamålsbegränsningen för upptagningar från övervakningen av den skyddades bostad och dess närområde och att uppgifterna endast får utnyttjas för att genomföra vittnesskyddsprogrammet och förhindra eller utreda ett brott som riktar sig mot den skyddade (GrUU 33/2014 rd).

Katriina Laitinen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet

Beredningen av reformprojekt som berör kommuner

RP 268/2014 rd – RSv 348/2014 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att stora och vittgående reformprojekt som berör kommunerna i fortsättningen blir föremål för en parlamentarisk beredning i genuint samarbete.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

”Egna parlamentariska uppföljningsgrupper har tillsatts för såväl landskapsreformens som social- och hälsovårdsreformens första och andra skeden (övriga uppgifter som överförs från staten och kommunerna). Dessutom har det för beredningen av projektet Framtidens kommun tillsatts en parlamentarisk grupp som har i uppgift att bereda riktlinjer om kommunernas roll och ställning i framtiden och på det här sättet skapa en grund för statens kommunpolitik på lång sikt.”

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, finansministeriet

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för förhindrande av hotfull gärning

RP 333/2014 rd – RSv 268/2014 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 till förvaltningsutskottet lämnar en sådan skriftlig utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om
>
> 1. hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning,

2. hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och

3. på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

1. Enligt inrikesministeriet har Polisstyrelsen utrett läget i fråga om hur anmälningar på eget initiativ har gjorts. Enligt utredningen fungerar samarbetet mellan de sociala myndigheterna och utbildnings- och skolpersonalen, men i samband med yrkespersonal inom hälso- och sjukvården förekommer det fortfarande utmaningar. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att polisen, som den instans som tar emot anmälningar från olika aktörer, även framöver har de bästa förutsättningarna att skapa en överblick av antalet anmälningar och hur de fördelas på olika förvaltningsområden samt att följa upp eventuella variationer i antalet. Att samla in uppgifter från hundratals olika läroanstalter eller verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård separat skulle vara ytterst svårt i praktiken.

2. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att polisen är den som bäst kan svara på hur de utlämnade uppgifterna har utnyttjats.

3. Social- och hälsovårdsministeriet anser att det är ytterst viktigt att våldsbrott och brott mot liv förebyggs så effektivt som möjligt. Våldsamt beteende har samband med personens livskontroll och ofta med ett tidigare våldsamt beteende.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att det är viktigt att de gällande bestämmelserna i lagen, exempelvis om anmälningsrätten enligt 13 § 4 mom., tillämpas så effektivt som möjligt i praktiken. Social- och hälsovårdsministeriet har identifierat regionala skillnader i hälso- och sjukvårdspersonalens förmåga att tillämpa den lagstadgade rätten att anmäla hot mot liv eller hälsa till polisen. På vissa orter har lagen tillämpats smidigt, medan det på vissa orter har förekommit osäkerhet i tillämpningen.

Avsikten är att förbättra nuläget med hjälp av effektivare anvisningar till fältet. Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds en nationell handbok för hälso- och sjukvården. Beredningen sker i samarbete med inrikesministeriet, statens sinnessjukhus och Finlands Läkarförbund. Handboken syftar till att förtydliga anvisningarna om informationsutbytet och anmälningsrätten i samarbetet mellan hälso- och sjukvården och polisen. På fältet behövs tydliga anvisningar om i vilka situationer det i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet att lämna ut hälsouppgifter till polisen. Den kommande handboken tar upp olika praktiska situationer och problempunkter där informationsgången mellan hälso- och sjukvårdspersonalen och polisen inte har fungerat tillräckligt bra. Där finns också exempel på lyckade och positiva situationer. Enligt planerna blir handboken klar i mars 2019, varefter den delas ut på fältet.

Förvaltningsutskottet har begärt en separat utredning på temat och social- och hälsovårdsministeriet har lämnat sin utredning till utskottet i februari 2019. Inrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har lämnat sina utredningar tidigare.

Tuija Kumpulainen, avdelningschef

Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd – RSv 334/2014 rd
Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Inrikesministeriet tillsatte den 30 mars 2015 en arbetsgrupp med uppgift att göra en förutredning om behovet att revidera lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Mandatperioden för projektet gick ut den 31 januari 2018. Arbetsgruppen har fortsatt arbetet efter den utsatta tiden. Arbetsgruppens betänkande blir klart i början av 2019.

Jarkko Nieminen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd
Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. bättre än för närvarande säkerställer kapaciteten för de för den inre säkerheten centrala myndigheterna, dvs. polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, nödcentralsverket, Tullen och migrationsverket, och genom att bland annat väsentligt stärka dessa myndigheters finansiella bas ser till att de har de förutsättningar som krävs för att sköta sina lagfästa uppgifter,

2. säkerställer att också åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten ges väsentligt bättre möjligheter att realisera straffansvar,

3. rättar till de brister och missförhållanden i anknytning till den inre säkerheten som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och bygger upp beredskap för de hotfaktorer som nämns i betänkandet, satsar på utvecklingsobjekten och vidtar de andra åtgärder som tas upp i betänkandet,

4. tar förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten,

5. före utgången av 2020 ger förvaltningsutskottet en skriftlig rapport om de åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets betänkande FvUB 5/2017 rd, och

6. före utgången av 2021 till riksdagen lämnar en ny övergripande redogörelse för den inre säkerheten och då redogör för lägesbilden för, hot mot och tillståndet för den inre säkerheten, medborgarnas upplevelse av säkerhet och kapaciteten och verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna, utvecklingsåtgärder som krävs för att olika uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt samt för de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

Beredningen av redogörelsen för den inre säkerheten som inleddes 2015 blev färdig våren därpå och lämnades till riksdagen i maj 2016. Redogörelsen för den inre säkerheten bereddes i nära växelverkan med beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och försvarsredogörelsen. Efter redogörelsen inleddes beredningen av strategin för den inre säkerheten hösten 2016. Strategin blev klar i oktober 2017 och sedan dess har åtgärderna i den genomförts jämsides med de åtgärder som ingick i redogörelsen. Strategin innehåller åtgärder som berör såväl myndigheterna för den inre säkerheten som tjänster och aktörer som påverkar den inre säkerheten mera allmänt. Strategins forskningsbaserade utgångspunkt är att en fungerande inre säkerhet består av flera olika faktorer och att utvecklingsarbetet därför bör vara övergripande och överskrida sektorsgränserna.

1. Sedan redogörelsen blev klar har regeringen verkställt en del av målen i redogörelsen och i riksdagens uttalande om redogörelsen. Det har varit möjligt att trygga resurserna för myndighetstjänsterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde utan någon försämring sedan början av valperioden trots att de offentliga finanserna allmänt taget varit föremål för betydande sparåtgärder för att minska hållbarhetsunderskottet. Inrikesministeriets förslag till planen för de offentliga finanserna och de årliga budgetarna har tagit hänsyn till riksdagens krav på finansieringen av myndigheterna med beaktande av tillståndet och förändringarna i omvärlden och konsekvent eftersträvat höjningar av anslagen till myndigheterna.

Allmänt taget kan man konstatera att säkerhetsnivån i befolkningens vardag i Finland i genomsnitt är högre än tidigare när man granskar antalet olika typer av säkerhetsproblem (brott, störningar, olyckor och olycksfall) i myndighetsstatistiken och forskningen. Det här framgår av en rapport från januari 2019 (sisainenturvallisuus.fi/sisaisen-turvallisuuden-tila) som lämnades inom ramen för den omfattande analys- och prognostiseringsverksamhet som inleddes i enlighet med strategin för den inre säkerheten. För närvarande har de största resursrelaterade utmaningarna att göra med det faktum att myndigheterna – trots att säkerhetsproblemen minskar – behöver större resurser än i dag för att kunna tillhandahålla sina lagstadgade tjänster på ett övertygande sätt. Till de här tjänsterna hör till exempel en snabb larmrespons i hela landet vid alla tidpunkter och snabb och högklassig utredning i synnerhet av så kallade mängdbrott. Dessutom krävs större resurser än i dag för att säkerställa att myndigheterna kan agera effektivt vid störningar som är mer omfattande eller utdragna än normalt. Även om säkerhetshoten i vardagen minskar har myndigheternas resurser en central koppling till den upplevda säkerheten, förtroendet för myndigheterna och därigenom mer allmänt till samhällsfreden och stabiliteten.

För att åtgärda de här bristerna har inrikesministeriet inlett en långsiktig resursplanering i enlighet med strategin för den inre säkerheten som grund för förslag som gäller myndigheternas resurser. På grund av den förändring i säkerhetsmiljön som ligger i bakgrunden till åtgärdshelheten tilldelades polisen, Skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet och Nödcentralsverket 2017 och 2018 mer finansiering för att göra sin verksamhet effektivare.

3.Förutom stärkta resurser innehåller redogörelsen och strategin flera åtgärder för att effektivisera myndigheternas verksamhet. Regeringen beslutade våren 2017 i sin halvtidsöversyn att säkerheten ska vara en av prioriteringarna under den återstående av regeringsperioden. Verkställandet av säkerhetsprioriteringen omfattar åtgärderna i redogörelsen och riksdagens svar på den samt en del av de myndighetsrelaterade åtgärderna i strategin för den inre säkerheten. Målen för åtgärderna kommer i stor utsträckning att uppnås före utgången av valperioden 2019. Målen gäller i synnerhet beredskapen och utvecklingsbehoven i anslutning till nya hotbilder (cyber- och hybridhot och hot mot den nationella säkerheten).

4.Strategin för den inre säkerheten bereddes på det sätt som förvaltningsutskottet förutsatte i sitt betänkande. Åtgärderna i strategin är omfattande och inriktade på ett sådant sätt att man i fortsättningen med deras hjälp bättre kan hantera de aspekter som lyftes upp i förvaltningsutskottets betänkande. Några exempel är den ovannämnda omfattande analysen och prognostiseringen av den inre säkerheten samt olika effektiviseringsåtgärder som gäller beredskapen och de nya hotbilderna. Den fortlöpande analys- och prognostiseringsfunktionens rapport utgör det första skedet och en del av verkställandet av punkt 6 i förvaltningsutskottets betänkande (redogörelse för den inre säkerheten senast 2021).

Ari Evwaraye, strategichef, inrikesministeriet

Ändring av penningtvättsdirektivet och tillräcklig nivå på registreringströskeln för uppgifter om verkliga förmånstagare

RP 228/2016 rd – RSv 57/2017 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med genomförandet av ändringarna i det fjärde penningtvättsdirektivet bedömer om tröskeln för att registrera uppgifter om verkliga förmånstagare ligger på en nivå som, också med beaktande av syftet med dessa uppgifter, säkerställer att bestämmelserna inte lätt kan kringgås.

Riksdagens uttalande hör samman med 1 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (444/2017), som anger definitionen av verkliga förmånstagare i sammanslutningar. En sammanslutning ska registrera omfattningen av sina verkliga förmånstagares ägarandelar i handelsregistret i enlighet med tröskelvärdet i definitionen. I samband med riksdagsbehandlingen av regeringens proposition (RP 228/2016 rd) ansåg inrikesministeriet efter att ha hört de andra behöriga ministerierna att det fanns anledning att införa en tröskel för registrering i enlighet med den miniminivå som krävs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (*fjärde penningtvättsdirektivet*).

Europaparlamentet och rådet antog den 30 maj 2018 direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (femte penningtvättsdirektivet). I samband med att direktivet antogs föreslog kommissionen att den procentandel som anger en verklig förmånstagares direkta eller indirekta bestämmande inflytande ska sänkas från 25 procent till 10 procent. Förslaget fick inget understöd i direktivförhandlingarna och procentandelen ändrades inte. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och till vissa lagar som har samband med den (RP 167/2018 rd), som gäller genomförandet av det femte penningtvättsdirektivet, behandlas som bäst i riksdagen.

Den ovannämnda procentandelen är 25 procent både i det femte penningtvättsdirektivet och i rekommendationerna från OECD:s mellanstatliga samarbetsorgan mot penningtvätt och terrorismfinansiering FATF (Financial Action Task Force). Efter att penningtvättslagen stiftades har det inte framkommit någon orsak för Finland att avvika från den internationellt godkända procentgränsen.

Av dessa orsaker föreslås i regeringens proposition inga ändringar av den procentandel som anger den verkliga förmånstagarens direkta eller indirekta bestämmande inflytande

Elina Rantakokko, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet

RP 9/2018 rd – RSv 108/2018 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen utreder huruvida organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet bör utvecklas som ett ämbetsverk och vid behov bereder relevanta lagändringar i ärendet. Frågor som bör beaktas när organisationen utvecklas är bland annat bestämmande av administrativa påföljdsavgifter i verkets kollegiala organ och kraven i EU:s dataskyddsförordning om tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende.

Dataombudsmannens byrå har sedan den inrättades funnits i anslutning till justitieministeriet. Byrån har skött sin verksamhet och sina avgöranden fullständigt självständigt och ministeriet har inte påverkat byråns arbetsordning eller verksamhetsplanering överhuvudtaget. Ministeriet har fört årliga resultatförhandlingar om mål och resurser med byrån liksom med sina övriga ämbetsverk.

Ministeriet har inlett utvecklingen av sin interna organisation och siktar på att överföra styrningen av fristående myndigheter i anslutning till ministeriet, till exempel dataombudsmannens byrå, till en och samma enhet vid ministeriet. Samtidigt har justitieministern tillsatt en utredare för att undersöka möjligheterna att genom samarbete förbättra de här självständiga men små verksamhetsenheternas (dataombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, diskrimineringsombudsmannen, barnombudsmannen osv.) administrativa verksamhetsförutsättningar. Målet är att utreda alternativ för att administrativt sammanföra de funktioner som sköts av förvaltningsområdets små och funktionellt självständiga fristående myndigheter utan att deras självständiga ställning som bygger på lagstiftning och internationella bestämmelser äventyras eller deras verksamhetsfält i det här sammanhanget ändras. Utredningen ska i detta syfte utgå från konsumentombudsmannens självständiga ställning och beslutanderätt som en del av det nuvarande Konkurrens- och konsumentverket. Dessutom ska de berörda myndigheternas särdrag beaktas.

En annan avsikt är att den bedömning av organiseringen av dataombudsmannens verksamhet som riksdagen har förutsatt ska genomföras i samband med utredningsarbetet. Avsikten är att utredaren ska slutföra arbetet före utgången av mars 2019.

Olli Muttilainen, förvaltningsdirektör, justitieministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av räddningslagen

RP 64/2018 rd – RSv 110/2018 rd
Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna

på sotningstjänster. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare.

Ändringarna i räddningslagen i fråga om sotning stadfästes den 5 december 2018 och trädde i kraft den 1 januari 2019. Ändringarna gäller i huvudsak regleringen av ordnandet av sotningstjänster. I praktiken innebär det att distriktssotningssystemet avskaffas och ersätts med ett fritt utbud av sotningstjänster i hela landet senast den 1 juli 2019, då övergångstiden för lagändringen gått ut.

Inrikesministeriet har tillsatt en uppföljningsgrupp för sotningsreformen för en mandatperiod som inleddes den 21 januari 2019 och går ut den 31 december 2020. Uppföljningsgruppen har som mål att främja genomförandet av sotningsreformen och följa upp och utvärdera ändringarnas konsekvenser för brandsäkerheten och sotningstjänsterna. Uppföljningsgruppen består av företrädare för sotningsbranschen, fastighetsbranschen och de centrala myndigheterna.

Jaana Rajakko, överingenjör, inrikesministeriet

6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes ut på remiss den 31 maj 2016. Den fortsatta beredningen av förslaget till lagstiftning pågår vid justitieministeriet.

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet. Lausuntotiivistelmä

Vaikutusvallan kauppaamisrikos. Lausuntotiivistelmä

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/2010 rd – RSv 374/2010 rd
Lagutskottet

> 2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

I ärendet finns inget nytt att rapportera:

”Utskottshandlingarna om den nya tvångsmedelslagen (806/2011) som trädde i kraft i början av år 2014 visar att noteringen gäller beslutsfattande om täckoperationer, bevisprovokation genom köp och skydd av hemligt inhämtande av information. När man fått tillräcklig erfarenhet av tillämpningspraxis för den nya lagen övervägs behoven av att ändra lagstiftningen inom den närmaste åren. Detta gäller också beslutet om användning av hemliga metoder för inhämtande av information.”

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd
Lagutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar och vilka konsekvenser bestämmelserna leder till samt att justitieministeriet före utgången av 2018 lämnar lagutskottet en utredning om i vilka sammansättningar och i hur stor andel av de olika sammansättningarna det aktuella förfarandet har tillämpats, hur det har fungerat och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen utvärderar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet bli öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

1. Justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar vid försäkringsdomstolen och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd. Det uppföljs även i hurdana och i en hur stor andel av ärenden som avgörs i olika sammansättningar förfarandet har tillämpats. Justitieministeriet lämnade en utredning till lagutskottet den 11 december 2018.

2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om det nuvarande utnämningsförfarandet av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Minister Lindströms riktlinje är att justitieministeriet utreder möjligheterna att ändra på försäkringsdomstolens arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet bli öppnare och att det ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter. Justitieministeriet har lämnat en utredning till lagutskottet den 17 december 2018.

Piritta Koivukoski, specialsakkunnig, justitieministeriet

Hur stiftelselagen fungerar och verkställs

RP 166/2014 rd – RSv 276/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar genomförandet av den nya stiftelselagen och hur den fungerar samt ger lagutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2018.

Justitieministeriet lämnade en i uttalandet avsedd utredning om hur stiftelselagen fungerar och verkställs till riksdagens lagutskott i december 2018.

Pekka Pulkkinen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Identitetsstölder

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstölder som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Den nya 9 b § i kapitel 38 i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. Det har inte än samlats in särskilt mycket erfarenheter om avvärjande och utredning av det nya brottet. Den nödvändiga informationen om tillämpningspraxis kan anskaffas samt funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i kraft i början av 2014, ska övervägas.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.”

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Totalrevidering av förvaltningsprocesslagen

RP 245/2014 rd – RSv 296/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i rask takt slutför den utdragna totalrevideringen av förvaltningsprocesslagen och lämnar en proposition om saken till riksdagen.

Regeringen lämnade den 5 april 2018 en proposition till riksdagen med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 29/2018 rd).

Arja Manner, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Vid justitieministeriet inleddes i augusti 2018 ett projekt för att utreda behovet av och möjligheterna till att införa ett förfarande där personbevisning vid hovrätterna tas emot som ljud- och bildinspelningar som gjorts vid tingsrätterna (OM033:00/2018). Bedömningspromemorian avses bli färdig i januari 2019.

Jukka Siro, specialsakkunnig, justitieministeriet

Bekämpningen av organiserad brottslighet

RP 263/2014 rd – RSv 345/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur de förenhetligade bestämmelserna i strafflagen om organiserad brottslighet tillämpas och fungerar och att den, i förekommande fall, skyndsamt vidtar åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”De förenhetligade bestämmelserna om organiserade kriminella sammanslutningar har trätt i kraft den 1 oktober 2015. Därför behövs det erfarenheter om hur de nya bestämmelserna tillämpas och fungerar. Regeringen följer med ärendet och vidtar i förekommande fall åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.”

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

Ö 5/2014 rd – RSk 56/2014 rd
Lagutskottet

> 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv med beaktande av olika aspekter.
>
> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning om straffpraxis i fråga om rattfylleri. Utredningen ska särskilt fästa uppmärksamhet vid straffpraxis och minimi- och maximistraff i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall.
>
> 5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

3. Justitieministeriet bereder för närvarande en utredning enligt uttalandet, där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv.

4. Justitieministeriet har utarbetat en bedömningspromemoria om straffens proportionalitet i fråga om vissa sexualbrott, våldsbrott, rattfylleribrott och ekonomiska brott (Justitieministeriets publikation 7/2018). I promemorian beskrivs straffpraxis i fråga om rattfylleri och bedöms i synnerhet minimi- och maximistraffen i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall. Denna del av promemorian bygger på en utredning av Helsingfors universitet, där straffpraxis för rattfylleri granskas i allmänhet och i synnerhet i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall (dödsvållande och grovt dödsvållande). I utredningen beskrivs straffpraxis i olika kombinationer av brott, de straffskalor som ansluter sig till dem och hur ofta brotten förekommer. Promemorian har publicerats på statsrådets webbplats och har lämnats till lagutskottet som ett led i behandlingen av MI 3/2015 rd (sexualbrott).

5. I en situation där social- och hälsovårdstjänsterna behöver reformeras är det för närvarande inte ändamålsenligt att anvisa kommunernas socialväsenden ytterligare särskilda uppgifter som gäller

kartläggning av eller samtal om missbruk. Riksdagens uttalande genomförs genom att fortsätta att genomföra de nuvarande modellerna, sträva efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt genom att se till att modellen Tie selväksi ska genomföras i samband med styrningen av social- och hälsovården.

Katariina Paakkanen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Möjligheterna att göra förvandlingsstrafförfarandet för böter lättare och enklare har utretts vid justitieministeriet enligt riksdagens uttalande. Under lagberedningen ansågs det att det inte är ändamålsenligt att regeringen lämnar sin proposition i samband med förslaget om ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, eftersom förslaget inte har några nämnvärda beröringspunkter med ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Som ett led i genomförandet av de åtgärder som ingick i uttalandet trädde vissa ändringar i lagen om verkställighet av böter (RP 200/2017 rd och RSv 31/2018 rd) i kraft vid ingången av 2019. Lagstiftningen möjliggör användning av videolänk vid behandlingen av ärenden som gäller förvandlingsstraff och bestämmelserna om beviljande av betalningstid har förenklats.

Justitieministeriet har dessutom utrett möjligheten att överföra uppgifterna vid inledande av verkställigheten av förvandlingsstraff från utsökningsväsendet till Brottspåföljdsmyndigheten. I detta skede har det dock ansetts att det inte är ekonomiskt lönsamt att överföra dessa uppgifter, eftersom det skulle vara dyrare att sköta dem vid Brottspåföljdsmyndigheten än vid utsökningsväsendet. Förändringen skulle inte heller ge några nämnvärda effektivitetsfördelar med avseende på verkställigheten av straff.

Vid justitieministeriet pågår justitieförvaltningens informationssystemprojekt AIPA och Brottspåföljdsmyndighetens informationssystemprojekt Roti. I samband med dessa är det möjligt att genomföra vissa enskilda lagändringar som lättar upp förfarandet för förvandlingsstraff. Utvecklingen av informationssystemen minskar i sig myndigheternas manuella arbete i ärenden som gäller förvandlingsstraff.

Den lagstiftning som nämns i uttalandets rubrik har upphävts genom lag 1695/2015, eftersom den finansiering på 12,4 miljoner euro som reformen förutsatte har slopats från planen för de offentliga finanserna för åren 2016–2019. Detta har dock ingen inverkan på det i uttalandet nämnda syftet att förenkla förfarandet. Riksdagen behandlar för närvarande en proposition om att ändra lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter (RP 178/2018 rd), som till sina centrala delar motsvarar lagstiftning som riksdagen redan har antagit och sedermera upphävt.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/2016 rd – RSv 99/2016 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningsförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domarkarriären, och lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Domarutbildningsnämnden tillsattes den 15 december 2016. Justitieministeriet har som syfte att följa hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har i samarbete med nämnden.”

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket

RP 270/2016 rd – RSv 126/2017 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och den eventuella reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

Republikens president stadfäste den 14 december 2017 lagstiftningen om omstruktureringen av tingsrätterna och lagen träder i kraft den 1 januari 2019. De statsrådets förordningar (1021-1026/2017) och justitieministeriets förordningar (1031-1035/2017) som genomförandet av reformen förutsätter antogs den 19 december 2017. Genomförandet av reformen inom projektet och vid tingsrätterna har framskridit enligt planerna under 2018. Den organisatoriska sammanslagningen vid ingången av 2019 gäller totalt 13 tingsrätter. Varje lokalt sammanslagningsprojekt har planerats väl och genomförts noggrant. Genomförandet av reformen vid tingsrätterna sker ställvis i övergångsperioder, eftersom de lokalarrangemang som krävs till följd av de ändringar av verksamhetsställen som träder i kraft den 1 januari 2019 tar sin tid. För närvarande uppskattas det att en stor del av lokalarrangemangen är klara senast 2020–2022.

Republikens president stadfäste den 13 juni 2018 lagstiftningen om centralisering av behandlingen av summariska tvistemål, och lagen träder i kraft den 1 september 2019. Den förordning av statsrådet om tingsrätternas domkretsar i summariska tvistemål som genomförandet av reformen förutsatte utfärdades den 17 september 2018. Genomförandet av denna reform pågår.

Jyrki Määttä, projektchef, justitieministeriet

Centralisering av summariska tvistemål

RP 190/2017 rd – RSv 32/2018 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

Den reform som syftar till att centralisera behandlingen av summariska tvistemål träder i kraft den 1 september 2019. Justitieministeriet kommer att följa upp reformens konsekvenser och lägga fram en utredning om dem före utgången av 2022.

Maarit Leppänen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna

RP 200/2017 rd – RSv 31/2018 rd
Lagutskottet

> Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur reformen för att förenkla rättsprocesserna i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har, särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om de frågorna före utgången av 2023.

Hur reformen fungerar och dess konsekvenser följs upp i synnerhet med avseende på bestämmelserna om domstolarnas sammansättning och den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och riksdagen kommer att få den utredning som avses i uttalandet före slutet av 2023.

Kirsi Pulkkinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd
Lagutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen vid genomförandet av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt genom anvisningar gör det klart att barnets bästa ska vara den tolkningsprincip som genomgående styr beslutsfattandet och verksamheten.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder och bedömer konsekvenserna av växelvist boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster samt utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs i lagstiftningen och överlämnar dem till riksdagen.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen stärker och utvecklar stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister.

4. Riksdagen förutsätter att det ges riksomfattande anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras och att man bedömer behovet av att reglera behörighetskraven för dem som gör utredningarna.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

1. Prioriteringen av barnets bästa som styrande tolkningsprincip för beslutsfattandet och verksamheten framhävs i de utbildningar och anvisningar som ges till domstolar, socialmyndigheter och andra aktörer. Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt torde träda i kraft i början av 2020. Justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att ordna utbildning innan lagändringen träder i kraft senast hösten 2019.

2. Konsekvenserna av växelvis boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster utreds och bedöms. I enlighet med förslagen i en tidigare utredning (SHM rapporter och promemorior 18/2018; på finska Etuudet ja palvelut lasten vuoroasumistilanteissa - lasten vuoroasumista selvittäneen työryhmän loppuraportti) kommer statsrådet att inleda ett forskningsprojekt (TEAS-projektfinansiering) som syftar till att skapa ett kunskapsunderlag för lagberedningen för att de ändringar i lagstiftningen som behövs ska kunna föreläggas riksdagen.

3. Stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister stärks och utvecklas som ett led i regeringens program för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE), som fortsätter under 2019. Målet vid familjecentren är att barn och föräldrar ska få det multiprofessionella stöd de behöver innan problemen tillspetsas. Användningen av föräldraplanen, som är ett hjälpmedel i föräldraskapet efter en separation, främjas som en del av genomförandet av LAPE och utbildningen i anslutning till lagen angående vårdnad om barn. Beredningen av kompetens- och stödcenter som svarar mot behoven hos de barn, unga och familjer som är mest utsatta.

4. Det bereds riksomfattande anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras, och behovet av att reglera behörighetskraven för dem som gör utredningarna bedöms. Anvisningarna och utbildningen tas fram i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd.

5. Genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt följs upp, med särskilt fokus på de faktorer som riksdagen lyft fram. I fortsättningen ger statistiken från Institutet för hälsa och välfärd närmare information om hur vanligt det är med växelvis boende och om innehållet i de avtal som socialnämnden fastställt.

Pekka Pulkkinen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd - RSv 218/2018 rd
Lagutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har för domarutbildningen samt för domarutbildningsnämndens och domarförslagsnämndens ställning och uppgifter, och lämnar en rapport om saken före utgången av 2023.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

Statsrådet beslutade den 21 februari 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Anu Koivuluoma, special sakkunnig, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingstraff för böter

RP 178/2018 rd - RSv 245/2018 rd
Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utveckla och utöka placeringen av personer som dömts till förvandlingsstraff i missbrukarvård i en anstalt utanför fängelset samt möjligheterna att fortsatt få behövliga missbrukartjänster och social- och hälsovårdstjänster under en tillräckligt lång tid efter att placeringen i anstalt och avtjänandet av förvandlingsstraffet har upphört.

Statsrådet beslutade att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Ändring av äktenskapslag

RP 211/2018 rd – RSv 256/2018 rd
Lagutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur äktenskap som ingåtts av en minderårig eller trots hinder för äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder revideringsbehoven och konsekvenserna av bestämmelserna om erkännande av äktenskap som ingåtts av minderåriga utomlands.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur påtvingade äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

Statsrådet beslutade den 14 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Pekka Pulkkinen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

7 Kommunikationsutskottet

Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter

RP 65/2011 rd – RSv 53/2011 rd
Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte den 30 november 2011 att regeringen inleder en totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifterna, som också beaktar fartygens miljöegenskaper och den faktiska användningen av isbrytartjänster.

Lagen om farledsavgift ändrades i början av 2015 så att farledsavgifterna halverades för 2015–2017. Genom den sänkta farledsavgiften minskades den kostnadsbelastning näringslivet, i synnerhet industrin, orsakades av svavelregleringen i Östersjön. Farledsavgiftens enhetspriser sänktes med större betoning på lastfartygen och de bästa isklasserna. I detta sammanhang gjordes också vissa strukturella ändringar i farledsavgiften som att befria isbrytartjänsterna från farledsavgift och halvera farledsavgiftens maximibelopp per fartygsanlöp. Riksdagen beslutade hösten 2018 att halveringen av farledsavgiften fortsätter fram till slutet av 2020.

Kommunikationsministeriet har utrett erfarenheterna av den sänkta farledsavgiften från 2015–2017 och dess effekter. Revideringen av systemet med farledsavgift utreddes i en arbetsgrupp ledd av ministeriet. Arbetsgruppens mandatperiod var 6.11.2017–31.3.2018. Arbetsgruppens mål var att utarbeta en rapport om huruvida det finns behov av att revidera lagstiftningen om farledsavgifter och hur en eventuell revidering ska göras. Arbetsgruppens rapport Väylämaksu ja muuttuva merenkulku; Työryhmän raportti merenkulun väylämaksujärjestelmän kehittämisestä ja siihen liittyvistä selvitystarpeista publicerades i april 2018. Arbetsgruppen konstaterade i sin rapport att det informationsunderlag som behövs för en totalrevidering av farledsavgiftssystemet för närvarande saknas och att många av de förändringsfaktorer som påverkar sjöfarten förutsätter en bredare utredning för att man även i fråga om farledsavgiftssystemet ska komma fram till en stabil, långsiktig lösning. Som en temporär lösning lade arbetsgruppen fram en fortsatt halvering av farledsavgiften fram till slutet av 2020 för att möjliggöra sammanställningen av informationsunderlaget och planeringen av en bredare reform av farledsavgiftssystemet. Åbo universitet och Aalto-universitetet tog under åren 2018–2019 fram en simuleringsmodell av vintersjöfarten i projektet MERLOG 2030. Modellen kan användas bland annat för att undersöka konsekvenserna av behovet av isbrytning på kostnaderna för vintersjöfarten och på farledsavgiften.

Tatu Giordani, överinspektör, kommunikationsministeriet
Juha Tervonen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Trafikpolitisk redogörelse

SRR 2/2012 rd – RSk 17/2012 rd
Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände den 21 juni 2012 följande ställningstagande enligt betänkandet:

2. Tillsammans med kommuner och väglag är det viktigt att ta fram en övergripande lösning av frågan om finansieringen av och lagstiftningen om underhåll och utveckling av det sekundära vägnätet och enskilda vägar, så att bättre finansiella resurser garanteras för det sekundära vägnätet och enskilda vägar och så att de olika aktörernas ansvar tydliggörs.

3. Konkurrenskraften i vårt näringsliv måste förbättras i relation till konkurrerande länder genom att logistikkostnaderna sänks. Framför allt bör möjligheten att införa ett system för återbäring av förhöjd dieselskatt till yrkesmässig trafik utredas.

5. Trafik- och transportsektorn måste nå de mål som ställts för Finland i fråga om reduktion av utsläppen från trafiken bland annat genom att användning och utveckling av ny fordonsteknik och hållbara biodrivmedel främjas. Dessutom bör användningen av hybrid- och elbilar främjas, till exempel genom bättre infrastruktur för laddning och satsningar på inhemska innovationer och produktutveckling.

6. Den nationella intressebevakningen i beredningen av trafikpolitiska beslut av som är vikiga för vårt land måste effektiveras och skärpas i samråd med berörda intresseorganisationer, både i EU och internationellt inom forum med beslutanderätt.

2. Under regeringsperioden har det anslagits en tilläggsfinansiering på cirka en miljard euro för bastrafikledshållningen för att stoppa att det eftersatta underhållet ökar och få det att vända neråt. Under 2016–2019 riktas 35 miljoner euro av summan till understöd för enskilda vägar. Regeringen har dessutom avtalat om en förhöjning av statsunderstöden för enskilda vägar med fyra miljoner euro 2019.

Landsvägslagen har reviderats och är nu lagen om trafiksystem och landsvägar. Regeringen lämnade sin proposition (RP 45/2018 rd) i april och den antogs i juni. Ändringen trädde i kraft i augusti 2018. Härmed föreskrivs i lag om kraven på landsvägarnas och underhållets nivå. Syftet är att säkerställa ett enhetligt landsvägsnät och enhetlig kvalitet på väghållningen samt en tillräcklig servicenivå och kvalitetskontroll för landsvägarna i hela landet. I lagen finns bestämmelser om trafiksystemplaneringen, i synnerhet om dess mål, samt om den riksomfattande trafiksystemplanen och allmänt om det regionala trafiksystemarbetet.

Den långsiktiga utvecklingen av trafiknätet har granskats i två parlamentariska arbetsgrupper under 2017 och 2018. Den parlamentariska arbetsgruppen för översyn av finansieringen av trafiknätet som lämnade sin slutrapport den 28 februari 2018 behandlade finansieringen av underhållet och utvecklingen av trafiknätet samt metoder för att minska trafikutsläppen. Den parlamentariska arbetsgrupp som styrde beredningen av den riksomfattande trafiksystemplanen lämnade den 13 december 2018 sitt förslag till hur en riksomfattande trafiksystemplan som överspänner 12 år ska utarbetas. Statsrådet lämnade sitt principbeslut om beredningen av en riksomfattande trafiksystemplan till riksdagen i januari 2019.

Totalreformen för att förnya lagen om enskilda vägar inleddes 2015. Regeringens proposition (RP 147/2017 rd) lämnades till riksdagen den 19 oktober 2017. Dessutom lämnade regeringen en kompletterande proposition (RP 11/2018 rd) den 1 mars 2018. En ny lag om enskilda vägar antogs sommaren 2018 och träder i kraft den 1 januari 2019. I den nya lagen tydliggörs de olika parternas ansvar för byggande, upprätthållande och finansiering. Kommunernas vägnämnder läggs ner och deras uppgifter överförs på andra myndigheter. Målet har varit en klar och flexibel lag om enskilda vägar som motsvarar dagens behov och som möjliggör en ny slags näringsverksamhet i synnerhet på landsbygden. Statsrådet utfärdade i december 2018 även en ny förordning om enskilda vägar.

De ändringar i lagarna inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som följer av landskapsreformen lämnades till riksdagen i december 2018 (RP 289/2018 rd).

3. Fungerande nationella och internationella förbindelser är ett livsvillkor för det finska näringslivets och följaktligen hela samhällets konkurrenskraft. Sjöfarten står för merparten av godstransporterna i Finland. För att trygga konkurrenskraften har farledsavgifterna halverats för åren 2015–2020 och banskatt togs inte ut 2015–2018 för att slopas helt från början av 2019. Dessutom har näringslivets konkurrenskraft underlättats genom projekt som förbättrar och utvecklar väg-, ban- och vattenvägsnäten.

5. Enligt den nationella energi- och klimatstrategin (2008/2013) får utsläppen av växthusgaser från den inhemska trafiken uppgå till sammanlagt högst 11,4 miljoner ton CO_2-ekvivalenter 2020. År 2017 var dessa utsläpp cirka 11,5 miljoner ton CO_2-ekvivalenter. Till de minskade utsläppen bidrar i synnerhet den ökade användningen av biodrivmedel samt den allt bättre energieffektiviteten hos nya bilar. Som mål för den nya energi- och klimatstrategin, som blev klar i november 2016, ställdes att utsläppen från trafiken ska ha minskat med upp till 50 procent vid utgången av 2030 jämfört med nivån 2005. Enligt strategin ska den fysiska andelen av biodrivmedlens energiinnehåll i trafiken höjas till 30 procent fram till 2030. Målet för antalet elbilar 2030 sattes till minst 250 000 och för antalet gasbilar till minst 50 000. I början av 2018 infördes en temporär skrotningspremie för personbilar, stöd för anskaffning av eldrivna personbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas- eller etanoldrift. För det beviljade understödet i form av skrotningspremie reserverades totalt 8 miljoner euro. Kampanjen för skrotningspremien avslutades i augusti 2018 och den resulterade i nästan 7 000 nya, utsläppssnåla personbilar eller personbilar med någon alternativ drivkraft. För stödet för anskaffning av elbilar och konverteringsstödet reserverades 2018 totalt 6 miljoner euro. Med detta stöd kom det ut sammantaget 247 elbilar i trafiken. Sammantaget 1 370 konverteringar gjordes (1 268 etanol/102 gas). Av understödets årsbudget utnyttjades emellertid endast cirka 14 procent. En förklaring på den svaga åtgången är sannolikt stödets belopp: stödbeloppet till en privatperson som köper en helt eldriven bil är 2 000 euro per bil (i många andra länder är beloppet 4 000–6 000 euro per bil eller högre). Stödet för anskaffning av elbilar och konverteringsstödet fortsätter att beviljas även 2019–2021.

För åren 2018–2021 reserverades sammanlagt 4,5 miljoner euro till stöd för utbyggande av nätverket för laddning av elbilar och distribution av biogas och för elektrifiering av tätortslogistiken. I arbets- och näringsministeriets budget reserverades sammanlagt 3 miljoner euro för detta ändamål för 2018. Energimyndigheten konkurrensutsatte stödet hösten 2018. I miljöministeriets budget reserverades 1,5 miljoner euro för projekt i husbolag som främjar laddning av elbilar. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA sköter utdelningen av stödet.

6. Utvecklingen av samarbetet mellan ministerierna och med intressegrupperna har fortsatt och förutsättningarna för en bättre proaktiv intressebevakning har stärkts. Under 2018 har beredningen av centrala trafikpolitiska beslut på såväl EU-nivå som internationellt påverkats på ett föregripande och framgångsrikt sätt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Eeva Ovaska, regeringssekreterare, kommunikationsministeriet
Mervi Karhula, trafikråd, kommunikationsministeriet
Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet
Tatu Giordani, överinspektör, kommunikationsministeriet

Informationssamhällsbalken

RP 221/2013 rd – RSv 106/2014 rd
Kommunikationsutskottet

> 3. Riksdagen förutsatte att den centrala prioriteringen vid regleringen av kommunikationsmarknaden och verkställigheten av informationssamhällsbalken syftar till att minska regleringen och den administrativa bördan, utveckla tjänsterna och främja investeringarna i branschen.
>
> 4. Riksdagen förutsatte att användarnas rättigheter, såsom integritetsskyddet och skyddet för konfidentiella meddelanden tillgodoses med alla medel i fråga om elektroniska tjänster och i nätmiljön och att säkerställandet av i synnerhet dessa rättigheter beaktas vid bland annat utvecklingen av cybersäkerheten.

3. Efter att den ursprungliga informationssamhällsbalken (heter numera lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation) trädde i kraft har kommunikationsministeriet sett över dess bestämmelser och hittat vissa normer som inte längre behövs och som kan slopas. Vissa ändringar har redan genomförts. Dessutom antog Europeiska kommissionen i slutet av 2018 ett nytt direktiv om inrättandet av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation samt ett direktiv om ändring av direktivet om audiovisuella medietjänster (det så kallade AVMS-direktivet). Direktivet om en europeisk kodex gäller användningen av kommunikationsnät och radiospektrum, skyldigheter till samhällsomfattande tjänster, elektroniska kommunikationstjänster och slutanvändarnas rättigheter, numrering samt en tillnärmning mellan myndigheter och förvaltningar för elektronisk kommunikation. I det reviderade AVMS-direktivet utvidgas dess tillämpningsområde till att förutom tv-sändningar och beställvideo omfatta även plattformar för videodelning och syftet är att förbättra skyddet av konsumenter och minderåriga, säkerställa lika villkor för alla aktörer och förenkla regelverket. Direktiven kräver betydande ändringar i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Samtidigt är avsikten att bedöma övriga behov av att revidera regleringen av elektronisk kommunikation. Kommunikationsministeriet har förberett inledandet av ett omfattande författningsprojekt för att bereda en totalreform av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation under åren 2019–2020.

4. I informationssäkerhetsstrategin, som kommunikationsministeriet godkände våren 2016 i enlighet med verkställighetsplanen för regeringsprogrammet, fastställs målen och åtgärderna för att öka förtroendet för internet och digitala verksamhetssätt. Åtgärderna har verkställts på planerat sätt och merparten av dem har genomförts.

Olli Lehtilä, överinspektör, kommunikationsministeriet
Jenni Rantio, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet
Sini Wirén, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel, som stöder eller ersätter förflyttning till fots, och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

I fråga om de nya förflyttningshjälpmedlen är situationen till stor del densamma som redogjordes för i årsberättelsen för 2016, det vill säga att bruket av dem fortfarande är begränsat och att det inte har förekommit några problem i fråga om trafiksäkerheten.

Utifrån erfarenheterna av tillämpningen av reglerna har de regler som gäller användningen av nya förflyttningshjälpmedel dock preciserats i behövliga delar i den nya vägtrafiklagen. Regeringen kommer även i fortsättningen att som ett led i bedömningen av hur den nya lagstiftningen fungerar följa upp användningen av de nya förflyttningshjälpmedlen, men några åtgärder som gäller uttryckligen dem är inte i sikte nu.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Inledande elektronisk identifiering

RP 74/2016 rd – RSv 103/2016 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den inledande elektroniska identifieringen fungerar och om priset är skäligt, framför allt för att se till att marknaden för identifieringstjänster kommer i gång, och att statsrådet vid behov vidtar de åtgärder som krävs för att få i gång marknaden innan förtroendenätverket införs.

Kommunikationsministeriet har följt upp hur den inledande elektroniska identifieringen har fungerat och huruvida priset är skäligt, och anser att de höga priser som tagits ut för förmedling av uppgifter om inledande identifiering gör det svårare att dra nytta av befintliga elektroniska identifieringsverktyg vid anskaffningen av nya sådana. Detta försvårar konkurrensen och marknadsutvecklingen samt i fortsättningen sannolikt också förtroendenätverkets utveckling.

Med anledning av vad som anförts ovan beredde kommunikationsministeriet regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (RP 83/2017 rd) som lämnades till riksdagen i juni 2017. I 17 § i lagen föreslogs att det fastställs ett tillfälligt maximipris för fem år för att koppla samman informationen om den inledande identifieringen.

Den temporära lagändringen (816/2017) trädde i kraft den 15 december 2017. Kommunikationsverket fattade våren 2018 beslut om ett maximipris i enlighet med de gränser som anges i lagen.

Kommunikationsministeriet har fortsatt att följa upp införandet av förtroendenätverket och berett en regeringsproposition i syfte att förtydliga förtroendenätverkets verksamhet och den inledande elektroniska identifieringen Regeringens proposition (RP 264/2018 rd) lämnades till riksdagen den 29 november 2018.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jenni Rantio, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik

RP 161/2016 rd – RSv 27/2017 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik förblir effektiv och att det inte i och med att tillståndsregleringen lindras uppstår fenomen som är kopplade till svart ekonomi eller marknadsstörningar.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport på väg särskilt med avseende på bekämpning av svart ekonomi och vid behov vidtar åtgärder för att garantera sunda och rättvisa villkor på transportmarknaden.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksamt följer konsekvenserna av de aktuella lagarna och vid behov utan dröjsmål vidtar åtgärder för att ändra regleringen. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en skriftlig utredning om lagens konsekvenser och eventuella ändringsbehov före utgången av 2018. En utredning om uppföljning och konsekvenser på längre sikt ska lämnas till utskottet före utgången av 2022.

1. Sedan den 1 juli 2018 har Trafik- och kommunikationsverket (tidigare Trafiksäkerhetsverket) verkat som tillstånds- och tillsynsmyndighet över vägtrafiken. Skötseln av tillsynsuppgifterna har inletts enligt tillsynsplanen för 2018 och 2019. Meningen är att göra tillsynen mer effektiv genom att införa element av riskbaserad tillsyn och bedriva ett allt närmare samarbete med andra myndigheter. Trafik- och kommunikationsverket handhar som bäst tillsynen över alla trafiktillståndsslag för att kunna identifiera eventuella försummelser av skyldigheter. Efter en förhandsgallring i tillsynen kommer fortsatta åtgärder att inriktas på cirka 300 företag. Under hösten genomfördes en tillsyn av taxitillståndsinnehavarnas goda anseende och härvid sanktionerades sammanlagt tio tillståndsinnehavare. Utöver tillståndstillsynen har verket genomfört och kommer även att genomföra riktade oanmälda inspektioner på olika håll i Finland i samverkan med bland annat polisen. Verket har dessutom fått cirka tjugo angivelser om felaktigt registrerade taxifordon och cirka tio angivelser om misstanke om olovligt bedrivande av taxitrafik som har lämnats vidare till polisen för kännedom.

För skattetillsynen är det viktigt att myndigheterna har den information som behövs för tillsynen till sitt förfogande. I lagen om transportservice och lagen om beskattningsförfarande finns bestämmelser om uppgifter som ska lämnas till myndigheterna och för närvarande förefaller skattemyndigheternas rätt att få information vara på en tillräckligt god nivå. Till följd av i synnerhet omstruktureringen av taxibranschen behövs dock en uppföljning av utvecklingen och en bedömning av hur informationen till myndigheterna fungerar i praktiken. Av denna anledning inleder kommunikationsministeriet, Trafik- och kommunikationsverket och Skatteförvaltningen en fortsatt utredning för att identifiera eventuella behov av tilläggsinformation.

Allmänt taget har tillsynsobservationerna och responsen till myndigheterna varit ringa. För närvarande verkar de negativa fenomenen eller andra marknadsstörningar i anslutning till svart ekonomi inte ha ökat inom kommunikationsområdet.

2. Definitionen av yrkesmässig transport enligt lagen om transportservice, som är transport av personer eller gods på väg mot ersättning i tydligt förtjänstsyfte, har ansetts trygga både bekämpningen av svart ekonomi och fortsatt samåkning och andra motsvarande transporter enligt tidigare praxis. Riksdagen ansåg dock att det behövs en bedömning av definitionens relevans och konsekvenser efter att lagen träder i kraft och godkände ett uttalande i ärendet. Kommunikationsministeriet har under hösten följt och bedömt hur lagstiftningen har fungerat på ett allmänt plan och i det

här sammanhanget även följt upp hur definitionen på yrkesmässig trafik fungerar. I ljuset av den information som finns verkar definitionen på yrkesmässig trafik fungera på det sätt lagstiftaren har avsett och oklarheter i tolkningen har inte förekommit som man befarat. Det verkar inte ha uppstått oklarheter varken för aktörer eller tillsynsmyndigheter i bedömningen av yrkesmässigheten och man har inte heller lagt märke till att till exempel samåkningen skulle ha behövt begränsas till följd av lagändringarna i förhållande till vad som tidigare var fallet.

3. Kommunikationsministeriet lämnade den 19 december 2018 en skriftlig rapport om lagkomplexets första konsekvenser till riksdagens kommunikationsutskott. Rapporten kan läsas på Liikennepalvelulain seurantaraportti.

Elina Immonen, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon

RP 9/2017 rd – RSv 51/2017
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagstiftningen fungerar, särskilt i fråga om trafiksäkerheten.

Genom de ändringar som sommaren 2017 godkändes i fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon genomfördes de ändringar som ändringarna i Europeiska unionens direktiv om periodisk provning, vägkontrolldirektivet och direktivet om registreringsbevis kräver i den nationella lagstiftningen.

I fordonslagen gjordes ändringar i bestämmelserna om godkännande och underkännande av ett fordon, bedömningen av fel och brister samt besiktningsintyg. Dessutom befullmäktigades Trafiksäkerhetsverket att utfärda föreskrifter om komponenter som ska kontrolleras och kontrollmetoder vid periodiska besiktningar, bedömning av fel och brister, besiktningsintygets innehåll samt de tekniska uppgifter om fordonet som behövs vid besiktningen och hur de ska lämnas. I lagen om fordonsbesiktningsverksamhet upphävdes kraven på oberoende för aktörer som utför registrerings-, ändrings- och kopplingsbesiktningar. Motsvarande ändring gjordes även i lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon. Ändringen gjorde det möjligt att genomföra de aktuella besiktningarna vid sidan av annan affärsverksamhet i anslutning till fordon.

Ändringen i fordonslagen trädde i kraft i maj 2018 och ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet samt lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon i juli 2017.

Besiktningsverksamheten och trafiksäkerheten kan bedömas ha utvecklats i en positiv riktning under de senaste åren. Under samma tid har antalet besiktningsstationer ökat påtagligt och priserna på besiktningstjänster sjunkit. Antalet vägtrafikolyckor har också minskat kontinuerligt. Vid slutet av oktober 2018 var antalet skadade och avlidna i vägtrafikolyckor färre än vid motsvarande tidpunkt under hela 2010-talet. Några direkta slutsatser om lagstiftningens konsekvenser kan inte dras utifrån den allmänna utvecklingen, men någon betydande ändring jämfört med tidigare utveckling kan åtminstone inte utläsas av statistiken. Mer exakt statistik om vägtrafikolyckorna fås först senare.

I Trafiksäkerhetsverkets uppföljning av kvaliteten i besiktningsverksamheten har man under de senaste året kunnat iaktta en viss försämring. Å andra sidan har skillnaderna i kvalitet mellan besiktningsstationerna minskat på senare år. De senaste uppgifterna om kvalitetsuppföljningen av besiktningsverksamheten är från 2017 varför den här reformens praktiska effekter inte kan ses i den.

Enligt bemyndigandet att utfärda föreskrifter utfärdade Trafiksäkerhetsverket den 15 maj 2018 en ny föreskrift om bedömningsgrunderna vid periodisk besiktning av fordon (TRAFI/182560/03.04.03.00/2018). Föreskriften trädde i kraft den 20 maj 2018.

Slopandet av kravet på oberoende förefaller inte ha inverkat märkbart på antalet eller omfattningen av beviljade besiktningstillstånd. Besiktningsföretagen har inte heller i någon betydande omfattning utvidgat sin verksamhet till verkstadstjänster.

Helhetsmässigt sett kan man dock anse att regleringen har fungerat enligt förväntningarna. Det är dock befogat att fortsätta med konsekvensbedömningen.

Joel Karjalainen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2016

RSk 19/2017 rd – B 7/2017 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsatte att förvaltningsrådet också i fortsättningen bevakar och främjar Rundradion Ab:s oberoende, opartiskhet och tillförlitlighet.

I sitt betänkande (KOuB 12/2017 rd) av den 8 juni 2017 föreslog kommunikationsutskottet att riksdagen godkänner förvaltningsrådets berättelse (B 7/2017 rd) till riksdagen om Rundradions verksamhet 2016. Riksdagen godkände berättelsen den 15 juni 2017 och förutsatte att förvaltningsrådet också i fortsättningen bevakar och främjar Rundradion Ab:s oberoende, opartiskhet och tillförlitlighet.

Förvaltningsrådet är Rundradions högsta beslutande organ. Det har 21 medlemmar som väljs av riksdagen vid det första riksmötet under mandatperioden. Till medlemmar i förvaltningsrådet ska väljas personer som är förtrogna med vetenskap, konst, kulturarbete samt näringslivet och ekonomiska frågor samt personer som företräder olika samhälls- och språkgrupper. Förvaltningsrådet bestämmer om bolagets värden. Beslut om värden fattades senast i samband med beslutet om bolagets strategi hösten 2017. De värden som slagits fast av förvaltningsrådet är trovärdighet, oberoende och respekt för människan. Riksdagen godkände förvaltningsrådets berättelse om bolagets verksamhet 2017 den 7 juni 2018.

Rundradions beslutssystem är ägnat att främja programmens och det övriga innehållets oberoende och tillförlitlighet, eftersom besluten om publicering fattas av ansvariga redaktörer som tillsatts av styrelsen i enlighet med lagen om yttrandefrihet. De ansvariga redaktörernas arbete styrs av lagar och etiska anvisningar för programinnehåll, som förutsätter att Rundradion verkar oberoende och att ingen utomstående instans styr journalistiken.

Förvaltningsrådet erhåller regelbundet undersökningsresultat om Rundradions oberoende. I en undersökning från november 2018 (Ylen uutisarvostukset, Taloustutkimus Oy) litade 89 procent på

Rundradions nyheter, det vill säga andelen låg på samma nivå som i tidigare undersökningar. Även finländarnas uppfattning om Rundradions oberoende låg kvar på nästan samma nivå som tidigare: 45 procent ansåg att Rundradion är oberoende, medan motsvarande andel året innan var 44 procent.

Förvaltningsrådet drog också upp bland annat följande riktlinjer hösten 2017: Rundradioverksamhetens trovärdighet är en viktig förutsättning för de medietjänster som samhället tillhandahåller. Trovärdigheten kräver att programverksamheten är oberoende av politiska och ekonomiska intressen. De ansvariga redaktörerna som utnämns av styrelsen ansvarar självständigt för innehållet och publiceringen av det. Alla journalistiska beslut och beslut som rör innehåll fattas självständigt i programverksamheten. De ansvariga redaktörerna kompletterade 2017 anvisningarna om Rundradions programverksamhet så att de allt tydligare betonar oberoendet även avseende politiska påtryckningsförsök. I början av 2018 inledde Journalistakademin sin verksamhet på Rundradion. Den erbjuder högklassig utbildning för journalister och bidrar för sin del till att säkerställa journalistiskt oberoende. Också satsningarna på grävande journalistik har ökats.

Emil Asp, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Andra skedet i lagen om transportservice

RP 145/2017 rd - RSv 20/2018 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet försöker skapa ett system som gör det lättare att sköta uppgifter inom den tunga trafiken med Försvarsmaktens yrkeskompetensutbildning i snabbare tempo som grund.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid beredningen av projektets tredje fas omarbetar lagen så att den får en löpande paragrafnumrering och en klar och tydlig språkdräkt och struktur.

1. Regeringen lämnade i oktober 2018 till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om transportservice och till vissa lagar som har samband med den (RP 157/2018 rd). I propositionen föreslås att det i enlighet med direktivet om yrkeskompetens införs ett så kallat provalternativ som gör det lättare att arbeta i uppgifter i anslutning till tung trafik bland annat för dem som i försvarsmakten har avlagt en yrkeskompetensutbildning i snabbare tempo, men vars ålder inte räcker till för att verka i föraruppgifter i de största fordonskategorierna. Provalternativet gör det möjligt att mer flexibelt beakta den individuella bakgrunden, den tidigare kompetensen och språkkunskaperna hos dem som vill bli förare för tunga fordon. Parallellt med provalternativet består utbildningsalternativet och utbildning i snabbare tempo.

2. Med regeringens proposition (RP 157/2018 rd) ändras numreringen i lagen om transportservice till paragrafnumrering och eftersträvas ett tydligare och bättre strukturerat innehåll genom preciserade rubriker. När lagen har godkänts ger den inte längre anledning till åtgärder.

Kirsi Miettinen, lagstiftningsråd, kommunikationsministeriet
Maija Mansikkaniemi, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Totalreformen av körkortslagen

RP 146/2017 rd – RSv 29/2018 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet låter göra och till kommunikationsutskottet lämnar en uppföljande undersökning om hur de ändringar som nu föreslås har genomförts och vilka konsekvenserna blivit, i synnerhet med avseende på hur trafiksäkerheten, logistiken och yrkesförarna påverkas av de framtida förfaringssätten inom transportområdet.

1. Uppföljningen av konsekvenserna av körkortsreformen inleddes omedelbart när lagen trädde i kraft den 1 juli 2018. Trafik- och kommunikationsverket (dåvarande Trafiksäkerhetsverket) administrerar en kontinuerlig elektronisk enkät för respons om förarexamenstjänsterna som alla personer som deltagit i teori-, hanterings- eller körprov delges. Resultaten rapporteras kvartalsvis och är kumulativa. Sedan 2001 har Trafik- och kommunikationsverket dessutom låtit genomföra uppföljningsundersökningar av nya förare där materialet samlas in via enkäter. Undersökningen ger information om förarundervisningen och hur den fungerar och hur de nya förarnas trafiksäkerhet utvecklas och deras körvanor. Resultaten publiceras på årsnivå. En separat uppföljningsundersökning om körkortsreformens konsekvenser kommer att göras, i synnerhet om dess konsekvenser för trafiksäkerheten, efter att det gått tillräckligt lång tid sedan reformen infördes och de nya förare som reformen ledde till har varit aktiva i trafiken. Att bedöma konsekvenserna för trafiksäkerheten i ljuset av statistik kräver statistik över en tillräckligt lång tid för att man ska kunna skilja de slumpmässiga variationernas eventuella roll från själva ändringens effekt på kompetensutvecklingen och olycksfallssiffrorna. Styrkt olycksfallsstatistik från Statistikcentralen finns tillgänglig cirka ett halvt år efter kalenderårets utgång. Bedömningen av hela examenssystemreformen (undervisning och examen) kommer att inkluderas i en mer omfattande uppföljningsundersökning. Bedömningen gäller konsekvenserna av förändrade utbildningskrav på kompetens, marknadsföring, tillgänglighet, de innehållsliga ändringarnas funktionalitet och effekter och konsekvenserna för intresset för att skaffa körkort.

2. Kommunikationsutskottet kommer att tillställas en uppföljningsstudie på det sätt som beskrivs ovan när ett tillräckligt statistiskt material har sammanställts för att ändringarna tillförlitligt ska kunna bedömas.

Maija Mansikkaniemi, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med kommunerna och andra aktörer bereder en enhetlig lösning för att underlätta parkeringen för anställda inom hemvård och motsvarande hemtjänster och utan dröjsmål i ärendet bereder de ändrade bestämmelser som behövs.

1. Kommunikationsplanen som gäller den nya vägtrafiklagen har beretts inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde vid Trafiksäkerhetsverket och sedan den 1 januari 2019 vid Trafik- och kommunikationsverket. Kommunikationsprojektet startar sommaren 2019 och i det deltar utom Trafik- och kommunikationsverket även Trafikledsverket, Trafikskyddet, polisen och kommunikationsministeriet. Olika frivilligorganisationer som arbetar med trafikfrågor ombes också delta i projektet. Kommunikationsministeriet följer aktivt hur den nya lagen fungerar och dess effekter efter att den trätt i kraft den 1 juni 2020.

2. Kommunikationsministeriet startade hösten 2018 tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet, Kommunförbundet och vissa städer en utredning med syftet att underlätta parkeringen vid tjänster som erbjuds i hemmen.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Ändring av lagen om transportservice

RP 157/2018 rd – RSv 251/2018 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för fortsatt beredning i arbetsgrupp av utbildningen för yrkeskompetens inom den tunga trafiken.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet inför löpande kapitelnumrering i lagen om transportservice.

Statsrådet beslutade den 28 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Ibruktagande av lätta bilar

RP 173/2018 rd – RSv 191/2018 rd
Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet synnerligen noggrant bevakar säkerheten hos de lätta bilarna och konsekvenserna av lagstiftningen, och vid behov utan dröjsmål vidtar behövliga lagstiftningsändringar eller andra åtgärder. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en utredning i frågan före utgången av 2021.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den gällande vägtrafiklagen föreskriver att lätta bilar måste vara försedda med en skylt för långsamtgående fordon.

1. Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av fordonslagen och körkortslagen och till vissa lagar som har samband med dem (RSv 191/2018 rd) och hithörande utlåtanden behandlades den 17 januari 2019 av statsrådets allmänna sammanträde och rikets president stadfäste lagarna den 18 januari 2019 och de träder i kraft den 1 november 2019. Kommunikationsministeriet avser att inleda uppföljningen av konsekvenserna av lagändringarna som gäller lätta bilar i samarbete med Trafik- och kommunikationsverket och övriga myndigheter.

2. Kommunikationsministeriet har inlett beredningen av förordningar av statsrådet om lagarna, bland annat den ändring som riksdagen förutsätter i förordningen om användning av fordon på väg om skyldigheten att på lätta bilar använda en skylt som betecknar långsamt fordon.

Aino Still, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

RP 182/2018 rd – RSv 161/2018 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 11 december 2018 att statsrådet i snabb ordning vidtar åtgärder så att beskattningen anpassas till beskattningen i våra viktigaste jämförelseländer, exempelvis med hjälp av ett nettolönesystem, för att förbättra konkurrenskraften inom vår sjöfart och för att fartyg fortsatt ska segla under finsk flagg.

Sjömanspensionssystemet förnyades i början av 2016. Målet med reformen var att sjömanspensionssystemets förmåner och finansiering bättre ska motsvara ArPL-systemet, att pensionskostnaderna och statens betalningsandel ska minska och att reformen är så kostnadsneutral för rederierna som möjligt och kan accepteras av sjöfolket. Till följd av ändringen betalades i besättningsstöd inte längre arbetsgivarens socialskyddsavgift, arbetslöshetsförsäkringspremie, grupplivförsäkringspremie och frivilliga försäkringspremier. Med lagen om temporär ändring av lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (1176/2018) inkluderades arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie temporärt på nytt i stödet. I form av stöd till sjöfarten betalar staten tillbaka till arbetsgivarna hälften av den arbetsgivarandel av arbetslöshetsförsäkringspremierna som har betalats för de allmänt eller begränsat skattskyldiga arbetstagare för vilka förskottsinnehållning har verkställts. Återbetalningen är temporär och gäller endast det stöd som betalas för kostnader som uppkommit 2018.

Kommunikationsministeriet har tillsammans med finansministeriet utrett tillämpningen av nettolönesystemet i Finland. Finansministeriet tillsatte den 17 oktober 2018 en arbetsgrupp för att utreda stödsystemet inom sjöfarten. Arbetsgruppens mandatperiod är 5.10.2018–28.2.2019. Arbetsgruppens uppgift är att utreda möjligheterna att i stödet till rederierna för besättningskostnader övergå från det nuvarande förfarande med återbetalning av förskottsinnehållningar och socialskyddsavgifter till nettolönesystemet.

Emmi Nykänen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder

RP 185/2018 rd – RSv 172/2018 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen när det gäller att öppna upp snöskoterleder för tunga snöskotrar och tar fram anvisningar för dem som ansvarar för lederna om hur bedömningar av ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska göras och tillställer kommunikationsutskottet och miljöutskottet en utredning om öppnandet av leder för tunga snöskotrar senast i maj 2022.

Författningsändringarna om tunga snöskotrar trädde i kraft den 31 december 2018. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet har inlett beredningen för utarbetandet av anvisningar till de ledansvariga om hur ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska bedömas. Avsikten är att anvisningarna ska vara klara under 2019. Dessutom har ministerierna i samarbete med Trafik- och kommunikationsverket planerat hur uppöppnandet av snöskoterlederna för tunga snöskoterkälkar ska följas upp.

Aino Still, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats

MI 1/2017 rd – RSk 5/2018 rd
Kommunikationsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa ersättande flygplatsfunktioner så att luftfartsfunktionerna vid Malms flygplats också framöver är lätt tillgängliga med avseende på förbindelser och avstånd.

Kommunikationsministeriet ordnade 2018 två extra ansökningsomgångar för beviljande av statsbidrag till verksamhet som stöder professionell allmän luftfart. I statens första tilläggsbudget 2018 reserverades 2 miljoner euro i tilläggsanslag till stöd för allmän luftfart under budgetmomentet 31.10.41 Statsbidrag för byggande och upprätthållande av vissa flygplatser. Kommunikationsministeriet beviljade 2018 sammanlagt 3,34 miljoner euro i statsunderstöd för utveckling av flygplatsinfrastrukturen på olika flygplatser, i huvudsak i södra Finland. Understöden inriktades till verksamhet till stöd för den allmänna luftfartens verksamhetsförutsättningar. Målet var att genom stöd för utveckling av det befintliga flygplatsnätverket skapa förutsättningar för att flytta luftfartsfunktionerna från Malms flygplats till flygplatser i närområdena. Man har inte börjat leta efter en enda ersättare för Malms flygplats utan börjat utveckla ett flertal redan befintliga flygplatser så att de tillsammans kan ta emot de nuvarande luftfartsfunktionerna på Malms flygplats. Den valda verksamhetsmodellen stöder upprätthållandet och utvecklandet av ett omfattande flygplatsnätverk på ett kostnadseffektivt sätt.

Tatu Giordani, överinspektör, kommunikationsministeriet

8 Jord- och skogsbruksutskottet

Konsekvenserna av viltskadelagen

RP 90/2008 rd – RSv 198/2008 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsatte den 12 december 2008 att viltskadelagens konsekvenser följs och att en utredning om iakttagelserna lämnas till jord och skogsbruksutskottet före utgången av 2010.

Jord och skogsbruksministeriet lämnade före utgången av 2010 en utredning till jord- och skogsbruksutskottet.

Enligt utredningen har man i viltskadelagen och förordningen om viltskador särskilt beaktat ersättandet av synnerligen betydande skador som orsakats av stora rovdjur. De strukturella förändringar som viltskadelagen innebär, såsom systemet för ersättning för försvunna kalvar och exceptionellt stora skador på ren, skapades för att säkerställa en mer täckande ersättning för i synnerhet skador som orsakats av stora rovdjur och för att trygga förutsättningarna för renhushållningen.

Det har emellertid kommit fram frågor som inte var möjliga att konstatera i 2010 års utredning. Under 2018 bereddes regeringens proposition RP 263/2018 med förslag till lag om ändring av viltskadelagen. Propositionens huvudsakliga syfte är att främja likabehandling av de skadelidande när ersättningsmedlen inte tillåter full ersättning för skadorna. För att syftet ska uppnås föreslås det i propositionen att bestämmelserna (den s.k. Lex Halla) om den särskilda ersättning som betalas för exceptionellt stora skador på ren ska upphävas. Även skador på ren orsakade av stora rovdjur ska åtskiljas från skador på odling, djur och lösöre så att ersättning för skador på odling, djur och lösöre i fortsättningen ska betalas till fullt belopp. Till en anmälan om skador på ren ska bifogas exempelvis exakt information om när och var skadan inträffat samt ett fotografi på skadeobjektet och dess omgivning. Skadeplatsen ska också märkas ut i terrängen. Propositionen syftar också till att uppdatera regelverket om ersättning av jordbruks- och skördeskador.

Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet inlett ett projekt för att göra anmälningar och ansökningar i anslutning till rovdjursskador elektroniska. Den del av projektet som gäller elektroniska anmälningar och ansökningar om rovdjursskador på renar har färdigställts under år 2017. Mer än en tredjedel av renbeteslagen har tagit i bruk programmet Pesä. Detta har gjort behandlingen av skador orsakade av rovdjur avsevärt snabbare eftersom skadeanmälan överförs elektroniskt till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet. Informationen om skadeplatserna har också blivit väsentligt bättre. Avsikten är att den del av projektet som gäller elektronisk skadeanmälan och ersättning för skador på husdjur, odlingar och bin och gränssnitt för dessa ska färdigställas i samband med förnyandet av Livsmedelsverkets stödtillämpning 2019–2020. Också där är målet är göra registreringen av skadeanmälningar i viltskaderegistret snabbare och underlätta registreringsarbetet för de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna.

Jussi Laanikari, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse

RP 5/2009 rd – RSV 7/2010 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände den 28 april 2010 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen, där det förutsätts att:

1. Regeringen ser till att utveckla infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden utifrån invånarnas och näringarnas behov och så att landsbygden behandlas på lika villkor som resten av landet

2. Regeringen bidrar till att näringslivet på landsbygden utvecklas så att det vid sidan av traditionella näringar satsas framför allt på sektorer med särskilda starkheter tack vare globala förändringar, såsom decentraliserad förnybar energi och rena livsmedel.

3. Regeringen ser till att såväl den landsbygdsinriktade grundforskningen och den tillämpade forskningen som utbildningen läggs upp så att de kan ge ett svar på de nya utmaningar som bland annat globala förändringar ställer oss inför.

4. Regeringen i planeringen av statsfinanserna beaktar de resursbehov som utvecklandet av landsbygden förutsätter och vidtar åtgärder för att förbättra samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsområden och inför konsekvensutvärderingar för landsbygden som ett föregripande element i allt sådant nationellt beslutsfattande som har regionala konsekvenser.

1.–4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett principbeslut om utveckling av landsbygden tillsammans med arbets- och näringsministeriet (ANM). Principbeslutet godkändes den 24 februari 2011 av statsrådet på föredragning från ANM. De centrala utmaningarna med tanke på landsbygdens framtid som principbeslutet ska ge svar på är följande:

1. Beredskap inför att andelen äldre i befolkningen växer snabbare på landsbygden än i städerna

2. Tryggande av tillgången till service på landsbygden

3. Säkerställande av att landsbygdens transport- och telekommunikationsinfrastruktur är tillräckligt täckande och att den hålls i skick

4. Främjande av livskraften hos näringarna på landsbygden.

I enlighet med Katainens regeringsprogram överfördes skötseln av de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna i början av år 2012 från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet. Enligt en gemensam överenskommelse mellan de ovan nämnda ministerierna överflyttades de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna (bl.a. landsbygdpolitiska rådet MANE, tidigare den landsbygdspolitiska samarbetsgruppen YTR) och skärgårdsdelegationens uppgifter samt de tillhörande resurserna från början av år 2016 till jord- och skogsbruksministeriet. Samtidigt har även ansvaret för uppföljningen av statsrådets redogörelse överflyttats.

Regeringen främjar de åtgärder för att förbättra landsbygdens infrastruktur och näringsliv och förverkliga behovet av forskning, utveckling och innovationer som förutsätts enligt utlåtandet, framför allt med stöd av landsbygds- och kohesionspolitiska program som genomförs regionalt och lokalt. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 innehåller resurser och

möjligheter för att genomföra regionala och lokala strategier för förbättring av landsbygdsområdenas livskvalitet, miljö och näringsliv. Regionalt sett är målet att framför allt främja näringslivet och sysselsättningen på landsbygden.

Också en betydande del av finansieringen ur strukturfonderna (EJFLU och ESF) riktas till åtgärder för utveckling av framför allt landsbygdsområdena i östra och norra Finland.

Bemyndigandet för användningen av och beslutsfattandet om de ovannämnda fonderna och den nationella utvecklingsfinansieringen har i huvudsak delegerats till regionerna och till lokal nivå. Verksamheten sker enligt regionala strategier och mål och genomförs som samarbete mellan olika förvaltningsområden och landskapsförbund. Regionalt samarbete mellan förvaltningsområden har en nyckelställning i alla landsbygdsutvecklingsåtgärder vilket också betonas i styrningen av regionförvaltningen.

I budgeten 2019 anvisas 1 miljon euro för genomförande av försöksprojektet Bybutiker som mångservicecenter.
Projektet syftar till att utreda på vilka sätt man kan säkerställa att tjänster bevaras och förnyas nära de invånare och företag som använder tjänsterna. Målet är att bromsa upp den trend som under de senaste decennierna har lett till att många bybutiker har tvingats stänga. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett projekt som börjar ta emot ansökningar under 2019. Statsrådet inrättade hösten 2017 för perioden 1.11.2017–30.9.2019 en parlamentarisk arbetsgrupp för glesbefolkade områden i syfte att förbättra förutsättningarna för Finlands glesbefolkade områden. Arbetsgruppens mål är att lägga fram konkreta åtgärder för att förbättra livskraften i de glesbefolkade områdena. Arbetsgruppen har under 2018 behandlat åtgärdsförslag som gäller infrastruktur, företagande och sysselsättning, service och bioekonomi. Arbetsgruppen har informerat om åtgärdernas regelbundet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Christell Åström, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSv 151/2012 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. Ett projekt för att uppdatera förvaltningsplanen för sälstammar pågår i Finlands viltcentrals regi. Jord- och skogsbruksministeriet har för avsikt att sända ett utkast till förvaltningsplan på remiss och godkänna den slutliga planen under 2019.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maija Mela, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet
Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSv 7/2013 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 12 februari 2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de förhandsifyllda (digitaliserade) skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

1.–2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska återinföras i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling om behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Det utredningsprojekt för åkerskiftesregistret som landsbygdsförvaltningen har tillsatt (MMM031:00/2014) lyfter i sina slutsatser fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för åkerskiften. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bl.a. jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning o.dyl. Den marginal på 2 procent som man i samband med CAP tagit in i EU-författningarna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret, bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Samtidigt måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-författningarna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer som har anmälts och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste CAP-reformen har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjdmodell som baserar sig på laserskannat material. Livsmedelsverket utreder möjligheterna att använda laserskannat material vid uppdateringen av åkerskiftesregistret.

Landsbygdsverket (fr.o.m. 1.1.2019 Livsmedelsverket) har hört till det nationella flygfotograferingsprogrammet sedan 2016. Programmet tillgodoser Lantmäteriverkets, Finlands skogscentrals och Livsmedelsverkets samlade fotograferingsbehov. Målet med programmet är att effektivisera anskaffningen av ortofotografier inom förvaltningsområdet och förbättra tillgången till uppdaterat flygbildsmaterial. I programmets initialskede delades Finland in i områden som flygfotograferas med fem års mellanrum. Från och med 2020 delas landet in i områden som flygfotograferas med tre års mellanrum. Tack vare förändringen får Livsmedelsverket bättre möjligheter att hålla åkerskiftesregistret aktuellt.

Påverkansarbetet i fråga om riktlinjerna för den finansieringsperiod som börjar 2021 pågår. Som alternativ övervakningsmetod föreslår kommissionen redan för den innevarande finansieringsperioden att åkerövervakningarna kunde förenklas med hjälp av ny teknik. I övervakningen skulle man använda sig av material som levereras av Sentinelsatelliter eller annat motsvarande material och av maskinell analys och kategorisering av detta material. Man hoppas att denna övervakningsmetod också kunde öppna upp för en mer helhetsbetonad och riskbaserad analys av huruvida stödvillkoren uppfylls, i stället för observation av små brister i fråga om bland annat arealer.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Skördeskadeförsäkringarnas försäkringspremieskatt

RP 143/2013 rd – RSv 196/2013 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsatte den 17 december 2013 att det med det snaraste görs en utredning om möjligheterna att undgå skatt på försäkringspremier eller få skatteåterbäring i det nya ersättningssystemet med hänsyn till skattens påverkan på jordbrukets lönsamhet och producenternas intresse att teckna en försäkring.

Den 17 januari 2019 lämnade regeringen en proposition (RP 317/2018 rd) till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/1966).

I propositionen föreslås det att lagen om skatt på vissa försäkringspremier ändras temporärt så att försäkringar mot skördeskador och växtskadegörare befrias från skatt på försäkringspremie från lagens ikraftträdande till utgången av 2027.

Risto Sakki, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Skogspolitisk redogörelse

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.

2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvansvärt mål.

3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.

4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.

5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn.

6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Statsrådet godkände i februari 2015 den nationella skogsstrategin 2025, som tar upp de viktigaste målen och projekten inom skogsbranschen för att främja skogsbranschens tillväxt, konkurrenskraft och förnyelse. Riktlinjerna i skogsstrategin grundar sig på den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstaganden till redogörelsen. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Projekt som ingår i skogsstrategin har genomförts under ledning av jord- och skogsbruksministeriet som ett led i genomförandet av regeringsprogrammet. Skogsindustrin har som helhet utvecklats gynnsamt under år 2018. Skogsbranschens verksamhetsmiljö är relativt konkurrenskraftig, vilket tar sig uttryck i nya investeringar, förnyelse av skogsbranschen och ökad virkesanvändning. Man har arbetat målmedvetet och konsekvent bland annat för att påverka beredningens av EU:s klimatpolitik. Dessutom fungerar virkesmarknaden enligt prognoserna, antalet samfällighetsskogar ökar och ändringen av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information liksom det snart färdiga spetsprojektet Skoglig information och elektroniska tjänster möjliggör en effektivare användning av skogsresursdata. Det har skapats incitament som främjar generationsväxlingar på skogsbrukslägenheter. När det gäller att förbättra mångfalden i ekonomiskogarna har framsteg gjorts bland annat genom projektet Monimetsä.

Under 2018 bereddes översynen av Skogsstrategin, där fokus låg på att uppdatera de strategiska projekten. I projekten prioriteras klimatsmart skogsbruk, nya träbaserade produkter och tjänster

samt skogspolitiken på internationell och EU-nivå. Skogsrådet godkände förslaget till översyn i november 2018 och det ska godkännas i form av statsrådets principbeslut i februari 2019.

Marja Kokkonen, forstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalanden om den reformerade jordbrukspolitiken

RP 140/2014 rd – RSv 229/2014 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> 1. Riksdagen förutsatte den 16 december 2014 i anslutning till skyldigheten enligt stödsystemet att bevara permanent gräsmark att det som konstaterats i jord- och skogsbruksutskottets betänkande om att avbryta permanent växtföljd iakttas vid tillämpningen av stödbestämmelserna.
>
> 2. Riksdagen förutsatte att regeringen tar initiativ för att förenkla EU:s jordbrukspolitik och för att gallra i byråkratin kring administrationen av stöden.
>
> 3. Riksdagen förutsatte att de direkta jordbruksstöden, de nationella stöden liksom också stöden enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland betalas i tid och enligt samma schema som nu om ingenting annat direkt föranleds av EU:s bestämmelser.
>
> 4. Riksdagen förutsatte att tolkningen av de lagar som stiftas på grundval av propositionen följs upp och att jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att de statsrådsförordningar, ministerieförordningar, Landsbygdsverkets föreskrifter eller anvisningar om tillämpning som utfärdas på grundval av lagarna inte står i konflikt med riktlinjerna i utskottets betänkande och att jord och skogsbruksministeriet årligen lämnar en utredning om lagarnas tillämpning till utskottet.

Lagen om ändring av lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbruket (1356/2014) och lagen om ändring av lagen om verkställighet av jordbruksstöd (1358/2014) trädde i kraft den 1 januari 2015. I lagarna har senast gjorts ändringar som trädde i kraft vid ingången av 2019 bland annat till följd av ändringar i EU-lagstiftningen.

1. I anslutning till skyldigheten att bevara permanent gräsmark har Landsbygdsverket (fr.o.m. 1.1.2019 Livsmedelsverket) gett anvisningar kring ett uppenbart fel när det gäller tillämpningen av regler i de fall där man retroaktivt vill ändra gräsmarken till grönfodersäd.

2. Att förenkla EU:s jordbrukspolitik och minska byråkratin i anslutning till stödförvaltningen är prioriterade områden i jord- och skogsbruksministeriets EU-inflytande 2015 och 2016. Ett svar har getts på jordbrukskommissionär Hogans begäran om förenklingsförslag med en omfattande sammanställning där konkreta förordningsändringar med motiveringar ingår. Målen för EU-påverkan under 2018 relaterade till EU:s jordbrukspolitik under den kommande perioden och till att förenkla genomförandet av den avsevärt. Kommissionen har våren och sommaren 2015 utarbetat och satt i kraft de första konkreta förenklingsförslagen. Ändringarna genomfördes med förordningarna (EU) 2015/747 och (EU) 2015/1383 samt genom en ändring av fyra arbetsdokument från kommissionen. Förenklingsarbetet fortsatte genom en ändring av genomförandeförordningen (EU) nr 809/2014 genom förordning (EU) 2015/2333 och genom en ändring av den delegerade förordningen (EU) nr 639/2014 med förordning (EU) 2016/141 bland annat för att förenkla bestämmelserna om produktionsbundna stöd från och med år 2016.

För att förenkla övervakningspåföljderna utfärdades år 2016 kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/1393. Ändringarna gör det bland annat möjligt att beräkna påföljderna enligt antalet utfodringsdagar samt att tillämpa en lindrigare påföljdspraxis med det s.k. gula kortet.

Ändringen av den allmänna finansieringsförordningen (EU) 2017/2393 och de grundförordningar som ändrades i samband med den (Omnibusförordningen) möjliggjorde enklare förfaranden för val av jordbruksrådgivningstjänster och att förbudslistan inte längre tillämpas vid kontrollen av att kriterierna för aktiva jordbrukare uppfylls. Ändringen av genomförandeförordning (EU) 809/2014 genom förordning (EU 2018/746 gjorde det möjligt att utnyttja arealövervakning och i synnerhet pilotförsök med övervakningen redan under 2018.

Kommissionen lade år 2016 fram förenklingsförslag gällande bestämmelserna om förgröningsstöd som hör till gruppen direktstöd, men deras betydelse är liten i Finland. I samband med den allmänna finansieringsförordningen och de grundförordningar som ändras i samband med den (Omnibusförordningen) kunde vissa förenklande ändringar sättas i kraft. En ändring av grundförordningen om direkta stöd skulle möjliggöra vissa ändringar bland annat gällande tillämpningen av bestämmelserna om permanenta vallar, såsom möjligheten att beakta plöjning som en metod för att avbryta bildandet av en permanent vall. Ändringen motsvarar delvis Finlands förslag, men skiljer sig från dem genom att Finland i stället för plöjning hade förslagit begreppet bearbetning. En ändring av en delegerad akt om reglerna för permanent gräsmark trädde i kraft den 20 november 2018. På basis av ändringen och kommissionens arbetsdokument om permanent gräsmark som publiceras 2019 bedöms möjligheterna att ändra definitionen av permanent gräsmark under 2019.

3. Enligt kravet i Europeiska unionens lagstiftning sker utbetalningarna först när de administrativa kontrollerna och kontrollerna på plats är slutförda. Ett undantag är bara möjligheten till förskott på landsbygdsutvecklingsstöd när de administrativa kontrollerna är klara. Försummelse av bestämmelserna leder till att EU-återbetalningen avbryts och/eller går förlorad. För att undvika bortfallet har betalningstidtabellerna anpassats till gällande EU-författningar. Dessutom har reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) år 2015 fört med sig nya element som ska införas i datasystemen. Detta gör att det inte är möjligt att följa exakt samma betalningstidtabell som tidigare år. Bland annat har uppbyggandet av datasystemen prioriterats så att man i ett så tidigt skede som möjligt kan betala ut de stöd som riktar sig till den största gruppen jordbrukare. Situationen har utvecklats under finansieringsperioden och av EU:s direktstöd för 2017 och 2018 betalades cirka 95 procent av stödsumman i december respektive år. Finland har initiativrikt föreslagit förenklingar och sökt samarbetspartner för att också kunna tidigarelägga stödutbetalningar. Finland har fortsättningsvis i sina förenklingsförslag, liksom även i det skede när förordningen bereddes, föreslagit bl.a. möjligheter att betala ut förskott på direktstöden på grundval av administrativa kontroller. Som resultat av det förenklingsarbete som gjorts i samband med Omnibusförordningen är förhandsbetalning av programbaserade stöd fortfarande möjlig enligt tidigare tidtabeller.

Under inflytande av den ekonomiska situationen gjordes emellertid i likhet med de tre föregående åren ett undantag i EU-lagstiftningen för 2018, men nu endast på basis av en motiverad begäran av medlemsstaten. Tack vare detta undantag var det bland annat möjligt att på grund av de problem som torkan orsakade betala ut 85 procent i förskott på kompensationsersättning i stället för 75 procent i början av oktober 2018. Utfallet av övriga utbetalningar har redogjorts i den utredning som nämns i punkt 4.

4. Jord- och skogsbruksministeriets utgångspunkt i tillämpningen av lagar, utfärdandet av författningar på lägre nivå och anvisningarna till Landsbygdsverket (fr.o.m. 1.1.2019 Livsmedelsverket) har varit att tolkningarna ska överensstämma med Europeiska unionens lagstiftning. På så sätt säkerställer man att EU-finansieringen intäktsförs till fullt belopp. Jord- och skogsbruksministeriet har

den 20 december 2018 lämnat en utredning till jord- och skogsbruksutskottet om tillämpningen av de lagar som hör till RP 140/2014 rd i fråga om år 2018 (Dnr 2050/01.06.02/2017).

Arja-Leena Kirvesniemi, lantbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSv 353/2014 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> 1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

1. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet.

2. Enligt den nya lagen om fiske ska fiskeriområdena utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård för sitt område. Planerna för nyttjande och vård ska bland annat innehålla uppgift om vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism samt uppgift om de fångstredskap som lämpar sig för kommersiellt fiske i fråga om varje område som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner planen för nyttjande och vård. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 § i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Fiskerimyndigheterna vid närings-, trafik- och miljöcentralerna i Lappland, Norra Savolax och Egentliga Finland beslutade i december 2017 om gränserna för nya fiskeriområden. De nya fiskeriområdena är i färd med att inleda sin verksamhet och utarbetandet av planer för nyttjande och vård. Regionala tillstånd enligt 13 § i lagen om fiske kan beviljas först när de nya planerna har godkänts. Därför är det ännu inte möjligt att utreda hur tillstånd enligt 13 § fungerar i praktiken.

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Lagstiftning om en omorganisering av Forststyrelsen

RP 132/2015 rd – RSv 25/2016 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> 2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2017 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

2. Inget nytt att rapportera.

En av jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet gemensamt utarbetad utredning om konsekvenserna av lagstiftningen om Forststyrelsen har lämnats till riksdagen i december 2017.

Forststyrelsens allmänna uppgift har inte förändrats genom den nya lagen, utan dess uppgift är fortfarande att fungera som förvaltare för statens mark- och vattenområden. Den största ändring som lagen inneburit är att skogsbrukets resultatområde ändrats till ett aktiebolag (Metsähallitus Skogsbruk Ab) som Forststyrelsen förvaltar och för vars ägarstyrning den ansvarar. Lagen förtydligade positionen för jakt- och fisketjänsternas direktör och skötseln av jakt- och fiskeärenden i de offentliga förvaltningsuppgifterna. De offentliga förvaltningsuppgifterna utvidgades också bl.a. gällande skyddet av kulturarvet. Målet är att få en mer enhetlig och samarbetsfärdig organisation än tidigare.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Leena Arpiainen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter

RP 142/2015 rd – RSv 32/2016 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsätter att villkoren för primärproduktionen stärks på marknaden inom alla produktionssektorer.

Inget nytt att rapportera.

”Den på basis av den i utlåtandet nämnda regeringspropositionen (RP 142/2015) givna ändringen av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter möjliggjorde godkännade av producentorganisationer inom vissa produktsektorer. Producentorganisationerna kan stärka producenternas ställning bland annat eftersom de tillåts vissa undantag från den allmänna konkurrenslagstiftningen. I samband med behandlingen av propositionen fäste riksdagen uppmärksam vid att möjligheten för godkännande borde utvidgas till alla produktsektorer. Jord- och skogsbruksministeriet beredde regeringens proposition (RP 144/2016) om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter. Lagen (1074/2016) trädde i kraft den 1 januari 2017. Den möjliggör godkännande av producentorganisationer inom alla produktionssektorer. Dessutom möjliggör lagen grundande av gemensamma branschorganisationer för alla aktörer i livsmedelskedjan. Den åtgärd som förutsätts i utlåtandet har således förverkligats.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Aku-Petteri Korhonen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSv 16/2017 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

1. Inget nytt att rapportera.

”Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts enligt lagen.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jere Rajalin, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

2. Ett avtal om fisket i Tana älv trädde i kraft den 1 maj 2017 och fiskesäsongen började den 1 juni 2017. Under den andra fiskesäsongen har tyngdpunkten legat på verkställigheten av avtalet och den relaterade beredningen av förvaltningsplanen för laxbestånden i Tana älv. Förvaltningsplanen upprättas av en finsk-norsk arbetsgrupp för vård av laxbestånden i Tana älv. Medlemmarna representerar fiskeriförvaltningen och fiskerättigheternas innehavare. Det nya fiskeavtalets konsekvenser för olika fiskargrupper kommer också att behandlas i planen. För den lokala uppföljningsgrupp för fiskeavtalet som tillsattes av NTM-centralen i Lappland upprättades ett underlag för att underlätta bedömningen av avtalets konsekvenser, men ärendet behandlas först vid arbetsgruppens nästa möte i höst.

Den finsk-norska uppföljnings- och forskningsgruppen publicerade en rapport om laxbestånden i Tana älv i december 2018. Resultaten visade att fiskedödligheten i laxbeståndet i Tana älvs vattendrag hade minskat i älvens huvudfåra för blandfiskets del, vilket huvudsakligen beror på det minskade fisketrycket i enlighet med det nya fiskeavtalet. Rapportens iakttagelser om de olika laxbeståndens tillstånd motsvarade till sin storleksklass förhandsantagandena om förändringar i fiskedödligheten och återhämtningstiden för bestånden (1–2 laxgenerationer). I Tana älv finns cirka 30 laxbestånd varav de svagaste lever i vattendragets källområde. I biälvarna (Kárášjohka, Iešjohka och Anárjohka/Enare älv) och Tana älvs huvudfåra uppnåddes lekbeståndsmålet inte, och det utnyttjningsbara överskottet i laxbeståndet var litet. För de senaste fyra åren saknas i dessa områden totalt cirka 30 000 kg laxhonor som skulle ha behövts för att uppfylla lekbeståndsmålet.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030 Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. effektivare främjar en genuint fungerande och konkurrensutsatt livsmedelsmarknad och genom behövliga lagstiftningsåtgärder ser till att konkurrensvillkoren är lika,

2. uppställer numeriska mål för ett minskat matsvinn i olika delar av livsmedelskedjan och utreder behoven av att se över datummärkningen av livsmedel för att bidra till ett minskat matsvinn,

3. systematiskt ökar och effektiviserar Finlands arbete för att i ett tidigt skede påverka beredningen av EU-lagstiftningen i frågor som rör livsmedelssektorn,

4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt, och

5. underlättar småskalig förädling av inhemsk mat och närproducerad mat.

1. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte våren 2017 en utredningsman vars uppgift var att utarbeta åtgärdsförslag för att öka livsmedelskedjans mervärde och förbättra företagens samarbete inom livsmedelsexporten. I arbetet kartlades också vilka behov det eventuellt finns att för att utveckla lagstiftningen och vidta andra åtgärder som krävs för att nå målen. Utredningen som blev klar i juni 2017 utnyttjades vid beredningen av redogörelsens verkställighetsplan, i planeringsarbetet deltog ett stort antal aktörer från livsmedelskedjan. Utredningens verkställighetsplan är klar och de åtgärder som föreslås i utredningen förverkligas som ett brett samarbete mellan livsmedelskedjans olika aktörer.

I juni 2018 tillsattes bergsrådet Reijo Karhinen som utredare av jord- och skogsbruksministeriet, med uppdraget att ta fram förslag på hur jordbrukets lönsamhet kan förbättras. Hela livsmedelskedjan engagerades i utredningsarbetet bland annat genom en omfattande webbdiskussion och regionala och nationella workshopar. I ett samråd med intressentgrupper samlade man in deltagarnas synpunkter och konkreta utvecklingsidéer för att främja det finländska jordbruket och hela livsmedelskedjan samt synpunkter på vilken typ av livsmedelsproduktion vi borde ha i framtiden. Utredningen blir klar i februari 2019.

Regeringens proposition med förslag till livsmedelsmarknadslag lämnades till riksdagen den 13 september 2018 och lagen (1121/2018) trädde i kraft vid ingången av 2019. Livsmedelsmarknadslagen garanterar producenterna en möjlighet att få avtalen om försäljning av jordbruksprodukter skriftligen och med vissa minimivillkor. Lagen syftar dessutom till att förhindra oskäliga villkor och förfaranden som strider mot god affärssed inom handeln med jordbruksprodukter och livsmedel. I lagen föreskrivs också om livsmedelsmarknadsombudsmannen, som ska övervaka att krav och förbud iakttas.

2. Jord- och skogsbruksministeriet föreslår att det numeriska målet för minskning av matsvinnet ska vara 50 procent av 2012 års nivå. Målet uppfyller målen för hållbar utveckling enligt FN:s Agenda

2030, som kommissionen och EU-parlamentet siktar på att nå. Från år 2012 finns nationella uppgifter om svinnet från hela livsmedelskedjan. För hushållens och matservicens del har mät- och uppföljningsuppgifter om matsvinnet 2017–2018 samlats in inom Naturresursinstitutets projekt Wastestimator. Insamlingen av uppgifter om svinnet i hela matkedjan och minskningen av matsvinnet styrs av den nationella avfallsplanen (VALTSU). I kommissionens genomförandeförordningar för avfallsdirektivet bestäms om den lagstadgade minimikvalitetsnivå för uppföljning och statistikföring av matsvinn som medlemsstaterna ska iaktta, datainsamlingens omfattning och referenstidpunkter samt om offentliggörande av uppgifter och överlämnande av dem till kommissionen. I Finland kommer Naturresursinstitutet att svara för genomförandet av förordningen inom ramen för ministeriernas (JSM, ANM, MM) och livsmedelsbranschens samarbetsprojekt för uppföljning och minskning av matsvinn 2018–2020. Också kommissionen tar tag i datummärkningarnas roll som en del av arbetet inom Food waste and loss platform, där Finland deltar aktivt.

Statsrådets TEAS-projekt ”Översyn av lagstiftningen kan minska matsvinnet – projekt Lexfoodwaste” granskade även det datummärkningarna och påminner om aktörens ansvar för att använda märkningen sista användningsdatum endast för produkter som lätt förskäms. Insatserna ska gälla invanda handlingsmönster, inte lagstiftningen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet har aktivt deltagit i EU:s arbetsgrupp som på hög nivå arbetar för en mer fungerande livsmedelskedja (HLF) och deltagit i expertarbetsgruppsmötena under HLF. Kommissionen lade den 12 april 2018 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan. Förslaget behandlades ingående under såväl Bulgariens som Österrikes ordförandeskap och en kompromiss med Europaparlamentet nåddes den 19 december 2018. Syftet med direktivet är att minska förekomsten av otillbörliga handelsmetoder i leveranskedjan för jordbruksprodukter och livsmedel genom att införa en gemensam miniminivå för skydd i hela EU som består av en kort förteckning över särskilda förbjudna otillbörliga handelsmetoder. Direktivet tillämpas på aktörerna enligt en så kallad dynamisk modell där mindre varuleverantörer alltid är skyddade mot köpare med större omsättning. Skyddet omfattar mikroföretag (omsättning högst 2 miljoner euro), små företag (2–10 miljoner euro), medelstora företag (10–50 miljoner euro) och så kallade midrange-företag med en årlig omsättning på 50–150 miljoner och 150–350 miljoner euro. Enligt direktivet ska varje medlemsstat också utse en tillsynsmyndighet som på nationell nivå ska genomföra de fastställda förbuden. Medlemsstaterna ska offentliggöra behövliga författningar 24 månader efter direktivets ikraftträdande och de ska tillämpas 30 månader efter ikraftträdandet.

Det påverkansarbete som JSM:s förvaltningsområde bedriver gentemot EU:s institutioner och medlemsstater har effektiviserats. Fokus ligger särskilt på kommissionens förslag om en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen lade fram förslaget den 1 juni 2018 och behandlingen av det fortsätter 2019. Man har i olika sammanhang mångsidigt lyft fram Finlands ståndpunkter (i framställningar, tal, skriftligt). Den nationella beredningen inför nästa fondperiod har fortsatt och beredskapen inför olika resultat har främjats. Dessutom deltar man aktivt i det internationella samarbetet kring djur- och växthälsa, anordnandet av det internationella året för växtsundhet 2020 (Finlands initiativ) och i utvecklingen av internationella standarder och EU-bestämmelser.

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet finansierar Business Finlands tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Regeringens spetsprojektfinansiering har riktats till Livsmedelssäkerhetsverket (fr.o.m. 1.1.2019 Livsmedelsverket) för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen hos små och medelstora företag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av

en attaché som fokuserar på livsmedelsexport till Kina. Utrikesministeriet ledigförklarade en tjänst som attaché i Seoul i Sydkorea. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat medel för utbildning om kunnande inom livsmedelsexport på yrkeshögskolenivå, ett utbildnings- och samordningsprojekt för livsmedelsexport, förbättrad exportberedskap för spannmålsprodukter och en profilhöjning för den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har även anvisat medel för internationalisering av vattenbranschen.

5. Jord- och skogsbruksministeriet har gjort talrika lagstiftningsändringar med vilka direktförsäljningen från gårdarna och marknadstillträdet för småskaligt förädlade livsmedel underlättats. Bestämmelserna kommer att göras ännu mer flexibla i samband med totalreformen av livsmedelslagstiftningen. Livsmedelssäkerhetsverket (fr.o.m. 1.1.2019 Livsmedelsverket) har tagit fram ett stort antal instruktioner inom spetsprojektet Rådgivning till små och medelstora företag i livsmedelsbranschen, och även anordnat kurser och gett rådgivning om ämnet samt effektiverat framtagandet av enhetliga myndighetstolkningar och infört en ny servicemodell.

Anna-Leena Miettinen, enhetschef, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om jaktvårdsavgift och jaktlicensavgift, viltförvaltningslagen och 46 § i viltskadelagen

RP 117/2017 rd – RSv 142/2017 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med nästa budgetproposition lämnar en proposition om att sänka jaktvårdsavgiften för unga.

Ändringen av 1 § i lagen om jaktvårdsavgift trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom lagen fastställdes jaktvårdsavgiften för personer under 18 år till 20 euro.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information

RP 170/2017 rd – RSv 173/2017 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2020 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

Lagändringen trädde i kraft den 1 mars 2018. Konsekvenserna av lagstiftningen utreds före utgången av 2020.

Niina Rissanen, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet

RP 127/2018 rd – RSv 168/2018 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsätter att det noga bevakas hur reformen kommer i gång och hur övergångsarrangemangen fungerar och att det vid behov vidtas korrigerande åtgärder samt att jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i frågan före utgången av 2022.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning om hur övergångsarrangemangen fungerar till riksdagen före utgången av 2022.

Susanna Paakkola, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Följande uttalanden och ställningstaganden från riksdagen, som har inkommit till statsrådet efter den 8 mars 2019, har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde, och statsrådet har beslutat att vidta åtgärder med anledning av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer att ingå i regeringens årsberättelse för 2019.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om fiske

RP 309/2018 rd - RSv 300/2018 rd
Jord- och skogsbruksutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet så snart som möjligt utreder behovet av lagändringar i fråga om rätten för strömfallslägenheter med fiskerätt att delta i fiskeriområdenas verksamhet och att statsrådet bedömer behoven av lagändringar för att stärka rättigheterna för minoritetsdelägarna i delägarlagen, framför allt med hänsyn till situationen i övre Lappland.

9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd — RSv 110/2007 rd
Försvarsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

”Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Utifrån samarbetsforumets riktlinjer förbättrades de värnpliktigas ekonomiska förmåner senast den 1 januari 2015 genom en höjning av dagpenningen och de särskilda ersättningarna.

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 augusti 2018.

"Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.”

Janne Torvinen, överinspektör, försvarsministeriet

Statsrådets försvarspolitiska redogörelse

SRR 3/2017 rd – RSk 23/2017 rd
Försvarsutskottet

> Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

I februari 2017 lämnade statsrådet riksdagen en försvarspolitisk redogörelse som behandlades under 2017. Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse behandlades av riksdagen under 2016 (SRR 6/2016 rd – RSk 29/2017 rd). Beredningen av dessa redogörelser har följts av den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsattes av riksdagens talmanskonferens i november 2015. Statsrådet gav i maj 2016 riksdagen en redogörelse för den inre säkerheten, vars behandling i riksdagen avslutade 2017 (SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd). Redogörelsen bereddes i nära växelverkan med beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och den försvarspolitiska redogörelsen.

Riksdagen informeras enligt 47 och 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelserna. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av regeringens årsberättelse. Statsrådet ser det som angeläget att det i samband med redogörelser som berör säkerheten ordnas parlamentarisk uppföljning.

Timo Lankinen, understatssekreterare, statsrådets kansli

Avvärjande av modellflygplan och obemannade luftfartyg

RP 72/2018 rd – RSv 98/2018 rd
Försvarsutskottet

> Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet och inrikesministeriet före utgången av 2019 lämnar en rapport om hur arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen på allmän plats har fungerat när det gäller att avvärja modellflygplan och obemannade luftfartyg.

Försvarsministeriet och inrikesministeriet kommer att lämna en rapport till riksdagen före utgången av 2019.

Teija Pellikainen, regeringssekreterare, försvarsministeriet
Sami Ryhänen, polisöverinspektör, inrikesministeriet

Följande uttalanden och ställningstaganden från riksdagen, som har inkommit till statsrådet efter den 8 mars 2019, har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde, och statsrådet har beslutat att vidta åtgärder med anledning av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer att ingå i regeringens årsberättelse för 2019.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav

RP 253/2018 rd - RSv 268/2018 rd
Försvarsutskottet

> Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna fungerar med beaktande av den nationella säkerheten vid områdesanvändning och i fastighetsinnehav.

10 Kulturutskottet

Yrkeshögskolorna, finansieringssystemet

RP 206/2002 rd – RSv 306/2002 rd
Kulturutskottet

> 3. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att de studande vid yrkeshögskolorna får hälso- och sjukvårdstjänster på studieorten.

Enligt 17 § i hälso- och sjukvårdslagen ska kommunerna ordna studerandehälsovård för de studerande vid läroanstalterna, även yrkeshögskolorna, i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Innehållet i studerandehälsovården anges i lagen och är detsamma för alla studerande. Enligt en utredning från 2012 förekom det brister i studerandehälsovården bland annat i fråga om tillgången till tjänster, resurserna och anordnandet av studerandehälsovården som en funktionell helhet. En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet (SHM 2014:10) föreslog flera åtgärder för att utveckla studerandehälsovården för alla studerande, även för studerande vid yrkeshögskolorna. I enlighet med regeringsprogrammet utreddes möjligheterna att ordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande via Studenternas hälsovårdsstiftelse som ett treårigt försök enligt den så kallade SHVS-modellen åren 2011–2014. På basis av försöket konstaterades det att SHVS-modellen fungerar bra som ett sätt att ordna studerandehälsovården ur såväl de studerandes som serviceproducenternas synvinkel. Inom ramen för sitt uppdrag föreslog försökets planerings- och genomförandegrupp att följande faktorer beaktas vid beredningen av social- och hälsovårdsreformen: På grund av studerandehälsovårdens särskilda karaktär är det motiverat att produktionen av studerandehälsovårdens tjänster för högskolestuderande är riksomfattande och specialiserad på studerandehälsovård. Riksdagen godkände den 1 mars 2019 regeringens proposition med förslag till lag om studerandehälsovård för högskolestuderande. Enligt regeringens proposition ska tjänster inom studerandehälsovården ordnas som en helhet på riksplanet så att Folkpensionsanstalten ansvarar för att det ordnas studerandehälsovård för högskolestuderande och Studenternas hälsovårdsstiftelse är riksomfattande tjänsteproducent från och med 2021. I detta sammanhang utvidgas SHVS:s tjänster så att de förutom universitetsstuderande också omfattar yrkeshögskolestuderande. I regeringspropositionen ingår bestämmelser som gäller bland annat ordnande och produktion av studerandehälsovård, finansiering av verksamheten, hälsovårdsavgiften för studerande, hur ersättningarna till producenten bestäms och betalas till SHVS samt uppföljning av SHVS:s verksamhet.

Finansieringen av studerandehälsovården fördelas mellan staten och de studerande. De studerandes finansieringsandel uppgår till 23 procent och statens till 77 procent av de totala kostnaderna. Det har bedömts att kostnaderna för studerandehälsovården för högskolestuderande kommer att uppgå till 85,5 miljoner euro 2021. De studerandes finansieringsandel ska bestå av en hälsovårdsavgift av skattenatur. Hälsovårdsavgiften ska inte vara beroende av användningen av tjänsterna. Avgiften beräknas uppgå till cirka 77 euro 2021. Folkpensionsanstalten tar ut hälsovårdsavgifterna. Statens finansieringsandel betalas årligen via statsbudgeten.

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Universitetsreformen, uppföljning av genomförandet och effekterna

RP 7/2009 rd – RSV 103/2009 rd
Kulturutskottet

> 5. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att universitetscentren årligen tilldelas anslag som åtminstone ligger på samma nivå som för närvarande.

5. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar under perioden 2017–2020 finansiering till de universitet som samordnar universitetscentren som en del av de riksomfattande uppgifterna. År 2019 anvisas 589 000 euro per universitetscenter. Förutom via de riksomfattande uppgifterna får universiteten även finansiering via basfinansieringens kalkylmässiga kriterier i fråga om insats/avkastning, av vilka en del även hänger samman med den verksamhet som bedrivs vid universitetscentren.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödjande av inlärning

Specialundervisning

RP 109/2009 rd – RSv 90/2010 rd

Kulturutskottet

> 2. Riksdagen förutsatte att ramarna för statsfinanserna och de kommande statsbudgetarna väger in behoven av mer finansiering till följd av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning i fråga om specialundervisning och annat särskilt stöd.

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetade en redogörelse till riksdagens kulturutskott för hur stödet i tre steg verkställdes våren 2013 (2014:2). Av redogörelsen framgick att verkställigheten av stödet i tre steg på det hela taget hade förlöpt väl. Det fanns dock stora skillnader mellan kommunerna. Av redogörelsen framgick att det finns stora utmaningar när det gäller att utveckla krävande specialundervisning.

I mars 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en utvecklingsgrupp med sektioner visavi krävande särskilt stöd. Utvecklingsgruppens uppgiftsfält omfattade undervisning och skolgång vid sådana sjukhusundervisningsenheter och sådana kommunala, samkommunala och privata institutions- och specialskolor som har tillstånd att ordna utbildning.

Slutrapporten av utvecklingsgruppen för krävande särskilt stöd publicerades i september 2017. Utvecklingsgruppen presenterade utvecklingsförslag med anknytning till informationsstyrning, ändringar av lagstiftningen och utveckling av det multiprofessionella samarbetet. Förslagen berör ungefär 10 000 elever i behov av krävande särskilt stöd. Med hjälp av förslagen strävar man efter att trygga varje elevs rätt att få undervisning varje skoldag inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen alltid när det är möjligt med hänsyn till elevens hälsotillstånd.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statligt specialunderstöd för utveckling av specialundervisningens kvalitet och för anställning av skolgångsbiträden i anknytning till specialundervisning.

I budgetpropositionen för 2016 hade anvisats högst 7 645 000 euro till understöd för utveckling av kvaliteten på specialundervisningen inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och anställning av skolgångsbiträden i anknytning till detta samt högst 10 540 000 euro till åtgärder som främjar jämlikhet inom utbildningen. Finansutskottets tillägg till budgetpropositionen uppgick till 2 000 000 euro och gällde förbättring av kvaliteten på den grundläggande utbildningen. För att öka åtgärdernas genomslag förenades det särskilda understödet för att sammantaget täcka åtgärder för att främja jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, utveckla kvaliteten på specialundervisningen, med anknytning till det anställa skolgångsbiträden och minska undervisningsgrupperna så att högst 20 185 000 euro kunde sökas för åren 2016–2017.

År 2018 anvisades högst 30 228 000 euro till understöd för åtgärder som främjar jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, för utveckling av kvaliteten på specialundervisningen samt i anknytning till detta för anställning av skolgångsbiträden och minskande av undervisningsgruppernas storlek. För att bekämpa den regionala ojämlikheten inom grundskolan anvisades högst 10 000 000 euro och för att utveckla kvaliteten på den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken högst 2 000 000 euro.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jussi Pihkala, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsatte den 5 november 2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Vid undervisnings- och kulturministeriet har man börjat bereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen skapar en grund för bedömning av behovet av nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters tillträde till det år 2012 ingångna Pekingfördraget om skydd för audiovisuella framträdanden. En delutredning färdigställdes 2016.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrättsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters tillträde till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighetsskäl samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Utredningen om skydd för audiovisuella framträdanden i Pekingfördraget och i lagstiftningen i Europeiska unionen och i vissa medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har offentliggjorts. (Survey on the Protection of Audiovisual Performances. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2018:43. Survey on the Protection of Audiovisual Performances).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 § i universitetslagen

RP 26/2014 rd – RSv 134/2014 rd
Kulturutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna och lämnar kulturutskottet en utredning om det under 2018.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att yrkeshögskoleutbildningen ska vara arbetslivsorienterad och stödja den regionala utvecklingen. Regionalt och lokalt beslutsfattande ska vara yrkeshögskoleutbildningens styrka också i fortsättningen.
>
> 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar ett förslag som uppfyller grundlagens krav och samtidigt möjliggör uttag av en obligatorisk hälsovårdsavgift av studerande vid yrkeshögskolorna för ordnande av studerandehälsovård.

1. Den 20 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet till riksdagens kulturutskott den utredning om de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna som utskottet krävt. Den utredning om konsekvenserna av högskolereformen som undervisnings- och kulturministeriet bett Owal Group Oy genomföra blev klar hösten 2018. Den innehöll även en bedömning av finansieringsreformen. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen arviointi. Loppuraportti.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. ”Genom undervisnings- och kulturministeriets styrning främjas yrkeshögskolornas profil som arbetslivsnära högskolor som stöder den regionala utvecklingen. Yrkeshögskolornas profil har beaktats bland annat i arbetet för att utveckla yrkeshögskolornas finansieringsmodell och i målen för högskolornas avtalsperiod 2017–2020.

Den finansieringsmodell som trädde i kraft vid ingången av 2017 tryggar möjligheterna till långsiktig utveckling av yrkeshögskolorna och sporrar till att profilera sig, utveckla kvaliteten och handla på ett produktivt och ekonomiskt sätt. Finansieringsmodellen stärker de nationella högskole- och vetenskapspolitiska målen samt yrkeshögskolesektorns profil i det finländska högskolesystemet. Ett annat syfte är att uppmuntra de nya yrkeshögskolorna till strategiskt utvecklingsarbete.

Så som tidigare poängteras utbildningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt de utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiska målen.

Beredningen av målen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2017–2020 har grundat sig på utvecklingsriktlinjerna i regeringsprogrammet, behoven av att förnya högskoleväsendet samt yrkes-

högskolornas strategiska riktlinjer och beslut. Yrkeshögskolorna och undervisnings- och kulturministeriet har avtalat om examensmålen utgående från arbetet med att prognostisera arbetslivets kompetensbehov.”

Styrningen och finansieringen av yrkeshögskolorna har utvecklats utifrån utgångspunkter som stärker yrkeshögskolornas profil som en arbetslivsorienterad högskolesektor som stöder den regionala utvecklingen. I samband med bedömningen av yrkeshögskolereformens effekt utreddes också yrkeshögskolornas roll inom arbetslivsutvecklingen och den regionala utvecklingen samt yrkeshögskolornas växelverkan med olika samhällsaktörer. Som en del av de fortsatta åtgärderna utifrån visionen för högskoleutbildningen 2030 förnyas styrpraxisen. Statsrådet godkände i januari 2019 den förnyade finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2021–2024. I den nya finansieringsmodellen betonas i högre grad än tidigare bland annat finansieringsandelarna för examina som betjänar arbets- och näringslivet i regionen, sysselsättning, kontinuerligt lärande samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Beslut om finansierings- och lagstiftningsgrunden inom social- och hälsovården påverkar hälso- och sjukvården för de studerande. Som ett led i beredningen av landskaps- och social- och hälsovårdsreformen har social- och hälsovårdsministeriet initierat en lagberedning som gäller studerandehälsovård för högskolestuderande. För beredningen redogörs mer utförligt i svaret på uttalandet RP 206/2002 rd – RSv 306/2002 rd, yrkeshögskolorna, finansieringssystemet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd – RSv 224/2014 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturreformen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som närservice i skolorna.

Elev- och studerandevården utgör en del av basservicen och ordnas i skolorna och läroanstalterna nära eleverna och de studerande. Generellt inriktad elevhälsa utgör en viktig del av elevhälsoverksamheten och insatserna genomförs enligt läroanstaltens elevhälsoplan, som utarbetas i samverkan med elevhälsopersonalen och läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elev- och studerandevårdstjänster (psykolog- och kuratorstjänster, skol- och studerandehälsovårdstjänster) har genom lag föreskrivits som en skyldighet för de läroanstalter och studiegemenskaper där de studerande studerar och tillbringar en stor del av dagen. Inom elev- och studerandevårdstjänsterna samordnas social- och hälsovårdstjänsterna med de övriga tjänsterna i kommunerna. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården bedriver nära samarbete med andra anställda i skolan. Kundinriktningen konkretiseras som en verksamhet som styr tjänsterna. Målet är att de tjänster som behövs ska koncentreras kring de studerande.

Det bereds sådana ändringar av hälso- och sjukvårdslagen som innebär att det preciseras att skol- och studerandehälsovårdstjänsterna ska tillhandahållas inom ramen för skolan och läroanstalten. Vidare har man publicerat Kommuninfo 4/2018, där man förtydligar ordnandet av studerandehälsovården på andra stadiet på så sätt att studerandehälsovården kommer att bilda en funktionell helhet antingen vid läroanstalten eller så att den koncentreras till ett verksamhetsställe nära läroanstalten.

Inom helheten för småbarnspedagogisk verksamhet, skolan och läroanstalten som stöd för barns och ungas välbefinnande har elevhälsotjänsterna utvecklats som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (2016–2018). Tjänsterna har utvecklats med barnen och de unga som utgångspunkt och på ett sektorsövergripande sätt så att tjänsterna kvarstår som en helhet för barnen och de unga i skol- och läroanstaltsmiljön oavsett vem som är tjänsteanordnare. Inom projektet publicerades hösten 2018 en handbok med en verksamhetsmodell för elevhälsogruppen inom den grundläggande utbildningen, och man har börjat utarbeta en motsvarande handbok för andra stadiet. Utbildningsstyrelsen, Institutet för hälsa och välfärd och regionförvaltningsverken har ordnat en utbildningsrunda inom elevhälsan 2017–2018. Ny praxis har utvecklats i fråga om det stöd som ges elever som behöver mycket stöd. Den arbetsgrupp som tillsatts för att dryfta möjligheterna att förebygga mobbning och främja skolfreden lade våren 2018 fram 24 utvecklingsförslag. Dessutom har informationsunderlaget för elevhälsan utvidgats, bland annat genom ett informationspaket för elevhälsan.

Nationella centret för utbildningsvärdering (NCU) gjorde 2018 en bedömning av verkställigheten av lagen om elev- och studerandevård. Bedömningen omfattade elevhälsan på alla utbildningsstadier och utnyttjande resultaten av enkäten Hälsa i skolan (Institutet för hälsa och välfärd) och TEAviisari (Institutet för hälsa och välfärd samt Utbildningsstyrelsen). Det förekommer fortfarande skillnader i elevhälsotjänsterna mellan olika kommuner och det stöd som tjänsterna ger uppfattas delvis som otillräckligt, även om styrgrupperna anser att tjänsterna har blivit mer effektiva. Det finns fortfarande brister och stora variationer inom psykolog- och kuratorstjänsterna, och mycket behöver ännu utvecklas exempelvis när det gäller registreringspraxisen. Inom elevhälsan krävs det alltjämt styrning och utbildning på nationell nivå samt uppföljning och övervakning för att barn och unga ska få det stöd de behöver. Undervisnings- och kulturministeriet lade sommaren 2018 för riksdagen fram en utredning om verkställigheten av lagen om elev- och studerandevård utifrån den senaste bedömningen.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i den riktning som riksdagen förutsätter.

Utifrån utredaren professor Roope Uusitalos förslag verkställdes den studiestödsreform som förutsatts i regeringsprogrammet i huvudsak genom lag 4/2017 om ändring av studiestödslagen, vilken

trädde i kraft den 1 augusti 2017, så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades och beloppet av statsborgen för studielånet steg. I samband med reformen har också den studerandes egna inkomstgränser justerats på basis av det ändrade inkomstnivåindexet och förhöjningen av det belopp av studiestödet som återkrävs sänkts från den 1 januari 2018. Från den 1 januari 2018 minskar inte heller föräldrarnas inkomster längre studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt.

Stödets nivå blev betydligt bättre när statsborgen höjdes. Villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget bevaras på nuvarande nivå, vilket sporrar till att avlägga examen inom den målsatta tiden. Dessutom har lånets användbarhet förbättrats genom att anteckningar om betalningsanmärkningar inte längre utgör ett hinder för att bevilja statsborgen, och på andra stadiet kan lånet för en termin lyftas på en gång.

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Ändringen förbättrade den ekonomiska situationen för i synnerhet ensamstående studerande som har de minsta inkomsterna och höga boendeutgifter. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Dessutom kan den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år få studiepenningens försörjarförhöjning (75 euro/månad) från den 1 januari 2018, varvid studiepenningens belopp uppgår till 325,28 euro per månad. Från den 1 augusti 2019 kan studerande i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning som är yngre än 20 år och från en familj med små inkomster få läromaterialstillägg (46,80 euro/månad) och föräldrarnas inkomster sänker inte studiepenningens grundbelopp (101,74 euro/månad) eller bostadstillägget för en studerande som är yngre än 18 år och bor självständigt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning

RP 241/2014 vp – ESv 210/2014

Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer utfallet av högskolornas utbud på fortbildning med beaktande av behovet av utbildning i olika områden, utbildningens tillräcklighet och andra tillhandahållare av utbildning, samt breddningen av finansieringsbasen för fortbildningen och bestämningen av nivån på avgifter för enskilda studerande. Regeringen ska lämna en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Genomförandet av specialiseringsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet har låtit utföra en utredning om genomförandet av specialiseringsutbildningen och om hur lagstiftningen fungerar. Undervisnings- och kulturministeriet lade fram en utredning om saken för riksdagen den 20 december 2018.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Sanna Hirsivaara, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften

RP 249/2014 rd – RSv 239/2014 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsatte den 10 december 2014 att regeringen har beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften exempelvis genom att vid sidan av budgetfinansiering också ta i bruk ett täckande anordningsbundet avgiftssystem, om det inte med statlig finansiering är möjligt att betala en rimlig ersättning (fair compensation) för privatkopiering i överensstämmelse med EU:s informationssamhällsdirektiv 2001/29/EG. Regeringen ska lämna en rapport om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

I statsbudgeten för 2016 har ersättning för privatkopiering tagits in i enlighet med regeringens förslag. År 2016 uppgick kompensationen till 11 miljoner euro och omfattade även mervärdesskattens andel. År 2017 uppgick kompensationen till 11 miljoner euro. I högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD:2017:93 konstateras att kompensationen är mervärdesskattefri. År 2018 uppgick kompensationen till 11 miljoner euro. En utredning om hur den kompensation för privatkopiering som betalas med statsbudgetanslag fungerar lämnades till kulturutskottet i juni 2018.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd
Kulturutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Den 13 februari 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en styrgrupp för utveckling av språkutbildningen och beställde en övergripande kartläggning av nuläget vad gäller språkstudier i Finland och av utvecklingsbehoven. Utredaren, prorektorn professor Riitta Pyykkö, överlämnade sin utredning ”Flerspråkighet som en resurs” till undervisningsministern den 13 december 2017. Styrgruppen stödde utredarens arbete, och i beredningen ingick en omfattande remissbehandling. I utredningen granskades den allmänna språkutbildningspolitiken i vårt land på alla utbildningsstadier. Utredningen innehöll förslag till hur språkutbildningen kan utvecklas med tanke på framtida språkkunskapsutmaningar i vårt land, med beaktande av samhällets och näringslivets behov. En central iakttagelse i utredningen är att den språkreserv som utbildningssystemet ger blir allt ensidigare i ett längre perspektiv. I utredningen föreslogs ett flertal åtgärder för att utveckla språkreserven, framför allt att inlärningen av ett första främmande språk tidigareläggs i den grundläggande utbildningen. Som en del av planen för de offentliga finanserna för 2019–2022, som Juha Sipiläs regering antog den 13 april 2018, beslutade man att undervisningen i det första främmande språket (A1-språket) tidigareläggs så att den inleds senast på våren under det första året i grundskolan, på så sätt att undervisningen i A1-språket utökas med totalt två årsveckotimmar i årskurserna 1–2. Statsrådet godkände lagändringarna den 20 september 2018. Från och med den 1 januari 2020 får alla elever i årskurs 1 undervisning i A1-språket.

Kirsi Lamberg, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet
Minna Polvinen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Janne Öberg, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Bedömning av museilagens tidsenlighet och behovet av en totalreform av lagen

RP 303/2014 rd – RSv 275/2014 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en totalöversyn av museilagen så att lagen kan antas under valperioden 2015–2018.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 194/2018 rd) överlämnades till riksdagen i oktober 2018. Ärendet behandlas för närvarande på utskottsnivå, och avsikten är att lagen ska träda i kraft i början av 2020.

Regeringspropositionen innebär en totalreform av museilagen. Propositionen bygger på ett förslag av den stora sakkunniggrupp som berett reformen av statsandelssystemet för utövande konst och museer, och propositionen beaktar den museipolitiska arbetsgruppens riktlinjer. Under remissbehandlingen fick de förslag som gällde museerna huvudsakligen ett positivt bemötande. De kritiska kommentarerna gällde främst fördelningen av de regionala ansvarsmuseernas verksamhetsområden samt kontrollen av villkoren för statsandel och utvärderingen av villkoren för ansvarsmuseer och av deras skötsel av uppgifterna. Propositionen har till dessa delar ändrats under den fortsatta beredningen.

Syftet med lagen, målen för verksamheten och statsandelsvillkoren har förnyats. Statsandelen ska bestå av en så kallad basfinansiering och en uppgiftsspecifik finansiering för museer med regionalt respektive riksomfattande ansvar. Ansvarsmuseerna ska ersätta det nuvarande systemet med landskaps- och regionmuseer och det särskilda systemet med riksomfattande specialmuseer. Dessutom föreslås det att man genom lag föreskriver om uppgifter och villkor för de ansvariga museerna och att de ska förhandla med Museiverket om fyraåriga verksamhetsplaner. Beräkningen av basfinansieringen ska grunda sig på årsverken och priset per enhet, statsandelsprocenten ska uppgå till 37. Statsandelsprocenten för den del av årsverkena som bestäms enligt uppgiften ska vara 85 för museer med regionalt ansvar. Den uppgiftsbaserade finansieringen för museer med riksomfattande ansvar ska beviljas i form av en höjning av statsandelen med ett visst belopp. Beviljandet av finansiering ska för alla museer grunda sig på en fyraårig finansieringsplan.

Den förnyade museilagen, lagens syfte och syftet med museiverksamheten motiverar bättre än förut museiverksamhetens samhälleliga betydelse. De fleråriga finansieringsplanerna ökar förutsebarheten och långsiktigheten i finansieringen. Den regelbundna utvärderingen av statsandelsvillkoren gör systemet mer transparent och flexibelt. För ansvarsmuseernas del förtydligar reformen arbetsfördelningen och ansvaret vid skötseln av uppgifterna och underlättar fördelningen av finansieringen enligt skötseln av uppgifterna.

I planen för de offentliga finanserna för 2019–2022 har en tilläggsfinansiering på 4 miljoner euro per år reserverats för reformen av museernas statsandelssystem. Avsikten är att reformen ska träda i kraft vid ingången av 2020. Förberedande åtgärder inför genomförandet av reformen har vidtagits från och med början av 2019.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Päivi Salonen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen

RP 304/2014 rd – RSv 297/2014 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen under valperioden 2015–2018 helt omvärderar undervisningens och forskningens betydelse för den samhällsutveckling som eftersträvas enligt bland annat regeringsprogrammen och utarbetar en tydlig utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen där dess omfattning på ett realistiskt sätt kopplas till de centrala målsättningarna för undervisningen och forskningen.

De sparåtgärder inom undervisnings- och kulturverksamhet som det fattats beslut om under den tidigare och den nuvarande regeringsperioden har genomförts genom ökad produktivitet och effektivitet inom utbildningen och forskningen och genom strukturella reformer. De viktigaste reformerna utgörs av reformerna inom småbarnspedagogiken, reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet samt utvecklingen av högskoleutbildningen och forskningen. Kvaliteten, effekten och produktiviteten vad gäller sektorns servicesystem har utvecklats framför allt genom spetsprojekt inom kompetens och utbildning. Under tre års tid har man satsat totalt 90 miljoner euro på att främja införandet av nya inlärningsmiljöer och digitala läromedel samt på lärarnas kompetenssprång.

Som ett led i det beredningsarbete som gäller styrningen av och anslagsnivån inom förvaltningsområdet för undervisning och kultur utreder regeringen undervisningens och forskningens betydelse för möjligheterna att nå en samhällsutveckling enligt regeringsprogrammet. Regeringen anser det vara viktigt att man i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten fastställer anslagsnivån så att den motsvarar den nivå som lagstiftningen och målsättningarna i övrigt förutsätter. En utvecklingsplan håller på att utarbetas som en del av förberedelserna inför nästa regeringsperiod. I samband med detta utvärderas framför allt utbildningens och forskningens kvalitet och effekt samt de anslag som behövs på lång sikt för att höja kunskapsnivån. I det sammanhanget beaktar man den nya rollen för kommunerna som ansvarar för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pasi Rentola, ekonomichef, undervisnings- och kulturministeriet

Reella utvecklingen i fråga om studiestödet

RP 40/2015 rd – RSv 39/2015 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i fortsättningen under valperioden 2015–2019 utvärderar den reella utvecklingen i fråga om studiestödet på lika villkor som i fråga om andra former av basinkomst.

Studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994) består av studiepenning, bostadstillägg och statsborgen för studielån. Från och med den 1 augusti 2016 höjs inte studiepenningen längre enligt folkpensionsindex. I enlighet med regeringsprogrammet reviderades studiestödets struktur den 1 augusti 2017 så att stödtiden för högskolestuderande förkortades och studiepenningarna sänktes till samma nivå som studiepenningarna för studerande på andra stadiet. Samtidigt höjdes statsborgen för studielånet så att det maximala stödbeloppet steg markant. Bostadstillägget som en del av studiestödet slopades med undantag för studerande som studerar utomlands och studerande som studerar på en avgiftsbelagd linje och bor i läroanstaltens elevhem, och de studerande började till övervägande del omfattas av det allmänna bostadsbidraget.

Den reella utvecklingen i fråga om studiestödet följs årligen. År 2018 garanterar studiepenningen, statsborgen för studielån och bostadsbidraget vanligen tillsammans ett högre utkomstskydd än utkomststödet, sjukdagpenningens minimibelopp, grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa, arbetsmarknadsstödet eller garantipensionen tillsammans med bostadsbidraget. För studerande i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning som är yngre än 20 år och från en familj med små inkomster förbättras de ekonomiska förutsättningarna ytterligare i och med läromaterialstillägget och genom att studiestödets behovsprövning lindras i fråga om studerande som är yngre än 18 år och bor självständigt. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas

RP 36/2016 rd – RSv 61/2016 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att man noggrant följer och bedömer vilka konsekvenser det har för antalet sökande till högskolorna, de sökandes genomsnittliga utbildnings- och kompetensnivå och högskolornas internationalisering att handläggningsavgiften för ansökan slopas och att studieavgifter införs. När handläggningsavgiften slopas måste Utbildningsstyrelsen få tillräcklig tilläggsfinansiering för att utveckla högskolornas ansöknings- och antagningstjänster. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet senast hösten 2018.

Universiteten och yrkeshögskolorna är skyldiga att ta ut studieavgifter av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. År 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att följa och bedöma konsekvenserna av att studieavgifter införs vid högskolorna och handläggningsavgiften för ansökan slopas. För genomförandet av sitt arbete utarbetade arbetsgruppen en uppföljnings- och utvärderingsplan, som undervisnings- och kulturministeriet fastställde. Arbetsgruppen bedömer vilka konsekvenser det har för högskolornas internationalisering och tillströmningen av studerande att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas, följer hur högskolornas stipendiepraxis fungerar och vilket genomslag den har samt rapporterar regelbundet till undervisnings- och kulturministeriet om införandet av studieavgifter och om utvecklingen av stipendiepraxisen. Arbetsgruppens mellanrapport om läsåret 2017–2018 publicerades på undervisnings- och kulturministeriets webbplats i november 2018.

Den 28 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet, utifrån de uppgifter som ovannämnda uppföljningsgrupp samlat in, en utredning till riksdagen om konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas och studieavgifter införs.

Efter att handläggningsavgiften för ansökan slopades har utvecklingen av tjänsten Studieinfo.fi till fullo finansierats via statsbudgeten och anslaget ingår i resultatavtalen mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet.

Mandatperioden för den av undervisnings- och kulturministeriet tillsatta arbetsgruppen för uppföljning och bedömning av konsekvenserna av att studieavgifter införs pågår till slutet av 2020.

När det gäller uppföljningen av konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas ger ärendet inte längre anledning till åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Förverkligande av syftena med ungdomslagen

RP 111/2016 rd – RSv 175/2016 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser de omfattande landskaps- samt social- och hälsovårdsreformerna har för ungdomsarbetet i stort och också i fortsättningen säkerställer att syftena med ungdomslagen kan nås både i kommunerna och på landskapsnivå. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet senast i början av nästa valperiod.

Undervisnings- och kulturministeriet planerade att kartlägga vilka åtgärder som krävs för en utredning efter det att landskapsreformen börjat verkställas.

Undervisnings- och kulturministeriet planerade också att tillsätta en separat arbetsgrupp för att utreda de konsekvenser som landskapsreformen samt social- och hälsovårdsreformen skulle få för ansvarsområdet, och att i det sammanhanget även beakta konsekvenserna för ungdomsarbetet.

Arbetsgruppen tillsattes inte eftersom det med beaktande av den rådande situationen i fråga om beredningen av landskapsreformen och reformen av social- och hälsovårdstjänsterna inte har varit ändamålsenligt att göra en utredning.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Privata arkiv

RP 191/2016 rd – RSv 181/2016 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer vilka konsekvenser lagändringen har för de privata arkivens självständiga ställning och för mångfalden inom arkivverksamheten och utifrån detta och de slutsatser som dras bedömer möjligheterna att stärka och utveckla ställningen för delegationen för privata arkiv, som består av företrädare för de privata arkiven.

Den lag som uttalandet hänför sig till har trätt i kraft den 1 januari 2017. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt den delegation för privata arkiv som avses i 5 § 2 mom. i lagen. Mångfalden inom den arkivverksamhet som gäller privata arkiv har beaktats i delegationens sammansättning så att den förutom av företrädare för så kallade arkiv med statsbidrag också består av företrädare för andra arkiv (Arkistoyhdistys - Arkivföreningen ry), museisektorn (Finlands museiförbund rf och Finlands Hembygdsförbund rf) samt museernas viktigaste användargrupper (universiteten/Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf, Finska Historiska Samfundet rf och Historiska föreningen rf).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Luoto-Halvari, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

Förebyggande av mobbning samt skolfreden

RP 206/2016 rd – RSv 259/2016 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet före utgången av vårsessionen 2018 bereder klarare och effektivare åtgärder i anknytning till disciplinen i den grundläggande utbildningen. Ministeriet bör bland annat överväga att införa kvarsittning som en del av läroplikten och att ge en rektor i den grundläggande utbildningen rätt att besluta om avstängning av elever för en kort tid. Undervisnings- och kulturministeriet ger ett utlåtande om riksdagens svar under vårsessionen 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 24 november 2016 en arbetsgrupp för att dryfta möjligheterna att förebygga mobbning och främja skolfreden. I arbetsgruppens uppgifter ingår att lägga fram ett förslag om lagstiftningsmässiga möjligheter att utöka förpliktelserna att ingripa i mobbning. Den 16 mars överlämnade arbetsgruppen sin slutrapport till undervisningsministern. Rapporten innehöll 24 utvecklingsförslag som bland annat gällde behovet av lagstiftningsändringar, en förändring av verksamhetskulturen och en utveckling av mångprofessionellt samarbete samt informationsstyrning. Genom förslagen säkerställer man tryggheten och välfärden för alla barn och ungdomar när de deltar i småbarnspedagogik, undervisning eller utbildning. Arbetsgruppens utvecklingsförslag genomförs såväl i Utbildningsstyrelsens och undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsverksamhet som i tjänstemannaarbetet vid ministeriet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Lamberg, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenser av omorganisering

RP 31/2017 rd – RSv 49/2017 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser omorganiseringen har för Nationella centret för utbildningsutvärderings och studentexamensnämndens självständighet, oberoende och internationellt erkända status och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet låter utföra en extern utredning om saken under 2019.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Kangaspunta, planeringschef, undervisnings- och kulturministeriet

Studiestödsrådgivning i Folkpensionsanstaltens verksamhet

RP 36/2017 rd – RSv 77/2017 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att Folkpensionsanstalten ordnar sin verksamhet så att studerande kan få den sakkunniga studierådgivning de personligen behöver tillräckligt enkelt och utan extra kostnader. Folkpensionsanstalten måste ha beredskap för den arbetsmängd och sakkunskap som det nuvarande systemet med studiestödsnämnder kräver.

Folkpensionsanstaltens övertagande av ansvaret för det arbete som utförts vid högskolorna har beaktats i prognosen för Folkpensionsanstaltens behov av personal. Enligt Folkpensionsanstaltens bedömning kommer ändringen att öka arbetsmängden vid Folkpensionsanstalten en aning. Ändringen ökar dock inte behovet att nyanställa, eftersom försäkringsdistriktens personalresurser kan tas till vara på ett smidigt sätt och eftersom även andra ändringar inverkar på den totala arbetsmängden i anknytning till studiestödet. Dessutom kan en del av högskolestuderandenas studiestödsbeslut fattas automatiskt från och med maj 2018, vilket minskar arbetet för att verkställa studiestödet. Folkpensionsanstalten har förberett sig inför arbetet med beslut och rådgivning om studiestöd genom övergripande anvisningar och utbildning.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd – RSv 86/2017 rd
Kulturutskottet

> 2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen följer upp vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har på villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämnar en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräcklig.

3. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder en utredning om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande som behöver särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har.

4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

2. Yrkesutbildningens nya finansieringsmodell införs i sin slutliga form vid ingången av finansåret 2022, varvid 50 procent av den kalkylerade finansieringen är basfinansiering, 35 procent är prestationsbaserad finansiering och 15 procent är genomslagsfinansiering. Av den kalkylerade finansieringen för finansåren 2018 och 2019 beviljades 95 procent som basfinansiering utifrån antalet målinriktade studerandeår och till en liten del utifrån en behovsprövad höjning och resterande 5 procent som prestationsbaserad finansiering utifrån examensantalet. Finansåret 2020 sjunker basfinansieringens andel till 70 procent och stiger den prestationsbaserade finansieringens andel till 20 procent, och då kommer genomslagsfinansieringen in med en vikt på 10 procent. Inom den prestationsbaserade finansieringen införs kompetenspoängen för examensdelar som prestationer för finansieringen vid sidan av antalet examina, och kompetenspoängen för examensdelar utgör största delen av prestationerna för den prestationsbaserade finansieringen. Inom genomslagsfinansieringen utgörs prestationerna av sysselsättning och fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen (med 7,5 procentenheters vikt) och studeranderespons (med 2,5 procentenheters vikt). Finansåret 2021 sjunker basfinansieringens andel till 60 procent medan den prestationsbaserade finansieringens andel på motsvarande sätt stiger till 30 procent.

Lagen om nationella studie- och examensregister trädde i kraft den 1 januari 2018. Samtidigt infördes den nationella tjänsten för utlämnande av uppgifter om studieprestationer och examina (Koski). I fortsättningen kommer Koski att producera en betydande del av de uppgifter som behövs för att bestämma finansieringen, samt av uppgifterna för styrning och uppföljning. Uppgifterna i Koski-systemet kan utnyttjas första gången 2019, då uppgifterna för 2018 är tillgängliga. Systemet kan användas på ett mer övergripande sätt när dess informationsinnehåll breddas och uppgifter för flera år har samlats.

Konsekvenserna av det nya finansieringssystemet kan preliminärt bedömas 2019 utifrån uppgifterna för finansåret 2018. Konsekvenserna av att tyngdpunkten i finansieringen för 2020 ändras bedöms under 2019 i takt med att det tillgängliga informationsunderlaget möjliggör en bedömning. Under övergångsfasen används vid behov en behovsprövad höjning av basfinansieringen som kompensation för oskäligt stora förändringar i de enskilda utbildningsanordnarnas finansieringsnivå som orsakas av ändringarna i bestämningsgrunderna för finansieringen och i undantagsfall även i fråga om enskild utbildning en alltför låg finansiering i förhållande till kostnaderna under övergångstiden. År 2021, då utfallet för finansåret 2020 är tillgängligt, kan mer tillförlitliga bedömningar av om basfinansieringen är tillräcklig göras utifrån de uppgifter som samlats. Då kan man bedöma vilka konsekvenser minskningen av basfinansieringens andel och ökningen av den prestationsbaserade finansieringens andel samt införandet av genomslagsfinansieringen har börjat få.

3. Enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), som trädde i kraft vid ingången av 2018, har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. En utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd ska ordna utbildning för studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd. Den reviderade lagstiftningen innebär att studerande kan få särskilt och krävande särskilt stöd i fråga om alla utbildningsformer inom yrkesutbildningen: i utbildningar som handleder för yrkesutbildning och i samband med yrkesinriktade grundexamina samt yrkesexamina och specialyrkesexamina.

I början av 2018 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett utredningsarbete om hur sammanhängande studievägarna för studerande som behöver krävande särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har. Den 5 mars 2018 tillsatte ministeriet (OKM/5/040/2018) en utvecklingsgrupp för krävande särskilt stöd inom yrkesutbildning, som utöver utredningsarbetet även fick i uppdrag att utarbeta förslag för att utveckla undervisningen för studerande som behöver krävande särskilt stöd och förstärka samarbetet och växelverkan mellan olika aktörer som är engagerade i dessa studerande samt för att främja genomförandet av det krävande särskilda stöd som avses i den nya lagstiftningen om yrkesutbildning (531/2017). Under utredningsarbetets gång har olika intressentgrupper, myndigheter och personer med funktionsnedsättningar hörts i stor omfattning. Efter det att utvecklingsgruppen har sammanställt resultat, slutsatser och utvecklingsförslag utifrån utredningsarbetet bedömer ministeriet under våren 2019 vilka eventuella fortsatta åtgärder som behövs för att trygga sammanhängande utbildningsvägar och utbildningsmöjligheter för studerande som behöver krävande särskilt stöd.

4. På beställning av statsrådets kansli genomförde Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) åren 2016–2017 utvärderingen ”Kompetensbaserad, kundorienterad och effektiv yrkesutbildning” (ett så kallat VN TEAS-projekt). Syftet med projektet var bland annat att producera information om faktorer som bidrar till och bromsar förverkligandet av en kompetensbaserad yrkesutbildning och att säkerställa att rätta och ändamålsenliga val gjorts i fråga om tyngdpunkterna i reformen av yrkesutbildningen. Reformen som trädde i kraft vid ingången av 2018 bedöms föra yrkesutbildningen närmare arbetslivet, fördjupa samarbetet mellan arbetslivet och yrkesutbildningsanordnarna och utöka de studerandes möjligheter att bedriva mer individuella studier än förut. Samtidigt höjs kraven på arbetslivet och utbildningsanordnarna att erbjuda fler platser för inlärning i arbetet, göra verksamheten mer flexibel och förnya undervisningspersonalens arbete och kompetens. Finansieringssystemets förmåga att trygga den kompetensbaserade utbildningens kvalitet och förhindra negativa följder, såsom snävare kunnande, sänkta krav på kunnandet och framspottande av prestationer, ses som en kritisk faktor för att reformen ska bli framgångsrik. Ur arbets- och näringslivets samt medborgarnas synvinkel är det viktigt att både på kort och på lång sikt lyckas förutse de regionala utbildningsbehoven och trygga jämlika utbildningsmöjligheter för befolkningen. Utvärderingsprojektets resultat ger en god grund för att långsiktigt utveckla uppföljningen och bedömningen av reformens konsekvenser.

År 2017 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande stödprogram för genomförandet av reformen av yrkesutbildningen, som pågår till slutet av 2020. Finansieringen av programmet uppgår till totalt cirka 60 miljoner euro. Genom stödprogrammets utvecklingsprojekt förnyas yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller på bred front för att säkerställa att målen för reformen uppnås.

Insamlingen av uppgifter om yrkesutbildningen, statistikföringen och uppföljningsindikatorerna förnyas i sin helhet för att utbildningen enligt den nya lagstiftningen och konsekvenserna av reformen ska kunna följas och bedömas. Genomförandet av reformen av yrkesutbildningen kommer att följas i huvudsak utgående från årliga statistiska uppgifter med anknytning till finansiering, kostnader för anordnande av utbildning samt studerande och studier. Hur de studerande svarar på arbets- och näringslivets kompetensbehov följs genom insamling av information om bland annat sysselsättning, genomströmning samt studerande- och arbetslivsrespons. Utfallen för läroavtalsutbildning och för utbildning som grundar sig på utbildningsavtal kommer att följas upp också som en del av den nationella tjänsten för utlämnande av uppgifter om studieprestationer och examina (Koski). I fortsättningen kommer Koski att producera en betydande del av de uppgifter som behövs för att bestämma finansieringen, samt av uppgifterna för styrning och uppföljning. Uppgifterna i Koski-systemet kan utnyttjas första gången 2019, då uppgifterna för 2018 är tillgängliga. Systemet kan användas på ett mer övergripande sätt när dess informationsinnehåll breddas och uppgifter för flera år har samlats. I enlighet med övergångsbestämmelserna i lagen om yrkesutbildning kommer exempelvis de ändringar som gäller finansieringen att träda i kraft fullt ut först 2022, då de uppgifter som samlas in som grund för finansieringen kan utvärderas i sin helhet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 2)
Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 3)
Jukka Lehtinen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 4)

Nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/ 2018 rd – RSv 67/2018 rd
Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer vilka konsekvenser den nya lagen om småbarnspedagogik har för säkerställandet av tillräcklig och jämlik småbarnspedagogisk service och för beaktandet av barnets bästa överallt i landet och i alla befolkningsgrupper och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen för lagen om småbarnspedagogik.

2. Riksdagen förutsätter att man i fortsättningen bevakar och bedömer hur bestämmelsen om avvikelser från dimensioneringen av personal vid daghemmet fungerar och får genomslag och vid behov skyndsamt gör de lagstiftningsändringar som behövs för att garantera barnets bästa.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder samlade bestämmelser om de olika former av stöd som erbjuds inom den småbarnspedagogiska verksamheten.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknytande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

7. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

1. I egenskap av tillsynsmyndighet för småbarnspedagogiken styr och övervakar regionförvaltningsmyndigheterna enligt 51 § i lagen om småbarnspedagogik genomförandet av småbarnspedagogiken i den egna regionen.

Avsikten är att genomföra ett forsknings-/utvärderingsprojekt för att bedöma konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik, där temat bland annat är hur prioriteringen av barnets bästa och jämlikhet genomförs i kommunala och privata tjänster inom småbarnspedagogik.

2. I egenskap av tillsynsmyndighet för småbarnspedagogiken styr och övervakar regionförvaltningsmyndigheterna enligt 51 § i lagen om småbarnspedagogik genomförandet av småbarnspedagogiken i den egna regionen.

Avsikten är att genomföra ett forsknings-/utvärderingsprojekt för att bedöma konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik, där temat bland annat är hur dimensioneringen av personalen inom småbarnspedagogiken genomförs samt hur den ändring av personalstrukturen som föreskrivs i lagen fortskrider i kommunala och privata tjänster inom småbarnspedagogik.

3. Inom undervisnings- och kulturministeriet bereds tillsättandet av en arbetsgrupp för ordnande av stöd till barn inom småbarnspedagogiken. Arbetsgruppen ska utarbeta ett förslag till ändringar som behövs i lagen om småbarnspedagogik. Arbetsgruppen ska tillsättas våren 2019.

Avsikten är att genomföra ett forsknings-/utvärderingsprojekt för att bedöma konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik, där temat bland annat är de strukturer som gäller tillgången till stöd för barnets inlärning och utveckling.

4. I 3 § i förordningen om småbarnspedagogik (753/2018, som trädde i kraft den 1 september 2018) förtydligas behörigheten hos kommunikations- och teckenspråkshandledare och hos teckenspråkshandledare att utföra uppgifter inom småbarnspedagogik.

Undervisnings- och kulturministeriet förberedde 2018 ett diskussionsmöte i början av 2019 med Finlands Dövas Förbund rf, Viittovat perheet ry, Finlandssvenska Teckenspråkiga rf och Hörselskadade Barns Föräldraförbund rf. Syftet med mötet är att diskutera hur man kan trygga rätten för teckenspråkiga att få småbarnspedagogik på sitt modersmål, antingen finska eller svenska.

5. Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) trädde i kraft den 1 september 2018. Informationsresursen inom småbarnspedagogiken (Varda) producerar information om personalen inom den kommunala småbarnspedagogiken från och med hösten 2019 och om personalen hos privata aktörer från och med hösten 2020. Med hjälp av informationen i Varda kan man i fortsättningen bland annat förutse det kvantitativa utbildningsbehovet. Utbildningsstyrelsens informationsresurs (Koski) producerar information om antalet studerande inom de olika kompetensområdena när det gäller examina som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik samt familjedagvårdare. Via informationsresursen Virta får man information om antalet studerande vid högskolorna som studerar till lärare, speciallärare eller socionom inom småbarnspedagogik. Informationen omfattar antalet personer som fått studierätt och antalet avlagda examina.

Undervisnings- och kulturministeriet beredde 2018 inrättandet av ett utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogik utgående från en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogik från 2013 (Publikationer av Rådet för utvärdering av högskolorna; 7:2013) och förslagen i en färdplan för utveckling av småbarnspedagogiken från 2017 (OKM 2017:30). Utvecklingsforumet inrättas i början av 2019. Forumet har bland annat till uppgift att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik samt att lägga fram förslag om storleken på utbildningen och dess innehåll.

Avsikten är att genomföra ett forsknings-/utvärderingsprojekt för att bedöma konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik, där temat bland annat är hur dimensioneringen av personalen inom småbarnspedagogiken genomförs samt hur den förändring av personalstrukturen som föreskrivs i lagen framskrider i kommunala och privata tjänster inom småbarnspedagogik.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt.

6. Tillgången till lärarutbildning inom småbarnspedagogik är för närvarande god ur ett regionalt perspektiv, eftersom utbildning på finska erbjuds vid sex universitet, på svenska vid två universitet och på samiska vid ett universitet.

Undervisnings- och kulturministeriet beredde 2018 inrättandet av ett utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogik utgående från en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogik från 2013 (Publikationer av Rådet för utvärdering av högskolorna; 7:2013) och förslagen i en färdplan för utveckling av småbarnspedagogiken från 2017 (OKM 2017:30). Utvecklingsforumet inrättas i början av 2019. Forumet har bland annat till uppgift att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik samt att lägga fram förslag om storleken på utbildningen och dess innehåll. Forumet ska i sitt arbete även beakta utbildning på finska, svenska och minoritetsspråk samt utbildning av personer med invandrarbakgrund.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt, huruvida utbildningsutbudet när det gäller lärare inom småbarnspedagogik håller jämn kvalitet samt huruvida fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

7. Undervisnings- och kulturministeriet beredde 2018 inrättandet av ett utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogik utgående från en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogik från 2013 (Publikationer av Rådet för utvärdering av högskolorna; 7:2013) och förslagen i en färdplan för utveckling av småbarnspedagogiken från 2017 (OKM 2017:30). Utvecklingsforumet

inrättas i början av 2019. Utbildningsforumets uppgift är att främja samarbetet mellan olika utbildningar samt att lägga fram förslag som främjar kontinuitet mellan den grundläggande utbildningen och fortbildningen och förslag till vilka teman fortbildningen bör omfatta och hur den ska genomföras. Vidare har forumet i uppgift att lägga fram förslag till hur kompetensen hos personalen inom småbarnspedagogiken kan utvecklas samt förslag till utbildningsvägar.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt, huruvida utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik håller jämn kvalitet och huruvida fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

RP 41/2018 rd – RSv 57/2018 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

Lagändringen träder i kraft hösten 2019, varefter undervisnings- och kulturministeriet följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av upphovsrättslagen

RP 92/2018 rd – RSv 90/2018 rd
Kulturutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ändra lagen så att den blir mer teknikneutral och rättsinnehavarnas rätt till en skälig ersättning för användningen av verk säkerställs så att den bättre motsvarar den faktiska användningen av verken. Regeringen bör noga följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare och lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet våren 2021.

Statsrådet beslutade den 8 november 2018 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anna Vuopala, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av uppdragsutbildningen

RP 152/2018 rd – RSv 198/2018 rd
Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser reformen av uppdragsutbildningen har för kvaliteten på denna utbildning, högskolornas grundläggande verksamhet och utvecklingen av möjligheterna till kontinuerligt lärande och att den ger en rapport om resultatet av uppföljningen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformen och säkerställer att de nya uppgifterna inte äventyrar högskolornas möjligheter att sköta sina grundläggande uppgifter inom examensutbildning och forskning.

1–2. Konsekvenserna av reformen av uppdragsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar insamlingen av information för att kunna följa utvecklingen av möjligheterna till kontinuerligt lärande.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd
Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, varför studerande som fyllt 18 år i allmänhet förutsätts ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer som är under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Till exempel kan utkomststöd inom familjen beaktas. Gränssnitten mellan studiestöd och utkomststöd måste undersökas vid en eventuell totalreform av den sociala tryggheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

RP 194/2018 rd – RSv 266/2018 rd
Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Statsrådet beslutade den 14 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Joni Hiitola, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Följande uttalanden och ställningstaganden från riksdagen, som har inkommit till statsrådet efter den 8 mars 2019, har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde, och statsrådet har beslutat att vidta åtgärder med anledning av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer att ingå i regeringens årsberättelse för 2019.

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken

SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd
Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att

1. regeringen säkerställer styrningen och verkställandet över förvaltningsgränserna av den idrottspolitiska redogörelsen (SRR 6/2018 rd); i sammanhanget ska regeringen överväga koordinering av idrottsfrämjande på statsrådsnivå och att stärka ställningen för Statens idrottsråd, exempelvis för att effektivisera utvärderingen av genomslaget, och att placera idrottsrådet i samband med statsrådets kansli; dessutom ska regeringen överväga lämpligheten av temaorienterad budgetering, som utskottet stöder, för förvaltningsövergripande främjande av fysisk aktivitet,

2. regeringen bedömer över förvaltningsgränserna systemet för styrning av motionsidrott och hälsofrämjande motion och dess funktion och förtydligar som del av det exempelvis de regionala organisationernas roll för att öka den fysiska aktiviteten,

3. regeringen främjar en ökning och förbättring av kompetens och medvetenhet om den fysiska aktivitetens betydande hälsoeffekter och ökad fysisk aktivitet inom social- och hälso- och sjukvårdens tjänster på alla nivåer av tillhandahållande av tjänster från rådgivning till äldreomsorgen,

4. regeringen främjar i allt väsentligt de praktiska möjligheterna till fysisk aktivitet för befolkningsgrupper som på grund av begränsad funktionsförmåga eller annan motsvarande orsak har begränsade möjligheter att jämlikt och på lika villkor ägna sig åt motion och idrott, bland

annat genom att säkerställa tillgången till assistenttjänster, hjälpmedel och transporttjänster som behövs inom paraidrott och specialidrott,

5. regeringen överväger möjligheten att genom ett nytt extra penningstöd motivera grenförbund inom idrott och andra medborgarorganisationer som får statsunderstöd att med större genomslag än nu verka för tillgänglighet, jämställdhet och likabehandling inom motion och idrott,

6. regeringen satsar tillräckligt på att utvidga Skolan i rörelse-verksamheten till alla skolstadier och småbarnspedagogiken, för att främja fysisk aktivitet särskilt inom de elev- och studerandegrupper som är allra mest inaktiva, och för att förbättra kvaliteten och genomslaget i fråga om motion och idrott i skolor och läroanstalter,

7. regeringen främjar aktivt klubb- och fritidsverksamhet som ordnas efter skoldagen i samarbete med skolor, idrottsföreningar m.fl. och andra aktörer inom tredje sektorn och genomförandet av hobbygarantin för alla barn och unga oavsett familjens ekonomiska situation,

8. regeringen bedömer behovet av att stifta en separat lag om elitidrott för att stödja Olympiska kommitténs breda ledningsansvar för att leda och utveckla elitidrotten,

9. regeringen efterlyser metoder för att utveckla och förbättra idrottarnas och de professionella och frivilliga tränarnas ekonomiska ställning,

10. regeringen klargör momspraxis för idrottstjänster genom att utöver de hälso- och välfärdstjänster som hör till nollskatteklassen sammanföra alla idrottstjänster i en bred momssats vars nivå motiverar till att motionera och idrotta,

11. regeringen vidtar åtgärder för att trygga Veikkaus Ab:s verksamhet genom att aktivt ingripa i utländska spelbolags olagliga verksamhet på det finländska fastlandet och på så sätt effektivare minska skadeverkningarna av penningspel, och genom lagstiftning och på andra sätt tillförsäkra Veikkaus Ab en stabil verksamhetsmiljö där spelandet bättre än förr kanaliseras till bolagets spelverksamhet, och

12. regeringen säkerställer en tillräcklig finansiering för det omfattande arbetet för att främja motion och idrott och finansierar det så långt möjligt i fortsättningen utöver med avkastning från penningspel också med medel ur den egentliga budgetekonomin och genom att rekapitalisera Olympiafonden.

Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens

SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd
Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. i samarbete med olika förvaltningsområden och expertorganisationer fortsätter behandlingen av informationspolitikens och den artificiella intelligensens etiska aspekter för att konkretisera de principer som läggs fram i redogörelsen,

2. vidtar behövliga åtgärder för att främja medborgarnas förståelse för digitalisering och artificiell intelligens och stärka den kompetens som behövs för att utveckla branschen och höja den internationella konkurrenskraften på olika utbildningsstadier och inom olika vetenskapsgrenar,

3. skyndsamt utreder beskattningen av öppna blockkedjor och kryptovalutor och vidtar i anslutning till det behövliga åtgärder för att klarlägga och förtydliga den skattemässiga situationen,

4. vidtar åtgärder för att definiera ansvarsfördelningen för utvecklingen av informationspolitiken inom statsrådet så att gränserna mellan ministeriernas behörighet inte förorsakar hinder för utvecklingsarbetet och ledningen av det, som bör stärkas betydligt.

11 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicinering ha kontrollerats i syfte att eliminera onödig medicinering och dubbel medicinering med oönskade interaktioner, och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling ska vara medicinskt motiverad.

En arbetsgrupp som har utrett utvecklingen av apoteksverksamheten har sett över även dosdispenseringen av läkemedel och lämnat hithörande utvecklingsförslag. Enligt slutrapporten Utvecklande av apoteksverksamheten och övrig läkemedelsförsörjning (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:4) främjar patientvis dosdispensering av läkemedel en rationell läkemedelsbehandling. Enligt de linjer som regeringspartiernas apoteksarbetsgrupp skissade upp den 24 april 2017 utökas dosdispenseringen målmedvetet bland annat genom en utvärdering av arvodes- och ersättningsgrunderna.

I enlighet med statsminister Sipiläs regeringsprogram har en social- och hälsovårdsreform, en förenkling av flerkanalsfinansieringen och ett genomförandeprogram för rationell läkemedelsbehandling beretts. Dessa inverkar också på utvecklingen av dosdispenseringen. Därefter är det på sin plats att se över frågorna om dosdispensering som en del av det samlade social- och hälsovårdssystemet.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd – RSv 8/2009 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 25 februari 2009 att regeringen omedelbart bereder en övergripande reform av pensionsfonderna som innefattar nya tilläggspensionsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 rd med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslutade att i första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggspensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggspensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag, och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som bakgrundslagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, det vill säga lagarna 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs den 27 mars 2009 och trädde i kraft den 1 april 2009.

En bedömningspromemoria som hade utarbetats av ministeriet var ute på remiss våren 2013. Ministeriet tillsatte den 30 maj 2013 en brett upplagd arbetsgrupp med uppgift att bereda en total revidering av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 31 januari 2016, varefter slutrapporten var ute på remiss. Rapporten sändes till rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådets utlåtande från den 8 mars 2017 medförde ett behov av att komplettera propositionen. Ministeriet har inte haft möjlighet att fortsätta beredningen av totalrevideringen under berättelseåret på grund av Europaparlamentets och rådets direktiv 2016/2341/EU (IORP II-direktivet) om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, vilket tillämpas på pensionsfonder och pensionskassor med tilläggspensionsverksamhet. Direktivet genomfördes nationellt den 1 januari 2019. Avsikten är att en proposition lämnas till riksdagen under kommande regeringsperiod efter att IORP II-direktivet har genomförts. När det gäller förslagen om pensionsstiftelser och pensionskassor bör det anses vara avgörande att socialskyddet verkställs effektivt och säkert. Dessutom kommer skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och de pensionsanstalter som har hand om tilläggspensioner i en konkurrenssituation att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Riitta Kokko-Herrala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> 2. Riksdagen förutsatte att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisken för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. Regeringens proposition om valfrihetslagen (RP 16/2018 rd) lämnades till riksdagen den 8 mars 2018. Den servicesedel som nu används ska ersättas av den kundsedel som föreslås i propositionen. Kundsedeln föreslås tas i bruk i alla landskap från början av 2022. Kunden betalar med kundsedeln en klientavgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården för de anlitade tjänsterna varvid även klientavgiften som betalades med kundsedeln för tjänsten i fråga räknas med i avgiftstaket om tjänsten ingår i det. Beredningen av revideringen av lagstiftningen om kundavgifterna inleddes den 15 februari 2017 av social- och hälsovårdsministeriet, och regeringens proposition om en ny lag om kundavgifter (RP 310/2018 rd) lämnades till riksdagen den 13 december 2018. Den nya lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Laura Terho, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen stadfästes den 30 november 2012. Lagen trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har ansvaret för att biobankslagstiftningen genomförs i praktiken. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården fäster avseende vid bland annat ett tillräckligt personuppgiftsskydd, de personuppgiftsansvarigas rättigheter och skyldigheter, tillgodoseendet av självbestämmanderätten och stödet till forskningen. Det är utomordentligt viktigt att informationen är öppen och att medborgarna har förtroende för biobanksverksamheten. Därför fäster biobankerna särskild vikt vid att medborgarnas positiva inställning till forskningen inte ska gå förlorad. Varje biobank har en kommunikationsplan och utbildad personal. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får en beskrivning av det planerade kvalitetssystemet och den planerade riskhanteringen i samband med biobankernas registreringsprocess. I det nationella biobanksregistret registrerades ursprungligen alla elva biobanker, varav två fusionerades under 2016. För närvarande verkar tio registrerade biobanker i Finland. Dessutom har sjukvårdsdistriktens alla sex biobanker tillsammans inrättat ett andelslag (Finska Biobanksandelslaget) för att harmonisera sina operativa funktioner.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 27 november 2012 en styrgrupp och en tjänstemannaarbetsgrupp för lagstiftningen om biobanker. Tjänstemannaarbetsgruppen har berett följande författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av biobankslagen: SHM:s förordning om avgifter för utlåtanden av de regionala etiska kommittéerna och den nationella kommittén för medicinsk forskningsetik 650/2013, SHM:s förordning om biobanks meddelande 649/2013 samt statsrådets förordning om biobanks samtyckeshandling 643/2013.

Styrgruppen för biobankslagstiftningen har som uppgift att följa upp och bedöma hur lagstiftningen fungerar när det gäller forskning som använder prover från människa samt att leda uppbyggnaden av den infrastruktur som behövs för biobanksverksamheten i Finland i samarbete med forskare, finansiärer, hälso- och sjukvårdens servicesystem, expertinstitut och andra intressentgrupper. Styrgruppens mandatperiod är 3.12.2012–31.12.2017. Enligt beslut fortsätter styrgruppen sitt arbete under perioden 1.1.2018–31.12.2019.

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Rapporten kan läsas på Biopankkilainsäädännön ohjausryhmän väliraportti .

Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den inledda biobanksverksamheten ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den tar upp följande frågeställningar:

- Verkställigheten av biobankslagen och myndighetsverksamheten
- Inrättandet av biobanker och inledningen av verksamheten
- Biobanksverksamhetens infrastruktur
- Tillgodoseendet av provgivarnas rättigheter
- Samhälleliga konsekvenser, konsekvenser för omvärlden och internationellt samarbete

- Hur lagstiftningen fungerar
- Attityderna till biobanksforskningen och förändringarna i dem

Styrgruppens mellanrapport visar att det behövs ändringar i den gällande biobankslagen. I en bilaga till rapporten finns en översiktlig sammanställning av de nödvändiga lagändringar som hittills framkommit. En del av förslagen handlar om att skapa en klarare lagstiftning och precisera terminologin och en del utgörs av intressentgruppernas önskemål om vad lagen ska möjliggöra i framtiden.

Styrgruppen har också diskuterat bland annat följande frågor:

Konsekvenserna av EU:s dataskyddsförordning för biobanksverksamheten

- användningen av uppgifter från biobanker i praktiskt hälsovårdsarbete
- sammanläggning av biobankers verksamhet
- hanteringen av biobankssamtycke i tjänsten Mina Kanta-sidor
- samarbetet mellan biobankerna och genomcentrumet

Social- och hälsovårdsministeriet har utgående från styrgruppens mellanrapport börjat bereda ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen under hösten 2019. Det har ansetts vara ändamålsenligt att göra ändringarna i lagstiftningen i samband med att ett genomcenter inrättas (Förslaget till lag om Genomcentret och behandling av genomdata). Lagändringarna hör nära samman med det nationella genomförandet av EU:s allmänna dataskyddsförordning och ikraftträdandet av det lagförslag om sekundär användning av social- och hälsovårdsuppgifter som för närvarande bereds.

Konsortiet för forskningsinfrastruktur BBMRI-ERIC med inriktning på europeiska biobanker och biologiskt material är ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur och är inrättat med stöd av kommissionen. Finland gick med i BBMRI-ERIC som stiftande medlem den 31 oktober 2013. Nationell samordnare är Institutet för hälsa och välfärd.

Riina Laitiainen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Äldreomsorgslagen

RP 160/2012 rd – RSv 162/2012 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att regeringen under 2014 undersöker om personaldimensioneringen realiserats i enlighet med äldreomsorgslagen, och lämnar en proposition till riksdagen om precisering av lagen i det fall att den rekommenderade personalmängden (minst 0,5) inte uppnåtts i heldygnsvård.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och kontrollerar om syftet med lagen nåtts och vilka effekter lagen haft på den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga och tillgång till social- och hälsovårdstjänster samt på kommunernas kostnader.

För uppföljningen och utvärderingen av äldreomsorgslagen samlade Institutet för hälsa och välfärd in ett omfattande material från kommuner, samkommuner och samarbetsområden samt från verksamhetsenheter för hemvård och heldygnsvård på våren 2013, hösten 2014, hösten 2016 och hösten 2018. Antalet enheter som underskred dimensioneringen minskade från sju till fem procent från 2016 till 2018. I regeringsprogrammet står att SHM:s och Kommunförbundets publikation från 2013 Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen ska uppdateras så att rekommendationen om det absoluta minimiantalet anställda vid effektiverade serviceboenden och ålderdomshem sätts till 0,4–0,5 vårdarbetare per klient (i dag 0,5). För hälsovårdscentralernas vårdavdelningar för långvarig vård behålls rekommendationen 0,6–0,7 vårdarbetare per kund. De övriga reglerna i kvalitetsrekommendationen enligt vilka anställda som utbildas genom läroavtal, studerande inom social- och hälsovård samt personal utan yrkesutbildning inom social- och hälsovård räknas med i vårdpersonalen preciseras så att personer i dessa grupper kommer att räknas med i vårdpersonalen enligt liberalare grunder än i dag. Den nya kvalitetsrekommendationen gavs ut den 26 juni 2017. Enligt regeringens riktlinjer måste minimiantalet anställda som deltar i vården inom serviceboende med heldygnsomsorg även i fortsättningen vara minst 0,5 vårdare per boende. Till denna del har situationen motsvarat den nuvarande kvalitetsrekommendationen. Minimidimensioneringsnivån som anges i rekommendationen bidrar till att 20 § i äldreomsorgslagen uppfylls. Enligt denna ska det alla tider på dygnet finnas tillräckligt med personal i förhållande till kundernas servicebehov. Lagen har högre prioritet än rekommendationen.

Kvalitetsrekommendationen har utvidgats med tanke på dem som räknas med i personaldimensioneringen för effektivt serviceboende på så sätt att arbetstiden för omsorgsassistenter ingår i sin helhet i dimensioneringen och personal som genomför stimulerande verksamhet ingår till den del deras arbetstid gäller direkt kundarbete. I rekommendationen rekommenderas också att offentliga och privata tjänsteproducenter anvisas, övervakas och följs upp i fråga om personaldimensioneringen, eftersom dimensioneringarna på grund av olika tillståndsförfaranden avviker från varandra i privata och offentliga enheter.

Regeringen följer principen att servicestrukturen ska ändras så att de tjänster som erbjuds i hemmen prioriteras. Regeringen utgår ifrån att såväl strukturen i servicen för äldre som innehållet i de tjänster som tillhandahålls i hemmen utvecklas, så att en större del av de äldre får de tjänster som de behöver i sitt eget hem och inte vid enheter för heldygnsvård.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förebyggande tjänster och hemtjänster i totalrevideringen av socialvårdslagen

RP 164/2014 rd – RSv 195/2014 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp hur fokus i verkställigheten av socialvårdslagen flyttas till förebyggande service och att den i synnerhet bevakar kvaliteten på och tillgången till hemservice samt reformens kostnadseffekter och genomslag.

Totalrevideringen av socialvårdslagen förutsätter att kommunerna utvecklar och förnyar servicestrukturen på flera olika sätt. Förändringsarbetet har stötts genom omfattande utbildningar på fältet, tematisk information och handbok för tillämpningen av lagen. Till stöd för verkställigheten ordnades 2016 bland annat två regionala utbildningsdagar om tjänster som kan ges i hemmet i samarbete med regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

År 2018 utgav social- och hälsovårdsministeriet kommuninfo 8/2018 om hemservice för barnfamiljer. Kommunerna påmindes om hur viktigt det är att barn och familjer får det stöd de behöver i tid och att endast de som faktiskt behöver barnskyddets tjänster hänvisas dit. I brevet konstateras att det under den innevarande regeringsperioden har riktats 10 miljoner euro i statsunderstöd/år till arbetet med att utveckla barnskyddet och säkerställa hemservicen för barnfamiljer. Det ökade statsunderstödet är avsett att användas för den utvidgade uppgift som anges i 19 § i socialvårdslagen och som tillämpas sedan den 1 januari 2015. Sedan 2015 har man redan tidigare utökat statsandelarna med ett årligt tilläggsanslag på 10 miljoner euro för utvecklandet av barnskyddet. År 2015 användes 3,4 miljoner euro av anslaget till att genomföra ändringarna i barnskyddslagen och 6,6 miljoner euro till hemservice för barn och barnfamiljer, till familjearbete och till social rehabilitering för unga via det allmänna statsbidraget.

Tillgången till förebyggande tjänster och kvaliteten på dem samt kostnadseffekterna och genomslaget av reformen följs upp i samråd med Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Sedan 2015 har tillgången till hemtjänst följts upp med hjälp av en enkät som genomförs av Institutet för hälsa och välfärd. Stödet till och säkrandet av egenkontrollens genomförande ingår i Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens tillsynsprogram för 2016–2019. Vid tillsynen under 2016 fästes särskild vikt också vid tidsfristerna och antalet klienter inom barnskyddet och smidigheten när det gäller förebyggande tjänster för barn och unga.

Som en del av Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna, som genomförs under regeringsperioden 2015–2019, främjas och sprids god praxis för hemtjänster, familjearbete och stöd för föräldraskap som tillhandahålls vid rådgivningsbyråerna och i samband med småbarnsfostran och skolorna. Detta sker inom ramen för familjecentermodellen. Programmet för utveckling av barn och familjetjänster gick vidare i landskapen genom en rad projekt som genomfördes under 2017–2018. Runt om i Finland inrättades nya familjecenter och familjemötesplatser där tjänsterna finns samlade även efter att utvecklingsprogrammet har avslutats. Projekten främjade samtidigt även verkställigheten av socialvårdslagen.

Annika Juurikko, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av familjevårdslagen

RP 256/2014 rd – RSv 313/2014 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser familjevårdslagen har dels för olika befolkningsgrupper och olika former av familjevård, dels för kostnadsutvecklingen i kommunerna.

Familjevårdslagen ändrades från den 1 juli 2016 i enlighet med bilaga 6 till regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering. Genom lagändringen höjdes bland annat minimiarvodet inom familjevården, utökades familjevårdarnas rätt till ledighet från en vardag till två dygn per månad och lyftes kraven på undersökningar av välmående och hälsa för familjevårdare upp på lagnivå. Dessutom ändrades det maximala antalet personer som får vårdas i familjevård, medan de bestämmelser som gäller vårdnad vid sidan om preciserades. Syftet med ändringarna var att förbättra förutsättningarna för familjevårdare att orka med arbetet och att göra familjevården till en bestående del av servicesystemet i vården av äldre.

Från 2017 har kommunernas statsandelar sett en ökning på 20 miljoner euro för familjevårdens del. Utöver ändringarna i familjevårdslagen har familjevården utvecklats även inom ramen för spetsprojektet Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras, som bland annat skapat nya verksamhetsmodeller för familjevård. Social- och hälsovårdsministeriet beredde tillsammans med finansministeriet en uppföljning av närstående- och familjevården för 2018 som genomfördes av Institutet för hälsa och välfärd THL. I början av 2019 publiceras en utredning med uppgifter om reformer som har trätt i kraft den 1 juli 2016 och senare, om antalet familjevårdare och personer i familjevård, utvecklingen av familjevårdens kostnader samt utvecklingen av stödet till familjevårdarna. Enkäterna för utredningen genomfördes bland annat i samverkan med landskapens förändringsagenter.

I samband med utvecklingsprogrammet för barn- och familjetjänster och som en del av utvecklingen av barnskyddet skapas nya service- och verksamhetsmodeller. Detta gäller också familjevården. Inom utvecklingsprogrammet har man i samarbete med olika aktörer berett bland annat kvalitetskriterier för vård utanför det egna hemmet inom ramen för familjevården. Meningen är att kriterierna ska tas med i den nationella kvalitetsrekommendationen inom barnskyddet i början av 2019. Landskapen har med stöd av Institutet för hälsa och välfärd tagit fram en handlingsanvisning för barnskyddets familjevård och sökt konsensus om hur familjevården ordnas och produceras på ett jämlikare sätt än tidigare och på ett sätt som stärker barnets rättigheter.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd – RSv 374/2014 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd, stödperiodernas längd och kostnaderna för stödet och att det också bedöms om reformen befrämjar utkomststödets karaktär av temporär ekonomisk förmån som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödets karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att Folkpensionsanstalten och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetssätt som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och som motverkar marginalisering.

Vid ingången av 2017 överfördes uppgiften att bevilja och betala ut grundläggande utkomststöd till Folkpensionsanstalten. Regeringen har följt och utvärderat konsekvenserna av reformen i samarbete med Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund. Dessutom pågår flera forskningsprojekt som utvärderar konsekvenserna av överföringen.

Konsekvensbedömningen av överföringen av handläggningen av det grundläggande utkomststödet ska i fortsättningen utnyttjas när utkomststödet utvecklas. Även de övriga utvecklingsprojekt som regeringen har inlett inverkar på utvecklandet. Sådana är bland annat ojämlikhetsarbetsgruppens arbete, försöksprojektet för aktiverande social trygghet samt det så kallade TOIMI-projektet som har till uppgift att se på en reform av grundskyddet. Även reformen av servicestrukturen inom social- och hälsovården ska beaktas när utkomststödet utvecklas. Dessutom har social- och hälsovårdsmi-

nisteriet tillsatt en juridiskt sakkunnig arbetsgrupp för utkomststödsärenden. Arbetsgruppen har inlett sitt arbete och dess uppgift är att behandla förhållandet mellan utkomststödet och 19 § 1 mom. i grundlagen och relaterade särskilda frågor i lagen om utkomststöd.

Susanna Rahkonen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare

RP 94/2015 rd – RSv 106/2015 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> 1. Riksdagen förutsatte att arbets- och näringsbyråernas kompetens, anvisningar och rutiner snabbt preciseras när det gäller utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare och att arbetskraftsförvaltningens beslutspraxis följs i syfte att säkerställa enhetlig praxis och rättssäkerheten för dem som ansöker om utkomstskydd för arbetslösa. Preciseringarna ska i synnerhet gälla skillnaden mellan verksamheten på heltid och på deltid samt när verksamheten ska anses vara avslutad.
>
> 2. Riksdagen förutsatte att det görs en utredning av hur den sociala tryggheten för dem som har atypiska anställningar och uppdrag behöver utvecklas och att förslag till ändrad lagstiftning vid behov tas fram på grundval av utredningen.

1. Arbets- och näringsministeriet gav i början av 2016 arbets- och näringsbyråerna en anvisning där man tog hänsyn till de ändringar i bestämmelserna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller företagare och som trädde i kraft vid ingången av 2016. Dessutom preciserades anvisningen. Utredningen av företagares rätt till arbetslöshetsskydd blev smidigare i juni 2016 när man införde elektroniska blanketter med vilka den arbetssökande ger arbets- och näringsbyrån uppgifter om sin företagsverksamhet. Arbets- och näringsministeriet bad dessutom i maj 2016 arbets- och näringsbyråerna att lägga fram sina synpunkter på de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för arbetslöshetsskydd för företagare och eventuella utvecklingsbehov när det gäller att utreda dem. Flera av de arbets- och näringsbyråer som gav sina synpunkter ansåg det vara särskilt svårt att avgöra om en företagsverksamhet är en huvud- eller bisyssla.

2. Justitie- och arbetsminister Jari Lindström tillsatte i juni 2016 utredningspersoner med uppdrag att kartlägga behovet av ändringar i utkomstskyddet för dem som sysselsätter sig själva. Utredningsarbetet avslutades i december 2016. De ändringar i bestämmelserna om företagsverksamhet som huvud- och bisyssla som utredningspersonerna föreslog utvärderades i samarbete med de centrala arbetslivsorganisationerna. Utgående från utredningspersonernas förslag ändrades lagen om utkomstskydd för arbetslösa från början av 2018 genom lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (906/2017), så att det under de fyra första månaderna från att den arbetslösa inlett företagsverksamhet inte bedöms om verksamheten utgör heltidssysselsättning eller bisyssla. I praktiken innebär det här att den som inlett företagsverksamhet som arbetslös under de första fyra månaderna får arbetslöshetsförmåner trots företagsverksamheten, så att inkomsten från verksamheten beaktas i beloppet av utbetald arbetslöshetsförmån.

Lagen om utkomstskydd ändrades samtidigt som det gjordes en förbättring i situationen för personer med varierande arbetstid genom ändringar i arbetsavtalslagen (55/2001) och arbetstidslagen (605/1996). Lagen om ändring av lagen om utkomststöd för arbetslösa (380/2018) trädde i kraft den 1 mars 2018. Tid utan ersättning, det vill säga karens, tillämpas inte om arbetstagaren har lämnat arbetet för att det har erbjudits endast lite arbete eller inget arbete alls och överenskommelsen om

arbetet har gjorts i till exempel ett nolltimmesavtal. Dessutom har en person giltig anledning att lämna arbetet utan att förlora sin arbetslöshetsförmån om denne inte har rätt till jämkad arbetslöshetsförmån för att arbetet är ett heltidsarbete eller för att arbetsgivaren inte iakttar arbetstiden eller för att den lön som betalas i månaden är lägre än 1 211 euro (2019) i månaden. En person kan också vägra ta emot ett arbete för vilket lönen är lägre än 1 211 euro i månaden (eller motsvarande relativa del av denna lön i ett deltidsarbete) utan att förlora sin arbetslöshetsförmån. Gränsen i euro för att vägra arbete tillämpas endast när det inte finns något kollektivavtal i branschen. Som ett led i att förbättra incitamenten för att ta emot ett arbete har lagen om utkomstskydd ändrats för smidigare betalning av jämkad arbetslöshetsförmån. Ändringen gäller personer som får arbetslöshetsförmån och som arbetar kortvarigt eller deltid samt arbetstagare med varierande arbetstid, och med den jämnar man ut arbetslöshetsförmånstagarens inkomstflöde och minskar fördröjningar i utbetalningen av arbetslöshetsförmånen. Lagen om ändring av lagen om utkomststöd för arbetslösa (1314/2018) träder i kraft den 1 april 2019. Dessutom har den inkomstrelaterade dagpenningen för företagares så kallade icke-ägande familjemedlemmar förbättras genom att ändra lagen om utkomstskydd så att icke-ägande familjemedlemmar som är försäkrade enligt lagen om pension för arbetstagare och som arbetar i företaget betraktas som löntagare inom utkomstskyddet för arbetslösa. Lagen om denna ändring av lagen om utkomststöd för arbetslösa (1318/2018) träder i kraft den 1 juli 2019.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda trädde i kraft den 10 juni 2016. Social- och hälsovårdsministeriet inledde hösten 2016 den fortsatta beredningen av lagstiftningen om självbestämmanderätt som tjänstemannaarbete. Ministeriet tillsatte den 20 april 2017 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till en regeringsproposition om bestämmelser gällande en förstärkning av självbestämmanderätten för patienter och klienter inom social- och hälsovården samt om bestämmelser för missbruks- och mentalvårdstjänster. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 28 februari 2018. Utkastet till regeringens proposition med förslag till klient- och patientlag och till vissa lagar som har samband med den var ute på remiss 6.7–16.9.2018. Beredningen av den samlade lagstiftningen fortgår under nästa regeringsperiod.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om funktionshinderservice samt till lagar om ändring av socialvårdslagen och 13 § i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (RP 159/2018 rd) lämnades till riksdagen den 27 september 2018. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Det föreslås att bestämmelserna om service i lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda flyttas till den föreslagna lagen om funktionshinderservice, medan bestämmelserna om specialomsorger som är oberoende av en persons vilja och begränsningsåtgärderna i specialomsorgen flyttas till

klient- och patientlagen som bereds som bäst och som avses träda i kraft samtidigt som den nya funktionshinderservicelagen.

Riitta Burrell, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförts i andra medlemsstater.

En preliminär utredning om genomförandet av direktivet i en del andra medlemsländer har gjorts.

Social- och hälsovårdsministeriet har startat ett lagstiftningsprojekt med syfte att utveckla lagstiftningen om yrkesutövning inom hälso- och sjukvården. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs ut i januari 2018. I samband med revideringen av lagstiftningen granskas också hur kravet på språkkunskaper uppfylls och hur direktivet genomförs i andra medlemsländer. I detta sammanhang bedöms även om de gällande bestämmelserna om språkkunskaper är tillräckliga eller om de behöver preciseras.

Eila Mustonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att befogenhetsfrågorna i tillsynen över arbetarskyddet utreds inom ramen för den genomgripande reformen av avbytarservice och att bestämmelserna om avbytarnas säkerhet på arbetsplatsen och tillsynen över säkerheten revideras för att motsvara nivån enligt arbetarskyddslagstiftningen. Dessutom bör en samordning av lantbruksföretagarnas behov och avbytarnas arbetstider tas upp i reformen med målet att färre avbytare ska ha deltidsanställning.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytarservice anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytarservice.
>
> 3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytarservice räcker till och vilka konsekvenser inskränkningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytarservice.

Lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare och lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare har, när det gäller den avbytartjänst som den lokala enheten ordnar, kompletterats med bestämmelser om arbetsledning samt om säkerheten i arbetet och övervakningen av den i fråga om avbytarna. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2017.

Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytarsystemet med hänsyn särskilt till landskapsreformen och de faktorer som avses i ovan nämnda uttalanden. Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytarsystemet med hänsyn särskilt till landskapsreformen och de faktorer som avses i ovan nämnda uttalanden. Arbetsgruppens slutrapport, som utarbetades i form av en proposition, offentliggjordes den 21 april 2017 och var ute på remiss sommaren 2017. Därefter fortsatte beredningen av propositionen i social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bland annat inlämnade utlåtanden, nya politiska riktlinjer och hur landskapsreformen går vidare. När landskapsreformen föll i mars 2019 avbröts totalreformen av avbytarlagstiftningen tillfälligt i väntan på den nya regeringens politiska styrning i synnerhet när det gäller förvaltningsmodellen för avbytartjänsterna. Lagförslaget kräver sannolikt en ytterligare remissbehandling senare. Enligt planerna skulle propositionen lämnas in under höstsessionen 2019 men skjuts nu framåt och i det här skedet (mars 2019) är tidpunkten ännu inte känd.

Anne Vänskä, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.

Institutet för hälsa och välfärd följer upp antalet fall av vissa allmänfarliga smittsamma sjukdomar, såsom tuberkulos, och vissa övervakningspliktiga smittsamma sjukdomar, såsom hiv, hos utlänningar och personer utan formell personbeteckning på nationell nivå och per sjukvårdsdistrikt. Det har inte skett några betydande förändringar i antalet tuberkulosfall och andelen personer utan formell personbeteckning av alla tuberkulosfall har sjunkit. Beträffande hiv har det inte skett några betydande förändringar i antalet eller andelen personer utan formell personbeteckning. Det finns inga belägg på att man skulle söka sig till Finland för att få behandling för tuberkulos eller hiv.

Finansministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för mandatperioden 1.9.2017–31.12.2019 med uppgift att utreda bland annat huruvida man kan tilldela en allmänt användbar identifieringskod åt utländska medborgare som använder sig av det finländska samhällets tjänster men som inte bor i Finland.

Arbetsgruppens mål har varit att göra en framställning om ett förslag till en nationell verksamhetsmodell för identifiering av personer i Finland och att beskriva olika myndigheters roll vid behand-

lingen av grundläggande personuppgifter. Arbetsgruppen lägger i sin rapport fokus på en beskrivning av nuläget och en specificering av lösningsalternativ på ett övergripande plan. Rapporten publicerades i december 2018.

Om revideringen av identifieringen av en person görs utifrån beslut som fattas senare, kunde en bredare lösning för att identifiera en person göra det möjligt att bland annat smidigare registrera personuppgifterna för utländska medborgare som vårdas på finländska sjukhus och i anslutning till registreringen skapa en identifikationskod för personen i fråga.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsutskottet

Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel

RP 184/2016 rd – RSv 187/2016 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen direkt när lagstiftningen har trätt i kraft följer upp hur användningen av diabetesläkemedel och utkomststöd påverkas av ändringen i ersättningsklassen för diabetesläkemedel och vidtar de åtgärder som uppföljningen eventuellt ger anledning till.

Statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013) har ändrats genom en förordning (1149/2016) som utfärdades den 21 december 2016. Vid ingången av 2017 överfördes andra diabetesläkemedel än insulin till den lägre ersättningsklassen och nivån på ersättningarna för dem sjönk från 100 procent till 65 procent.

Social- och hälsovårdsministeriet har i samarbete med Folkpensionsanstalten snart efter att ändringen trädde i kraft följt upp ändringar i användningen av diabetesläkemedel och ändringar i ersättningarna liksom också ändringar i användningen av utkomststöd för utgifterna för diabetesläkemedel med den noggrannhet som statistiken medger. Folkpensionsanstalten har också inlett en studie av konsekvenserna av de ändrade ersättningarna på individnivå och finansierat ett forskningsprojekt om konsekvenserna av ändringar i fråga om specialersättningsstatus. De första resultaten förväntas bli klara under 2019. När man har tillgång till en tillräcklig datamängd kan effekterna av ändringen utvärderas mer ingående.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av reformen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården och de språkliga rättigheter som anges i hälso- och sjukvårdslagen

RP 224/2016 rd – RSv 244/2016 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att översynen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården bevakas noggrant. Om det visar sig att det uppstår problem i verksamheten eller att patientsäkerheten försämras eller att den eftersträvade kostnadseffektiviteten inte nås i någon region, måste regeringen omedelbart vidta korrigerande åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar att de språkliga rättigheter som avses i 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen tillgodoses i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster så att patienterna blir betjänade på finska eller svenska enligt det språk de väljer och att regeringen vid behov vidtar behövliga åtgärder.

1. Bestämmelserna om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården tillämpas från den 1 januari 2018. Bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen om arbetsfördelningen och centraliseringen av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården har preciserats i statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (582/2017) samt i statsrådets förordning om grunderna för brådskande vård och förutsättningarna för jour inom olika medicinska verksamhetsområden (583/2017).

Enligt förordningarna ska sjukvårdsdistrikt där det finns ett universitetssjukhus utarbeta och två gånger per år lämna in en utredning om hur man har genomfört arbetsfördelningen inom jouren och den specialiserade sjukvården, hur de eftersträvade ekonomiska effekterna har uppnåtts och hur de åtaganden som gäller enhetliga grunder för vården har tillgodosetts. Social- och hälsovårdsministeriet har inrättat en nationell samordningsgrupp som har följt och stött reformen och hur den går vidare. Också regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har inom sina befogenheter följt upp och bedömt iakttagandet av lagen och förordningarna.

2. Social- och hälsovårdsministeriet har följt upp tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster bland annat genom att be sjukvårdsdistriktet om utredningar i ärendet.

I statsbudgeten för 2018 beviljades Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt ett anslag på 220 000 euro för att trygga de språkliga rättigheterna (moment 28.70.05 Stöd och handledning i samband med beredningen och genomförandet av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen).

År 2018 kom 1,3 procent av efterfrågan på tjänster i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt från medlemskommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. År 2018 kom 206 patienter till jouren i Syd-Österbotten från Vasa sjukvårdsdistrikt. Av dessa var 20 patienter svenskspråkiga (9,7 %).

År 2018 var besöken utan remiss i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt totalt 22 921, av vilka 249 kom från Vasa sjukvårdsdistrikt (1,1 %). De inkomna remisserna för tidsbokning i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt var 58 459 av vilka andelen från Vasa sjukvårdsdistrikt var 781 (1,3 %). I 159 av fallen grundade sig besöket på patientens eget val. År 2018 inkom det fem remisser från Vasa centralsjukhus till jouren vid Seinäjoki centralsjukhus. Fyra kommuner låg i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har under de senaste åren inte mottagit några anmärkningar eller klagomål över att en patient inte fått service på svenska. Seinäjoki centralsjukhus kan leverera handlingar på svenska till patienten under nästa dag. Sjukhusets informationsskyltar står på finska och svenska och nästan alla patientanvisningar finns att få också på svenska.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har kartlagt kunskaperna i svenska bland personalen. Läkarkåren vid Seinäjoki centralsjukhus behärskar det svenska språket väl. Av centralsjukhusets läkare har cirka 80 procent ett officiellt intyg över sina kunskaper i svenska enligt statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen. Även vårdpersonalens kunskaper i svenska har utretts och en betydande del behärskar svenska och har erhållit ett språkintyg över kunskaperna till exempel via sin yrkeshögskoleexamen.

Jouravdelningen vid Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har erbjudit sin personal undervisning i svenska regelbundet. För läkarna har det ordnats sammanlagt tre (3) undervisningsserier under 2017 och 2018. Enligt planerna ska undervisningsserierna fortsätta regelbundet under våren 2019 med hänsyn till personalomsättningen (sommarläkare) och upprätthållandet av språkkunskaperna. Undervisning i svenska har erbjudits alla jourläkare.

Alla som deltagit i utbildningen har läst svenska under skol- och studietiden. Tjänsteläkarna på jouren har dessutom avlagt studier i svenska i samband med läkarstudierna. Utbildningen har varit skräddarsydd för jouren och ämnena behandlat jourens centrala patientgrupper. Undervisningen har betonat vikten av att träna sina diskussionsfärdigheter via dialoger och dramer samt ”undervisningspatienter” som talar svenska. Undervisningen har skett i små grupper på arbetstid.

Social- och hälsovårdsministeriet följer upp reformen samt patientsäkerheten, kostnadseffektiviteten och tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.

Anne Ilkka, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Familjeledigheter på lika villkor

RP 232/2016 rd – RSv 242/2016
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån utredningsarbetet i social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att utveckla familjeledigheterna för olika typer av familjer och den tillhörande lagstiftningen för att varierande livssituationer i familjerna ska kunna beaktas på lika villkor.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har utrett stjärnfamiljernas lika rätt till föräldraledigheter (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:45). Ändringar i sjukförsäkringslagen (1224/2004) som gäller rättigheterna till föräldrapenning för barnets moders kvinnliga maka eller sambo, registrerade partner, adoptivföräldrar av samma kön samt en far som ansvarar för vården av barnet trädde i kraft den 1 mars 2017. Regeringen följer effekterna av lagen på olika slags familjer och deras ställning.

Bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen utgör för närvarande en lagtekniskt och terminologiskt inkonsekvent helhet som är svårtolkad och svårbegriplig. Med hänsyn till vidareutvecklingen av jämlika familjeledigheter är det därför ändamålsenligt att som en helhet utreda och utvärdera lagstiftningen om familjeledigheter och behoven att utveckla den.

Regeringen inledde en totalreform av familjeledighetslagstiftningen hösten 2017. Beredningen avbröts i början av 2018.

Vissa ändringar i sjukförsäkringslagen som förbättrar föräldradagpenningen för adoptiv- och flerlingsfamiljer samt mammor som ensamma har hand om barn träder i kraft den 1 april 2019.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att ge kommunerna rätt att på särskilda grunder begränsa förtäring av alkoholdrycker i parker och jämförbara allmänna platser, såsom lekparker, daghemmens och skolornas gårdsområden och begravningsplatser.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

1. Begränsningen av områdena där alkoholdrycker får förtäras har utretts vid social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet, också som ett samarbete mellan ministerierna. I inrikesministeriets bedömning konstateras att en exakt avgränsning av områdena skulle vara relativt utmanande. Kravet på gränsernas exakthet framhävs om bestämmelserna ges i ordningslagen där det för en effektiv efterlevnad av förbudet också finns anledning att föreskriva om påföljder för överträdelsen. Bedömningen har också granskat hur en eventuell lagändring inverkar på polisens resurser. Betydande utökningar av polisens övervakningsuppgifter kräver tilläggsresurser för övervakning av att förbudet följs och en intern omfördelning av befintliga resurser är inget genomförbart alternativ.

2. En arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriets som utredde begränsningen av gränsöverskridande distansförsäljning av alkoholdrycker lade i april 2018 fram ett enhälligt förslag, där det föreslogs att bestämmelser om begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker och centrala definitioner i anslutning till distansförsäljning tas in i alkohollagen.

Högsta domstolen ansåg i ett förhandsavgörande från juni 2018 att internetförsäljning och hemleverans av alkoholdrycker är förbjudet i ljuset av det detaljhandelsmonopol och detaljhandelstillståndssystem som föreskrivs i alkohollagen. Eftersom högsta domstolen dessutom ansåg att detaljhandelsmonopolet och systemet med detaljhandelstillstånd inte strider mot unionsrätten skickade social- och hälsovårdsministeriet i juli 2018 som en anmälan till kommissionen utkastet till lag om förbud mot distansförsäljning av alkoholdrycker och anknytande import. Kommissionen motsatte sig i sitt detaljerade yttrande från oktober 2018 förbudet mot import av alla alkoholdrycker i anslutning till distansförsäljning.

Därefter bad social- och hälsovårdsministeriet statsrådets justitiekansler om ett utlåtande om huruvida det är nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om distansförsäljning av alkoholdrycker efter högsta domstolens förhandsavgörande Enligt justitiekanslerns svar är det inte nödvändigt att ändra bestämmelserna eftersom tillsynen av distansförsäljningen handlar om en sedvanlig tolkning av den gällande alkohollagens och strafflagens försäljningsbegrepp och regionala tillämpningsområde.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets bedömning bör tillsynsmyndigheterna enligt alkohollagen nu inleda en straffrättslig förundersökning av företag som bedriver avsiktlig marknadsföring och otillåten försäljning av vin och starka alkoholdrycker från utlandet till Finland och som ordnar hemleverans av alkoholdryckerna till köparen. Förslaget gäller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Tullen till vilka tillsynen av detaljförsäljningen och importen av alkoholdrycker enligt alkohollagen hör. Enligt justitieministeriets utlåtande möjliggör iakttagandet av detta förslag en ytterligare precisering av rättsläget.

Efter den nämnda utredningen och justitiekanslerns utlåtande meddelade social- och hälsovårdsministeriet i december 2018 att de rättsliga frågorna om distansförsäljningen i första hand kommer att förtydligas genom myndighetstillsyn enligt den gällande alkohollagen. Av denna anledning lämnades inga författningsförslag om distansförsäljningen till riksdagen.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Aktiveringsmodell med självriskdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa

RP 124/2017 rd – RSv 184/2017
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av reformen bevakas noggrant och att det vid behov görs möjligt att uppfylla aktivitetskravet också på andra sätt, i det fall att det visar sig att de nu föreslagna sätten inte räcker till för att hindra att en arbetssökande som aktivt sökt jobb eller försökt bli delaktig av en tjänst utsätts för en minskning av förmånen.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ändrades med en lag (1138/2017) som stadfästes 28 december 2017 och trädde i kraft den 1 januari 2018. Från ingången av 2018 förkortades självrisktiden från sju dagar till fem dagar, och samtidigt ökades självrisken i det fall att arbetslösheten fortgår. Självrisken påverkas av personens aktivitet under den 65 dagar långa utbetalningsperioden för arbetslöshetsförmån, och om förmånstagaren inte har varit tillräckligt aktiv i enlighet med vad som föreskrivs i lagen, sänks förmånen med 4,65 procent för de följande 65 utbetalningsdagarna.

Förmånstagaren kan uppnå den förutsatta aktiviteten genom att bli sysselsatt i lönearbete eller genom att förtjäna inkomster från företagsverksamhet, så att personen har varit i arbete sammanlagt så mycket att arbetet utfört under en kalendervecka uppfyller arbetsvillkoret. Därtill kan villkoret uppfyllas genom att personen deltar i sysselsättningsfrämjande service eller någon annan av arbetskraftsmyndigheten anordnad service eller verksamhet som förbättrar förutsättningarna för sysselsättning, eller genom att delta i rekryteringsstödjande verksamhet som ordnas på en arbetsplats eller i sysselsättningssyfte under den tid som han eller hon får arbetslöshetsförmån.

Efter att aktiveringsmodellen med självriskdagar trädde i kraft har lagen om utkomstskydd ändrats så att arbetslösa under vissa förutsättningar har möjlighet att idka kortvariga studier utan att gå miste om arbetslöshetsförmånen. I detta sammanhang ändrades lagen om utkomststöd så att en arbetslös kan påvisa den förutsatta aktiviteten genom att studera. Dessutom börjar aktiveringsmodellens granskningsperiod från början då studierna avslutas och förmånsbeloppet sänks inte då den arbetssökande inte har rätt till arbetslöshetsförmån under heltidsstudier. Ändringarna trädde i kraft vid årsskiftet 2018–2019.

För att bredare kunna beakta deltagandet i sysselsättningsfrämjande verksamhet i aktiveringsmodellen träder statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1313/2018) i kraft i början av 2019. I den utvecklas aktiveringsmodellen med självriskdagar så att aktivitet kan påvisas förutom genom att den arbetslösa deltar i sysselsättningsstödjande verksamhet som arbetskraftsmyndigheten ordnar även genom deltagande i verksamhet av detta slag som ordnas av vissa andra anordnare. Sådana i förordningen avsedda anordnare är till exempel fackförbunden och fackorganisationerna samt kommunerna.

Regeringen har i första skedet efter att ändringen trädde i kraft följt upp dess inverkan med den noggrannhet som Folkpensionsanstaltens och Finansinspektionens statistik och utredningar till stöd för den statistiska informationen medger. För uppföljningen har det inletts tre forskningsprojekt och de första resultaten avses blir klara under våren 2019. Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet med stöd av regeringens beslut av den 25 oktober 2018 inlett en trepartsberedning om olika sätt att påvisa aktivitet i enlighet med aktiveringsmodellen med självriskdagar. Utsatt tid för arbetet är den 28 februari 2019.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

Efter att riksdagen den 4 maj förkastade medborgarinitiativet men godkände social- och hälsovårdsutskottets uttalande ovan tillsatte social- och hälsovårdsministeriet två arbetsgrupper 1) underarbetsgrupp för utveckling av palliativ vård och vård i livets slutskede (s.k. styrgrupp) samt 2) en brett tillsatt expertarbetsgrupp för att utreda behovet av lagstiftning för god vård i livets slutskede, självbestämmanderätt, vård i livets slutskede och eutanasi.

Expertarbetsgruppens mandatperiod är 8.5.2018–30.6.2021. Arbetsgruppens mål är utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att vid behov och utifrån utredningen lämna förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen. Arbetsgruppen börjar med en kartläggning av lagstiftningen i Finland och de länder där eutanasi eller dödshjälp är tillåten. Expertarbetsgruppen använder sig av information som underarbetgruppen producerar. Arbetsgruppen har sammanträtt 3 gånger.

Underarbetsgruppens mandatperiod är 8.5.2018–31.12.2020. Dess uppgift är att planera och styra användningen av det anslag på en miljon euro som riksdagen beviljat (budgeten 2018, moment 33.03.63); stödja och följa upp verkställigheten av avtal som ingås med universitetssjukhusen och användningen av statsunderstöd; bereda och följa upp hur kartläggningen av nuläget i den palliativa vården och vården i livets slutskede framskrider och dess resultat; bereda och följa upp genomförandet av en riksomfattande informationskampanj, samt utvärdera resultaten som uppnåtts med

hjälp av anslaget. Arbetsgruppen har sammanträtt fem gånger. Mellanrapporten om kartläggningen av nuläget publiceras i februari 2019.

Sinikka Sihvo, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Lag om ändring av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Lagen om användning av mänskliga organ och vävnader för medicinska ändamål (101/2001) trädde i kraft den 1 september 2001. Genom de lagändringar som trädde i kraft 2007 breddades lagens tillämpningsområde ytterligare och lagens namn ändrades till lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål. Därefter har lagen ändrats några gånger i synnerhet på grund av det nationella genomförandet av EU-direktiv. Lagen innehåller många bioetiskt betydande bestämmelser, men när den stiftades behandlades den emellertid inte av grundlagsutskottet. I samband med behandlingen av regeringens proposition RP 54/2018 rd ansåg grundlagsutskottet att organtransplantationsverksamheten har undergått en avsevärd utveckling efter att lagen trädde i kraft. Flera centrala konventioner mot organhandel har ingåtts på 2000- och 2010-talen efter att lagen trädde i kraft. Relevant med avseende på den föreslagna regleringen är också unionens allmänna dataskyddsförordning som tillämpas sedan maj 2018. Dessutom behöver regleringen av ställningen och företrädandet av personer med funktionsnedsättningar bedömas på nytt och de grundlagsenliga bristerna i anknytning till konstaterandet av en människas död korrigeras. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande upprättade social- och hälsovårdsutskottet ett förslag till uttalande som riksdagen sedermera godkände om att statsrådet bör inleda en beredning för en totalreform av den aktuella regleringen.

Under de senaste åren har social- och hälsovårdsministeriet utvecklat organtransplantationsverksamheten i synnerhet via arbetet i expertgrupper och delegationer. År 2014 publicerades social- och hälsovårdsministeriets publikation Nationell handlingsplan för organdonation och organtransplantation 2015–2018. Den utarbetades utifrån förslaget från en expertgrupp för utveckling av organdonations- och organtransplantationsverksamheten som verkade 2013–2015. Delegationen för organdonationsverksamhet verkade under tiden 1.2.2016–31.12.2018. Dess uppgift var bland annat att utveckla och följa upp organdonationsverksamheten i Finland.

Vid social- och hälsovårdsministeriet utvärderar man som bäst det mest ändamålsenliga sättet för fortsatt utveckling av organtransplantationsverksamhet, verksamhet med mänskligt material och mer allmänt biobranschverksamhet. Som bäst granskas bland annat om man bör inrätta en ny arbetsgrupp för utveckling av sektorn och samtidigt mer allsidigt bedöma behoven av utveckling av verksamheten och lagstiftningen. I beredningen beaktas även riksdagens uttalande om inledandet av en totalreform av vävnadslagen.

Merituuli Mähkä, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ersättningarna för specialiseringsutbildning inom socialt arbete

RP 203/2018 rd – RSv 158/2018 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen för att trygga tillgången till yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården och säkerställa deras kompetens ser till att utbildningsersättningarna är på rätt nivå och att studieavgifterna är rimliga.

Enligt regeringens proposition (203/2018) föreskrivs det årligen om storleken på ersättningarna för specialiseringsutbildning inom socialt arbete, grunderna för betalning och andra förfaranden i anslutning till ansökan om och utbetalning av ersättning i en förordning av social- och hälsovårdsministeriet. När förordningen utfärdas beaktas riksdagens uttalande och utgångspunkten är att den tidigare betalningsandelen för en studerande som avlägger specialiseringsutbildning i socialt arbete slopas och utbildningen framöver är avgiftsfri för deltagarna på samma sätt som specialiseringsutbildningen för läkare och tandläkare.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Missförhållandena i systemet med försäkringsläkare

MI 4/2018 rd – RSk 39/2018 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

> Statsrådet beslutade den 21 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Inka Hassinen, konsutativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 5/2018 rd - RSk 34/2018 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en nationell barnstrategi.

Statsrådet beslutade den 17 april 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

12 Ekonomiutskottet

Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden

RP 50/2014 rd – RSv 75/2014 rd
Ekonomiutskottet

> Riksdagen förutsatte den 23 juni 2014 att statsrådet vidtar åtgärder för nödvändiga ändringar i lagstiftningen för att straffbestämmelser som gäller manipulering av energimarknaden ska bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser om finansmarknaden.

”Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.”

”Arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet har börjat diskutera vilka åtgärder riksdagens uttalande ger anledning till.”

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftning om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd; RSV 239/2016 rd
Ekonomiutskottet

> 1. Riksdagen förutsätter att statsrådet försäkrar sig om att de anknutna enheter som ägs eller där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjlighet att fullgöra sina skyldigheter på ett sätt som överensstämmer med upphandlingslagstiftningens syften.
>
> 3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom de olika sektorerna och då särskilt beaktar verksamhetsförutsättningarna för avfallshanteringsbranschen och social- och hälsovården.
>
> 4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälsotjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

1. Genom den ändring av avfallslagen (445/2018) som trädde i kraft vid ingången av 2019 säkerställs att de anknutna enheter i branschen där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjlighet att fullgöra sina skyldigheter på ett sätt som överensstämmer med upphandlingslagstiftningens syften. Genom att gränsen på fem procent för försäljning till utomstående tillämpas först efter en övergångstid som sträcker sig till 2029 säkerställs att de behövliga anpassningsåtgärderna kan vidtas kontrollerat på ett sätt som tryggar en fungerande avfallshantering. När det gäller avfallslagen är miljöministeriet det ansvariga ministeriet.

Avsikten var att i regeringens propositioner om landskapsreformen och en reform av ordnandet av social- och hälsovården och de lagar som har samband med dem, som under regeringsperioden bereddes vid statsrådet, säkerställa att anknutna enheter där bestämmande inflytande utövas av

offentliga samfund har möjlighet att fullgöra sina skyldigheter. Det ansvariga ministeriet när det gäller landskapslagen var finansministeriet och när det gäller social- och hälsovårdsreformen social- och hälsovårdsministeriet. De ovannämnda regeringspropositionerna förföll efter att regeringen begärt avsked den 8 mars 2019.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. I de sektorspecifika lagstiftningsprojekt som det hänvisas till i svaret på det första uttalandet beaktas verksamhetsförutsättningarna för tjänsterna i samband med offentlig upphandling. När det gäller avfallslagen är det miljöministeriet som är det ansvariga ministeriet. I fråga om landskapslagen bär finansministeriet ansvaret och i fråga om lagen om ordnandet av social- och hälsovården och valfrihetslagen bär social- och hälsovårdsministeriet ansvaret.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

I det lagförslag om ordnandet av social- och hälsovården (RP 15/2017 rd) som förföll föreslogs det att det föreskrivs att det är landskapet som i sin servicestrategi ska fatta beslut om de långsiktiga målen för social- och hälsovården, som hör till landskapets organiseringsansvar. Landskapet skulle i servicestrategin ha beslutat också om målen för den minimimängd tjänster som ska upphandlas av privata tjänsteproducenter inom social- och hälsovården. För att kunna ta i bruk nya innovativa metoder att utföra tjänster utan onödiga fördröjningar var avsikten dessutom att det i servicestrategin skulle fastställas vilken del av upphandlingarna som konkurrensutsätts i syfte att utveckla nya lösningar som förbättrar den innovativa verksamheten och kostnadseffektiviteten i fråga om tjänsterna. Regeringens proposition förföll efter att regeringen begärt avsked den 8 mars 2019.

Maria Porko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Den proposition om valfrihetslagstiftningen som förföll utgick från att kundernas möjligheter att välja tjänsteproducent skulle utökas betydligt. Inom så kallade direktvalstjänster var avsikten att kunden själv direkt skulle kunna välja tjänsteproducent utan en anvisning eller en bedömning av servicebehovet från landskapet. Landskapet skulle ha varit skyldigt att ta i bruk en kundsedel och en personlig budget med vilken kunden kan välja tjänsteproducent. Kundsedeln skulle ha använts åtminstone för lagstadgade tjänster inom socialvården och kan också på beslut av landskapet tagits i bruk för andra social- och hälsovårdstjänster (bland annat inom den specialiserade sjukvården). Den personliga budgeten skulle ha tagits i bruk för de tjänster inom social- och hälsovården som inte faller under tjänster med direkt valfrihet och som hör under äldreomsorgslagen (980/2012), handikappservicelagen (380/1987) och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Utifrån den personliga budgeten skulle kunden ha kunnat välja tjänsteinnehåll och tjänsteproducenter. Som ett resultat av de här reformerna skulle ordnandet av tjänster genom konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen ha minskat väsentligt. Regeringens proposition förföll efter att regeringen begärt avsked den 8 mars 2019.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Vid ingången av 2019 trädde en ändring i avfallslagen (445/2018) i kraft. I den nya 145 a § som infogades i avfallslagen föreskrivs det med avvikelse från lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) att den andel försäljning till utomstående som begränsar verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor och som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter inom den kommunala avfallshanteringen ska vara tio procent till och med den 31 december 2029 och från och med den 1 januari 2030 en fast andel på fem procent.

Syftet med lagändringen är att främja konkurrensen i avfallsbranschen och utvecklingen av företagsverksamheten och samtidigt säkerställa en fungerande hantering av kommunalt avfall som tryggar hälso- och miljöskyddsmålen samt garantera förverkligandet av prioritetsordningen för avfallshanteringen och uppnåendet av de allt striktare återvinningsmålen. Den långa övergångsperioden för tillämpning av femprocentsregeln för försäljning till utomstående behövs för att de behövliga anpassningsåtgärderna ska kunna vidtas kontrollerat på ett sätt som tryggar en fungerande avfallshantering.

Ella Särkkä, regeringssekreterare, miljöministeriet

4. Avsikten var att beakta ordnandet av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre i den strukturreform av social- och hälsovården som förföll på det sätt som riksdagen förutsatte, bland annat genom att betona kvaliteten och genom att möjliggöra en så kallad modell för ordnandet genom personlig budgetering. Social- och hälsovårdsministeriet var det ansvariga ministeriet i ärendet. Regeringens proposition förföll efter att regeringen begärt avsked den 8 mars 2019.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Socialvårdslagstiftningen innehåller ett flertal lagar som betonar en tjänsteprocess där kundens individuella behov beaktas, det vill säga en ändamålsenlig utredning och bedömning av behovet av tjänster, upprättandet av en tjänsteplan utgående från denna bedömning samt ordnade och praktiskt förverkligande av tjänster enligt det beslut som fattats utgående från bedömningen. De centrala bestämmelserna om dessa skyldigheter finns i socialvårdslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, äldreomsorgslagen och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Genom de nämnda lagarna tryggas förutsättningarna för ett människovärdigt liv och lika deltagande som grundar sig på 19 § i grundlagen också i situationer där någon av olika orsaker har krävande behov av hjälp och stöd. Då beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls måste man i första hand ta hänsyn till klientens intresse på det sätt som föreskrivs i 4 och 5 § i socialvårdslagen. Denna skyldighet gäller också beslut och avgöranden som gäller upphandlingen av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre, inklusive beslut om längden på upphandlingsavtalen. Enligt upphandlingslagen 108 § ska upphandlingsenheten beakta lagstiftningen om den aktuella tjänsten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster.

Lagstiftningen för tryggande av kvaliteten på social- och hälsotjänster ingår i regeringens förslag om en reform av ordnandet av social- och hälsovården (RP 15/2017 rd), lag om produktion av social- och hälsotjänster (RP 52/2017) och lag om funktionshinderservice (RP 159/2018). Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice är att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning. Den personliga budget som ingår som ett sätt att förverkliga tjänsterna i den lagstiftning om valfrihet som är under beredning ger ett nytt alternativ till hur tjänster för äldre personer och personer med funktionsnedsättning ska arrangeras. Under 2019 samarbetar många olika aktörer om att genomföra ett info- och utbildningsprojekt om ordnandet och upphandlingen av service för personer med funktionsnedsättning. Projektet styrs av social- och hälsovårdsministeriet och genomförandet samordnas av Insitutet för hälsa och välfärd.

Jaana Huhta, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030

SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd
Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

4. vidtar åtgärder för att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas och tillförsäkras en rättvis konkurrenssituation,

5. utreder verkställandet av energi- och klimatstrategin särskilt i fråga om exporten och den internationella värdeökningen för att Finlands konkurrensfördelar och innovationspotential ska utnyttjas på marknaden för cirkulär ekonomi, smarta elsystem, energieffektivitet och lösningar som främjar möjligheterna för konsumenterna att medverka,

6. inleder åtgärder för att förbereda en elektrifiering av trafiken och för att bedöma konsekvenserna av denna utveckling med avseende på bioekonomin och elmarknaden,

4. Konkurrenskraften för biprodukterna från sågindustrin, det vill säga spån och bark, påverkas väsentligt av kostnaderna för konkurrerande bränslen. Konkurrerande bränslen är i synnerhet skogsflis och torv. Deras konkurrenskraft har förbättrats av produktionsstödet för skogsflis och den låga beskattningen av torv. Skatten på torv höjdes vid ingången av 2019 från 1,9 euro till 3 euro per megawattimme. Samtidigt sänker skattehöjningen stödet för el som produceras med skogsflis. Dessutom har priset på utsläppsrätter stigit betydligt under 2018. Till följd av prishöjningen för utsläppsrätter sjönk nivån på stödet för skogsflis under 2018 från 18 euro till 5,72 euro per megawattimme. När skatten på torv stiger fortsätter stödet sjunka om priset på utsläppsrätter förblir högt. Priset på utsläppsrätter förväntas förbli på minst nuvarande nivå eller stiga ytterligare under de närmaste åren. Den samlade effekten är därmed en väsentligt förbättrad konkurrenskraft för biprodukterna från sågindustrin jämfört med konkurrerande bränslen.

Pekka Grönlund, industriråd, arbets- och näringsministeriet

5. Målsättningarna i den nationella energi- och klimatstrategin kräver betydande ändringar i både energiproduktionen och hela energisystemets verksamhet. Energiförbrukningens effektivitet bör dessutom öka samtidigt som flexibiliteten i efterfrågan utnyttjas med nya, intelligenta lösningar för utjämning av fluktuationer i produktionen av förnybar energi, som är beroende av vädret. Behovet av flexibilitet i den nya tekniken och de nya energisystemen accentueras på ett helt annat sätt i vår energipolitik när vi övergår till utsläppsfria energikällor eller energikällor med små utsläpp.

Arbets- och näringsministeriets energistöd till rena och effektiva energilösningar och programmet Intelligent energi som Business Finland lanserade 2017 stöder Finlands roll som föregångare för intelligenta energilösningar och testplattform. Programmet finansierar företagens innovationer som är avsedda för export samt utveckling av företagens förmåga att agera på den internationella marknaden. Programmet bistår därtill företagen vid introduktion på de internationella marknaderna, identifiering av kunder och ansökningar om internationell finansiering. Programmet bistår även med skapandet av företagsnätverk.

Avsikten är att inom dessa ramar, i den mån det är möjligt även genom att utnyttja Finlands Akademis, Sitras, EU:s och övriga organisationers projekt och finansiering skapa tillräckligt stora ekosystem och utvecklingsplattformer där man testar och prövar hållbara och intelligenta energisystem som lämpar sig för de globala exportmarknaderna samt den utrustning och tjänster som de kräver.

Dylika, intelligenta utvecklings- och testningsmiljöer för energisystem håller på att byggas upp bland annat på Åland och i Otnäs. Innovativ offentlig upphandling främjas med arbets- och näringsministeriets och Business Finlands finansiering bland annat genom tjänster som produceras av Kompetenscentret för hållbar och innovativ offentlig upphandling KEI-NO.

Arbetsgruppen för intelligenta nätverk, som tillsattes av arbets- och näringsministeriet, färdigställde sitt betänkande hösten 2018. I betänkandet föreslår arbetsgruppen flera konkreta åtgärder som förbättrar kundens möjligheter att delta på elmarknaden och som samtidigt förbättrar leveranssäkerheten för el. Förslagen har fått ett positivt mottagande och lagstiftningsarbetet utifrån dem har inletts. Även EU-kommissionen har konstaterat att Finland är det första landet i Europa som är på väg att verkställa en så omfattande strategi för intelligenta nätverk.

Pentti Puhakka, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet
Tatu Pahkala, överinspektör, arbets- och näringsministeriet

6. Vid ingången av 2018 infördes en temporär skrotningspremie, ett anskaffningsstöd för elbilar och ett konverteringsstöd för gas- och etanolbilar. Totalt åtta miljoner euro reserverades för skrotningspremien. Kampanjen för skrotningspremien som avslutades i augusti 2018 ledde till nästan 7 000 nya, utsläppssnåla personbilar i trafiken. Av de här bilarna var 1,7 procent (cirka 110 stycken) laddningsbara el- och hybridbilar. Andelen var betydligt mindre än antalet elbilar som såldes på marknadsvillkor (cirka 4,8 procent). Villkoren för skrotningspremien (endast för privatpersoner som skrotar en gammal bil) begränsade sannolikt intresset för premien. Totalt sex miljoner euro reserverades 2018 för stödet för anskaffning av elbilar och konverteringsstöden. Stödbeloppet för privatpersoner som köpte en helt eldriven bil var 2 000 euro. Beloppet användes för köp av 247 helt eldrivna bilar. Antalet genomförda konverteringar var totalt 1 370 stycken (etanol 1 268/gas 102). Endast cirka 14 procent av det budgeterade stödet för året användes. Elbilsstödet och konverteringsstöden betalas också ut 2019–2021.

Åren 2018–2021 stöder regeringen med 4,5 miljoner euro per år bygget av infrastruktur för laddning av elbilar och distribution av gas för gasbilar samt elektrifiering av tätorter med 4,5 miljoner euro per år. I budgeten för 2018 för arbets- och näringsministeriet reserverades totalt tre miljoner euro för detta ändamål. Energimyndigheten konkurrensutsatte stödet hösten 2018. I budgeten för miljöministeriet reserverades 1,5 miljoner euro för projekt som främjar laddningen av elbilar i bostadsaktiebolag. Stöden delas ut av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA.

Under 2018 gjordes också en rätt omfattande kartläggning av den finländska marknaden för el- och gasbilar (det så kallade forskningsprojektet Gaselli). Genom projektet inhämtades ny information om den framtida prisutvecklingen och tekniska utvecklingen för el- och gasbilar samt därigenom den förväntade marknadsutvecklingen för dessa bilar i Finland. Projektet omfattar även frågor om vilka effekter elektrifiering av trafiken har på den finländska affärsverksamheten och exportmöjligheterna.

Den mängd el som behövs för den elbilsmålsättning som uppställts för 2030 (250 000 helt eldrivna bilar och laddningsbara hybridbilar) är cirka 0,8 terawattimmar årligen. Detta utgör endast en procent av elkonsumtionen i Finland och effekterna på årsnivå på elmarknaden och elsystemet är små. Utan intelligent laddning kan elbilarna dock orsaka tillfälliga problem med effektbrist samt det lokala distributionsnätets överföringsförmåga. I bästa fall erbjuder elbilarna flexibilitet i efterfrågan på elmarknaden. Arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp för intelligenta nätverk utredde dessa frågor och lade fram sina rekommendationer i en slutrapport hösten 2018.

Kommunikationsministeriets klimatpolitiska arbetsgrupp ILMO45 utredde hösten 2018 olika sätt att göra transportsektorn helt koldioxidfri före 2045. Arbetsgruppens centrala slutsats var att om man inte vill göra stora ingrepp i trafikarbetets tillväxt och om mängden biodrivmedel 2030 (i ljuset av den kunskap vi har i dag) betraktas som den maximala mängd som kostnadseffektivt och hållbart kan produceras i Finland bör resten av utsläppsminskningen uppnås genom att förnya transportmedlen. Enligt arbetsgruppen ILMO:s beräkningar behövs så många som 670 000 elbilar i Finland redan 2030 för att fossil bensin och diesel ska kunna ersättas med andra alternativ (el, gas och flytande biodrivmedel) 2045. I samband med ILMO-arbetet granskades också effekterna av elektrifieringen inom trafiken för elmarknaden och biodrivmedelsbranschen.

Den inhemska och europeiska efterfrågeutvecklingen inom biodrivmedel, särskilt avancerade biodrivmedel, är avgörande för bioekonomin. Det inhemska behovet av flytande biodrivmedel beror i hög grad på nivån på den eftersträvade utsläppsminskningen, antalet elbilar och hur energieffektiviteten utvecklas. Om målet är en utsläppsminskning på 50 procent i transportsektorn före 2030 behövs 1500–500 kiloton oljeekvivalenter (ktoe) flytande biodrivmedel i de olika utvecklingsscenarierna (inga elbilar, ingen förbättrad energieffektivitet eller 600 000 elbilar, bättre energieffektivitet). Om användningen av biodrivmedel utvecklas enligt energi- och klimatstrategin och KAISU – den klimatpolitiska planen på medellång sikt, så att antalet elbilar 2030 är 250 000, antalet gasbilar 50 000, koldioxidminskningen 50 procent och energieffektiviteten bättre, behövs 800 ktoe flytande biodrivmedel 2030.

Med hjälp av det nya direktivet om förnybar energi och medlemsländernas nationella mål kommer marknaden för avancerade biodrivmedel i EU sannolikt att växa till över 10 Mtoe 2030. En minskad inhemsk efterfrågan till exempel till följd av att transportsektorn elektrifieras är ingen kritisk faktor för bioekonomins utveckling, eftersom det förmodade knappa utbudet av avancerade biodrivmedel på EU-marknaden innebär betydande exportmöjligheter.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet
Jukka Saarinen, överingenjör, arbets- och näringsministeriet

Ändring av gruvlagen

RP 10/2017 rd – RSv 31/2017 rd
Ekonomiutskottet

> Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt börjar beredningen av ändringar i gruvlagstiftningen, som överför de bilagor som finns i den existerande gruvlagen 34 § 3 mom. 2 punkten så att de inte längre omfattas av bestämmelserna i 32 § på ett sådant sätt att ansökan om företrädesrätt till malmletning, guldvaskning eller gruvdrift skulle uppstå även utan att ansökan om tillstånd innehåller de nämnda bilagorna.

Regeringens proposition om lagen om ändring av gruvlagen 10/2017 trädde i kraft den 1 juni 2017. I riksdagens svar förutsätter man att förslaget att en tillståndsansökan som ger fullständig rätt och företrädesrätt ska innehålla vissa bilagor, som utlämnades ur lagen, ändras. Ändringen påverkar tryggandet av företrädesrätt för ansökan, inte de uppgifter som krävs i ansökan som sådana. Ändringen möjliggör inlämnandet av vissa uppgifter som komplettering av ansökan utan att ansökans företrädesrätt äventyras.

Regeringen lämnade den 5 december 2018 till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av 32 och 34 § i gruvlagen (RP 293/2018). Förslaget innehåller de ändringar i den gällande gruvlagen som riksdagen förutsatte. Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 32 och 34 § i gruvlagen behandlas som bäst i riksdagens utskott.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

13 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling

Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande
SRR 1/2017 rd – RSk 27/2017 rd
Framtidsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. tar fram tillförlitliga indikatorer för genomförandet och utvärdering av genomslaget i fråga om åtgärdsprogrammet för Agenda 2030, vilka samtidigt också konkretiserar målen och åtgärderna; för att främja en hållbar välfärd måste det särskilt utvecklas parallella indikatorer på välfärdsekonomi till BNP, såsom index för mänsklig utveckling (HDI), indikator på faktiska framsteg (GPI) och index för hållbar ekonomisk välfärd (ISEW); för en bättre framförhållning måste det i anslutning till handlingsprogrammet Agenda 2030 utvecklas också nya redskap för att bedöma konsekvenserna av politiska beslut; konsekvenserna för välfärden måste bedömas i allt beslutsfattande; att bedöma de politiska åtgärdernas genomslag förutsätter också utveckling av kvalitativa indikatorer,

2. utnyttjar medborgares och intressentgruppers deltagande i att definiera och genomföra åtgärder inom åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 och i utvärderingen av effekterna; särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att intressentgruppernas medverkan också syns i resultatet; dessutom ska redogörelsen om Agenda 2030 styra regeringsprogrammet snarare än tvärtom; fokus för genomförandet av åtgärdsprogrammet ska kopplas till alla skeden i regeringsperioden, också till utarbetandet av regeringsprogrammet och budgeten så som det beskrivs i redogörelsen; den temaorienterade budgetering som ingår i redogörelsens politiska principer kan prövas exempelvis i omfattande och sammansatta teman såsom en hållbar stadsutveckling och trafik samt välfärdsinvesteringar,

3. målmedvetet och långsiktigt främjar konsekvens i politiken för hållbar utveckling som ingår i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030,

4. stärker de personella resurser inom samordning vid statsrådets kansli som är väsentliga för åtgärdsprogrammet för Agenda 2030; och att samordningsnätverket utvidgas med representanter för utvecklingspolitik, ekonomiska yttre förbindelser och yttre förbindelser; dessutom ska ministeriernas roll i att genomföra det nationella åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 stärkas,

5. profilerar Finland för att främja och samordna de Agenda 2030-mål som passar ihop med landets starka sidor på utrikespolitikens internationella forum, såsom Arktiska rådet, Nordiska rådet, EU och FN; Agenda 2030-målen ska också beaktas i internationella handelsavtal; särskilt ett ökat nordiskt samarbete inom hållbar utveckling ska främjas aktivt,

6. till alla offentliga upphandlingar fogar ett krav på att Agenda 2030-målen ska främjas och främjandet utvärderas, exempelvis som en del av den offentliga förvaltningens process Åtagande 2050,

7. under de kommande åren riktar resurser från Rådet för strategisk forskning (RSF) och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet särskilt till att främja politisk konsekvens för Agenda 2030 och stärka det multidisciplinära kunskapsunderlaget i anslutning till hållbar utveckling; inom forskningen till stöd för beslutsfattande och hantering av förändring måste också prognostisering exempelvis i form av scenarier göras,

8. i sitt program och i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 genomför en höjning av biståndet till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten i linje med FN:s och EU:s mål,

9. stärker kopplingen mellan framtidsredogörelsen och redogörelsen om Agenda 2030; framtidsredogörelsen får dock inte slås ihop med eller annars begränsas enbart till redogörelsen om Agenda 2030,

10. bedömer framtidsutsikterna för hållbar utveckling i den nya geopolitiska situationen, när Förenta staterna eventuellt drar sig ur klimatavtalet från Paris; det måste skapas alternativa scenarier och handlingsmodeller för att främja hållbar utveckling i Finland, Europa och på andra håll i världen; samtidigt måste det också bedömas mer detaljerat vilka följder en ohållbar utveckling kunde få för Finland.

1. Det nationella systemet för uppföljning och utvärdering av hållbar utveckling, som beskriver den hållbara utvecklingens läge i Finland, finns på statsrådets kanslis webbplats för det första hela året. Systemet bygger på tio indikatorkorgar som klarlägger de nationella målen för hållbar utveckling i ljuset av indikatorfakta. För var och en av korgarna fördes en webbdiskussion med allmänheten om nuläget, riktningen och framtidsutsikterna i fråga om hållbar utveckling i Finland. Nulägesinformationen sammanfattades i maj på evenemanget Nuläget och framtiden för hållbar utveckling. I slutet av året öppnades anmälningen till Finlands första medborgarråd där medlemmarna tar ställning till frågor om hållbar utveckling och för sin del bedömer dess läge i Finland. Rådet fick ett rekordartat mottagande; över 800 personer runt om i Finland anmälde sig. De första resultaten från rådets bedömningar publiceras i februari 2019.

Alternativa eller parallella indikatorer på välfärd har utvecklats och sådana finns. Finlands nationella indikatorer för hållbar utveckling erbjuder flera mått på social, ekologisk och ekonomisk välfärd som i det politiska beslutsfattandet kan användas parallellt med BNP. Statsministern tillsatte våren 2018 en arbetsgrupp för att granska möjligheterna till att öka användningen av välfärdsmätare som är mer omfattande än BNP i regeringens beslutsfattande. Arbetsgruppen kom fram till att rekommendera en mer omfattande användning av välfärdsmätare när regeringen diskuterar ekonomins lägesbild. Sådana tillfällen är regeringens årliga lägesbildssessioner samt ram- och budgetförhandlingarna. Dessutom kunde det finanspolitiska ministerutskottet årligen granska den ekonomiska politikens konsekvenser för välfärden.

2. Att säkerställa att berörda parter kan delta i planeringen, genomförandet och uppföljningen av politiken för hållbar utveckling har i Finland länge hört till de viktigaste verksamhetsprinciperna. Det finns flera instrument genom vilka det civila samhället och berörda parter kan delta. Till dessa hör kommissionen för hållbar utveckling, det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, den uppföljningsmekanism som möjliggör deltagande i ett flerstämmigt diskussionsforum samt olika utvärderingar som görs under de kommande åren i enlighet med redogörelsen.

Finansministeriet tillsatte den 18 juni 2018 en arbetsgrupp för att utreda olika synpunkter på temaorienterad budgetering. Arbetsgruppen hade i uppgift att utreda olika sätt och användningsområden för temaorienterad budgetering och relaterade principiella frågor; potentiellt beaktansvärda teman

och konsekvenserna av olika genomföranden för budgetens struktur och förvaltningens organisation ur en principiell och praktisk synvinkel. Arbetsgruppens mandatperiod slutar den 31 januari 2019.

I budgetpropositionen 2019 har temaorienterad budgetering tillämpats via budgeteringen för hållbar utveckling. Budgetpropositionen innehåller specifika texter om genomförandet av hållbar utveckling inom de olika förvaltningsområdena. Dessutom innehåller den allmänna motiveringen i budgetpropositionen ett separat nytt avsnitt om hållbar utveckling som fokuserar i synnerhet på fokusområdet Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland i statsrådets redogörelse. I avsnittet samlas de anslag som främjar målen i det ovan nämnda fokusområdet. Dessutom granskas sådana skatter i budgetpropositionen som är av betydelse för uppnåendet av det ovan nämnda målet. Som tredje tema i avsnittet behandlas stöd i budgetpropositionen som utifrån tidigare utredningar är skadliga för miljön.

De ungas deltagande i arbetet för hållbar utveckling främjades genom stöd till gruppen De ungas Agenda 2030, som är inrättad i anslutning till kommissionen för hållbar utveckling. Ungdomsgruppens uppgift är att som ungdomsagenter för hållbar utveckling driva på regeringens och kommissionens arbete. De unga deltar tillsammans med kommissionen för hållbar utveckling i planeringen, genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030-åtgärderna och i skapandet av idéer för dem. Dessutom ordnade De ungas Agenda 2030 år 2018 bland annat en panel inför presidentvalet och hördes av framtidsutskottet.

I Finland har politiken för hållbar utveckling bedrivits långsiktigt och sträckt sig över flera regeringsperioder. Det är viktigt att under kommande regeringsperioder fortsätta och ytterligare stärka den goda praxis, den delaktiggörande uppföljning, den konstruktiva dialog mellan regeringen och riksdagen och de ungas aktiva deltagande i det nationella arbete som har inletts.

3. I ärendet finns inget nytt att rapportera: ”Den nationella kommissionen för hållbar utveckling, som är tillsatt av statsrådet och som leds av statsministern, är ett exempel på den samstämmighetspolitik som har främjats i Finland i 25 år utan avbrott. Målen och åtgärderna för hållbar utveckling har blivit fast förankrade i de olika förvaltningsområdena och i samhällets funktionssätt under tio olika regeringar och sju olika statsministrar. Man har även sökt svar på globala utmaningar.

Kopplingarna mellan de nationella och de globala utmaningarna och åtgärderna har betonats mer än tidigare med strategierna i statsrådets redogörelse som grund. Samarbetet mellan kommissionen för hållbar utveckling och utvecklingspolitiska kommissionen har intensifierats. Kommissionerna har bland annat hållit gemensamma sammanträden.

I överensstämmelse med redogörelsen är Finlands politik för hållbar utveckling föremål för en övergripande utvärdering där även samstämmigheten i politiken granskas. Utvärderingen blir klar i början av 2019. I detta sammanhang utreds också hur väl Finlands utrikespolitik främjar uppnåendet av målen i Agenda 2030 inom alla förvaltningsområden och hur samstämmigheten i verksamheten skulle kunna utvecklas.

I redogörelsen ingår ett löfte om att utreda om ett konsekvensbedömningsinstrument för hållbar utveckling skulle vara till nytta i lagberedningen. Det här är ett viktigt initiativ för att säkra samstämmigheten i politiken, och det har potentiellt stora konsekvenser när välfärden ska göras till en integrerad del av beslutsfattandet. Utredningen inleddes 2018.”

4. I ärendet finns inget nytt att rapportera: ”Personalresurserna vid statsrådets kansli stärktes hösten 2017 med ett årsverke. Även samordningsnätverket har utvidgats på det sätt som riksdagen föreslagit.

Ministerierna är de aktörer som sköter verkställigheten enligt redogörelsen. Medvetenheten och verkställigheten har stärkts vid ministerierna bland annat genom att frågan regelbundet tagits upp på kanslichefsmötena. I ministeriernas samordningsnätverk rapporterar ministerierna regelbundet om sina åtgärder.”

5. I FN hörde Finland till de första länderna som lämnade sin genomföranderapport för Agenda 2030, vilket skedde vid FN:s högnivåforum (HLPF) 2016. Intresset för och efterfrågan på Finlands arbete för hållbar utveckling har varit stort. Finland har delat med sig av sina erfarenheter av att främja hållbar utveckling på bred front.

Inom EU har Finland uppmuntrat kommissionen att utarbeta en övergripande plan om hur EU uppnår målen i Agenda 2030. Finland var bland annat med och beredde Europeiska rådets slutsatser från oktober om detta ämne. Kommissionens verksamhet har varit långsammare än många medlemsländer, Finland inbegripet, skulle ha önskat.

Finland har angett Agenda 2030 och arbetet med att bekämpa klimatförändringarna som referensram för Finlands ordförandeskap i Arktiska rådet (2017–2019). Främjandet av hållbar utveckling i det arktiska området är Arktiska rådets huvuduppgift, och ursprungsfolken i det arktiska området har en betydande roll i samarbetet. Finland främjar diskussionen om utnyttjande av globala mål, undermål och indikatorer för hållbar utveckling i Arktiska rådets arbete. Finland stöder EU:s strävan att stärka kopplingarna mellan global hållbar utveckling och EU:s politik för Arktis. Finlands mål att främja diskussionen om cirkulär ekonomi i EU står också i samklang med Finlands prioriteringar i Arktiska rådet (miljösamarbete, kommunikationssamarbete, meteorologi, utbildning inklusive digitalisering).

Handelspolitiken inverkar direkt på målen för hållbar utveckling, nämligen mål 17 som gäller globalt partnerskap och mål 8 som gäller hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Finland har enligt de mål som nämnts ovan bidragit till att främja en regelstyrd, öppen, icke-diskriminerande och jämlik multilateral handel som sker under Världshandelsorganisationens (WTO) överinseende, inbegripet stödet för integration av utvecklingsländer. Finland har även deltagit aktivt i utvecklingen av verkställigheten av de avsnitt i EU:s frihandelsavtal som gäller handel och hållbar utveckling. Finland främjar exporten av miljöprodukter inom ramen för EU:s handelsavtal och har verkat aktivt för att stöden för fossila bränslen ska slopas internationellt. Dessutom stöder Finland utvecklingsländernas handel genom de instrument som utvecklingssamarbetet erbjuder för att länderna ska kunna integreras bättre i de globala värdekedjorna.

Det nordiska programmet för hållbar utveckling (Generation 2030) som startade 2016 fortsatte. Programmet stärker de nordiska ländernas gemensamma arbete för en hållbar utveckling och deras gemensamma mål för att främja en hållbar konsumtion och produktion i de nordiska länderna och stärka olika aktörers delaktighet i gränsöverskridande samarbete och verkställighet. I en analys som gjordes 2018 utreddes läget för Agenda 2030-målet ”Ansvarsfull konsumtion” (SDG12) i de nordiska länderna. Dessutom gavs rekommendationer för det förestående arbetet. Ett särskilt fokusområde 2018 var att få med och aktivera de unga i de nordiska länderna i programmet Generation 2020 och arbetet för hållbar utveckling.

6. För offentlig upphandling används årligen cirka 35 miljarder euro, vilket är 16 procent av bruttonationalprodukten. Statsrådet offentliggjorde i samband med sin halvtidsöversyn i april 2017 sitt beslut om att ett nätverksbaserat kompetenscentrum ska inrättas våren 2018 för att öka den hållbara och innovativa upphandlingen. Kompetenscentret för hållbara och innovativa upphandlingar (KEINO) bestående av åtta organisationer (Motiva Oy, Kommunförbundet, Hansel Ab, Kuntahankinnat Oy, Finlands miljöcentral, Teknologiska forskningscentralen VTT Oy, Business Finland och Sitra) inledde sin verksamhet den 1 mars 2018. Syftet med kompetensnätverket är att förbättra den strategiska ledningen av upphandlingarna och att tillsammans med upphandlarna utveckla kompetens och nya verksamhetsmodeller bland annat för att främja klimatmål, cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. För centret har tilläggsfinansiering på 3+3 miljoner euro budgeterats för åren 2018–2019. Dessutom anvisar Business Finland 4 miljoner euro/år i tilläggsfinansiering för innovativa offentliga upphandlingar under åren 2018–2019.

Som en ny verksamhetsmodell utvecklade man i samarbete med kommunerna och städerna hösten 2017 det så kallade Green Deal-åtagandet. Syftet med åtagandet är att främja organisationernas upphandlingar inom cirkulär ekonomi, bioekonomi och ren teknik. I modellen kan kommuner och samkommuner ingå åtaganden med staten och ställa upp ambitiösa mål för upphandlingarna. Som en del av överenskommelsen förbinder sig staten till exempel att rikta ekonomiska incentiv till planeringen av upphandlingarna och bärandet av riskerna. Pilotförsök med modellen har förberetts bland annat inom teman som träbyggande, oskadlig cirkulation och vattentjänster.

Sitra, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har satt i gång ett samprojekt där de i samarbete med kommuner och andra offentliga aktörer söker potentiella investeringar eller offentliga upphandlingar som möjliggör ambitiösa och omfattande miljöeffekter. Som bäst arbetar man med två idéer: klimat- och resurssmarta kommuner och återvinning av näringsämnen. Målet är att testa en modell för investeringar med samhällseffekt, där medlen för finansieringen av en åtgärd samlas in bland privata placerare och kommunerna och staten enbart betalar för uppmätta, verifierade resultat.

7. Regeringen har beaktat de nya behov av kunskap som följer av Agenda 2030 i statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Som projekt inom utrednings- och forskningsverksamheten har det genomförts bland annat en utredning som granskar Finlands utgångsläge och utvecklingsobjekt (2016) samt en utvärdering av det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling (2017). Som bäst pågår en övergripande utvärdering av den nationella politiken för hållbar utveckling och resultaten blir klara i början av 2019. Regeringen kommer även framöver att beakta informationsbehoven för genomförandet av Agenda 2030 i sina utrednings- och forskningsplaner.

Rådet för strategisk forskning lyfter starkt upp hållbar utveckling i sina teman för 2019. Statsrådet beslutade den 20 september 2018 om fyra teman för strategisk forskning av vilka hållbar utveckling är centralt i två: ”Med sikte på ett hållbart, hälsosamt och klimatneutralt livsmedelssystem” och ”Innovativa material och tjänster som främjar resurssmarthet och hållbar utveckling”. Forskningsprojekten på dessa teman stärker det multidisciplinära kunskapsunderlaget för hållbar utveckling under de kommande åren i synnerhet i anslutning till matproduktion och materialanvändning.

När Rådet för strategisk forskning och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet inriktar sina resurser under de följande åren beaktas politikens samstämmighet med Agenda 2030 och tvärvetenskapligheten. I genomförandet av Agenda 2030 utnyttjas strategisk forskning och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och deras resultat. Fokusområdena i redogörelsen, kolneutralitet, resurssmarthet, jämställdhet, jämlikhet och kunnande har en nyckelroll i verksamheten vid rådet för strategisk forskning och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. I valet av forskningsteman och utformningen av fokusområden beaktas även i fortsättningen Agenda

2030:s teman för att säkra ett faktaunderlag som är så samstämmigt, verkningsfullt och politiskt relevant som möjligt.

Inom både strategisk forskning och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet utnyttjas allsidigt olika forskningsmetoder. I forskningsverksamheten stärks ytterligare en mångsidig, tvärvetenskaplig och framtidsorienterad metoduppsättning (inklusive framsyn, konsekvensbedömning och randomiserade försök).

8. I statsbudgeten för 2019 lades 20 miljoner euro till i momentet för egentligt utvecklingssamarbete. Det långsiktiga målet för utvecklingsfinansieringen i regeringsprogrammet är att den – i överensstämmelse med rekommendationer av OECD:s kommitté för utvecklingsstöd (DAC), riksdagens utrikesutskott och utvecklingspolitiska kommissionen – höjs till 0,7 procent av bruttonationalprodukten, vilket är FN:s mål.

9. Den andra delen av regeringens framtidsredogörelse lämnades till riksdagen i oktober 2018. De förslag till lösningar för att hantera förändringarna i arbetslivet som föreslås i framtidsredogörelsens andra del har gåtts igenom med användning av principerna och indikatorerna för hållbar utveckling i Agenda 2030. Framtidsredogörelsen använder sig av en uppföljningskorg som granskar i synnerhet arbetslivet, dess kvalitet och förändringar.

I enlighet med den nuvarande framsynsstrategin strävar statsrådet efter att ytterligare stärka ett dialogbaserat och öppet framtidsarbete. Framtidsredogörelsen och Agenda 2030-redogörelsen knyts ännu starkare samman så att de kan bilda kärnan i regeringens framtidsarbete och generationsöverskridande politik. När redogörelserna för kommande följande perioder bereds, kan innehållet i de två redogörelserna och det praktiska genomförandet av dem samordnas bättre både på en övergripande nivå i form av framsynssamarbete och genom de mera detaljerade målen i Agenda 2030. En tvådelad framtidsredogörelse är ett alternativ för att genomföra och stärka ett diskuterande och delaktiggörande framtidsarbete, men det är bra att också granska andra alternativ och samband i statsrådets övriga gemensamma arbete.

10. Det är inte möjligt att uppnå målen för Agenda 2030 fullt ut om inte klimatavtalet i Paris genomförs framgångsrikt och rättidigt. I oktober offentliggjordes IPCC:s särskilda rapport om 1,5 graders uppvärmning. Rapporten förutsätter ett snabbt övergripande paradigmskifte i samhällena för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Rapporten betonar vikten av att beakta även klimatåtgärderna och Agenda 2030-synergierna och de negativa bieffekterna allt bättre. Ländernas nuvarande klimatåtaganden är otillräckliga, och risken att Förenta staterna drar sig ur Parisavtalet ökar osäkerheten om vilken riktning den internationella klimatpolitiken kommer att ta. Förenta staternas utträde kan träda i kraft tidigast i november 2020. Finland måste agera konsekvent och kraftfullt för att höja EU:s utsläppsminskningsmål för 2030 och även driva global påverkan i denna fråga. Parisavtalet förutsätter att åtagandena höjs 2020.

I Förenta staterna pågår en stark motrörelse som samlar delstater, städer och företag som fortfarande förbinder sig att följa Parisavtalet och lovar att uppfylla Förenta staternas klimatåtagande även i det fall att förbundsstaten drar sig ur avtalet. Rörelsen representerar över hälften av Förenta staternas ekonomi. En stärkning av de icke-statliga aktörerna och initiativen i de internationella klimatförhandlingarna och i verkställigheten av Parisavtalet kan lindra de politiska effekterna och effekterna på klimatet av Förenta staternas eventuella utträde.

De aktuella politiska frågor som nämns i ställningstagandet behandlas i samband med uppföljningar som nämns i utredningen. I uppföljningarna granskas hur det nationella genomförandet avancerat,

åtgärdernas genomslag och den hållbara utvecklingens läge i Finland. Dessutom stöder regeringens framsynsarbete och dess resultat en framtidsinriktad diskussion.

Hittills har de utrikes- och geopolitiska förändringarna inte inverkat negativt på Finlands nationella arbete för hållbar utveckling. Statsrådet har utrett klimatförändringarnas återverkningar på Finland (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 46/2016). Det finns skäl att göra en mer omfattande utredning av återverkningarna av en ohållbar utveckling.

Statsrådet anser att Finland i det rådande läget modigt ska hålla sig i framkant och att vi behöver energiskt genomförande och nya innovativa öppningar i frågor som gäller hållbar utveckling och som har positiva nationella och globala effekter.

Marja Innanen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 Bred förståelse av förändringarna i arbetslivet

SRR 6/2017 rd – RSk 2/2018 rd
Framtidsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utarbetar framtidsredogörelsen i två delar också i framtiden för att främja dialog och delaktighet.

2. i framtidsredogörelsen andra del bättre beaktar konsekvenserna av åtgärdsprogrammet Agenda 2030 för framtidens arbete och utvärderar och motiverar alla åtgärdsförslag i framtidsredogörelsens andra del i fråga om hur de stödjer en hållbar utveckling, jämlikhetsutvecklingen och delaktigheten.

3. i åtgärdsförslagen i framtidsredogörelsens andra del med politisk konsekvens beaktar regleringsbehoven för skattelagstiftningen, arbetslagstiftningen och sociallagstiftningen och eliminerar byråkratifällor i fråga om självanställning, ensamföretagsamhet, splittrade anställningar och statusövergångar i arbetsmarknadsposition.

4. utvecklar och undersöker möjligheterna att tillämpa inkomstregistret så att det kan utnyttjas fullt ut. Framtidsutskottet stöder också introduktionen av olika digitala portföljer så att också frivilligt arbete med bruksvärde eller ett värde i sig blir mer synligt.

5. analyserar också de fenomen och trender där tekniken skapar nytt arbete. På motsvarande sätt bör åtgärdsförslagen enligt framtidsutskottets mening beakta hurdan resursfördelning Finland behöver för att ligga i teknikens framkant.

6. utreder orsakerna till ungdomsarbetslösheten och beaktar dem separat och med särskild omsorg i framtidsredogörelsens andra del.

7. i framtidsredogörelsens andra del tar i bruk bättre indikatorer genom vilka de pågående förändringarna i arbetslivet faktiskt kan beskrivas och förstås.

8. utvecklar ett kompetenssystem med låg tröskel som en helhet från småbarnspedagogik till modulbaserad vidareutbildning och examensinriktad fortbildning så att lärandet är livslångt och kompetensen kumuleras. Samarbetet mellan olika utbildningsstadier bör vara sammanhängande och flexibelt, och studievägarna ska nå smidigt över utbildningsstadier och läroanstaltsgränser.

9. främjar en bred, öppen och värdepluralistisk värdedebatt om arbetets framtid och om hurdant samhälle vi vill ha; på så sätt ökar vi tilltron till framtiden och bidrar till att människor blir delaktiga i att skapa framtiden.

1. Den andra delen av regeringens framtidsredogörelse lämnades till riksdagen i oktober 2018 (Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete). I enlighet med den nuvarande framsynsstrategin strävar statsrådet efter att ytterligare stärka ett dialogbaserat och öppet framtidsarbete. Den tvådelade framtidsredogörelsen är ett alternativt för att genomföra och stärka ett dialogbaserat och delaktiggörande framtidsarbete, men det är bra att också granska andra alternativ och samband med statsrådets övriga gemensamma framtidsarbete såsom ministeriernas framtidsöversikter och ett bredare fortlöpande framsynsarbete där framtidens centrala frågor och signaler lyfts fram.

2. De förslag till lösningar för att hantera förändringarna som föreslås i framtidsredogörelsens andra del har gåtts igenom med användning av principerna och indikatorerna för hållbar utveckling i Agenda 2030. Det nationella systemet för uppföljning och utvärdering bygger på tio indikatorkorgar som klarlägger de nationella målen för hållbar utveckling i ljuset av indikatorfakta. Framtidsredogörelsen använde sig av en uppföljningskorg som granskar i synnerhet arbetslivet, dess kvalitet och förändringar.

Framtidsredogörelsen uppmärksammande särskilt risken för att ojämlikheten i fråga om arbete och kompetens växer i framtiden samt åtgärder för att bekämpa olikhet. Genom att indikatorerna för hållbar utveckling beaktas även i framtidsredogörelsen främjas likaså målet att indikatorerna i högre grad ska styra det politiska beslutsfattandet. Dessutom utvidgas diskussionen om sådana mätinstrument för välfärd som kompletterar bruttonationalprodukten, vilka riksdagen nämnt redan tidigare i sitt ställningstagande om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling. Statsrådet understryker att det har utvecklats alternativa eller parallella indikatorer för välfärd och att användningen av dem bör stärkas ytterligare, se även punkt 7.

3. I framtidsredogörelsens andra del förutses framtidens lagstiftningsbehov bland annat i anslutning till en reform av den sociala tryggheten. I fokus för framtidsredogörelsen står mötet mellan dem som sysselsätter sig själva, egenföretagarna och dem som är i övergångsfaser, som lyfts fram i riksdagens betänkande. Beredningen av framtidsredogörelsen var starkt kopplad till projektet TOIMI, som för nästa regeringsperiod bereder en totalreform av grundskyddet för att höja sysselsättningsgraden, sporra till arbete och företagande och minska ojämlikheten.

4. Inkomstregistret togs i bruk den 1 januari 2019, först för löneuppgifter. Registret lättar på den administrativa bördan genom att förenkla anmälningsförfarandena i samband med utbetalning av löner. Finansministeriet leder utvecklingsarbetet. Registret utgör en grund för en flexiblare samordning av arbetsinkomsterna och de sociala förmånerna i framtiden.

Frivilligarbetet har alltid haft en stor betydelse i det finska samhället. Vid statsrådet ansvarar justitieministeriet för samordningen och utvecklingen av frivilligarbetet. I enlighet med det gällande regeringsprogrammet har arbete utförts och utförs fortfarande i synnerhet för att göra de bestämmelser

som tillämpas på civilsamhället och frivilligarbetet smidigare och för att göra praxisen klarare. Tidigare har det under detta tema föreslagits åtgärder rörande bland annat beskattningen av frivilligarbete, kostnadsersättningar och avlöning, frivilliga försäkringar och ansvarsfrågor inom frivilligarbetet och utvecklandet av ett system för ansökan om bidrag för frivilligarbete samt åtgärder som lättar på tillstånds- och anmälningsförfarandena vid frivilligarbete (FM, 2015). Flera av de åtgärder som lagts fram och diskuterats har redan framskridit eller är under arbete. Framtidsredogörelsen uppmanar att för människor i yrkesverksam ålder skapa incitament även för annan aktivitet än lönearbete, såsom frivilligarbete (åtgärdsförslag 13). Också justitieministeriets framtidsöversikt (Toimiva oikeusvaltio ja vakaa demokratia Oikeusministeriön tulevaisuuskatsaus) lyfter fram behovet av stöd för föreningarnas och frivilligaktörernas verksamhetsförutsättningar, en minskad administrativa börda för dem och en ökad dialog mellan förvaltningen och medborgarsamhället.

5. Statsrådet omfattar riksdagens synpunkter och heltäckande utredningar om trender och de möjligheter att skapa arbetstillfällen som ny teknik erbjuder. Statsrådets nya och redan inledda öppningar inom ny teknik gäller framför allt artificiell intelligens (det nationella programmet för artificiell intelligens) och plattforms- och delningsekonomi (arbets- och näringsministeriet har bland annat sammanställt olika myndigheters anvisningar rörande den lagstiftning som tillämpas på delningsekonomin samt olika lagstadgade skyldigheter). För ett fullskaligt utnyttjande av de nya typerna av ekonomisk verksamhet krävs ytterligare utredningar som ska göras under de närmaste åren bland annat med statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som finansieringsinstrument. Det nationella prognostiseringsnätverket har samlat centrala aktörer i ett prognostiseringskluster för kommande tekniker som kunde verka som kärngrupp i prognostiseringen av dessa tekniker.

6. I framtidsredogörelsen gick man genom anledningarna till ungdomsarbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten, dess orsaker och lösningar har utretts bland annat av VATT och statistikcentralen samt i OECD:s samhällsöversikter. Enligt utredningarna sammanhänger de centrala utmaningarna när det gäller sysselsättningen av unga med utbildning och – som fallet är med sysselsättningen överlag – ekonomisk tillväxt. Att unga blir utanför utbildning och arbete är en indikator för framtida utslagning. Utbildning är den mest sannolika lösningen till förändringarna på arbetsmarknaden och förebyggandet av utslagning bland unga, men det krävs förståelse av utslagningens mekanismer allt från barndomen till den tidiga vuxenåldern och bland annat av de långtgående konsekvenser som även en kortvarig arbetslöshet kan få för en ung människas arbetsliv.

Den sittande regeringen har i sitt regeringsprogram när det gäller de unga framför allt fokuserat på dem som står utanför arbete och studier (NEET). Målet är att minska antalet unga utanför utbildning och arbete och unga som avbryter sin utbildning samt främja sysselsättningen av unga. För att förebygga utslagning och stärka delaktigheten behövs åtgärder som börjar redan i den grundläggande utbildningen och ännu tidigare. Statsrådet anser att dessa mål kommer att förbli centrala även i framtiden. De unga arbetslösa har likaså alltid varit en viktig målgrupp i arbetskraftspolitiken. Strikt avgränsade målgrupper är nödvändigtvis inte den bästa eller ens en möjlig grund för beslut i framtiden; omvälvningarna i arbetet fördunklar tydliga gränsdragningar mellan till exempel sysselsatta, arbetslösa, självsysselsatta och studerande oberoende av ålder.

Sökandet efter nya tillvägagångssätt och metoder för att förhindra en ökning av ojämlikheten i samhället såväl bland ungdomar som bland övriga medborgare, organisationer och regioner kommer att höra till kärnfrågorna i regeringens arbete även under kommande regeringsperioder.

7. I framtidsredogörelsen beaktas det att det finns väldigt få statistiska mätare för hur förändringarna i arbetslivet har inverkat på människornas vardag och för hur arbetstagarna tror att deras arbete kommer att förändras i framtiden. Statistikcentralens kommande undersökning av arbetsförhål-

landen 2018 försöker besvara frågan om hur till exempel digitaliseringen syns i de finländska löntagarnas arbete men den här översikten publiceras först hösten 2019. Framtidsredogörelsen har för sin del påverkat bakgrundsarbetet och behoven för den nya undersökningen av arbetsförhållandena. I ett forskningsprojekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som utnyttjats vid utarbetandet av den andra delen av framtidsredogörelsen genomfördes också en enkät om förändringar i arbetslivet och dess lösningar för dem (Pitkän aikavälin politiikalla läpi murroksen – tahtotiloja työn tulevaisuudesta); dessa har utnyttjats i redogörelsens andra del. Dessutom har man i framtidsredogörelsen använt sig av uppföljningssystemet för hållbar utveckling och dess indikatorer.

I statsrådets projekt BKT+ och som en del av utvecklandet av regeringarnas strategiska ledningsverktyg har man arbetat med mätare för välfärdsekonomi. Målet är en bredare tillämpning av välfärdsinformation i beslutsfattandet.

8. Det kontinuerliga utvecklandet av utbildningssystemet utifrån framförhållning, forskningsbaserad kunskap och ett brett samarbete mellan intressenterna som sker tillsammans med aktörerna inom utbildningssystemet, forskarna och intressenterna är ett finskt styrkeområde som vi nu och i framtiden bör sköta med särskild omsorg. Fokus i arbetet ligger inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, men för ett framtidsarbete och en framförhållning med genomslag är ett brett samarbete mycket viktigt och framtidsredogörelsen har för sin del ökat detta. I framtidsredogörelsens lösningar betonas vikten och genomförandet av kontinuerligt lärande och utbildning på flera ställen och i flera åtgärdsförslag.

Undervisnings- och kulturministeriet har redan inlett reformer som spänner över hela utbildningsfältet allt från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen. En princip som är gemensam för dessa reformer är att det livslånga lärandet ska passa olika inlärares behov och livssituationer.

Syftet med den nya gymnasielagen är att göra gymnasieutbildningen mer attraktiv som allmänbildande utbildningsform, stärka kvaliteten på utbildningen och läranderesultaten, göra övergången från studier på andra stadiet till högskolestudier smidigare och att styra studerandena att stifta bekantskap med arbetslivet till stöd för rätt karriärval. Reformen av yrkesutbildningen för sin del stärker förutsättningarna för livslångt lärande och skapar bättre möjligheter till kompetensutveckling i arbetslivets och livets olika faser. Den nya yrkesutbildningen motsvarar olika individers och företags samt arbetslivets snabbt föränderliga kompetensbehov. Också genomförandet av visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030 pågår. I visionen har det bland annat ställts som mål att över hälften av de unga i åldrarna 25–34 år ska avlägga en högskoleexamen. Också det utbildningsutbud vid högskolorna som möjliggör kontinuerligt lärande har utökats.

9. En pluralistisk och flerstämmig samhällsdiskussion om framtiden hör till de grundläggande principer och syften som ligger till grund för framtidsredogörelsen. En öppen beredning av redogörelsen som sker i dialog främjas också i fortsättningen. I sitt framtidsarbete eftersträvar statsrådet i fortsättningen även starkare samstämmighet i politiken genom att bygga upp ett tätare samarbete mellan framtidsarbetet och arbetet för hållbar utveckling. I praktiken är det viktigt att granska och harmonisera även processerna för dessa områdens redogörelse utan att någon av dem går miste om sin egen, viktiga kärna.

Den utveckling av den nationella framsynsstrategin som inleddes som en del av den föregående framtidsredogörelsen (SRR 7/2013 rd, Välfärd genom hållbar tillväxt) fortsätter som en integrerad del av statsrådets arbete. Finlands framsynssystem och dess modeller har väckt stort intresse även inom det internationella samfundet och detta utnyttjas allt mer i statsrådets framsynsarbete.

Eftersom framtidsredogörelsens andra del står klar och har lämnats till riksdagen ger åtminstone punkterna 2, 3, 6 och 7 inte längre anledning till åtgärder.

Kaisa Oksanen, special sakkunnig, statsrådets kansli

14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – RSv 24/2005 rd
Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet

> 1. Riksdagen förutsatte den 5 april 2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

1. Regeringens proposition 163/2016 har godkänts av riksdagen. I propositionen föreslogs att likabehandlingen och sysselsättningen av kvinnor främjas genom att de kostnader som familjeledighet för kvinnliga arbetstagare orsakar arbetsgivaren jämnas ut med hjälp av en engångsersättning om 2 500 euro. Denna lagändring trädde i kraft den 1 april 2017. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott konstaterar i sitt betänkande 29/2016 följande: ”På arbetsgivarnas ansvar blir utöver den ovan beskrivna löneandelen och semesterpenningen kostnader förorsakade av moderskapet, särskilt under tiden för sjukskrivning relaterade till graviditeten samt vårdledighet för att vårda ett sjukt barn. Likaså förorsakas arbetsgivaren indirekta kostnader för att rekrytera och instruera en nyanställd eller en vikarie” ... ”I Finland är det fortfarande främst kvinnor som utnyttjar föräldraledighet. Trots att användningen av faderskapsledighet har ökat, är andelen fäder som utnyttjar föräldraledighet fortfarande rätt liten. Det inverkar starkt inte bara på kvinnors sysselsättning men också på familjernas vardag. En jämnare fördelning av familjeledigheter mellan kvinnor och män skulle förbättra ställningen för kvinnor i arbetslivet. Samtidigt skulle det stärka pappornas delaktighet i vården och uppfostran av barnet redan i den tidiga barndomen. Utskottet anser att behovet av att se över systemet med familjeledighet med fördel kunde ses över”.

Regeringen inledde en totalreform av lagstiftningen om familjeledigheter, men beredningen avbröts i början av 2018. Ett av de centrala målen med reformen var att öka jämställdheten bland annat i arbetslivet och föräldraskapet.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd
Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet

> Riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att
>
> 4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012, och att

4. Lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (1354/2014) trädde ikraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. År 2017 hade 13 550 000 euro

reserverats för kostnaderna för skyddshemsverksamheten. I planen för de offentliga finanserna 2016–2019 konstateras att den statliga finansiering som har reserverats för utgifterna för skyddshemsverksamheten ökar under ramperioden i enlighet med tidigare rambeslut med 2 miljoner euro årligen till 17 500 000 euro. Dessutom beslutade man vid regeringens halvtidsöversyn i april 2017 att tillgången på och omfattningen av skyddshemsplatser ska förbättras med en nivåförhöjning på 2 miljoner euro från och med 2018. Därmed uppgår anslagen till 17 550 000 euro 2018, och de ska uppgå till 19 550 000 euro 2019.

År 2018 fanns det vid skyddshemmen sammanlagt 179 familjeplatser, dvs. säga platser för en vuxen och medföljande minderåriga barn. År 2018 inrättades fyra nya skyddshem: i Tavastehus, Esbo, Seinäjoki och Tammerfors.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tvångsarbete som liknar människohandel

RP 69/2016 rd – RSv 124/2016 rd
Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om det förekommer fall av sådant tvångsarbete eller motsvarande arbetsrelaterat utnyttjande som liknar människohandel och där offren inte får skydd, eftersom brotten inte uppfyller rekvisitet för människohandelsbrott i straffrättsligt hänseende, och vid behov vidtar åtgärder.

Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.

”Arbets- och näringsministeriet har utrett ärendet tillsammans med de centrala ministerierna och andra aktörer. Utredningen fortsätter under 2019.”

Liisa Heinonen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av lagen om integritetsskydd i arbetslivet

RP 97/2018 rd - RSv 236/ 2018 rd
Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt genom lagberedning på trepartsbasis utreder de eventuella ändringsbehoven i fråga om regleringen om utredning av en arbetstagares tillförlitlighet (4 § 1 mom.) i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och strävar efter att hitta en lämplig balans mellan integritetsskyddet för arbetstagare och arbetsgivarnas behov av informationsbehandling. I beredningen ska beaktas dataombudsmannens tolkningspraxis, utvecklingen inom lagstiftningen och vid behov EU:s direktivförslag om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Statsrådet beslutade den 14 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Följande uttalanden och ställningstaganden från riksdagen, som har inkommit till statsrådet efter den 8 mars 2019, har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde, och statsrådet har beslutat att vidta åtgärder med anledning av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer att ingå i regeringens årsberättelse för 2019.

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 22/2018 rd- RSk492018 rd
Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utreder om lagstiftningen om tidsbestämda anställningar och inhyrd arbetskraft eventuellt behöver ses över för att motverka diskriminering på grundval av graviditet och föräldraskap,

2. utarbetar behövliga lagändringar för att en reform av familjeledigheterna ska kunna införas så snart som möjligt,

3. som ett led i arbetet för att backa upp jämställda löner strävar efter att ta fram en metod som gör det möjligt att jämföra kraven i arbetet mellan olika branscher,

4. ser till att praktiskt jämställdhetsarbete vidareutvecklas på alla utbildningsnivåer börjande från den småbarnspedagogiska verksamheten och så att det går att finna lösningar på de utmaningar i skolarbetet och studierna som beror på skillnader mellan könen, i inlärning och andra typer av skillnader,

5. utreder möjligheterna att inrätta ett oberoende organ med uppgift att följa upp och bedöma hur skyldigheterna i Istanbulkonventionen uppfylls och i förekommande fall bereder lagändringar och under nästa fyraårsperiod lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur det nationella genomförandet av förpliktelserna i Istanbulkonventionen avanceerar och hur samordningsorganets åtgärder omsätts i praktiken och vilka effekter de har,

6. ser till att de resurser som genomförandet av jämställdhetslagstiftningen och tillsynen förutsätter föreligger och säkerställer att de frivilligorganisationer som bedriver jämställdhetsarbete har möjligheter att arbeta långsiktigt för jämställdheten.

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 6/2018 rd - RSk 45/2018 rd
Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. bedömer eventuella behov av att revidera lagstiftningen efter att forskningsprojektet i fråga om diskrimineringslagens funktion har avslutats

2. utarbetar de lagändringar som behövs för att möjliggöra att försörjningsförutsättningen inte tillämpas på ansökningar om familjeåterförening som lämnats av personer som beviljats flyktingstatus och personer som beviljats sekundärt skydd

3. genomför de åtgärder som behövs för att myndigheterna ska ha enhetliga tolkningar av innehållet i den i grundlagen förutsatta oundgängliga försörjningen och omsorgen

4. genomför de åtgärder som behövs för att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser

5. utreder eventuella behov av lagändringar i fråga om att försvaga sambandet mellan hjälp till offren för människohandel och straffprocessen, fokusera hjälpinsatserna på offren och i fråga om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel

6. utreder behovet av lagändringar som gäller att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet i anslutning till människohandelsbrott.

15 Miljöutskottet

Oljeskyddsfonden, finansiering

RP 167/2009 rd – RSv 231/2009 rd
Miljöutskottet

> Riksdagen förutsatte den 7 december 2009 att regeringen undersöker möjligheterna att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden och ser till att fonden fortsatt kan fungera, vid behov genom budgetlösningar.

Miljöministeriet har i enlighet med riksdagens önskemål kartlagt möjligheterna att utvidga avgiftsbasen för oljeskyddsfonden. Miljöministeriet beställde 2015 ett expertutlåtande av juris doktor, docent Kalle Määttä om olika sätt att reglera oljeskyddsfonden på och vilka förutsättningar det finns att utveckla den. Määttä rekommenderade att man i stället för med en oljeskyddsavgift skulle finansiera fonden med en så kallad försörjningsberedskaps- och oljeskyddsavgift som skulle uppbäras i form av en punktskatt på samma sätt som den nuvarande försörjningsberedskapsavgiften. Intäkterna från insamlingen av oljeskyddsavgifter skulle gå till oljeskyddsfonden. År 2018 beställde miljöministeriet och finansministeriet tillsammans expertutlåtanden av juris doktor, professor emeritus Kaarlo Tuorli och juris doktor, professor Tomas Ojanen om oljeskyddsfondens konstitutionsrättsliga ställning. I utlåtandena ansågs oljeskyddsfonden uppfylla de krav som ställs på fonder utanför budgeten i 87 § i grundlagen och konstaterades att oljeskyddsfonden i regeringens proposition om den nya grundlagen nämndes särskilt som en fond som kan anses krävas för skötsel av statens permanenta uppgifter. Oljeskyddsfonden konstaterades ha en relativt liten volym varför dess reducerande verkan på riksdagens budgetmakt kan anses vara mycket obetydlig. Oljeskyddsfondens uppgifter kan också anses ha samband med de omständigheter som tryggas i bestämmelsen om grundläggande miljörättigheter i 20 § i grundlagen. Miljöministeriets och finansministeriets experter har diskuterat möjligheten att slopa oljeskyddsavgiften och ersätta den med något annat finansieringsarrangemang. Diskussionerna utmynnade i att oljeskyddsfondens finansieringsgrund granskas som en del av utvecklingen av subsidiära miljöansvarssystem (TOVA-systemen). Med systemen ser man till beredskapen att ersätta miljöskador och hantera miljörisker när den ansvarige är insolvent, okänd eller onåbar. De här systemen i Finland är en obligatorisk försäkring enligt lagen om miljöskadeförsäkring och oljeskyddsfonden. Utredningen Finansiering av ersättningar för miljöskador i insolvenssituationer – Bästa praxis och jämförelse har erhållit 150 000 euro ur anslagen till statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet. Utredningen blir klar i slutet av 2019.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Merja Huhtala, regeringssekreterare, miljöministeriet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd
Miljöutskottet

> 3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet har i samråd med justitieministeriet och miljöministeriet som tjänstemannaberedning utrett avgiftsbelagd tillsyn enligt vattenlagen. I samband med landskapsreformen som inletts under beredningen omorganiseras tillsynen enligt vattenlagen. I december 2016 drog man som politisk riktlinje upp att tillsynsuppgifter anvisas en statsmyndighet. Enligt regeringens proposition RP 14/2018 rd, som är under behandling i riksdagen, är förslaget att tillsynsuppgifterna i vattenlagen överförs på Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet i samband med landskapsreformen. Enligt befintlig information kan verket inleda sin verksamhet den första januari 2021. Det finns fog för att fortsätta beredningen av bestämmelserna som gäller avgifter för tillsynsuppgifter efter att man mer exakt vet hur uppgifterna ska organiseras på Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Tidsmässigt görs det så att de ändringar som gäller avgiftsbeläggning, om man beslutar att tillsynen ska vara avgiftsbelagd, träder i kraft samtidigt som tillsynsmyndigheten inleder sin verksamhet.

Pekka Pulkkinen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Genomförande och uppföljning av reformen av avfallslagen

RP 199/2010 rd – RSv 360/2010 rd
Miljöutskottet

> 1. Riksdagen förutsatte att regeringen genom förordningar ställer upp tillräckligt ambitiösa mål för materialåtervinning av kommunalt avfall, bioavfall, avfall som omfattas av produktansvar, bygg- och rivningsavfall och om möjligt också annat avfall, följer upp hur väl målen nås och skärper dem när den tekniska utvecklingen medger det.

1. Den omfattande översynen av statsrådets förordningar i samband med totalrevideringen av avfallslagstiftningen har slutförts. I förordningarna föreskrivs det om målen för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning och för insamling av avfall i fråga om kommunalt avfall, förpackningsavfall, bygg- och rivningsavfall, returpapper, batterier och ackumulatorer, uttjänta däck och el- och elektronikskrot. Måluppfyllelsen följs för de flesta typer av avfall genom uppföljningsuppgifter som samlas in årligen.

Utifrån uppföljningsinformationen har deponeringen av kommunalt avfall på soptippar minskat drastiskt genom statsrådets förordning om avstjälpningsplatser (331/2013) till följd av begränsningen av behandlingen av organiskt avfall på soptippar som tillämpats sedan 2016. År 2017 deponerades inte längre mer än 1 procent av det kommunala avfallet på soptippar. Återvinningsgraden för det kommunala avfallet steg 2017 till 42 procent. Över hälften av det kommunala avfallet utnyttjas för närvarande som energi antingen i avfallskraftverk specialiserade på avfallsförbränning eller i parallellförbränningsanläggningar. Begränsningen av behandlingen av organiskt avfall på soptippar har

klart ökat behovet av avfallsförbränningskapacitet även för industri- och byggavfall, varför det nuvarande nätet av anläggningar inte helt räcker till för att svara mot efterfrågan, utan avfall exporteras även i någon mån till de närliggande länderna Estland och Sverige för att utnyttjas där.

De ändringar Europaparlamentet och rådet godkänt i de centrala avfallsdirektiven (EU:s avfallspaket) trädde i kraft i juli 2018 och ska genomföras i den nationella lagstiftningen senast i juli 2020. I direktiven fastställs nya ambitiösa mål för återvinning av kommunalt avfall och förpackningsavfall samt en minskning av behandlingen på soptippar. Återvinningsgraden för kommunalt avfall skärps ytterligare (50 % 2020) till 55 procent 2025, 60 procent 2030 och 65 procent 2035. Också återvinningsmålen för förpackningsavfall för 2025 och 2030 skärps klart jämfört med i dag. Dessutom ställs enligt direktivet bland annat strängare krav på separat insamling av kommunalt avfall (inkl. bioavfall) och byggnads- och rivningsavfall samt krav på att det senast från 2025 ska ordnas separat insamling av textilavfall. Genomförandet av ändringarna förutsätter stora ändringar av avfallslagstiftningen i Finland. Miljöministeriet har inlett beredningen av genomförandet och låtit genomföra bakgrundsutredningar och försöksprojekt för utvärdering av behövliga styrmedel. Avsikten är att bereda de centrala riktlinjerna i lagstiftningen i en arbetsgrupp som tillsätts våren 2019 och lämna en proposition om de lagändringar som behövs till riksdagen senast i början av 2020.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Riitta Levinen, miljöråd, miljöministeriet

Kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus

RP 76/2016 rd – RSv 81/2016 rd
Miljöutskottet

> 2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet före utgången av 2018 lämnar utskottet en utredning om hur räntestödsmodellerna fungerar.

2. Miljöministeriet lämnade en utredningsrapport om hur räntestödsmodellerna fungerar och deras användning till miljöutskottet i december 2018.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Tommi Laanti, bostadsråd, miljöministeriet

Mobilnätets hörbarhet i bostadsbyggnaderna

RP 220/2016 rd – RSv 189/2016 rd
Miljöutskottet

> Riksdagen förutsätter att miljöministeriet och kommunikationsministeriet i samråd bereder behövliga bestämmelser om att hörbarheten i bostadsbyggnaderna för allmänna mobilnät som är nödvändiga för medborgarnas och samhällets säkerhet säkerställs vid byggandet på ett sätt som är ändamålsenligt och beaktar kraven på byggnadernas energiprestanda och andra väsentliga tekniska krav. Statsrådet ska i fortsättningen bevaka mobilnätens hörbarhet och

vilka konsekvenser regleringen av byggandet jämte verkställande får på mobilnätens hörbarhet inomhus, och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa hörbarheten inomhus.

Regeringen gav den 28 juni 2017 miljöministeriet och kommunikationsministeriet i uppdrag att i samråd bereda en regeringsproposition till riksdagen (RP 85/2017 rd) med förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen. Riksdagen godkände utan ändringar lagförslaget i regeringens proposition, och lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen (812/2017) trädde i kraft den 6 december 2017. I 117 j § i lagen bestäms om mobilteleapparaters täckning inomhus. En byggnad där det finns bostadsutrymmen, inkvarteringslokaler eller arbetsutrymmen ska ha sådana tekniska lösningar som med hänsyn till kostnadseffektiviteten möjliggör mobilteleapparaters täckning inomhus, om det inte är fråga om en byggnad där inomhustäckningen ska dämpas.

Miljöministeriet har under 2018 i samarbete med kommunikationsministeriet bedömt behovet av fortsatta åtgärder. Miljöministeriet har för sin del även bedömt om det finns ett eventuellt behov av en separat förordning för att precisera markanvändnings- och bygglagen.

Miljöministeriet ordnade i samarbete med kommunikationsministeriet ett möte om mobilteleapparaters inomhushörbarhet och en workshop vid miljöministeriet hösten 2018. I båda träffarna deltog representanter från för ärendet viktiga ministerier samt ägare av byggnader, operatörer, ett flertal sektorer inom byggindustrin samt forskarrepresentation. Den centrala slutsats som kunde dras av de båda träffarna var att inomhushörbarhet förutsätter samarbete med operatörerna både i byggskedet och medan byggnaderna används när operatörens avtalspartner är den som använder byggnaden. De olika aktörerna önskade sig inga nya bestämmelser på grund av deras kostnadseffekter. Däremot efterlyste man aktivitet i styrningen enligt markanvändnings- och bygglagen även av myndigheterna redan i bygglovsfasen och en planläggning som bättre möjliggör basstationer.

Utifrån hörandena och samarbetet 2018 bedömer miljöministeriet att det inte i detta skede finns grund för att inleda beredningen av en separat förordning som komplement till markanvändnings- och bygglagen. Förpliktande reglering av enstaka tekniska lösningar kan eventuellt också bli ett hinder för nya innovationer och begränsa utvecklingsverksamheten. Det går inte heller att utifrån befintlig information utarbeta heltäckande byggkrav som gäller tekniska egenskaper för inomhushörbarhet så att inomhushörbarheten kan beaktas med avseende på radiosignaltekniker som är i utveckling. Att ta in detaljerade bestämmelser på författningsnivå om tekniska konstruktionslösningar som anknyter till hörbarheten inomhus kunde inte anses vara motiverat eller ens nyttigt på grund av de många variabler som påverkar inomhushörbarheten. För bygglagstiftningens del kan man säkerställa inomhushörbarheten utifrån gällande bestämmelser i samarbete med de olika parterna i byggprojektet och operatörerna.

Miljöministeriet och kommunikationsministeriet följer i samarbete inomhushörbarhetens läge och utveckling och vidtar vid behov åtgärder för att säkerställa den. Ministerierna främjar för sin del projekt för forskning och påverkan inom kommunikations- och byggbranschen som underlättar proaktivt beaktande av hörbarheten både i nybyggen och reparationsbyggandet samt i planeringen av kommunikationsnät. Som en utgångspunkt för byggandet publicerades 2013 en planeringsanvisning om mobiltelefoners hörbarhet inomhus (Matkapuhelimien kuuluvuus sisätiloissa) som delvis finansierades av miljöministeriet. År 2018 lät miljöministeriet göra en begränsad utredning av situationen i Sverige och Norge. Enligt den är situationen snarlik den i Finland med den skillnaden att endast Finland har gällande bestämmelser om byggande för att säkerställa hörbarheten inomhus.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jyrki Kauppinen, överingenjör, miljöministeriet
Sini Wirén, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen

RP 231/2016 rd – RSv 237/2016 rd
Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att man följer reformens konsekvenser för försörjningen i fråga om studerande som har familj och att man utifrån det bedömer behoven av eventuella lagstiftningsreformer, till exempel en vårdnadshavarförhöjning till studiepenningen.

2. Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet vidtar åtgärder för att bedöma de personers status i bostadsbidragssystemet som bor i gemensam bostad samt utreder om begreppet hushåll behöver revideras.

1. Studerandena började omfattas av det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017. En stor del av de ensamboende studerande som har låga inkomster och betalar höga boendekostnader hade nytta av reformen, men i och med att det allt oftare görs behovsprövning minskade bostadsbidraget särskilt för studerande som bor i gemensam bostad eller tillsammans med maken samt för barnfamiljer. För att förbättra försörjningen för studerande som är vårdnadshavare för barn och förbättra deras ekonomiska förutsättningar att kombinera studier och vårdnad av barn infördes den 1 januari 2018 en försörjarförhöjning på 75 euro till studiepenningen.

2. Syftet med det allmänna bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna och garantera en skälig boendenivå för låginkomsthushåll. Huvudregeln för det allmänna bostadsbidraget är att de personer som varaktigt bor i samma bostad svarar för boendeutgifterna för hela bostaden och därmed hör till samma hushåll. Avvikelse från huvudregeln kan göras endast om de boende har särskilda hyresavtal eller en boende är underhyresgäst till en annan boende.

I samband med överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget gjordes ingen ändring av begreppet hushåll. I den regeringsproposition som ledde till lagändringen (RP 231/2016) lyftes ändå fram problem som sammanhänger med reformen. Att det allmänna bostadsbidraget betalas per hushåll ledde till problem för de studerande när det gällde att redogöra för att de bor tillsammans med någon annan eller lever i ett samboförhållande och till en skärpt behovsprövning, eftersom inkomsterna för de andra medlemmarna i hushållet påverkar bostadsbidragets belopp. Social- och hälsovårdsministeriet följer vilka konsekvenser reformen har för stödtagarnas situation och utreder behoven av att utveckla systemet med bostadsbidrag och alternativet till att förnya begreppet hushåll och konsekvenserna av detta. Dessutom granskas olika alternativ till boendestöd inom ett av statsrådet tillsatt projekt för att bereda en totalreform som hänför sig till grundtrygghet och aktivitet, vars mandatperiod är 28.9.2017–28.2.2019. Projektets uppgift är att bereda en totalreformen av grundtryggheten vars mål är att höja sysselsättningsgraden, sporra till arbete och företagande samt förebygga och minska ojämlikhet. Det beredningsarbete som behandlar olika alternativ samordnas tillsammans med den arbetsgrupp som ska bekämpa ojämlikhet och som leds av Juho Saari.

Mikko Horko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030

SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd
Miljöutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. säkerställer en tillräcklig finansiering av de tilläggsåtgärder som föreslås i redogörelsen och ser till att det i samband med utvärderingen av de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att minska utsläppen också bedöms vilken tillväxtpotential de tillför företagsverksamheten, sysselsättningen och exporten och tydliggör också denna aspekt som utgångspunkt för klimatplanen vid sidan av kostnaderna för att minska utsläppen,

2. inför klimatfostran på alla nivåer av utbildningssystemet för att säkerställa rätt attitydklimat och riktar klimatinformation på bred front till alla målgrupper,

3. på grund av bakomliggande osäkerhetsfaktorer som påverkar planen aktivt granskar utfallet för målen i fråga om utsläpp och miljö- och biodiversitet i synnerhet för trafikens del och vid behov föreslår tilläggsåtgärder för att målen ska nås,

4. beaktar de utvecklingsbehov som nämns ovan i utskottets betänkande när klimatplanen utvärderas, och utreder särskilt en reform av skatte- och incitamentsystemen för att främja utsläppsmålen.

1. Regeringen har fortsatt att stödja projekt som främjar användning av biogas i trafiken med hjälp av energistöd och spetsprojektsfinansiering. Under 2018 har dessa projekt beviljats totalt cirka 29,5 miljoner euro, vilket motsvarar investeringar på cirka 105 miljoner euro. Om projekten genomförs ökar de produktionen av biogas med cirka 220 GWh per år. Dessutom infördes ett stödsystem för tankningsstationer för biogas och laddningssystem för elbilar i slutet av 2018. Det reserverade anslaget är totalt 3 miljoner euro per år.

Med energistödet har finansiering riktats till värmeproduktionsprojekt för industri- och affärsfastigheter samt små regionala värmeverk. Dessa handlar typiskt om en övergår från oljeuppvärmning antingen till fastbränslepannor som utnyttjar träbiomassa eller till jordvärme. Dessutom pågår behandlingen av uppdateringen av den så kallade lagen om distributionsskyldighet i riksdagen. I regeringens proposition sätts mål för biodrivmedel och flytande biobränslen för uppvärmning fram till 2030.

Ingen separat tilläggsfinansiering har beviljats för utsläppsminskade åtgärder inom jordbruket, merparten av dem finansieras via medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet för Fastlandsfinland 2014−2020 och i dem har inga ändringar gjorts.

Användningen av biogas inom jordbrukssektorn främjas genom ett flertal åtgärder som är kopplade till finansiering. I jord- och skogsbruksministeriets förordning om godtagbara enhetskostnader för investeringar i lantbruket som trädde i kraft i januari 2017 granskades priserna per enhet för värmecentraler och andra investeringar i energianläggningar och utrustningar. För anläggningar för produktion av elektricitet som utvinner energi från stallgödsel, vall eller annan biomassa höjdes de godtagbara enhetskostnaderna så att de stödberättigade kostnaderna och därmed även investeringsstödet steg avsevärt, upp till över 80 procent jämfört med tidigare.

Dessutom ändrades statsrådets förordning om styrning av investeringsstöd för gårdsbruk (241/2015) i december 2017 så att statsborgen kan beviljas bland annat för investeringar som behövs i produktion av förnybar energi. Maximibeloppet för statsborgen är 500 000 euro per investering. Statsborgen kan beviljas för högst 80 procent av lånets belopp under hela lånetiden. (14.12.2017/887).

En tredje åtgärd för att förbättra miljöns tillstånd är möjligheten till finansiering av biogasanläggningar till traktorer (Statsrådets förordning om styrning av investeringsstöd för gårdsbruk 241/2015, 18 §).

För närvarande pågår två projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som anknyter till jordbrukets klimatmål, nämligen ”Möjligheter för markanvändningssektorns åtgärder för att uppnå klimatmålen” och ”Ruokahävikin vähentämisen ja ravitsemussuositusten mukaisen syömisen ilmastovaikutukset” (Ruokaminimi) om klimateffekterna av minskat matsvinn och kost enligt näringsrekommendationerna.

År 2018 infördes styrmedel för att minska trafikutsläppen i synnerhet genom åtgärder för att främja förnyandet av bilparken och anskaffning av bilar med låga utsläpp. Anskaffningsstödet gäller anskaffning av nya elbilar. Därtill kan man få stöd för konvertering av en gammal bil till drift med gas eller etanol. Under 2018 fanns det också en skrotningspremie för att påskynda skrotningen av gamla bilar.

Under 2018 har stöd beviljats till byggandet av infrastruktur för eltrafik och biogasdriven trafik. Stöd har också beviljats bostadsbyggnader för byggande av infrastruktur för eltrafik. Genom stödåtgärderna påskyndas övergången till trafik med låga utsläpp.

I beredningen av stödåtgärderna inom trafiksektorn har även åtgärdernas övriga konsekvenser beaktats. Stöden kan främja uppkomsten av ny affärsverksamhet och därigenom sysselsättningen. Konsekvenserna har bedömts från fall till fall i beredningen av de regeringspropositioner där beviljandet av stöd ingår.

Ett projekt kallat GASELLI inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet har undersökt kostnadseffektiva metoder för att främja el- och gasbilar. Det huvudsakliga syftet med projektet var att utreda marknadsläget för el- och gasbilar inom den närmaste framtiden och deras framtidsutsikter. Vidare är avsikten att utreda under vilka förutsättningar och genom vilka åtgärder det är möjligt att uppnå målen i regeringens energi- och klimatstrategi, enligt vilka Finland senast 2030 ska ha minst 250 000 eldrivna bilar (inkluderar enbart eldrivna bilar, laddhybrider och vätebilar) och 50 000 (metan)gasdrivna bilar. Projektet genomfördes under 2018.

I början av 2019 ordnades för kommunorganisationer och deras intressentgrupper en rådplägningsdag för att påskynda kommunernas klimatarbete (Kuntien ilmastotyö vauhtiin!) där man klarlade sektorns åsikter om och förväntningar på behövliga åtgärder. För att påskynda detta arbete inom den kommunala sektorn finansieras följande projekt: utveckling av regionala utsläppsberäkningar, verktyg för städernas bedömning av klimatåtgärdernas effekter – effekter, pådrivande av landskapets klimatarbete samt färdplan för den regionala förvaltningen.

Miljöministeriet har beviljat projektfinansiering för stärkande av kunskapsunderlaget för en beräkningsmodell för utsläpp från arbetsmaskiner. Projektet inleddes hösten 2018 och genomförs av Teknologiska forskningscentralen VTT Ab. Projektet avslutas våren 2019. Projektet fokuserar på att förbättra kvaliteten hos utgångsdata som används i beräkningsmodellen.

Ur miljöministeriets forsknings- och utvecklingsmedel har finansiering beviljats för projekt för att minska utsläppen av fluorerade växthusgaser (F-gaser). Finlands miljöcentral arbetar med att ta fram kriterier för grön offentlig upphandling i syfte att minska användningen och utsläppen av F-gaser. Också genomförandet av EU:s förordning om F-gaser har stötts genom effektiviserad information och anvisningar.

Klimatdietkalkylatorn får nytt utseende och anpassas till nya tekniska krav (inkl. mobilutrustning). Strävan är också att företagsvärlden ska börja använda den i större omfattning. Den nya versionen tas i användning i mars 2019.

Under 2019 genomförs ett projekt för att utveckla bedömningen av kostnadseffektiviteten hos olika utsläppsminskande åtgärder. Projektet granskar även beaktandet av andra positiva effekter än utsläppsminskningarna vid bedömningen av kostnadseffektiviteten.

2. Klimatfostran hör till på alla olika nivåer i utbildningssystemet. I läroplanen för den grundläggande utbildningen har hållbar utveckling tagits med som en aspekt i de innehållsliga målen. På ämnesnivå inom geografi och biologi behandlas i synnerhet klimatförändringen. I gymnasiets läroplan hör till ökad bildning nödvändigheten av en hållbar livsstil och ekosocial bildning samt byggandet av en kunskapsgrund för en ekonomi som gynnar miljön och främjar medborgarnas välbefinnande. I yrkesutbildningen täcker man framför allt behoven av utbildade människor och kunskapsproduktion med beaktande av samhällets föränderliga behov.

Universiteten har beaktat klimatförändringen i undervisningen inom sina egna specialområden. Klimatförändringens olika aspekter finns heltäckande med i hela landets kursutbud. Också yrkeshögskolorna ser klimatförändringen som en förändringsfaktor i omvärlden och har svarat på den. Via lärarutbildningen täcker man utvecklingen av hela utbildningssystemet ur detta viktiga allmänbildande perspektiv.

Fostran till hållbar utveckling på ett bredare plan än skolan och studietiden omfattar klimatkommunikation. Ständigt vetenskapligt lärande och vetenskaplig pedagogik är medel för att främja en hållbar livsstil och förankringen av klimatmedvetenhet i ett bredare hänseende. På vetenskapscentren är klimatförändringen ett vanligt utställningstema. Ett djupare samarbete mellan forskare och journalister främjas för att den vetenskapsbaserade mediekommunikationen ska vara aktuell.

Ett av många exempel på klimatkommunikation är Klimatpanelens pågående projekt om klimatfostran. Projektets mål är att allmänheten, skolelever och studerande bättre ska kunna delta i klimatarbetet. Under projektets gång inrättas en lärandegemenskap av skolelever, studerande, lärare, experter på klimatfostran, medlemmar i Finlands klimatpanel, personal från Arktiska centret och lärarutbildare från Lapplands universitet. Gemenskapen skapar nytt material till stöd för klimatfostran.

Målet i Klimatpanelens projekt om klimatfostran som blir klart i år är att skolelever och studerande bättre ska kunna delta i klimatarbetet. I projektet samlar man in de ungas idéer hur man kan bekämpa klimatförändringen och ger dem stöd för att anpassa sig till de förändringar som klimatförändringen medför. Samtidigt kartläggs de ungas attityder till klimatförändringen och den oro de känner.

Medan Panelens **p**rojekt pågår inrättas en lärandegemenskap (Community of Learners) av skolelever, studerande, lärare, experter på klimatfostran, medlemmar i Finlands klimatpanel, personal från Arktiska centret och lärarutbildare från Lapplands universitet. Gemenskapen har som mål att skapa nya lösningsorienterade material till stöd för klimatfostran.

I Finland bedrivs klimatkommunikation av flera ministerier, statens forskningsinstitut samt aktörer i kommuner och frivilligorganisationer. Sedan 2010 har miljöministeriet samordnat samarbetet inom klimatkommunikation. Klimatkommunikationens styrgrupp omfattar alla relevanta ministerier, forskningsinstitut, regionala aktörer, Business Finland, Sitra och Demos Helsinki som samtliga på sitt håll kommunicerar om klimatförändringen till såväl experter som intressentgrupper och allmänheten. Samarbetet gör det möjligt att utvidga klimatkommunikationen så att den får en större räckvidd än endast en organisation. Gruppen har bland annat gett ut nättidningen Klimaatti, låtit genomföra enkäter, informationsgrafik, sett till samordningen av vetenskapskommunikation och delat information om kampanjer och evenemang.

3. I slutet av 2018 publicerade en arbetsgrupp som tillsatts för att behandla klimatpolitiken inom transportsektorn sin rapport för att stoppa växthusgasutsläppen från trafiken senast 2045. Rapporten innehåller en åtgärdsplan för att uppnå målet. I praktiken handlar det om en snabb ökning av bilar med noll eller låga utsläpp, ökad användning av biodrivmedel och främjandet av hållbara trafikformer. Rapporten lägger fram nya åtgärder för att nå målen i den klimatpolitiska planen på medellång sikt och uppnåendet av radikala utsläppsminskningar efter 2030. Samtidigt behandlar rapporten också miljökonsekvenserna av biodrivmedelsproduktionen, inklusive konsekvenserna för skogarna. Biodrivmedlens miljökonsekvenser behandlas också i energi- och klimatstrategin som publicerades i januari 2017.

Måluppfyllelsen för planen på medellång sikt följs upp i en årlig klimatårsberättelse till riksdagen. I den granskar man utsläppsutvecklingen i relation till målen och vartannat år rapporteras genomförandet av de politiska åtgärderna. Utsläppsutvecklingen i relation till målen granskas med avseende på både ansvarsfördelningssektorn i sin helhet och de enskilda sektorerna. Vid behov ska klimatårsberättelsen också rapportera om de tilläggsåtgärder som behövs för att uppnå målet.

4. För energibeskattningens del påbörjas en utredning om behov att förnya energiskatten. I utredningen granskar man hur beskattningen, utsläppshandeln och andra styrmedel inom klimatpolitiken kan kopplas samman för att stödja ett koldioxidneutralt Finland 2045 så att energiproduktionen till 95 procent är utsläppsfri senast 2040. Dessutom granskas vilka samhälleliga och ekonomiska konsekvenser eventuella skatteändringar har.

I lagen om punktskatt på flytande bränslen preciseras beräkningsgrunden för koldioxidskatt på bränslen för uppvärmning och arbetsmaskiner så att man i bränslenas koldioxidutsläpp beaktar växthusgasutsläppen under bränslets hela livscykel och inte endast det utsläpp som uppkommer vid förbränningen. Beskattningen av kombinerad produktion av el och värme har ändrats så att halveringen av koldioxidskatten slopas och ersätts av en sänkning av energiinnehållsskatten på bränslen som används i kombinerad produktion. Dessa ändringar skärper beskattningen av stenkol i kombinerad produktion och lindrar beskattningen av naturgas. Lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen har ändrats så att dubbel beskattning av el i regel inte förekommer när elström överförs från elnätet till ellager och tillbaka till elnätet för förbrukning.

Frivilliga Green deal-avtal är ett relativt nytt sätt att svara mot klimatutmaningarna och främja cirkulär ekonomi. Ett medel för att uppnå målen i klimatplanen på medellång sikt är att utvidga användningen av dessa avtal. Green deal är ett frivilligt avtal mellan staten och olika aktörer såsom intresseorganisationer, företag och kommuner. Genom avtalen kan man effektivisera eller komplettera lagstiftningen. Hittills har staten ingått två Green deal-avtal av vilka det ena är starkt kopplat till ansvarsfördelningssektorn och i synnerhet till målen för minskade trafikutsläpp. I slutet av 2018 ingick kommunikationsministeriet och miljöministeriet ett Green deal-avtal med Autoalan keskusliitto ry och Bilimportörerna och -industrin rf. Enligt avtalet ska koldioxidutsläppen från trafiken minskas,

ibruktagandet av alternativa drivkrafter främjas samt bilbeståndets medelålder och skrotningsålder sänkas. Avtalet gäller till utgången av 2025.

Magnus Cederlöf, miljöråd, miljöministeriet

Ändring av avfallslagen

RP 195/2017 rd – RSv 42/2018 rd
Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet skyndsamt bereder en proposition med förslag om en elektronisk marknadsplats för avfall och biprodukter.

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet bevakar verkställandet av lagändringen och till utskottet före utgången av 2027 lämnar en bedömning av de samlade konsekvenserna, i synnerhet för prisutvecklingen när det gäller hushållens avfallsavgifter, för de kommunala tillsynsmyndigheternas arbetsmängd och för en eventuell ökning av olaglig avfallsbehandling i glesbygden.

1. Regeringen lämnade i november 2018 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av avfallslagen (RP 248/2018). I propositionen föreslås att det till avfallslagen (646/2011) fogas bestämmelser om en dataplattform för avfall och biflöden, som motsvarar en marknadsplats, samt att de preciseringar som behövs av denna anledning görs i förfarandena i anknytning till kommunens avfallshanteringsskyldighet i andra hand. Målet är att öka transparensen i fråga om kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand och att bidra till en bättre fungerande avfalls- och återvinningsmarknad. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

2. En ändring av avfallslagen (445/2018) som gäller ansvarsfördelningen för kommunalt avfall och gränserna för försäljning till utomstående gällande verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor av anknutna enheter och upphandlande enheter inom kommunens avfallshantering trädde i kraft i början av 2019. Eftersom lagen har varit i kraft en mycket kort tid kan dess effekter ännu inte bedömas. Miljöministeriet överväger som bäst genom vilka åtgärder det vore mest ändamålsenligt att verkställa lagen och följa upp konsekvenserna. Vid uppföljningen bör även andra ändringar i avfallslagstiftningen under uppföljningsperioden beaktas liksom deras konsekvenser för avfallshanteringens verksamhetsfält. Olika ändringar kan vara kopplade såväl indirekt som direkt och det kan därför vara svårt att separera konsekvenserna från varandra exakt.

Ella Särkkä, regeringssekreterare, miljöministeriet

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-287-727-7 PDF
ISBN: 978-952-287-728-4 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt